

ตงจกงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ 30 (สามัญ) สมัยที่ 2 ชุดที่ 4
วันพุธที่ 24 เมษายน พุทธศักราช 2489
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม
เริ่มประชุมเวลา 10.00 นาฬิกา.

ท่านารแทนประธานสภา ฯ : ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะมา เป็นองค์
ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมก่อน ข้าพเจ้าได้มีมติที่ความในรัฐธรรม
มาตรา 63 อนุมาตรา 2 ของสมาชิกผู้ชื่อ 2 นายความตรงกันถึงกลไกนี้ ใจความว่า
จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถึงประธานสภาผู้แทนราษฎร ด้วยร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่
โดยพิจารณาในวาระที่ 2 เกือบจะเสร็จสิ้นไปแล้ว ข้าพเจ้ามีความสงสัยในมาตรา 63
อนุมาตรา 2 แห่งรัฐธรรมนูญที่กำหนดหนึ่งเดือนตั้งแต่เมื่อใด เพราะข้อความในวรรคที่
เดิมจริงอยู่แต่ถ้าตีความสละหาได้โดยตีความรัฐธรรมนูญว่าไม่มี และถึงหากว่า
สภาผู้แทนราษฎรไม่ได้โดยรัฐธรรมนูญมาแล้ว 3 ครั้ง แต่เท่าที่ทราบสภาก็ยังหาได้
โดยตีความรัฐธรรมนูญว่าไม่มี และถึงหากว่าสภาผู้แทนจะได้อีกด้วย รัฐธรรมนูญ
ก็มีได้รว่า การทำเช่นนั้นเป็นการตัดโอกาสไม่ให้สภาผู้แทนตีความได้ ฉะนั้น ข้าพเจ้า
จึงขอเสนอมติที่ความ ขอให้สภาผู้แทนราษฎร ได้ตีความในรัฐธรรมนูญมาตรา 63 อนุมาตรา 2
ว่ามีความหมายประการใด เพื่อการ มงคิในชั้นสุดท้ายจะได้เป็นไปโดยถูกต้องตามบทบัญญัติ
แห่งรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ขอโปรดให้สภาได้พิจารณาในขั้นนี้ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง
ของนายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ มีผู้รับรองถูกต้องแล้ว ของนายสุวิชัย ทวีเศรษฐ์ นี้
ข้อความอย่างเดียวกัน เห็นจะไม่คัดอ่าน

นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ (ระยของ) : ข้าพเจ้าเสนอมติที่ความ
บริสุทธิใจเพื่อหวังให้การแก้ไขรัฐธรรมนูญตามมติที่เสนองานรัฐธรรมนูญโดยถูกต้อง ไม่ได้อีกจะ
หวังแก้ไขในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ารใด เท่าที่ข้าพเจ้าทราบ ไม่ปรากฏว่า ได้มี

1891

สภาผู้แทนราษฎรในรัฐธรรมนูญมาตรา ๘๓ วรรค ๒ นี้มาก่อน แต่ถึงแม้ว่าจะมี
 ความหรือแปลความมาแล้วก็ยังไม่ได้หมายความว่าความเกิดขึ้นแล้ว ๗ นี้ไม่ให้เกิดความ เสร
 รัฐธรรมนูญมาตราที่บังคับไว้ว่าสภา ๗ นี้ทรงสิทธิเด็ดขาดในการให้ความแห่งรัฐธ
 นี้ สภา ๗ นี้ไม่หมายความว่าจะเพาะสภา ๗ ชุดแรกที่เกิดความไว้เท่านั้น สักไม่ได้
 ด้เกิด ถ้ามีจะเห็นแล้วสภาหนึ่งอาจจะเป็นโอกาสให้ความแก่สภา ๗ ๑ เป็นการพูด
 ซึ่งเป็นการลบล้างของสภา ๗ ชุดต่อ ๆ ไป อีกประการหนึ่งที่มีผู้เสนอว่าสภาที่ในสน
 นี้ซึ่งมีการให้ความไปแล้ว แต่เท่าที่ข้าพเจ้ารับ ชุมมาพูดวันนี้ก็ไม่มีรากฐานเห็น จึงอยู่
 มีการเสนอให้ให้ความเช่นนั้นแล้ว ในเรื่องจำนวนผู้จะลงคะแนนเสียงไม่ใช้ในเรื่อง
 นี้ในการร่างรัฐธรรมนูญนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าได้ทำกรรมมาก่อนที่จะมีระ เฝี่ยมข้อบังคับการ
 ซึ่งถือว่าให้พร ๓ วรรค ๓ คือสมัยในระ เฝี่ยมการประ ชุมอำนาจของสภา ๗ ซึ่งไม่มี
 วรรคที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ เป็นการปรึกษากันแล้วถึงมติ ในการร่างข้าพเจ้าก็ได้ทำจ
 ร่างแล้ว ในสมัยนั้นคณะตุกรรมาการที่ร่างรัฐธรรมนูญนั้นเห็นตรงกันว่าอย่างนี้ วรรค
 นี้เหมือนกับที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน วรรค ๒ การปรึกษากันเกิดขึ้นใน
 ครั้ง การลงมติในที่นี้ไม่ใช่ในสมัยที่รับหลักการ เป็นแน่นอน คือหมายความว่าคณะ
 ชุดให้ทำเป็น ๒ ครั้ง และวรรค ๔ บอกว่า เมื่อสมาชิกได้ลงมติครั้งแรกความใน
 ข้อ ๓ แล้วทำในข้อ ๑ ๑ เดือน เมื่อพ้นกำหนดแล้วให้ทำเสนอสภา ๗ อีกครั้งหนึ่ง
 แล้วให้ลงมติความในข้อ ๓ และดำเนินการต่อไป นี้หมายความว่ามติอันเดียวกัน
 ให้ทำเป็น ๒ ครั้ง และประธานอนุกรรมการก็ได้ชี้แจงว่า รัฐธรรมนูญนี้เป็นของสภาที่
 บัดนี้ให้การ แต่ไม่มีที่รับ ออกมา ๗ ด้กับความประ สงค์จะให้แนบยากที่สุด เมื่อเห็น
 ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าที่บัญญัติไว้เช่นนี้หมายความว่าเมื่อลงมติเห็นชอบด้วยแล้วในวรร
 แล้วจะถือข้อ ๑ ๑ เดือนแล้วมาลงมติอีกครั้งหนึ่งซึ่งรัฐธรรมนูญนี้คือให้
 และรัฐธรรมนูญที่เราได้เขียนไว้แล้วในคราว วรรคว่าจะให้ใช้ชั่วคราวกว่าสาม ถ้า
 ราชการก็

สภาชุดใดก็ได้ให้ความในรัฐธรรมนูญมาตรา ๘๖ วรรค ๒ ขึ้นมา
 ความหรือแปลความมาแล้วก็ยังไม่ได้อ่านความศักดิ์สิทธิ์สภา ฯ นี้ไม่ใช่ให้ความ เพราะ
 รัฐธรรมนูญมาตราหนึ่งมีข้อบัญญัติไว้ว่าสภา ฯ นี้ทรงสิทธิเด็ดขาดในการให้ความแก่
 นี้ สภา ฯ นี้ไม่หมายความว่าเฉพาะสภา ฯ ชุดแรกก็ได้ความไว้เท่านั้น คือ
 อันใด ถ้ามีคะแนนแล้วสภาหนึ่งอาจจะเป็นโดยความตั้งใจมาตรา ๑ ถึงมาตรา
 ซึ่งเป็นการศักดิ์สิทธิ์ของสภา ฯ ชุดใด ๆ ไป อีกประการหนึ่งมีข้อเสนอว่าสถิตินั้น
 นี้จึงมีการให้ความไปแล้ว แต่เท่าที่ข้าพเจ้าประมุขมาพูดวันนี้ไม่ปร ามเช่นนั้น จ
 มีการเสนอให้ให้ความเช่นนี้แล้ว ในเรื่องจำนวนผู้จะลงคะแนนเสียงไม่ใช่ใน
 นี้ในการร่างรัฐธรรมนูญนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าได้ทำการตกลงที่จะมีระเบียบข้อ
 ซึ่งมีว่าให้ประมุข ๓ วรรค คือสมัยนั้นระเบียบการประมุขอำนวยการของสภา ฯ ซึ่ง
 วรรคที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 เป็นการปรึกษาคณะแล้วตกลงดี ในการร่างข้าพเจ้า
 ร่างแล้ว ในสมัยที่คณะอนุกรรมการที่ร่างรัฐธรรมนูญนี้ครั้งแรกได้ร่างว่าอย่างไร วรรค
 ก็เหมือนกับที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน วรรค ๒ การปรึกษาคณะกันให้
 ครั้ง การลงมติในที่นี้ไม่ใช่ลงมติรับหลักการเป็นแน่นอน คือหมายความว่า
 ญัตติให้ทำเป็น ๒ ครั้ง และวรรค 4 บอกว่า เมื่อสมาชิกได้ลงมติครั้งแรก
 ข้อ ๓ แก้วทานให้รอไว้ 1 เดือน เมื่อพ้นกำหนดแล้วให้นำเสนอสภา ฯ อีกครั้ง
 แล้วให้ลงมติตามความในข้อ ๓ และดำเนินการต่อไป นี้หมายความว่าเพียง
 ให้ทำเป็น ๒ ครั้ง และประธานอนุกรรมการก็ได้ชี้แจงว่า รัฐธรรมนูญนี้เป็นของ
 มติดีให้การแก้ไขหรือคงมาก ๆ ด้ด้วยความประสงค์จะให้แก่ที่สุด เมื่อเช่น
 ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าข้อนี้ไว้เป็นอย่างดีหมายความว่าเมื่อลงมติเห็นชอบด้วยแล้วในวาระ
 แล้วจะต้องรอไว้อีก 1 เดือนแล้วมาลงมติอีกครั้งหนึ่งด้วยรัฐธรรมนูญนี้
 และรัฐธรรมนูญเราถ้าเขียนไว้แล้วในคำปรารภว่าจะให้ใช้ชั่วคราว

ขรรคมา แต่รัฐธรรมนุญยังไม่จะกำหนดอย่างกฎหมายขรรคมาซึ่งไม่ได้ คือได้หรือในวาระ
 ที่ ๓ ก็ต้องรอไว้อีก ๑ เดือน เมื่อในระหว่าง ๑ เดือนถ้าหาจดหมายชักของสภา ฯ ได้มีข้อ
 คำหนึ่งถึงว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญยังมีข้อมติอย่างต่าง ๆ ถ้าอาจจะมาจนมติที่กล่าวอีกครั้งหนึ่ง
 ให้เห็นไปอย่างอื่นไม่ใช่เป็นไปในวาระที่ ๓ ความจริงการที่เราพิจารณาว่าทรงพระราช
 บัญญัติต่าง ๆ ของสภา ฯ นี้เรายึดถือหลักการพิจารณาอย่างซึ่งสภาอังกฤษได้กระทำ
 แต่ทว่าวิธีการนั้นยังแตกต่างกันอยู่ คือวิธีการในทางสภาฝ่ายเดียวนั้นอังกฤษไม่มีอะไรเลย
 ไม่มีอะไรพูด เมื่อมาถึงที่โต๊ะและประชุมกันนั้นอันแล้วก็ยุติ ครั้นถึงเซสชั่นก็ถึง
 มีการอภิปรายพูดกันแล้วส่งไปกรรมมาธิการ เมื่อส่งกรรมมาธิการมีหลักในสมควรจะออกก็
 ขึ้นออกหมาย ไปสมควรก็ไปออกเงินไปหมายไป แล้วขึ้นมาในวาระที่ ๓ เพราะฉะนั้นใน
 ระยะเวลาที่มีผลของอังกฤษจึงไม่มีการพิจารณาหรือรับหรือไม่รับ เพราะฉะนั้นของเราน่าจะ
 ต่างกันอย่างนี้ เมื่อเช่นนั้นก็ให้พิจารณาว่าถ้าจะมีการออกเสียงลงมติได้เป็นไปโดยที่
 กล่าวข้างบนนี้แล้ว หากจึงให้กำหนดมาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ นั้นมีขึ้น
 หมายความว่า ฉะนั้นเพื่อจะพระปรมาภิไธย มาตรา ๑๑ นี้ในการที่จะวินิจฉัย คือยังมีข้อ
 ได้ เพราะฉะนั้นในการที่จะมีการลงมตินั้นย่อมมีความหมายจะต้องลงมติรับเอาแล้วรอ
 ว่ารัฐธรรมนุญจะแก้กันอย่างนี้ไม่ใช่ลงมติรับหลักการแล้วจะมีการแก้ไขอะไรมาภายหลัง
 นี้ก็ได้รับจากนักกล่าวว่าในวันหนึ่งได้มีการเสนอมติให้แก้ไขในสมัยประชุมที่เอง แต่
 ๓๐ ๓๑ นั้นเกี่ยวกับการลงสภา ฯ นี้ว่าควรจะเอาเสียงข้างมากในการรับหลักการหรือไม่
 ในเวลาที่เขาพิจารณาเจ้าได้แม้ว่าจะเอาเสียงข้างมากเข้าได้ ไม่แล้วแต่ก็มีที่กล่าว
 เรื่องอื่นที่ปรึกษา และอีกเรื่องหนึ่งกรรมมาธิการได้แย้งว่าในสมัยก่อน ๆ ได้มีการแก้ไข
 รัฐธรรมนุญได้มีการพิจารณาในรัฐธรรมนุญมาตราที่ ๓ ความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ ข้าพเจ้า
 จำได้ครั้งหนึ่งในการแก้ไขรัฐธรรมนูญในเรื่องนามของประเทศได้มีสมาชิกสภา ฯ นี้ได้ทัก
 ท้วงขึ้นในการที่เกี่ยวกับการมาตรา ๒๓ แต่ในเวลานี้ไม่มีท่านที่ปรึกษา คือพระองค์วรณ

1894

กับท่านที่ ขนานสภา ฯ ปัจจุบันนี้โลกนี้ขายให้สมาชิกทั้งอย่างนั้น ๆ แล้วสมาชิกสภา ฯ
 ก็ยังไม่ แล้วสภา ฯ นี้จะไม่ใช้เห็นชอบกับท่าน แล้วจะพูดสภา ฯ ใหม่ก็ได้ ด้วย
 เหตุผลเช่นนี้รัฐธรรมนูญของเราได้แต่พูดแต่ในสภาจะได้ออกใหม่ก็ข้าพเจ้าก็เคย
 พักท้วงแล้วว่าไม่สมควรรัฐธรรมนูญเดิม ซึ่งท่านก็แก้ไขใหญ่ของ ข้าพเจ้าก็พอใจ บัดนี้
 มีเหตุการณ์ที่จะก่อแก้ไขในรัฐธรรมนูญได้แก้ไขได้รับคณะมนตรีความถึงมาครบรารณา
 อีกสัก ๒-๓ ปีข้างหน้า ถ้าเราจะวิธีที่เราไม่มีความในรัฐธรรมนูญ แล้วรัฐธรรมนูญออกไปก็
 อาจจะเป็นการยุ่งยากในทางศาล แต่ศาลก็ไม่ไปใช้คำว่าตีความ ศาลจะตีความก็ว่าการ
 ออกกฎหมายนั้นจะออกด้วยวิธีใดและการยังมีอยู่ ๑ เดือนนั้นรอดด้วยวิธีใด หากได้เป็นไป
 ตามที่กรรมการบางคนเข้าใจไม่จริงอยู่เมื่อเราได้โต้เถียงกันมาเมื่อวันจันทร์นี้
 ผู้ที่พูดกรรมการมีความเห็นเขานั่นเขานี้เป็นเสียงข้างน้อย เพราะเสียงข้างมาก
 เสียงเด็ดขาดของสภา ฯ นี้ ก็เมื่อเรามีข้าพเจ้าจึงขอวิ่งวนในสภา ฯ ขอให้แก้ไข
 รัฐธรรมนูญ แต่ขอให้ทำถึงถึงรัฐธรรมนูญออกไปแล้วใช้แก้ตลอดไปไม่มีสิ่งใด
 ซักอย่าง ถ้าหากว่าเราไปทำไปด้วยความบริสุทธิ์ใจและทั้งสภา ฯ นี้จะพ้นจาก
 วิกฤตในเมื่อจะอันอันโดยไม่มีการศึกษาในสภา ฯ นี้ ข้าพเจ้าจึงขอเสนอให้
 ใดอภิปราย จะใดศึกษาว่าจะรอวาระที่สภา ฯ หรือวาระที่ ๒ เป็นต้นไป
 การผ่านอนุมาตรา ๒ นี้

10. 15 น.

พล.ร.ต. ถวัลย์ ชำร งามาวาสวัสดิ์ ร.น. กรรมการ :

ตรา ๑๓ ไม่มีการสิ้นสุด คือหมายความว่าแต่ทุกคราวที่มีกรณีเกี่ยวกับกรรมการ
 บุคคลใดให้มีการอภิปรายกันในลักษณะอย่างนี้เกิดขึ้นทุกคราวทุกคราว ข้าพเจ้าจะไม่พูดถึง
 ข้อเท็จจริงในการพิจารณาตรา ๑๓ แต่เดิมมาจะมีการศึกษาอยู่แล้วแต่ใหม่อย่างไร
 หรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามจะกล่าวได้ว่าความเข้าใจหรือความมุ่งหมายของที่ประชุม
 บุคคลาวที่มีอยู่แก้ไขรัฐธรรมนูญตลอดจนกระทั่งตรา ขี้ด้วยนั้นได้มีความเข้าใจไปในทางที่

1895

คณะกรรมการราชการ ได้อภิปรายและถกเถียงระเบียบวิธีที่เราได้ปฏิบัติมาแล้ว รวม ๓ ครั้งด้วยกัน และคราวที่ ๔ คือคราวที่อีกครั้งหนึ่ง การที่จะได้เพียงกันว่าการศึกษาในมาตรา ๒๓ นั้น ควรจะเป็นอย่างไรบ้าง ผู้แปรญัตติก็จะเป็นอย่างกรรมการราชการ ความจริง เหตุผลมีอยู่ด้วยกัน ทั้งสองฝ่ายไม่ใช่ไม่มีเหตุผลที่จะโต้เถียงกันได้มากมายเช่นเดียวกัน ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าสภาฯ นี้จะไม่สงสัย ในในทางศึกษานั้นก็มีเหตุผลอยู่ คือว่าในมาตราที่ ๑ ก็คือว่าเราได้ปฏิบัติ การมาแล้วด้วยความเข้าใจของสภาฯ ทุก ๆ ความว่าการศึกษา การลงมติ ๒ ครั้ง ในที่นี้หมายความว่าลงมติในชั้นรับหลักการ วาระที่ ๑ กับในชั้นวาระที่ ๓ นี้ เป็นความ เข้าใจที่ได้ทำมาแล้ว นอกจากนั้นในคราวนี้เราได้ทำเช่นนั้น ก่อนที่จะพิจารณาถึงคดี ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ได้มีการอภิปรายกัน ถึงแม้จะไม่เป็นการศึกษาถึงคดี และได้ เข้าใจกันและตกลงกันมาได้กร เช่นนั้น ท่านผู้เสนอแปรญัตติจนสุดท้ายก็ได้อภิปรายว่าควร เป็นเช่นนั้นจริง ๆ คือท่านได้ขอให้ผ่านระเบียบวาระไป มีข้อหาที่ว่า ถ้าสมมติว่าเป็นเช่นนั้นจริง ๆ แล้วการลงมติความมาตรา ๒๓ ก็กลายเป็น ๓ ครั้ง คือรับหลักการผ่านแล้ว สามในสี่ครั้งหนึ่ง แล้วเราจะต้องทำสามในสี่อีก ๒ ครั้งก็เป็น ๓ ครั้ง มีข้อหาต่อไปว่า ครั้งที่ ๑ ที่เราทำนั้นจะทำหรือไม่แม้จะหาคำเสียงข้างมากก็ตามใจ แต่มีความจำเป็น จะทำเช่นนั้นหรือไม่ และการเข้าใจเช่นนั้นเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ มีข้อหาจริง มีต่อไปนั้นเป็นข้อหนึ่ง แต่ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เองเราได้ดำเนินการ เอาเสียง สามในสี่ในวาระที่ ๑ มาแล้ว คือเราได้ดำเนินการไปแล้ว และนอกจากนั้นข้าพเจ้า ยังถือไปว่าในการที่จะดำเนินการเป็นอย่างไรนั้นถ้าจะปฏิบัติไปกระทำการเห็นถึง ครั้งแล้ว ๆ มาหรือไม่ อันนี้ข้าพเจ้าไม่คิดใจอะไรมาตนัก แต่เป็นข้อหาที่สภาฯ นี้ควรจะพิจารณาเหตุผลไปอย่างสมเหตุสมผลผู้แปรญัตติเสนอว่าถ้ารัฐธรรมนูญที่จะออกไปนั้นจะ สมบูรณ์หรือไม่ ถ้าไม่เช่นนั้นอาจจะไปกระทบกระเทือน ๓ ครั้งที่ทำมาแล้ว และโดยเหตุ ที่ว่าความไม่ชัดเจนในมาตรา ๒๓ เป็นไปดังที่กล่าวมานี้ คณะกรรมการราชการปัจจุบันจึงได้

1896

วางขึ้นให้ชัดเจน ได้กล่าวถึงวาระที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 และรอ 15 วันไว้โดยชัดเจน คือ
 การที่ความมาตรา ๒๓ ได้ในขณะนี้มีประโยชน์ในครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย คือไม่ก็จะคง
 ใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ บังคับเท่าที่เรารู้เท่าที่มานและเข้าใจกันและในที่สุดเราได้รับโดย
 มริยาว่า การกระทำที่ห้ามจะเป็นการสมควรตามที่เรารู้จัก ความรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓
 หรือไม่ ขอให้จึงดูประโยชน์ได้เสียด้วยดีแล้ว แต่อย่างไรก็ตามเท่าที่คณะกรรมการ
 บริหารกันเคยมีความเห็นว่า ถ้าสภา ฯ นี้จะสมัครใจไม่ในทางที่ความ คณะกรรมการ
 ไม่ใช้ชัดของประการใด

10.21 น.

นายเถื่อน พงษ์ไผด (นครราชสีมา) : ข้าพเจ้าตนหนึ่งสมัครใจในการที่
 ความนี้ ในการที่จะที่ความในรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓ นี้ข้าพเจ้าขอกราบเรียนถึงพระมหา
 นี้เสียก่อนว่า ทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้าไม่ใ้แต่ที่สมัครใจก็ตาม แต่อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าขอจะ
 ที่ที่จะเกิดที่ความสิ่งใดทุกสิ่งไม่ก็โดยอย่างความประชาชนธรรมดาเหมือนกัน คือ
 กรรมการบริหาร ได้กล่าวเมื่อที่วันรัฐธรรมนูญได้ความหรือไม่ ได้ที่ความที่ความมาซึ่ง ๓ ครั้ง
 แล้ว แต่อย่างที่ว่าที่ท่านกล่าวซึ่ง ๓ ครั้งนั้นเป็นข้อที่แสดงให้เพิ่มเติมว่าเพราะรัฐธรรมนูญ
 มาตรา ๒๓ ที่ได้ตราไว้เป็นรัฐธรรมนูญที่ตราไว้ใช้บังคับจะเกิดความไม่อย่างนั้นได้
 อย่างนี้ก็ได้ แต่อย่างไร ๓ ครั้งที่มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาแล้วจึงมีสมาชิกสภาทั้งสภาก่อนและ
 สภาที่ไปพยายามที่จะที่ความในเรื่องนี้ก็เป็นหนักหนา นี้เป็นข้อที่จะแสดงให้เพิ่มเติมว่า
 ทั้ง ๓ ครั้งที่พยายามจะทำอย่างนี้ให้ความชัดเจนลงไปอย่างที่เป็นอยู่ก็เห็นว่าเป็น
 พิสูจน์ข้อที่จะแสดงให้เห็นได้ว่าในการที่ความครั้งก่อน ๆ เป็นความที่ความซึ่งที่ไม่อาจจะ
 คงนัก ข้าพเจ้ามีความเห็นอย่างนี้ คือมีความเห็นว่า การลงมติ ๓ ครั้งอย่างที่ท่านกร
 ภากรว่า ในครั้งที่ 1 เป็นการลงมติเพื่อจะรับหลักการเท่านั้น ที่นี้ขอให้ท่านคิดต่อไปว่า
 ลงมติรับหลักการแก้ไขหรือไม่แก้ไขในวาระที่ 1 อย่างนี้ว่าเมื่อสภา ฯ นี้รับหลักการแล้ว
 จะส่งให้คณะกรรมการ ซึ่งจะก่อเกิดความที่ความนี้

ชั่วระยะเวลาอันสั้นเช่นนี้ข้าพเจ้าคิดว่าคงไม่รวมคอมมิวนิสต์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของที่เรียกว่า
 รัฐบาลบริหารราชการส่วนกลางแล้ว ถ้าหากว่าสภาผู้แทนราษฎรไม่เป็นอย่างอื่น
 นอกจากที่เลขาฯ ได้มาแก้ตัวว่า เกรงว่าการกระทำทั้งหลายที่เราทำมานี้จะเป็นในระ
 ชัยข้าพเจ้าไม่เต็มใจ เพราะข้าพเจ้าคิดว่าเมื่อการกระทำในสมัยก่อน ๆ นั้นก็ทำไป
 ด้วยความซื่อสัตย์ใจจริงเหมือนกัน แต่เห็นไปอีกอย่างหนึ่ง ก็ไม่ใช่ว่ามีการฉ้อราษฎร์บังหลวง
 อย่างใด เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นในระ รัฐบาลสมัยปัจจุบันนี้ในอันที่จะมีอำนาจ
 เข้าอยู่แล้ว ก็จะไม่แปรรูปเป็นรัฐบาลใหม่ที่เรากำลังพิจารณาอยู่นี้ ข้าพเจ้าเห็นว่า
 โทษ ๆ เราจะเอารัฐบาลขึ้นมาใช้แทนรัฐบาลปัจจุบันนี้ข้าพเจ้าเห็นควรที่จะหา
 ความศักดิ์สิทธิ์แก่รัฐบาลสมัยนี้ว่าถึงอย่างไรก็ดีก็มีความศักดิ์สิทธิ์ เราไม่ควรจะทิ้ง
 ความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐบาลสมัยนี้เสีย เพื่อให้ประชาชนหาความสงสัยยกย่องให้เข
 เห็นสภา ฯ ผู้ใด คือใครเขาเห็นว่าเรามีความศักดิ์สิทธิ์อย่างไร เราทำไปอย่างนั้น ไม่ใช่ทำ
 ตามที่เลขาฯ ทำมา เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเสนอให้สภา ฯ โค้ชพิจารณาตรา ๕๓ วรรค ๑
 แห่งรัฐธรรมนูญว่ามีความหมายถึงที่ข้าพเจ้ากล่าวไว้หรือไม่

นายสุวิชัย สันตเสรษฐ (เชียงใหม่) : ข้าพเจ้าผู้หนึ่งที่ได้เสนอข้อความให้

สภา ฯ โค้ชพิจารณาตรา ๕๓ วรรค ๒ ความจริงข้าพเจ้าปรารถนาได้ให้รัฐ
 ธรรมนูญนี้ออกใช้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ และสำหรับข้าพเจ้าไม่มีความจำเป็นที่จะ
 ปรับปรุงในทางหลักเป็นประการ แต่ที่ใหม่รำลึกถึงรัฐธรรมนูญตรา ๕๓ ที่ได้เขียนในมาตรา
 ๕๓ วรรค ๒ ใช้คำว่า "หรือว่า" ๑. เดือน" คำว่า "หรือ" จะตรงกับคำแปลของกรมศึกษา
 ว่า ในระหว่างของมติวิญญูการแล้วทำการแปรตีพิมพ์นั้นจะเรียกว่าหรือหรือไม่ คำว่า
 "หรือ" นั้นเท่าที่ข้าพเจ้าทราบมาหาความถึงว่ารัฐธรรมนูญได้ลงมติให้แก้ไขไปโดยที่ได้นำข้อ
 ใหญ่ๆ นั้น คือไม่มีอะไรที่จะมาได้เขียนกันอีก คิดคงจะเลิกขาดไปแล้วว่าเอาของ
 รัฐธรรมนูญนี้คำหนึ่งที่จำเป็นการ ไปตามมาตรา ๕๓๓ และมาตรา ๕๓๔ ฟันองคณมา

รัฐธรรมนูญแล้วรัฐธรรมนูญนี้จะทำตามอย่างกฎหมายรัฐธรรมนูญไม่ได้ คือให้ถือในวาระ
 ที่ ๓ ที่ต้องรอไว้อีก 1 เดือน เมื่อใดในระหว่าง 1 เดือนถ้าหากสมาชิกของสภา ฯ ได้มีข้อ
 คำนี้ถึงว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญยังมีข้อบกพร่องต่าง ๆ ก็อาจจะมาลงมติกันว่าสักครั้งหนึ่ง
 ให้เป็นไปอย่างอื่นไม่ใช่เป็นไปในวาระที่ ๓ ความจริงการที่เราพิจารณาร่างพระราช
 มติอันนี้ต่าง ๆ ของสภา ฯ นี้เรายึดถือหลักการพิจารณาอย่างที่เป็นกลางอยู่โดยปราศ
 แล่นว่าวิธีการนี้ยังแตกต่างกับอยู่ คือวิธีการในทางสภาสามัญชนนั้นผู้ที่จะไปโดย
 ไม่มีอะไรพูด เมื่อเขาไปถึงที่โต๊ะและผู้นั่งคนนั้นก็ยื่นอันแก่ที่ผู้ใด ครั้นถึงเขาก็นั่งคิด
 วิธีการอันปรายชุกกันแล้วส่งไปกรมราชเลขา เมื่อส่งกรมราชเลขาไปถึงที่ในสมตวรจะออกก็
 ขึ้นล่อออกมา ไม่สมตวรก็ไม่ออกเงี่ยงไปไหนเลย แล้วขึ้นมาในวาระที่ ๓ เขาก็จะเห็นใน
 ระยะเวลาอันสั้นของถึงถึงถึงจึงไม่มีการพิจารณาหรือไม่รับ เขาก็จะเห็นของเขามาแทน
 ถ้างั้นอย่างนี้ เมื่อเขามาก็ให้พิจารณาว่าถ้าเมื่อการออกเสียงลงมติได้เป็นไปตามที่
 กล่าวข้างบนนี้แล้ว หากจริงให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ นั้นก็ขึ้น
 พูลเกล้า ฯ ถวายเพื่อของพระปรมาภิไธย มาตรา ๓๐ นี้เป็นการที่จะวิญญู คืออันยัง
 ได้ เพราะฉะนั้นในกรณีที่มีการลงมติไม่ยอมรับแล้วเขาจะต้องลงมติรับเอาแล้วรอ
 ว่ารัฐธรรมนูญจะแก้หรือไม่แก้ไขลงมติรับหลักการแล้วจะมีการแก้ไขอะไรมาลงมติว่าไม่
 ที่นี้โดยมีบางคนได้กล่าวว่าในวันหนึ่งได้มีการ เสนอตัดใจเขานี้ขึ้นมาในสมัยประชุมนี้เอง แต่
 ข้อเท็จจริงในเกี่ยวกับการลงมติ ฯ นี้ว่าควรจะเอาเสียงข้างมากในการรับหลักการหรือไม่
 ในเวลานี้ที่เข้าเขาได้แม้ว่าจะเอาเสียงข้างมากเข้าได้ ไม่ แล้วตัดใจนี้เกิดไม่ได้ด้วย
 เรื่องอันที่อเมริกา และอีกเรื่องหนึ่งกรมราชเลขาได้แจ้งว่าในสมัยก่อน ๆ ได้มีการแก้ไข
 รัฐธรรมนูญได้มีการพิจารณาในรัฐธรรมนูญมาตรา นี้ ความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ ข้าพเจ้า
 จำได้ครั้งหนึ่งในการแก้ไขรัฐธรรมนูญในเรื่องนามของประเทศได้มีสมาชิกสภา ฯ ที่ได้ลัก
 ล้วงขึ้นในการที่เกี่ยวกับกรมตรา ๓๐ แต่ในเวลาที่มีให้ผ่านที่อเมริกา คือพระองค์ทรง

1895

คณะกรรมการจัดการได้อภิปรายและถกเถียงระเบียบวิธีที่เราได้ปฏิบัติมาแล้วรวม ๓ ครั้งด้วยกัน และคราวที่ 4 คือคราวนี้คือครั้งที่ ๓ การที่จะได้เพียงเท่านี้การที่ความในมาตรา ๘๓ นั้น

ที่จะเป็นอย่างไรสำหรับผู้แปรทัศนวิสัยจะเป็นอย่างไรกรรมการ ความจริงเหตุผลมีอยู่ด้วยกัน ทั้งสองฝ่ายไม่ใช่ไม่มีเหตุผลที่จะได้เพียงเท่านี้โดยความเช่นเดียวกัน ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าสภา

ที่จะไม่สมัครไปในทางที่ความนี้ก็มีเหตุผลอยู่ คือว่าในมาตราที่ 1 ก็คือว่าเราได้ปฏิบัติ การมาแล้วด้วยความเข้าใจของสภา ๆ ชุด ๆ ปรากฏว่าความที่ความ การลงมติ ๒ ครั้ง

ในที่นี้หมายความว่าลงมติในชั้นรับหลักการวาระที่ 1 ชั้นในวาระที่ ๓ นี้ เป็นความ เข้าใจที่ได้พิจารณาแล้ว นอกจากนั้นในคราวที่เราได้พิจารณาเช่นนี้ ก่อนที่จะพิจารณาถึงสิทธิ

ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ได้มีการอภิปรายกัน ถึงแม้จะไม่เป็นการที่ความก็ตามแต่ และได้ เข้าใจกันและตกลงกันว่าได้กระทำเช่นนั้น ท่านผู้เสนอแปรทัศนวิสัยสุดท้ายก็ได้อภิปรายว่า

เป็นเช่นนั้นจริง ๆ ก็ท่านได้ขอให้ท่านระเบียบวาระไป บัดนี้หากว่า ถ้าสมมติว่าเป็นไป เช่นนั้นจริง ๆ แล้วการลงมติของมาตรา ๘๓ ก็กลายเป็น ๓ ครั้ง คือรับหลักการมาแล้ว

สามในสี่ครั้งหนึ่ง แล้วเราจะต้องทำสามในสี่ข้อ ๒ ครั้งก็เป็น ๓ ครั้ง บัดนี้หากมีข้อใดว่า

ครั้งที่ 1 ที่เราท่านนี้จะทำหรือไม่เราจะหาตามเสียงข้างมากก็ตามใจ แต่ที่ความจำเป็น จะหาเช่นนั้นหรือไม่ และการเข้าใจเช่นนั้นเป็นการขัดข้องรัฐธรรมนูญหรือไม่ บัดนี้หากจะ

มีข้อใดที่เป็นข้อหนึ่ง แม้แต่ในร่างรัฐธรรมนูญนี้เองเราก็ได้ดำเนินการเอาเสียง สามในสี่ในวาระที่ 1 มาแล้ว คือเราได้ดำเนินการไปมากแล้ว และนอกจากนี้ยังมี

ข้อข้อใดว่าในการที่จะดำเนินการปฏิรูปก็เป็นอย่างอื่นอาจจะมีไปกระทบกระเทือนถึง

ครั้งเก่า ๆ มากหรือไม่ อันนี้ข้าพเจ้าไม่คิดใจอะไรมากนัก แต่เป็นปัญหาที่สภา ๆ นี้

จะพิจารณาเหตุผลไปอย่างสม่าหัดผู้แปรทัศนวิสัยเสนอว่าร่างรัฐธรรมนูญที่จะออกใหม่ก็จะ สมบูรณ์หรือไม่ ถ้าไม่เช่นนั้นอาจจะมีไปกระทบกระเทือน ๓ ครั้งที่ผ่านแล้ว และโดยเหตุ

ที่ว่าความไม่ชัดเจนนี้อาจจะ ๘๓ เป็นไปดังที่กล่าวมานี้ คณะกรรมการมีจุดมุ่งหมายที่จะ

1896

ร่างซึ่งให้ชัดเจน ได้กล่าวถึงวาระที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 และรอบ 15 วันไว้โดยชัดเจน คือ
 การที่ความมาตรา 63 ก็ในขณะที่มีพระโยชฌณในครั้งนั้นเป็นครั้งสุดท้าย ต่อไปก็จะต้อง
 ไขรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ บัดนี้เท่าที่เรากำหนดมาและเข้าใจกันและในที่ที่เราได้รับโดย
 มริยว่าว่าการกระทำที่กล่าวมาจะเป็นการสมควรหรือไม่ จะพิจารณาว่ารัฐธรรมนูญมาตรา 63
 หรือไม่ ขอให้ซึ่งดูพระโยชฌณได้เสียด้วยนั้นแล้ว แต่อย่างไรก็ตามเท่าที่คณะกรรมการ
 บริหารนั้นอยู่มีความเห็นว่า ถ้าสภา ฯ นี้จะสมัครใจไปในทางที่ความ คณะกรรมการก็
 ไม่ขัดข้องประการใด

10.21 น.

นายเลื่อน พงษ์โสภณ (นครราชสีมา) : ข้าพเจ้าคนหนึ่งสมัครใจในการที่
 ความ) ในการที่จะพิจารณาในรัฐธรรมนูญมาตรา 63 นี้ข้าพเจ้าขอทราบเรื่องที่มาของสภา
 นี้เสียก่อนว่า ทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้าไม่ชอบแต่ก็อยู่ด้วยดีตาม แต่อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าขอจะใส่
 คติที่จะบอกกล่าวสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งถูกดีไม่ดี ได้โดยสมบูรณ์เพราะระบอบรัฐธรรมนูญเช่นนี้ ก็ความ
 กรรมการได้กล่าวเมื่อที่วาระรัฐธรรมนูญได้พิจารณาหรือไม่ได้ความก็ถามมาถึง 3 ครั้ง
 แล้ว แต่อย่างไรก็ตามกล่าวถึง 3 ครั้งนี้เป็นเขตรับที่จะแสดงให้เห็นว่าเพราะรัฐธรรมนูญ
 มาตรา 63 นี้ได้กระทำนั้นเป็นรัฐธรรมนูญที่กระทำไว้ไม่ชัดอาจจะพิจารณาไปอย่างไหนก็ได้
 อย่างนี้ก็ได้อีก แต่ทำไม 3 ครั้งที่มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาแล้วจึงมีสภาถึงสภาก่อนและ
 สภาที่ได้นายขานที่จะพิจารณาในเรื่องนี้ก็เป็นเหตุอันน่า เป็นข้อที่จะแสดงให้เห็นว่า
 ทั้ง 3 ครั้งที่มีพยายามจะหาอย่างนี้ให้ความชัดเจนลงไปอย่างสมบูรณ์แล้วแต่ก็เห็นว่าเป็นเรื่อง
 ที่ควรจะต้องเห็นได้ว่าการที่ความครั้งก่อน ๆ เป็นการที่ความที่ค่อนข้างที่ไม่น่าจะถูกต้อง
 ต้องมี ข้าพเจ้ามีความเห็นอย่างนี้ คือมีความเห็นว่าการลงมติ 3 ครั้งอย่างนี้ที่คณะกรรมการ
 ภาคว่าในครั้งที่ 1 เป็นการลงมติเพื่อจะรับหลักการเท่านั้น ที่มีข้อให้มันคิดต่อไปว่าในการ
 ลงมติรับหลักการแก้ไขหรือไม่แก้ไขในวาระที่ 1 อย่างนี้เมื่อสภา ฯ นี้รับหลักการแล้ว
 จะส่งไปคณะกรรมการซึ่งจะต้องมีการแปรญัตติกันอีก ที่นี้ไม่มีการแปรญัตติกันแล้วผ่าน

อนึ่งว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่สภา ฯ รับหลักการนี้ไม่มีการแก้ไข ก็มี
เมื่อมีการแก้ไขลงมติรับหลักการในวาระที่ 1 นั้นจะเรียกว่าเป็นการสมมุติ
อันที่สมมุติยังไม่ได้ เพราะเหตุว่าถ้าหากว่ามีการแก้ไขเหมือนอย่างมีการแก้ไขในขณะ
หลายสิบมาครา การลงมติในขั้นแรกก็อาจจะเป็นไปตามความทุก ๆ มาตรา ที่ได้เขียนไว้
คร่าวแรกหรือไม่ ที่ใจต้อว่าการลงมติแก้ไขในขั้นแรกเป็นมติที่สมควรแล้ว ๆ น
นั้นไว้ในวาระที่ 3 นั้นถึงเดือนจริงจะลงมติ ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย คือที่กล่าวเมื่อกี้ว่า
วาระที่ 1 นั้นมันยังไม่เรียบร้อยทั้งหมด คือมีการแก้ไข มีการแปรมติ วิถีถึงคราว
วาระที่ 2 ที่จะถือว่าขาดหลังจากวาระที่ 1 นั้นมันอยู่ในขั้นที่กรมาธิการกำลังพิจารณา
และเมื่ออยู่ในขั้นที่คณะกรมาธิการกำลังพิจารณาอยู่ในวาระที่ 2 วาระที่ 2 ก็มา
ประชุมที่อีกซึ่งมีเหตุผลปรากฏอยู่กว่าหนึ่ง ๆ ซึ่งคณะกรมาธิการแปรมติแล้วก็ตาม เรา
ยังไม่มีรายงานว่าจะดัดแก้ไขอย่างไรที่แก้ไขอยู่ในขณะนี้ เพราะฉะนั้นจะถือว่าในวาระ
1 สมมุติโดยการลงมติเพียงสามในสี่อย่างนั้นไม่ได้ เพราะเหตุว่าวาระที่ 2 นี้สมมุติ
ประชุมที่เราก็ยังมีการแก้ไขกันต่อไป ที่ในมาตรา 33 วรรค 2 ที่มีข้อความว่าเมื่อ
ได้ร่างหนึ่งแล้วให้รอไว้หนึ่งเดือนแล้วให้มีการลงมติหนึ่งเดือนอีกครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าไม่
อนุญาต แต่ข้าพเจ้าขอเข้าใจความรู้สึกของสมาชิกผู้ประชุมธรรมดาว่า การลงมติ
หมายความว่าลงมติในครั้งที่ 3 คือเมื่อผ่านวาระที่ 2 ไปแล้วจนเรียบร้อยแล้ว เมื่อ
เรียบร้อยแล้วในวาระที่ 3 เราก็คงถือว่าชอบแล้ว ที่ได้ว่าชอบแล้วในวาระที่ 3
ในสภา ฯ เราเห็นว่าสมมุติได้หรือไม่ ในวาระที่ 3 นี้สมมุติได้ เพราะในวาระที่ 2
ได้แปรมติจนกระทั่งเขียนว่าแก้่างไรแล้วลงมติในวาระที่ 3 คือ 2 ตอนจาก
รับหลักการก็แปรมติ เมื่อแปรมติเสร็จสรรพแล้วขอในวาระที่ 2 ถึงจะมีการ
เมื่อแก้ไขเสร็จสรรพมารับหลักการในวาระที่ 3 ซึ่งไม่มีการแก้ไขไปแล้ว นั้นหมายความว่า
ว่าอันสมมุติในขณะนั้นเอง ในวาระที่ 3

1899

คือว่าเขาไม่ทราบจะเป็นการใดหรือไม่ก็ได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าเมื่อกรม
ไปรษณีย์แห่งนั้นแจ้งให้พยานใดก็ตามหรือประชาชนใดก็ตามได้ฟังก็จะได้มีโอกาสให้การต่อ
คดีคดีนี้ทุก ๆ ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่าคดีนี้ไปกลับมาอย่างนี้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอจะสรุปให้ท่าน
ทั้งหลายฟังได้ว่า ความเห็นคดีนี้ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้วว่าข้าพเจ้าถือว่าเป็นเหตุและผลที่จะฟัง
ได้โดย และถ้าหากว่าเหตุผลของข้าพเจ้ามีอะไรขัดแย้งไปกว่านี้ และถ้าท่านฟังแล้วเห็นด้วย
ข้าพเจ้ายินดียินยอมท่าน และถ้าท่านฟังไม่ครบ และข้าพเจ้ายังเชื่อว่าเหตุผลของข้าพเจ้า
ดีกว่าข้าพเจ้ายังยืนยันความมาครั้งนี้.

10.30 น.

พระยามานวราชเสวี ประธานกรรมการ : ความที่ท่านผู้แทนเสวตรับกล่าว

เวลานี้ว่า รัฐธรรมนูญได้มีข้อความเขียนอย่างหนึ่งแต่เมื่อเป็นด้วยแล้วเขียนอีกอย่างหนึ่ง
ข้าพเจ้ารับว่าเดิมเขาเขียนไว้อย่างนี้จริง แต่ที่มาแก้ไขเป็นอย่างที่มีอยู่มีอยู่ใน
มีความว่า ในข้อ ๘๒ ที่สมัชชาได้ลงมติไว้ครั้งหนึ่งแล้วท่านหรือไว้หนึ่งเดือน เมื่อพ้น
แล้วให้เข้าชั้นเสนาสภาเพื่อลงมติอีกครั้งหนึ่งที่เขาแก้ไขไว้ครั้งนั้นด้วยที่ตกลงไว้
เอาด้วยเหมือนกันใหญ่ เวลาเขียนอาจจะเจตนาเขียนให้ผิด อาจจะทำให้เรียบร้อย แต่ไม่
กรรมการในครั้งนั้น ข้าพเจ้าเรียนให้ทราบว่าเดิมเป็นการเขียนเข้า เขาก็เป็นการ
ไม่ควรรอดเวลานั้น เพราะสมัยประชุมมีเพียง ๓ เดือนประชุมครั้งหนึ่ง และอีกประชุมหนึ่ง
ประการที่ ๒ ก็รับว่าสมาชิกสภา ๆ บุคคล ๆ คนปรารถนาจะทำหน้าที่ปรารถนาจะทำ
ทุกคน แต่แต่ไม่ได้เรียนเป็นพิเศษจะพากันจริง ๆ แล้วเดือนเดียวไม่พอ ๓ เดือนไม่พอ
๓ ปีก็ไม่พอ เพราะฉะนั้นกำหนด ๑ เดือนก็ให้เวลาแล้ว แล้วออกก็สมัชชาเหล่านี้
ได้พิจารณาเรื่องการร่างรัฐธรรมนูญมาตั้งแต่ 19 กรกฎาคม 2488 แล้วการประชุม
อีกประการหนึ่งข้าพเจ้าจะแจ้งให้ทราบว่าที่เขียนไว้ในมาตรา 63 วรรค ๒ ว่า "เมื่อ
ได้ลงมติครั้งหนึ่งแล้ว" นี้เขียนเป็นภาษาไทย แต่ถ้าเขียนเป็นภาษาอังกฤษแล้วข้าพเจ้าได้ไป
สอบถามมิสเตอร์ก็ของสันนิษฐานเองว่าเขียนในภาษาอังกฤษแล้วจึงแปลเป็น

ภาษาอังกฤษว่า "When a motion has once been passed"

คือหมายความว่าครั้งแรกให้ข้อคิดครั้งแรก การจะแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือแก้ไข
แก้ไขแล้วที่ส่งไปให้กรรมาธิการแล้วส่งมาพิจารณาในวาระที่ 2 เป็นเวลา 3 วัน
ภายใน ที่ที่วาระที่ 3 อีกครั้งหนึ่งเป็นของสำคัญมากเหมือนกัน ครั้งแรกว่าจะให้แก้หรือไม่
เมื่อแก้แล้วเมื่อวาระที่ 2 เขาจะได้อะไรพิจารณาว่าจะเอาอย่างไร ที่ที่เสร็จแล้ววาระที่ 3
จึงตกลงสมาชิกในสภาและคนที่ปรึกษาอีกถือว่าเป็นอย่างนี้ ถ้าแม้ว่าคงจะแนบสมาชิกในสภาอีก
เดือนหนึ่งมีประโยชน์อะไร สมาชิกในสภาเพื่อเอ็งแล้วท่าน มาหมายถึงสุดท้าย เพราะจะ
การที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นการยาก ถ้าแม้ว่าจะทำอย่างที่ท่านเสนอให้เพื่อความ
คนหมกมุ่นหรือหมกมุ่นความปรารถนาที่จะให้รัฐธรรมนูญใหม่ และเท่าที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้
และข้าพเจ้าขอเรียนว่า เท่าที่พูด ๆ คนได้ทำมานี้ก็เป็นการทำแล้ว เหลือวาระที่ 2
ไม่ผ่านพ้นไป และข้าพเจ้าขอเรียนว่าก่อนจะพิจารณารัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าก็ได้ปรึกษา
เรื่องการให้หรือไว้หนึ่งเดือนนี้จะเอาคืนเมื่อไร และที่ประชุมได้ผ่านไปแล้วครั้งหนึ่ง เพราะ
ฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการเสียเวลาที่จะพิจารณาจะกีดกันในทางแก้ไขเสียทีเดียวก็ได้

นายชิต เวชประสิทธิ์ (ภูเก็ฏ): ข้าพเจ้าขออ้อมค้อมว่ามีการเสนอแก้ไข
มติหรือเปล่า คือข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยทั้งกรรมาธิการหรือผู้เสนอข้อคิดนี้.

ทำการแทนประชาชนสภาฯ : ยังไม่มี

10.35 น.

นายชิต เวชประสิทธิ์ (ภูเก็ฏ): ข้าพเจ้าขอประท้วงมติไป
ที่นกรรมาธิการบอกว่าจะให้มีการพิจารณาในรัฐธรรมนูญมาตรา 63 นี้หรือไม่ก็ได้ ข้าพเจ้า
ก็ไม่มีความเห็นด้วย การที่ไม่เห็นด้วยเพราะเหตุว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่เราเห็นที่
กันแล้วที่เราไม่ได้เพิ่งแก้ครั้งนี้เป็นครั้งแรก เราเคยแก้มา 3 ครั้งรวมทั้งครั้งนี้เป็นครั้งที่
ที่ 3 และในการแก้ไขต่อมา 3 ครั้ง จะเห็นว่าเท่าที่การแก้ไขจะมีอะไร ๆ

มีความ แต่ว่าเราก็ได้แก้มาด้วยความเร็ว

บุญ ๓ ครั้งเป็นการเสียหายหรือเป็นโมฆะใช้ไม่ได้ เมื่อการแก้ไข ๓ ครั้งยังเป็นผล
 สมบูรณ์โดยไม่มีข้อกล่าวหาการฟ้อง ระแวก ไชยราชว่าข้าพเจ้าก็เชื่อว่าเราจำเป็นอย่าง
 จะต้องปฏิบัติตามแบบอย่างที่เคยแก้ไขมาแล้ว บัดนี้ที่เขียนถึงในขณะนี้ มาตรา ๑๓
 รัฐธรรมนูญที่ใช้กันมาเขียนไว้ไม่ชัด แต่ที่เขียนไว้ไม่ชัดเราจะคงเพ่งเล็งถึงคำ
 ข้าพเจ้ารู้สึกเห็นใจท่านผู้เสนอข้อแก้ไขความมาตรา ๑๓ ด้วยเหตุว่า ท่านมีความหวัง
 ที่จะให้รัฐธรรมนูญฉบับที่ค้างพิจารณาอยู่เดี๋ยวนี้ออกไปด้วยความบริสุทธิ์ผุดผ่อง แต่
 รู้สึกส่วนตัวของข้าพเจ้า/เจตนาดีของท่านก็บางทีอาจจะเห็นเรื่องทำด้วยความหวังดี
 ก็ได้ เพราะเหตุไรในการที่ข้าพเจ้ากล่าวเช่นนี้ ข้าพเจ้าขอชี้ชวนท่านผู้เฝ้าถือถือ
 ระลึกไปว่าในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ๓ ครั้ง ครั้งสำคัญที่สุดขอประทานโทษคือในครั้ง
 เฉพาะภาค บัดนี้เราจะรอไว้หนึ่งเดือน คือบัดนี้เรื่องว่าเราคงแก้ไขแล้วจะรอไว้หนึ่ง
 เป็นระยะเวลาที่จะพิจารณาบังคับการหรือวาระที่ ๓ บัดนี้หา ๑ เดือนไม่มีใครเขียน
 ว่าจะรอ ๑ เดือนในวาระที่ ๓ หรือวาระที่ ๑ ในการที่เราเคยปฏิบัติตามแล้วในการ
 บัดนี้เฉพาะภาค เราก็คือในวาระที่ ๑ ที่เรียกว่ากล่าวสภา ฯ จะมีความในมาตรา ๑๑
 ไปในรูปว่าเรารอไว้ ๑ เดือนในวาระที่ ๓ แต่ที่สุดการปฏิวัติของครั้งที่ ๒ ครั้ง
 ชัดกัน ข้าพเจ้าเป็นห่วงการชัดกัน ความเสียหายจะเกิดขึ้นอย่างมากมาย และในสภา
 นี้เรามีประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ ท่านผู้สมาชิกประเภทที่ ๑ รุ่นเก่าก็มีอยู่
 และประเภทที่ ๒ ก็คงจะนั่งรวมอยู่ด้วยเป็นอันมาก ถ้าหากว่าเราสมมติในครั้ง
 ครั้งก่อน ๆ แล้ว ฐานะสมาชิกประเภทที่ ๒ ก็จะมาช่วยแก้ไขรัฐธรรมนูญของเราใน
 ได้อย่างไร ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าหากว่าสภา ฯ ลงมติไปว่ารอ ๑ เดือนให้ไว้ในวาระที่
 ทางสมาชิกประเภทที่ ๒ ซึ่งได้มาจากการแก้ไขเฉพาะภาคเมื่อครั้งที่ ๒ ก็ไม่ได้
 เมื่อใช้ไม่ได้จะมาสืบสมมุติรัฐธรรมนูญอีกทำไมได้ เมื่อทำไม่ได้ความเสียหายจะ
 ขึ้น คือทางแห่งการเป็นโมฆะซึ่งหลายที่จะเป็นโมฆะมาแต่เดิม ถ้าเรา
 ให้ผิดไปจากที่ได้เคยปฏิบัติตาม เพราะฉะนั้นจึงไม่เห็นด้วยในการที่จะให้

1902

หรือใหม่ก็เป็นอย่างอื่น.

10.39 น.

นายประสิทธิ์ ชูพิริย (กานตังเพ็ชร): ข้าพเจ้าได้ฟังคำอธิบายซึ่งได้กล่าวไว้
 ไว้ตอนที่จะมีสนทนากับฝ่ายกรรมการ และไม่ว่าตอนที่จะมีสนทนากับฝ่ายผู้ปฏิบัติ เมื่อถึง
 ไปแล้วคงสรุปได้ว่า ท่านผู้ซึ่งเสนอความคิดเห็นของท่านเป็นกลางว่า สกิปท์ทุกคำความ
 ความคิดเห็นของท่านเด็ก คือข้อแรกที่ขอรับรองท่านดีกว่าสภาเราที่ได้ปฏิบัติให้เป็นไป
 มติของสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้ลงมติไว้ครั้งหนึ่งแล้ว และท่านยืนยันว่าครั้งที่แล้วปฏิบัติอย่าง
 เราคิดว่าจะมีปฏิบัติโดยถ้อยคำครั้งเดิม ๆ นั้น ข้อนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าคำกล่าวที่เสนอมาว่าเป็นคำ
 กล่าวซึ่งไม่ชอบด้วยเหตุผล ในความคิดเห็นของสภา ๆ แต่ละสภา ๆ ต่างก็มีความคิดเห็น
 ต่างกันไปกับสภา ๆ หนึ่ง สภาก่อนจะมีความเห็นอย่างไรสำหรับสภา ๆ นี้เราก็ย่อม
 มีความคิดเห็นในแง่เหตุผลและหลักวิชาที่ เพราะฉะนั้นมีมติมาเพราะเห็นว่าเราควรจะทำอย่าง
 ไร เพราะเราอยู่ในขณะนี้ ข้าพเจ้าจึงรู้สึกคิดว่าเราควรจะใช้เหตุผลในขณะนี้

สำหรับประการที่ ๒ ท่านว่าการแก้ไขในครั้งก่อนเราได้ได้ลงมติ คือในครั้ง

ที่สภาได้โปรดทราบว่าการแก้ไขครั้งก่อนกับครั้งนี้ถ้าหากว่ามีตร เปรียบเทียบเป็นการัด
 ถิ่นมาถ กิ่งก่อนเราแก้ไขมาตราเดียวหรือ ๒ มาตรา เป็นกรแก้ไขมาตราเดียวหรือ ๒
 มาตราที่เท่ากัน แต่ส่วนในครั้งที่เราแก้ไขใหม่เป็นการสร้งรัฐธรรมนูญขึ้นมา เมื่อ
 ก่อนเราแก้ไขสภาเดียว เสียทั้งแก้ไขให้ ๒ สภา ๆ นี้เป็นความแตกต่างกันมาก
 และขอได้โปรดทราบว่าการแตกต่างก็มีอย่างใด ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าความแตกต่างสภา
 ก่อนกับสภา ๆ นี้แตกต่างกันมากซึ่งเราควรที่จะหาเหตุผลกฎหมาย ในการลงมติไว้ ๑
 หรือไม่เช่นนั้น สกิปท์โปรดพิจารณาดูความสำคัญในคราวแก้ไขครั้งแล้วกัน

ในเรื่องที่ ๓ ท่านยกข้อว่าหากว่าเราแก้ไขรัฐธรรมนูญไปอีก ๑

อันหมายความว่าเราทำแบบที่ สกิปท์เราลงมติไปแล้วภายใต้สภาผู้แทนราษฎร

19๐3

เป็นอย่างยิ่งที่ว่าไม่ว่าเราจะใช้กันจนเกือบมากไปเสียแล้ว เราพิจารณาที่ด้วยเหตุผล
 อันกว้างใหญ่ยิ่งเสียก่อนว่าเรา จะเจตนาอย่างไร เราได้แก่ไตรธรรมบัญญัติสำเร็จเรียบร้อยแล้ว
 แล้ว แต่เราเพื่อให้ไตรธรรมบัญญัติเป็นสังคหะที่ควรระวัง เราจึงควรจะปฏิบัติ
 กฎหมายแบบแผนซึ่งเราจำเป็นต้อง เราจะต้องพิจารณาว่าถ้าเรา จะวางตัวเป็น
 ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการลงมติ เมื่อเราได้ลงมติรับหลักการในวาระที่ ๑ แล้ว
 ควรจะขอให้การลงมติใหม่สักครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อเป็นการยืนยันมติเดิมของเราว่า กฎหมาย
 ที่เราแก้ไขนั้นเป็นการสมควร เพียงไร และเป็นกรณีที่สมควรรับหรือ ไม่ เป็นฐานะ
 ที่ประชาชนมีส่วนร่วมได้เสียในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเราก็อาจจะพิจารณา ในขณะ
 เวลา ๑ เดือนเราก็จะได้รับเหตุผลจากที่แห่งใด ๆ มาพิจารณาประกอบด้วยที่เราแก้ไข
 หรือไม่ ส่วนนี้หากกรมการ ว่าท่านได้ช่วยของ พระราชาธิราช ว่าเมื่อวาระที่ ๑
 ไปแล้วหมายความว่าระยะเวลาหนึ่งเดือนเป็นการ เพียงพอแล้ว และในเรื่องการประชุม
 กรมการ เป็นการประชุมภายใน นี่ย่อมเป็นการยืนยันเจตนาของไตรธรรมบัญญัติฉบับเก่า
 ว่า การประชุมวาระที่ ๒ จะประชุมต่อจากวาระที่ ๑ ไม่ได้ วาระที่ ๑ เป็นเพียงรับหลักการ
 ส่วนวาระที่ ๒ เป็นเพียงแปรสัทธิศาสตร์ ๆ ทำสิ่งขยายเรื่องที่เรามีหลักการ
 แล้วมาทำใหม่เมื่อทำใหม่แล้วก็มาทำหรือสภา ฯ เป็นวาระที่ ๒ ที่ ๓ ว่าทำใหม่ชอบหรือไม่
 ควรหรือไม่ เมื่อเช่นนั้นกระผมจึงเห็นว่าในเรื่องการลงมติกฎหมายไตรธรรมบัญญัติฉบับ
 กฎหมายสูงสุดใหม่ ๆ เสียเวลาอย่างมากแล้วโปรดอย่ารีบร้อน อย่ารีบที่จะเป็นการ เสีย
 เวลาออกไปอีกเสีย เราควรที่จะพิจารณาซึ่งเป็นสายสัมพันธ์กับว่าสภา ฯ อันนี้เรื่อง
 การพลวความคิดเห็นของเรามากอยู่ใน การที่จะยืนยันรับหลักการ วาระที่ ๑ เพราะฉะนั้น
 ผมจึงเห็นว่านี่ก็เหมือนสมาชิกแปรสัทธิศาสตร์ว่า ในการลงมติวาระที่ ๑ นี้ เราควรที่จะต้องยืนยัน
 ไปอีก ๑ เดือน ขอให้การลงมติอีกครั้งหนึ่ง นี้จึงจะได้ผลสมบูรณ์ตามเจตนาของ
 หมายฉบับใหม่ กระผมยืนยันว่าไหน ๆ เราได้แก้กันแล้วเราควรจะใช้วิจารณ์ตามหลักการ

หมายความว่ารัฐธรรมนูญซึ่งจะมีขึ้นในสภา ฯ รับหลักการนั้นไม่มีการแก้ไข มีหลักการแก้ไข
 เมื่อมีการแก้ไขลงมติรับหลักการในวาระที่ ๑ นั้นจะเรียกว่าเป็นการสมบูรณ์ได้หรือไม่
 รับมติสมบูรณ์ยังไม่ได้ เพราะเหตุว่าหากว่ามีการแก้ไข เหมือนอย่างที่มีการแก้ไขในขณะ
 ภายหลังมาตรา การลงมติในชั้นแรกก็ยังไม่เป็นไปตามตามทุก ๆ มาตรา ก็ได้เขียนไว้
 คราวแรกหรือไม่ ที่ใจตือว่าการลงมติแก้ไขในชั้นแรกเป็นมติที่สมบูรณ์แล้ว ๆ มาตรา
 นั้นในวาระที่ ๑ ทั้งเรื่องจึงจะลงมติ ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย คือที่กล่าวมาแล้วว่าในวาระ
 ที่ ๑ นั้นยังไม่ได้อธิบายถึงจะรับ คือมีการแก้ไข มีการแปรมติก็ ที่ถึงคราวที่อยู่ใน
 วาระที่ ๒ ที่จะต้องพิจารณาหลังจากวาระที่ ๑ นั้นมันอยู่ในชั้นที่กรรมการกำลังพิจารณาอยู่
 และ เมื่ออยู่ในชั้นที่คณะกรรมการกำลังพิจารณาอยู่ในวาระที่ ๒ วาระที่ ๒ ก็มาอยู่ที่
 ประชุมที่อีกซึ่งมีเหตุผลปรากฏอยู่แล้วว่าทั้ง ๆ ที่มีคณะกรรมการแปรมติแล้วก็ตาม เรา
 ยังไม่เห็นว่าที่องค์มีการแก้ไขอย่างที่แก้ไขอยู่ในขณะนี้ เพราะฉะนั้นจะถือว่าในวาระที่
 ๑ สมบูรณ์โดยการลงมติเพียงส่วนในสื่ออย่างนั้นไม่ได้ เพราะเหตุว่าวาระที่ ๒ ที่ส่งมาที่
 ประชุมที่เราก็ยังมีการแก้ไขต่อไป ที่นี้ในมาตรา ๓๖ วรรค ๒ ที่มีข้อความว่าเมื่อลงมติ
 ใจครั้งหนึ่งแล้วในคราววันหนึ่งเดือนแล้วให้มีการลงมติในครั้งเดือนอีกครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าไม่เข้าใจ
 หมายความว่า แต่ข้าพเจ้าขอเข้าใจความรู้สึกของสมมุติชนธรรมดาว่า การลงมติครั้งหนึ่ง
 หมายความว่าลงมติในครั้งที่ ๑ คือเมื่อยามวาระที่ ๑ ไปแล้วจนเรียบร้อยแล้ว เมื่อแก้ไข
 เรียบร้อยแล้วนั้นในวาระที่ ๑ เราที่ลงมติว่าชอบแล้ว ที่นี้กล่าวชอบแล้วในวาระที่ ๑ นี้
 ในสภา ฯ เราเห็นว่าสมบูรณ์ได้หรือไม่ ในวาระที่ ๑ นี้สมบูรณ์ทีเดียว เพราะในวาระที่ ๑
 ได้แปรมติพิจารณาซึ่งเขียนว่าแก้่างไรแล้วลงมติในวาระที่ ๑ คือ ๑ ตอนจาก
 รับหลักการที่แปรมติ เมื่อแปรมติเสร็จสรรพแล้วแต่ในวาระที่ ๑ ก็ยังมีการแก้ไขอีก
 เมื่อแก้ไขเสร็จสรรพมารับหลักการในวาระที่ ๑ ซึ่งไม่มีการแก้ไขต่อไปแล้ว นั้นหมายความว่า
 ว่าในสมมุติบุคคลในขณะนั้นเอง ในวาระที่ ๑ เพราะฉะนั้นในมาตรา ๓๖ ที่กล่าวว่าใน

1898

หนึ่งเดือน ข้าพเจ้าเข้าใจว่าท้องรอดไว้จนมาถึงครั้งที่ ๓ ซึ่งเป็นอาการสมบูรณ์แล้ว แล้ว
 นำใบรอดไว้หนึ่งเดือน เพราะในมาตรา ๘๓ ก็ไม่ได้มีใจคิดว่าในการรอดหนึ่งเดือนนี้
 ให้เป็นการยากหรือใคร่ครองหรือให้พิจารณา หรือให้เป็นการอะไร ๆ ไม่ได้กล่าวไว้ชัด
 แต่ต่อสภานิติรัฐว่า รัฐธรรมนูญเป็นสิ่งสำคัญของกฎหมายสูงสุดของชาติซึ่งเขียนออกมา
 ตามหลังหรืออะไรก็ตาม แม้ตัวในที่สุดเมื่อจะสรุปวินิจฉัยความได้ว่าถูกต้อง ที่นี้ผิดกับ
 กฎหมายธรรมดาที่เราออกไปแล้ว นั้นเราทำตามธรรมดาซึ่งเราตั้งชาติที่จะคงยึดถือไว้
 เป็นหลัก แล้วจึงจำเป็นเมื่อเกิดกรณีกฎหมายในขณะนั้นจำเป็นต้องเขียนไว้ว่า การแก้ไข
 นั้นจำเป็นต้องพิจารณาใคร่ครองกันอย่างรอบคอบ-และดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผู้ที่ถืออย่างไร
 ก็ถือว่าเมื่อลงมติในวาระที่ ๓ ครั้งหนึ่งแล้วจำเป็นจะต้องใจเย็นไปบ้าง ไม่นอนไปบ้าง
 เสียจากประชาชนซึ่งเขามีสิทธิที่จะต้องใช้รัฐธรรมนูญที่ 18 - 19 ส่วนฉบับว่า เท่าที่
 เขียนไปแล้วเป็นการเฉพาะหรือไม่ ที่นี้ถ้าหากว่าประชาชนและเราใคร่ครองโดย
 รอบคอบแล้วว่าการแก้ไขนั้นเป็นการเฉพาะสมเป็นหนึ่งเดือนเราจึงมาลงมติอีกครั้งหนึ่ง
 ข้าพเจ้าเข้าใจว่าท่าอย่างนี้จึงจะเป็นกฎหมายที่สมบูรณ์ตามมาตรา ๘๓ ที่ได้กล่าวไว้แล้ว
 นี้ ที่นี้ตามบทว่าอย่างว่าเช่นนี้ผู้ใดจะมาคิดหมายคนกล่าวว่าในระหว่างวาระที่ 1
 ก็ได้ใคร่ครองกันแล้ว ~~ทุกประการที่~~ ใคร่ครองอะไรกัน ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ได้ใคร่ครอง
 กันเลย เพราะเหตุว่าในขณะนี้แม้แต่เพียงแม้ตัดทิ้งเท่านั้น แม้จะแก้ไขเท่านั้นเอง คณะ
 กรรมการไม่เห็นสมควรอย่างไรหรือเห็นสมควรอย่างไรขอให้ไปมาตามคณะกรรมการ
 ซึ่งทรงสิทธิที่จะแก้ไข ทางฝ่ายผู้แปรคัดค้านทรงสิทธิที่จะแก้ไขได้ แล้วในขณะแก้ไข
 ประชาชนและสมาชิกทุกคนในสภาฯ ก็ได้ใคร่ครองว่าเขาแก้แก้ไขอย่างไรบ้างหรือ
 ข้าพเจ้าเชื่อเหลือเกินว่าในขณะนี้ส่วนไม่แปรคัดค้านไม่ทราบไม่รู้เลยวาทะกรรมการ
 ทำอย่างไรในเรื่องเป็นอย่างนี้ และนอกจากนี้ข้าพเจ้าไม่ได้ศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นไม่ได้น่าก็มีเหมือนกัน และบางวาระที่ถกกันไม่แล้วกัน
 เหตุผลที่ฝ่ายเขาไม่ทราบ บางวาระก็เพราะฉะนั้นเมื่อเขาไม่ทราบบางวาระเร

คิดว่าเขาไม่ชอบ จะเป็นใคร ใครครองใคร ได้ เขาจะเห็นเข้า เขาเห็นว่านี่คือคนดี
ไปครึ่งหนึ่งแล้วจึงให้พวกที่ไม่ดีไปครองหรือประชาชนไปครึ่งหนึ่งได้ไปครอง ใครครองอีกครึ่งหนึ่ง
คุณก็ไปก็ไป ก็เข้าเขา เห็นว่ากลับ ไปกลับมายังนี้ เขา จะเห็นเข้า เขาจะสรุปให้ตาม
ซึ่งหมายถึงได้ว่า ความเพี้ยนที่เข้าเขาโลกกล่าวมาแล้วนั้นเข้าเขาถือว่ามีเพี้ยนที่พอจะฟัง
ได้อยู่ และถ้าหากว่าเพี้ยนของเขามีอะไรขัดแย้งไปกว่านี้ และถ้าอ่านทั้งแล้วเห็นชอบ
เข้าแล้วมันก็มีสมมุติเข้า และถ้าอ่านทั้งไม่ชอบ และเข้าเข้าเข้าเข้าเข้าเข้าเข้าเข้าเข้าเข้า
กว่าเข้าเขาซึ่งขึ้นอันตามมารที่.

10.30 น.

พระยาบวรราชบุรี ประธานกรรมการ : ตามที่ท่านผู้แทนเสวตรศรีบอกมา
เวลาที่ร่างรัฐธรรมนูญได้มีข้อความเขียนอย่างหนึ่งแต่เมื่อเป็นต้นฉบับแล้วเขียนอีกอย่างหนึ่ง
ข้าพเจ้ารับว่าเดิมเขาเขียนไว้อย่างนี้จริง แต่ที่มาแก้ไขเป็นอย่างนี้คืออยู่ในเวลาที่
มีความว่า ในข้อ ๒ ซึ่งมีสมาชิกได้ลงมติไว้ครึ่งหนึ่งแล้วทำให้พอไว้หนึ่งเดือน เมื่อต้นกำหนด
แล้วให้มาขึ้นเสมอสภาเพื่อลงมติอีกครั้งหนึ่งก็เขียนไว้ในร่างใหม่กับที่แก้ไขใหม่ ท่านต้อง
เอาด้วยพบเป็นใหญ่ เวลาเขียนอาจจะเจตนาเขียนให้ อยากระบายใจเรียบร้อย แต่ไม่ปรารถนา
กรรมการในครั้งนั้น ข้าพเจ้าเขียนให้ทราบว่าเป็นการเขียนเข้า เห็น ไม่เป็นใจการสมควร
ไม่ควรรอเวลานานเพราะสมัยประชุมมีเพียง ๓ เดือนแรกการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง
ประการที่ ๒ ก็ทรงทราบว่าสมาชิกสภาฯ ทุก ๆ คนปรารถนาจะทำทั้งสมาชิกปรารถนาจะทำ
ทุกคน แต่คนที่ไม่ได้เขียนเป็นพิเศษจะทำได้ในจริง ๆ แล้วเดือนเดียวไปต่อ ๓ เดือนไม่พอ
๓ ปีก็ไม่พอ เพราะฉะนั้นกำหนด ๑ เดือนก็ให้เวลาอีกแล้ว แล้วอีกนั้นก็สมาชิกเหล่านี้
ได้พิจารณาเรื่องการร่างรัฐธรรมนูญมาตั้งแต่ 19 กรกฎาคม ๒๔๘๐ แล้วประการที่หนึ่ง และ
อีกประการหนึ่งข้าพเจ้าจะแจ้งให้ทราบว่าที่เขียนไว้ในมาตรา 63 บรรทัด ๒ ว่า "เมื่อสมาชิก
ได้ลงมติครั้งหนึ่งแล้ว" ก็เขียนเป็นภาษาไทย แต่เมื่อเขียนเป็นภาษาไทยแล้วข้าพเจ้าได้ไป
สอบถามมิสเคอร์ก็บอกฟังและมิสเคอร์ ^{ผู้แทน} และที่ประชุมในครั้งนั้นได้ตกลงให้แปลเป็น

ภาษาอังกฤษว่า "When a motion has once been passed"

คือหมายความว่าข้อคิดริเริ่มแรกให้ข้อคิดริเริ่มแรก การแก้ไขรัฐธรรมนูญไม่เกิดขึ้นทันทีทันใดแล้วทันทีส่งไปให้กรรมาธิการแล้วส่งมาพิจารณาในวาระที่ ๒ เป็นการจำกัดคล้าย ๆ ภายใน ที่นี้วาระที่ ๓ อีกครั้งหนึ่งเป็นของสำคัญมาเหมือนกัน ครั้งแรกว่าจะให้แก้หรือไม่แก้ก่อนแล้วเมื่อวาระที่ ๒ เขาจะโต้พิจารณาว่าจะเอาอย่างไร ที่นี้เสร็จแล้ววาระที่ ๓ จึงตกลงกันในสี่ และถามถึงปัญหาที่ถามว่าเป็นอย่างนี้ ถ้าแม้ว่าคณะมนตรีสมาชิกเกิดขึ้นที่มีประโยชน์อะไร สมาชิกที่มาเพื่อเดินแล้วตาม มาหมายที่ผูกแล้ว เพราะฉะนั้น การที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นการยาก ถ้าแม้ว่าจะทำอย่างที่ยังนานแสนกึ่งเดือนความยุ่งยากทำให้คนเขตกว ขมทวังเขตกวามปรารถนาที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญใหม่ และเท่าที่เห็นโดยผู้เกี่ยวข้องก็พอแล้ว และข้าพเจ้าขอเรียนว่า เท่าที่พูด ๆ คนใดทำมานั้นก็เป็นการขอแล้ว เมื่อวาระที่ ๒ ก็ยังไม่ผ่านเห็นไป และข้าพเจ้าขอเรียนว่าก่อนจะทำการแก้ไขรัฐธรรมนูญนี้ ข้าพเจ้าก็ได้ปรึกษาหารือว่า เรื่องการให้ข้อไว้หนึ่งเดือนนี้จะเอาขึ้นเมื่อไร และที่ประชุมได้ผ่านไปแล้วครั้งหนึ่ง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการเสีย เวลาที่จะพิจารณาจะตัดสินใจลงมติเสียทีเดียวนี้ก็ได้.

นายชิต เวชประสิทธิ์ (ภูเก็จ): ข้าพเจ้าขอเรียนต่อว่ามีการเสนอข้อหนึ่ง มติหรือเปล่า คือข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยทั้งกรรมาธิการหรือผู้เสนอข้อนี้.

ทำการแทนประธานสภา ฯ : ยังไม่มี

10.35 น.

นายชิต เวชประสิทธิ์ (ภูเก็จ): ข้าพเจ้าขอประหาณอธิบายต่อไป คือคณะ ที่ลงกรรมาธิการบอกว่าจะให้มีการพิจารณาในรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๓ นี้หรือไม่ก็ได้ ข้าพเจ้า ก็ไม่มีความเห็นด้วย การที่ไม่เห็นด้วยเพราะเหตุว่ากรรแก้ไขรัฐธรรมนูญที่เราเป็นที่ทราบกัน นั้นแล้วที่เราไม่ได้เห็นแต่ครั้งนี้เป็นครั้งแรก เราเคยเห็นมา ๓ ครั้งรวมทั้งครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๓ และในการแก้ไขก่อนมา ๓ ครั้ง จึ่งคงผู้ใดจะอ้างว่าเพราะการแก้ไขจะมีอะไร ๆ ก็ตาม แล้วเราก็ได้แก้มาด้วยความเรียบร้อย และยังไม่มีข้ออ้างอันใด การแก้ไขรัฐธรรมนูญ

บุคคล ๓ ครั้งเป็นการเสียหายหรือเป็นโมฆะใช้ไม่ได้ เมื่อการแก้ไข ๓ ครั้งยังเป็นผล
 สมบูรณ์โดยไม่มีข้อกล่าวหาการที่เจ้าจะแก้คดีทราบดีข้าพเจ้าก็เชื่อว่าเราจำเป็นต้องขังที่
 จะต้องปฏิบัติตามแบบอย่างที่เคยแก้ไขมาแล้ว บัดนี้เห็นถึงกันในขณะนี้ มาตรา ๓๐ ใน
 รัฐธรรมนูญที่แก้ไขนั้นเห็นเขียนไว้ชัด แต่ที่เขียนไว้ไม่ชัดเราจะคงเพ่งเล็งถึงการปฏิบัติ
 ข้าพเจ้ารู้สึกเห็นใจท่านผู้เสนอคดีให้ความมาตรา ๓๐ ด้วยเห็นว่า ท่านมีความหวังก็ในการ
 ที่จะให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำลังพิจารณาอยู่เสียทีไม่ออกไปด้วยความบริสุทธิ์ใจอย่าง
 รัฐสภาส่วนตัวของข้าพเจ้า/ เจตนาดีของท่านนั้นบางทีอาจจะเป็นการร้องทูลด้วยความหวังก็
 ก็ได้ เพราะเหตุไรในการที่ข้าพเจ้ากล่าวเช่นนี้ ข้าพเจ้าขอชักชวนท่านผู้เกี่ยวข้องโดยอน
 ระวังใจว่าในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ๓ ครั้ง ครั้งสำคัญที่สุดขอพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า
 จะพระราชทาน บัดนี้ข้าพเจ้าจะรอไว้หนึ่งเดือน คือบัดนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าเราคงแก้ไขแล้วจะรอไว้หนึ่งเดือน
 เป็นระยะเวลาที่จะพิจารณาหรือพิจารณาหรือวาระที่ ๑ บัดนี้ ๑ เดือนไม่มีใครเขียนเขียนกัน
 ว่าจะรอ ๑ เดือนในวาระที่ ๑ หรือวาระที่ ๑ ในการที่เรายกข้อมติมาแล้วในการแก้
 มติเพราะศาล เราก็รอในวาระที่ ๑ นี้มีคำทูลว่าสภา ฯ ก็จะต้องแก้ไขมาตรา ๓๐ ใน
 ไปในรูปที่เราขอไว้ ๑ เดือนในวาระที่ ๑ ผลที่สุดการปฏิบัติของครั้งที่ ๑ กับครั้งที่ ๒ จะ
 ชัดกัน ข้าพเจ้าเป็นห่วงการชัดกัน ความเสียหายจะเกิดขึ้นอย่างมากมาย และในสภา ฯ
 นี้เรามีประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ ท่านผู้สมาชิกประเภทที่ ๑ รุ่นเก่าที่เฝ้าอยู่หลายท่าน
 และประเภทที่ ๒ ก็คงจะนั่งรวมอยู่ด้วยเป็นอันมาก ข้าพเจ้าว่าเราคงแก้ไขครั้งที่ ๑ นี้ก็แก้ใน
 ครั้งก่อน ๆ แล้ว ฐานะสมาชิกประเภทที่ ๒ ก็จะมาช่วยแก้ไขรัฐธรรมนูญของเราในขณะ
 ใดอย่างไร ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าหากว่าสภา ฯ คงแก้ไขวาระที่ ๑ เดือนหรือในวาระที่ ๑
 ทางสมาชิกประเภทที่ ๒ ซึ่งไต่ถามการแก้ไขบทเฉพาะกาลเมื่อครั้งที่ ๒ ก็ใช้ไม่ได้
 เมื่อใช้ไม่ได้จะมาสืบสนุนรัฐธรรมนูญก็ทำไม่ได้ เมื่อทำไม่ได้ความเสียหายก็จะเกิด
 ขึ้น คือทางแห่งการเป็นโมฆะทั้งหลายก็จะยุ่งกันขึ้น ถือเป็นโมฆะมาแต่เดิม ถ้าเราคงแก้ไข
 ให้ชัดไปจากที่ได้เคยปฏิบัติมา เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงไม่เห็นด้วยในการที่จะให้ความ

หรือให้แกเป็นอย่างอื่น.

10.39 น.

นายประสิทธิ์ พุทธิใจ (กำลังเขียน): ข้าพเจ้าได้ฟังคำอธิบายซึ่งได้กล่าวว่าจะ
ไม่ชอบที่จะสนับสนุนทางฝ่ายกรมการ และ ไม่ชอบที่จะสนับสนุนทางฝ่ายผู้แปรศัตถ์ เมื่อตั้ง
ไปแล้วจึงสรุปมาได้ว่า ท่านผู้สนับสนุนความคิดเห็นของงานเป็นกลางว่า สกปรกทุกคำตาม
ความคิดเห็นของท่านเถิด คือข้อแรกที่ขอรองคือท่านคิดว่าสภาเราจะได้มีมติใหม่เป็นไปตาม
มติของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้ลงมติไว้ครั้งหนึ่งแล้ว และท่านยืนยันว่าครั้งใหม่แล้วปฏิบัติอย่างไร
เราก็คงจะปฏิบัติเหมือนเคยครั้งเดิม ๆ นี้ ข้อที่ข้าพเจ้าเห็นว่ากล่าวที่แน่นอนว่าเป็นคำ
กล่าวซึ่งไม่ชอบด้วยเหตุผล ในความคิดเห็นของสภา ฯ แต่ละสภา ฯ ทั้งที่มีความคิดเห็นแตกต่าง
กันไปก็อีกสภา ฯ หนึ่ง สภาก่อนจะให้ความเห็นอย่างใดสำหรับสภา ฯ นี้ เรา ก็ขอที่จะ
มีความคิดเห็นในแง่เหตุผลและหลักวิชา เพราะฉะนั้นมีเหตุผลเฉพาะหน้าเราควรจะช่วยอย่างไร
เพราะเราอยู่ในขณะนี้ ข้าพเจ้าจึงรู้สึกคิดว่าเราควรจะใช้เหตุผลในขณะนี้

สำหรับประการที่ ๒ ท่านว่าการแก้ไขในครั้งก่อนเราก็ได้ลงมติ คือในครั้ง
ที่สภาผู้ปกครองหมายว่าการแก้ไขครั้งก่อนกับครั้งนี้ถ้าหากว่ามีการเปรียบเทียบเป็นการคิดแ
กกันมาก ครั้งก่อนเราแก้ไขมาตราเดียวหรือ ๒ มาตรา เป็นการแก้ไขมาตราเดียวหรือ ๒
มาตรา ที่เท่านี้ แต่ครั้งนี้เราแก้ไขใหม่เป็นการสร้างรัฐธรรมนูญแก้ไขที่ใหม่ เมื่อ
ก่อนเรามีสภาเดียว เดียวที่เราแก้ไขใหม่ ๒ สภา ฯ นี้เป็นความแตกต่างกันมาก
และขอได้โปรดทราบว่าความแตกต่างก็มีอยู่อย่างไร ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าความแตกต่างสภา ฯ
ก่อนกับสภา ฯ นี้แตกต่างกันมากซึ่งเราควรจะเคารพตามกฎเกณฑ์ ในการลงมติไว้ ๑ เกือบ
หรือไม่เช่นนี้ ขอท่านได้โปรดพิจารณาความสำคัญในการแก้ไขนี้ด้วย

ในเรื่องที่ ๓ ท่านยืนยันว่าถ้าหากว่าเราลงมติไว้สำหรับ ๑ เดือน
ก็ใหม่
ก็หมายความว่าเราท่านนั้น ที่ที่เราลงมติไปแล้วกลายเป็นโมฆะ ข้าพเจ้ารู้สึกสนใจ

1904

น้อย ความเสียหายจะเสียหายอย่างไรระหว่างที่เราหยุดพักเราจะไม่สับสนหาเหตุผล
จะได้พิจารณาว่าสมควรจะแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือไม่ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าสนับสนุนว่า
การลงมติอีกครั้งหนึ่งว่าหลังจากเราลงมติวาระที่ ๓ แล้วอีก ๑ เดือน.

๑๐.๔๕ น.

หลวงกรรณพรพิศาค (กรรณ): ในเรื่องที่เราจะเสนอให้สภา ฯ มีมติ
รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓ นั้นท่านสมาชิกเองได้โปรดระลึกว่า ในครั้งก่อน ๆ มาเราได้มี
มติความไม่บังหรือ และก่อนที่จะพิจารณาในวาระที่ ๒ นี้เราก็ได้พิจารณาเห็นว่า การ
คะแนนเสียงในวาระที่ ๒ ควรจะเป็นสามในสี่หรือถึงหนึ่งก็ได้ เราได้ตกลงกับแล้วการ
คะแนนเสียงแม้แต่ครั้งหนึ่งวาระที่ ๒ ก็ใช้ได้ เมื่อเราลงความเห็นเช่นนี้ในวาระที่ ๒ ก็
วิธีการเหล่านี้ เราควรจะแก้ไขรัฐธรรมนูญไปในสภาใด เมื่อเราถือตามรัฐธรรมนูญ
แล้ว วาระที่ ๓ ที่เราจะลงคะแนนเสียงครั้งหนึ่งหาได้ไม่ ถือว่าวาระที่ ๒ เป็นวาระ
จะเห็นถ้าเราถือตามความในมาตรา ๒๓ ๒๔/๓ แล้วการลงมติมาตรา ๑ ก็จะลง
ไปครั้งละ ๑ เดือน ในมาตรา ๑ ลงมติแล้ว มาตรา ๒ ก็จะลงครั้งหนึ่งเดือน มาตรา ๓
ก็ต้องรอไปอีกครึ่งหนึ่งก็ไม่มีผลที่จะเสนอให้ตีความ แปลว่าท่านเสนอเช่นนี้เป็นการ
กระทำหน้าที่ใช้ไม่ได้เลย มาตรา ๑ มาตรา ๒ ถึงมาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕
ไม่ได้เลย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเห็นว่าเพื่อเป็นการประหยัดเวลาของสภา ฯ นี้ ย่อม
ให้เสียเวลาไปเปล่า ๆ จึงขอเสนอตัดที่ต่อสภา ฯ นี้ว่า จะควรพิจารณาในรัฐธรรมนูญ
๒๓ นี้หรือไม่ ขอให้ลงมติเสียครั้งหนึ่งก่อน เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเสนอตัดที่

วิสมาชิกรับรอง

ทำการแทนประธานสภา ฯ : มีผู้เสนอให้ลงมติว่าจะตีความตามผู้เสนอ
ในข้อให้อภิปรายเพราะในเรื่องนี้ และมีผู้เสนอให้ลงมติแล้ว.

นายสุวิชัย พันธะเศรษฐ (เสียงใหม่): จะขอเปิดอภิปรายในเรื่องนี้เป็นเรื่อง

เป็นอย่างยิ่งถ้าว่าในขณะที่เราจะใช้กันอยู่เดือนมากไปเสียแล้ว เราพิจารณาเกี่ยวกับเหตุผล
 ชันดร ทำให้มันยิ่งเสียก่อนว่าเรา จะเจตนาอย่างไร เราได้แก่ไตรวัชร มนุษย์ที่สำเร็จเรียน
 ร้อยแล้ว แต่เราเพื่อให้วัชรมนุษย์เป็นสิ่งเคารพสักการะ แต่เราจะต้องปฏิบัติตาม
 กฎหมายแบบแผนซึ่งเราจำเป็นอย่างยิ่ง เราจะต้องเคารพว่าถ้าที่เราควรจะต้องดำเนินการ
 ให้เข้าไปตามกฎหมายว่าด้วยการลงมือ เมื่อเราได้ลงมือปฏิบัติสักการในวาระที่ ๑ แล้วเรา
 ควรจะรอให้มีการลงมือใหม่สักครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อเป็นการยืนยันถึงเดิมของเราว่า กฎหมาย
 ที่เราแก้ไขนั้นเป็นการสมควรเพียงไร และเป็นกรณีที่สภามรณะประชาชนหรือไม่มี เป็นฐานะ
 ที่ประชาชนมีส่วนร่วมได้เสียในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เราก็จะพึงว่า ในระยะ
 เวลา ๑ เดือนเราก็จะได้รับเหตุผลจากที่แห่งใด ๆ มาพิจารณาประณตด้วยที่เราแก้ไข
 หรือไม่มี ส่วนสภากรรมาธิการว่าท่านใดก็ตามของสภาจะกล่าวถึงกฎว่าเมื่อวาระที่ ๒ ผ่าน
 ไปแล้วเขาควรวางวาระระยะเวลาหนึ่งเดือนเป็นการเพียงของแล้ว และในเรื่องการประณต
 กรรมาธิการ เป็นการประชุมภายใน นิยามเป็นการยืนยันเจตนาของวัชรมนุษย์ฉบับแก้ไข
 ว่า การประชุมวาระที่ ๒ จะประชุมต่อจากวาระที่ ๑ ไม่ได้ วาระที่ ๑ เป็นเพียงรับ
 การที่ ส่วนวาระที่ ๒ เป็นเพียงแปรสัทธิลักษณ์ ๆ ทำสังเขปมาวางเรื่องที่เรารับหลักการ
 แล้วมาทำกันใหม่เมื่อทำใหม่แล้วก็มาหารือสภา ๖ เป็นวาระที่ ๒ ที่ ๓ ว่าแก้ไขชอบหรือ
 ไม่ ชอบหรือไม่ เมื่อเขามันใครจะจริงเกินว่าในเรื่องการลงมือปฏิบัติกฎหมายวัชรมนุษย์นั้นเป็น
 กฎหมายสูงที่สุด โทษ ๆ เสียเวลาเข้ามาจนแล้วไปรดกยาร วนรัก อย่างนี้ก็จะเป็นการเสีย
 เวลาต่อไปอีกเสีย เราควรที่จะเคารพกฎหมายซึ่งเป็นความดีที่ชักชวนว่าสภา ๆ ทั้งนี้เรา
 เคารพความคิดเห็นของเรา เราอยู่ใน การที่ยืนยันรับหลักการ วาระที่ ๑ เพราะจะเห็น
 ฉะนั้นเห็นว่าถ้าเพื่อนสมาชิกแปรสัทธิลักษณ์ ในการลงมือวาระที่ ๑ นี้ เราควรที่จะต้องยืนยัน
 ไปอีก ๑ เดือน ขอให้มีการลงมือสักครั้งหนึ่ง ที่จึงจะได้ลงมือตามเจตนาของสภา
 เหมายฉบับใหม่ กระทั่งยืนยันว่าใหม่ ๆ เราก็แก้กันแล้วเราควรจะใช้วิจารณ์ตามสุจริต

เห็นผมหมิ่นชิวตีเสริม และข้าพเจ้าเข้าใจว่าเจตนาของกรมการวางกฎหมายรัฐธรรมนูญ
 เดิมก็เป็นเช่นนั้นและพูดถึงหลักทั่ว ๆ ไป รัฐธรรมนูญในการแก้ไขก็เป็นเช่นนั้น ข้าพเจ้า
 ขอเห็นด้วยกับผู้ที่เสนอข้อแก้ไขนั้น/ แต่ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับกรรมาธิการที่มาเหมือนกัน
 เหตุผลที่กล่าวมานั้นเองน่าจะถูกต้องเหมือนกัน เพราะเหตุว่าเท่าที่เรารู้ได้โดยที่มานี้แล้ว
 ครั้งซึ่งข้าพเจ้าไม่รู้เรื่องด้วยสักที เพราะเหตุว่าข้าพเจ้าเป็นสมาชิกใหม่ ก็ไม่มีหน้าที่
 ถิ่นกว่าว่าจะเอื้อการแก้ไขรัฐธรรมนูญแต่โซมาแล้วก็มีมติของรัฐธรรมนูญไปแล้วเราเห็น
 แล้วเราเกิดความเห็นด้วยกับผู้แปรมติก็มีเพราะข้อกฎหมายก็เกิดขึ้นมา คือเรื่องโมฆะ นี้
 ไม่ใช่ข้าพเจ้าวางโมฆะบ่อย ๆ แต่ก็มีโมฆะจริง ๆ เพราะเหตุว่าเราคงคิดอย่างไรโมฆะ
 เป็นโมฆะ ก็คือเป็นโมฆะก็เข้าหลักที่ว่าสูญเสียแก่เมืองแรก จะให้เสียมันกันไม่ได้
 ก็จะเป็นโมฆะ ประเทศเราก็จะเป็นโมฆะอย่างที่คุณคิดคุณเห็นว่าหนักโหดเสียจนจำพวก
 ปีมาแล้วก็จะต้องเกิดกบฏ แต่โดยเหตุที่เราคาดก็จะต้องเป็นไปเช่นนี้ กฎหมายบ้านสภา
 มาถึงเกิดกบฏคน ผู้แทนประเทศ 1 ก็เกิดกบฏคน ออกลงเมืองไหนไม่มีอะไร สมาชิกประเทศ
 ที่ 2 ก็ไม่มีอะไร ใน 4 - 5 ปีมานี้เป็นโมฆะทั้งหมดแล้วก็ตกลงไปรัฐจะเอาอย่างไรเมื่อ
 ว่าในการที่จะวินิจฉัยสมมติกันอย่างไรก็ข้อได้โปรดระตุกรังมีดีหาประเทศก็จะมีโมฆะขึ้น
 หลังขึ้น นี้ข้าพเจ้าขอโทษไว้ ข้าพเจ้ามีความเห็นยืนยันว่า หลักในการพิจารณาว่าโมฆะ
 จะเป็นการพิจารณาว่าควรจะมีกฎหมายนี้ไว้ 1 เดือนหลังจากลงมติในระบอบที่ 3 หากโดย
 หลังไม่บังคับจัดการของสภา ๆ นี้ที่ได้ผ่านมานี้แล้วไม่ หลักนี้จึงสามารถให้มีผลอันสมบูรณ์
 เพราะการกระทำเป็นการเห็นชอบของสภา ๆ ครั้งกระนั้นหรือสภา ๆ ครั้งกระนั้นไม่ได้
 สักถ่วงขึ้นมา เพราะฉะนั้นอย่าวิตกท่านที่นั่งอยู่ที่การสมมติการว่าไม่มีมติอันหนึ่ง ข้าพเจ้า
 ก็ขอยืนยันและพูด ๆ ประเทศจะลงมติยืนยันอย่างนี้ข้าพเจ้ายืนยัน ไม่มีทางรัฐธรรมนูญ
 ส.ส. จึงหวังดีมากกว่าเมื่อเราจะเอาดีเวลาสุดท้ายที่หาไม่พบเอาทุกฝ่ายว่า นี้ข้าพเจ้า
 เข้าใจว่าท่านไม่รู้ก็ การ ออกกฎหมายนั้น กฎหมายนั้นเป็นระเบียบไม่ได้เป็นเพราะการออก

19๐7

ใด ๆ ลงมติในวาระที่ ๓ โฉมร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายได้ นี้เรียกว่าความสมบูรณ์
 ของกฎหมาย และแล้วเมื่อสภา ฯ ได้นำนวาระที่ ๓ ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ เมื่อแก้ไขร่าง
 ใช้เป็นกฎหมายได้แล้วจึงจะดำเนินการตามวาระ ๓ มาตรา ๓๕ แห่งรัฐธรรมนูญ คือ
 เสนอให้ลงพระปรมาภิไธยและจะให้มีสิทธิในการใช้ รัฐธรรมนูญก็เช่นเดียวกันเมื่อสมมติ
 ในวาระที่ ๓ ว่าเราเอาฉะการแก้ไขเพิ่มเติม การแปรญัตติต่าง ๆ ได้มาอภิปรายเสร็จสิ้น
 กระแสความถึงมติวาระที่ ๓ รัฐธรรมนูญนี้เอาฉะการออกประกาศใช้ได้ เมื่อเมื่อ
 ข้าราชการที่เสนอให้พิจารณามารดา ๓๕ มาตรา ๓๕ แล้วรัฐธรรมนูญก็
 ให้เสนอตามมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๕ ไว้ก่อน ๑ เดือน เมื่อครบ ๑ เดือนแล้วหาก
 มาตรา ๓๕ ๓๕ สักเอาฉะแบบเสียงยืนยันวาระที่ ๓ คราวก่อนนี้สักครั้งหนึ่ง ใน
 นั้นและจึงนำขึ้นกร มนูญตามมาตรา ๓๕ และในเรื่องที่จะใช้วิธีใช้สิทธิ
 ก็มีเหตุผลกระจำงเช่นนี้แล้วทำไมกร มนูญการ จึงจะยืนยันว่าเรื่องนี้เป็น
 เรื่องที่เขียนเอา ความจริงถ้าเหตุที่สุดคนในการที่จะให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ออก
 ข้าพเจ้าไม่รู้ว่ารัฐธรรมนูญ
 นี้ ออกมา ๒ เดือน ๓ เดือน จะเกิดผลเสียหายแก่ประเทศชาติหรือไม่ รัฐธรรมนูญ
 ปี ๒๔๗๕ นี้ไม่เคยปรากฏว่ามีอะไร มี ๒ สภา ๓ สภาที่ก่อให้เกิดความไม่
 ยืนยง
 การพิจารณาข้าพเจ้าขอยืนยันว่าในการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาแล้ว ๓ ครั้ง ๓
 หนไม่ใช่ว่า
 เกิดสภาคใด ๆ ในการให้ความ พิจารณาข้อยืนยันเข้าอีกครั้งหนึ่ง เพราะฉะนั้น
 เหตุการณ์
 จึงเป็นอันยาวนาน และทุกครั้งที่เป็นการขอแก้ไขสภา ฯ ชุดนั้นห้ามแล้ว
 อย่านำให้
 ที่ห้ามมาแล้วทุกสิ้นสภา ฯ ใหม่ เพราะการแก้ไขในขณะนั้นก็มีในขณะนั้นไม่
 หมดสิ้น ใน
 หนึ่งนั้น ๑. แก้ไขในขมประเทศ ๒. ขยายเขตเพราะภาคสมาชิกประเทศ ๓ มี
 จะเกิดเมื่อไร ไม่เกิน ๒๐ ปี ครั้งที่ ๓ มีการขยายอายุสมาชิกสภาผู้
 เสนอ
 ที่ ๑ เมื่อคราวบ้านเมืองเกิดสับสน ก็เมื่อเป็นเช่นนี้หากจะแก้ไขรัฐธรรมนูญ
 ทั้งฉบับ
 จาก ๕๘ มาตราไปจนถึงถึง ๑๐๐ มาตราเช่นนี้ พวกเราที่คิดหวังกับเช่นนี้ และ
 การแก้ไข

เขาที่จะต้องมีใจว่าแล้วจะคิดว่าเดิม เป็นการให้สัตยาบันยืนยันว่าที่แน่ชัด
ขอให้เป็นอย่างนั้น

ที่นั่น ส.ส. จังหวัดภูเก็ต กล่าวกันว่า วิธีการที่จะแก้ไขอย่างนี้
ให้เกิดผลเสียต่อกิจการที่นั่นมีนั้น ข้าพเจ้าขอยืนยันและแก้ไขว่าไม่เป็น ส.ส.
ราวี เป็นเฉพาะเรื่องรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ยอมไม่บังคับเกี่ยวข้องเป็นต้นหาก
ตามที่ทราบอยู่แล้วว่ามีของสภา ฯ แต่ครั้งหนึ่ง ๆ ไม่เหมือนกัน ยกเว้นของ
ข้าพเจ้าได้เสนอข้อดีไม่โทษประชาชนว่าการนอกเหนือข้อบังคับ คือเวลานั้นประชาชน
แปรข้อความมาตรา ๑๒ แห่งการประชุมผิดไป เวลานั้นกล่าวว่าถ้ารัฐบาลออกกฎหมาย
อยู่ในสภา ฯ นี้ตกลง ข้าพเจ้าว่าไม่เป็นเช่นนั้น เพราะข้อความในข้อ ๑๒ นั้นว่า
เปลี่ยนสภา ฯ ใหม่จึงให้ตกไป ข้าพเจ้าจึงชี้เห็นว่าแก้ไขมาตรา ๑๒ นี้ก็แก้ไขแล้ว
มีมาแล้วในสภา ฯ นี้หลายครั้งหลายหน ข้าพเจ้าเอง การแก้ไขการต่อสู้ ก็เพื่อ
สิทธิหน้าที่ของสภา ฯ นี้ไม่ใช่ของข้าพเจ้า และเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมของประ
ชาติ ไม่ใช่ของใคร เพราะฉะนั้นมีสิ่งใดที่มองเห็นแล้วเราต้องใช้หลักวิชาเข้ามา
ใช้คนเราเป็นไม้หลักปักโคลนเลน ใต้อาคารนั้นก็แล้วแต่กรมการเมือง ข้าพเจ้า
เข้าสู่สภาและพูดกับวาระทั้งสมาชิกประเถศ ๒ ก็ต้องชี้ให้เห็นมันโดยตนเองว่าเป็นผู้
ประสงค์จะขอแก้ไขมาตรา ๒๐ ย่อมไม่อยู่ในความผูกมัดหรืออาตมิตอมหมายใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะ
ฉะนั้นเหตุผลใด ๆ ที่จะให้สภา ฯ นี้ปฏิบัติกิจการนอกเหนือรัฐธรรมนูญปฏิบัติกิจการให้
เสียงไปในทางที่จะก่อให้เกิดผลร้ายก็จึงไม่เป็นการที่สภา ฯ นี้จะรับสนองเพื่อ
นี้ ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าถ้าหากว่าวันนี้สภาผู้แทนราษฎรไม่มีความรัฐธรรมนูญ
ให้เกิดผลเสียในทางใดทางหนึ่งแล้วจะเกิดผลยุ่งยากต่อไปในวันหน้า วันที่เรา
อย่างไรก็ดีขอเอา คือขอเอาไปอย่างท่านผู้เสนอให้มีความชัดแจ้งก็พร้อมที่จะ
ท่าน แต่ขอแก้ไขให้สภา ฯ นี้จะเอาอย่างไรเท่านั้น

1909

เสนอเข้ามาแล้วก็ข้ามไป ไม่มีมติอะไร แต่ฉบับสุดท้ายที่ 3-๒๒๒
 อำนวยการ ๓๓ ๓๓๓ บริหาร ๓๓๓ ฉบับสุดท้าย ๓๓๓ ๓๓๓
 บังเอิญเป็นผู้รับผิดชอบ เพราะ ไม่ได้ทำอะไร ไปโดยเด็ดขาด ข้าพเจ้าขอจึงขอ
 สมาชิกประเภท 1 และประเภท 2 ข้าพเจ้าขอให้ท่านได้ลงมติให้แน่นอนเพื่อความ
 สันติของรัฐธรรมนูญ และสิ่งของสมาชิกสภา ฯ นี้จึงเป็นคุณแก่ประเทศชาติให้ความ
 ไปทางใดทางหนึ่งสุดแล้วแต่ใจของท่านจะไปอย่างไร ข้าพเจ้าไม่คิดว่าจะมีความ
 ทางไหน แต่ทั้งนี้ขอให้ท่านไปหากรรมการแห่งรัฐธรรมนูญ ไม่มีใครพูดกันว่าเรา
 มวลของสภา เมื่อให้เป็นที่ยุติกันนั้น ข้าพเจ้าจะรู้สึกเสียใจเป็นอย่างยิ่งถ้า
 เช่นนี้.

1๒.๐๐ น.

พล.ต. ชวลีชัย ช่างงานวาสุกรี ร.น. กรรมการ : ในการพิจารณา
 ไม่ได้แสดงเหตุผลในเรื่องการพิจารณาในการอภิปรายครั้งแรกลึกกว่าสภา ฯ ก็ไม่
 มาเสียเวลาในเรื่องสั้นนี้ แต่ทว่าเมื่อได้อภิปรายกันไปแล้วเป็นงานของว่า ฝ่าย
 นั้นละฝ่ายสนับสนุนมีเจตนาอันแรงกล้าในการจะพิจารณาแล้ว ท่านได้แสดงเหตุผล
 ประการ ฉะนั้นในฐานะที่ข้าพเจ้าก็ได้อยู่ในสภา ฯ นี้นานนักใครจะได้แสดงความ
 เห็นแย้ง คือในการที่ท่านสมาชิกที่เสนอญัตติพิจารณาเอง มีความตามความ
 ท่านนั้นและยังไม่มีท่านสมาชิกผู้อื่นได้อภิปรายหรือมีความในทางที่ขัดกับท่านโดย
 ไม่ใช้หมายความว่าในสภา ฯ นี้ไม่มีความเห็นพ้องกับท่านผู้เสนอญัตติก็ได้ ข้าพเจ้า
 กล่าวแต่เบื้องต้นแล้วในชั้นพยานกร ๓๓ สามารถที่เป็นอยู่นั้นเปิดโอกาสให้
 ได้ แต่ไม่ใช่หมายความว่าสภา ๓๓ ไม่ชัดเจนก็ได้ ก็สภา ๓๓ ชัดเจน
 แต่โดยเหตุที่ว่าร่างตั้งนั้นเปิดให้ยื่นทำไปเพียงขั้นต้นได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้า
 บอกว่าในการพิจารณาขอให้ความเห็นและลงมติจะโดยประโยชน์มาหรือไม่

ก่อนได้ก็ความความไม่ได้โดยเด็ดขาด และชักแจง แต่ว่าทางปริยาย แต่ทว่า
 ครั้ง ๓ วาระ ไม่เป็นการยืนยันว่าสภา ฯ ในชั้นนี้สภาผู้แทนอภิเษกนิยตสภาในการ
 ว่ารัฐธรรมนูญมาตรา ๓๓ ก็หามิได้ ในคำสั่งที่ข้าพเจ้าเป็นเสนาธิการคณะรัฐมนตรี
 ได้ว่าเราได้มอบอำนาจให้ยื่นพิจารณา และคณะรัฐมนตรีได้อ่านความเห็นของกรรมาธิการ
 และถามความเห็นผู้ร่าง เพราะฉะนั้นในครั้งแรกที่มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ สภา ฯ
 ก็มิได้เข้ามาโดยความรอบคอบแล้ว และเหตุผลหาได้เป็นไปดังที่ผู้เสนอมากล้าหาญ

ที่ข้าพเจ้าขอชี้แจงในที่สุดการชี้แจงเร็ว ๆ นี้ เราได้เข้ามาเป็น
 เอง และเมื่อเวลานี้ที่เราได้เข้ามาคัดค้านข้อความดังกล่าวนี้แล้ว แต่ก็มีเรื่อง
 อีก เพราะฉะนั้นผู้ร่างรัฐธรรมนูญจะไม่ให้เสียเวลาแล้วจะหาอย่างไร และเรื่องนี้
 ใหญ่มาก ๆ ก็เอาเหมือนกัน คือข้าพเจ้าขอคัดความตามความเห็นของข้าพเจ้าเอง
 และเล่าที่ข้าพเจ้าสามารถจะทราบได้ และความเห็นของข้าพเจ้าเอง เมื่อท่าน
 อภิปรายมาตรา ๓๓ แล้วท่านจะเห็นได้ว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๓ เรา
 ได้โดยเจตนาซึ่งคงไม่มีใคร แล้วก็มีอนุมาตรา ๑ อนุมาตรา ๒ อนุมาตรา ๓ และวรรค
 ห้าจะเห็นได้ว่ากิจการใดที่เป็นไปตามคำอธิบายของพระองค์เจ้าวรานนท์
 อุดมการแก้ไขจะมีอย่างใดที่เป็นขึ้นต้นหนึ่ง คือจะมาจากคณะรัฐมนตรีและสมาชิก
 หนึ่ง นี้เป็นเรื่องแรกที่ตัดที่จะเข้าสู่สภา ฯ และเข้าสู่สภา ฯ แล้วถึงวาระที่ ๒ ก็
 ภาวสมมติและในอนุมาตรา ๒ นี้ก็บังคับโดยอนุมาตรา ๓ คือสมมติเข้าที่มีชื่อ
 สามในสี่ อธิการพิจารณารัฐธรรมนูญนี้แม้จะเป็นกฎหมายธรรมดาที่ตามเรา
 วาระ ไม่ใช้พิจารณา ๔ วาระ รัฐธรรมนูญเป็นร่างพระราชบัญญัติ หลักเกณฑ์ในการ
 รัฐธรรมนูญก็เข้าไปตามร่างพระราชบัญญัติ เป็นแต่เพียงวางวิธีการในการพิจารณา
 การยกย่องขึ้นเท่านั้น เพราะฉะนั้นการลงมติใน ๒ ครั้งซึ่งตามมาที่มาตรา ๓๓

19๐4

น้อย ความเสียหายจะเสียหายอย่างไรระหว่างที่เรา/บุคคลที่เราจะไปสมัครหาเหตุผล
จะได้พิจารณาว่าสมควรจะแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือไม่ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอยืนยันว่า ถ้า
การลงมติอีกครั้งหนึ่งว่าหลังจากเราลงมติวาระที่ ๑ แล้วอีก ๑ เดือน.

10.45 น.

หลวงอรุณพรพิศาล (พรท): ในเรื่องที่เราจะเสนอให้สภา ฯ ที่ให้ความ
รัฐธรรมนูญมาตรา ๕๑ นั้นข้าพเจ้าคิดเองได้โปรดคิดว่า ในครั้งก่อน ๆ เราได้พิจารณา
ถึงความไม่บางหรือ และก่อนที่จะพิจารณาในวาระที่ ๑ นี้ เราได้พิจารณาแล้วว่า การ
จะแก้ไขในวาระที่ ๑ ควรจะเป็นส่วนในสี่หรือทั้งสี่ก็ได้ เราได้ตกลงกันแล้วการ
จะแก้ไขแม้ครั้งหนึ่งวาระที่ ๑ ก็ใช้ได้ เมื่อเราลงความเห็นในวาระที่ ๑ ก็เป็น
วิธิการเท่านั้น เราควรจะแก้ไขรัฐธรรมนูญในสภาใด เมื่อเราพิจารณารัฐธรรมนูญ
แล้ว วาระที่ ๑ ที่เราลงคะแนนเสียงครั้งหนึ่งหาได้ไม่ ชื่อว่าวาระที่ ๑ เป็นการลงมติ
จะได้ที่เราพิจารณาศักดิ์มาตรา ๕๑ ~~แก้ไข~~ แล้วการลงมติมาตรา ๑ ก็จะลงวันระยะ
ไปครั้งละ ๑ เดือน ในมาตรา ๑ ลงมติแล้ว มาตรา ๒ ก็จะลงมติอีกหนึ่งเดือน มาตรา ๓
ก็ต้องรอไปอีกครั้งหนึ่งที่ไม่มีความคิดที่จะเสนอให้มีความ แปลว่าท่านเสนอเช่นนี้การที่ท่าน
กระทำนี้ใช้ไม่ได้เลย มาตรา ๑ มาตรา ๒ ถึงมาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕
ไม่ได้เสีย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเห็นว่าเพื่อเป็นการประหยัดเวลาของสภา ฯ นี้ ขอย
ให้เสียเวลาไปเปล่า ๆ จึงขอเสนอตัดคดีของสภา ฯ นี้ว่า จะควรให้ความในรัฐธรรมนูญมาตรา
๕๑ นี้หรือไม่ ขอให้ลงมติเสียครั้งหนึ่งก่อน เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเสนอตัดเสีย.

มีสมาชิกมีรอง

หากการแทนประชาชนสภา ฯ : มีผู้เสนอให้ลงมติว่าให้ความตามผู้เสนอหรือ
ไม่ขอให้ลงมติว่าจะเท่าในเรื่องนี้ และมีผู้เสนอให้ลงมติแล้ว.

นายสุวิชัย ศิริเศรษฐ (เขียนใหม่): จะขอเปิดอภิปรายในเรื่องนี้เป็นเรื่อง

เป็นสมาชิกพิเศษ และข้าพเจ้าเข้าใจว่าเจตนาของกรรมการร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญเดิมก็เป็นเช่นนี้แหละทุกสิ่งทุกอย่าง ๆ ไม่รัฐธรรมนูญในการแก้ไขก็เป็นเช่นนั้น ข้าพเจ้าจึงขอเห็นด้วยกับผู้ที่เสนอข้อนี้ไว้เสีย แต่ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับกรรมการซึ่งมาเห็นกับกันว่าเหตุผลที่เข้ามาแล้วนั้นเองน่าจะถูกเหมือนกัน เพราะเหตุว่าถ้าเราใส่แก้ไขเสียแล้ว ๓ ครั้งซึ่งข้าพเจ้าไม่รู้เรื่องด้วยสักที เพราะเหตุว่าข้าพเจ้าเป็นสมาชิกใหม่ ที่นี้มันตกที่ว่าถ้าหากว่ายังเอาแต่แก้ไขรัฐธรรมนูญแต่เข้ามาแล้วมันก็มีรัฐธรรมนูญใหม่แล้วเรา (แก้ตัว) แล้วเราก็ความเห็นด้วยกับผู้แปรคดี มันการออกกฎหมายก็เกิดขึ้นมา คือเรื่องโมฆะ นี้ไม่ใช่ข้าพเจ้าวางโมฆะบ่อย ๆ ตอนที่โมฆะจริง ๆ เพราะเหตุว่าเราลงเสียงอย่างไรโมฆะก็เป็นโมฆะ เมื่อเป็นโมฆะก็เข้าหลักที่ว่าผู้เสียแต่เบื้องต้น จะให้เสียยับยั้งไม่ได้ เราก็ก็จะเป็นโมฆะ ประเทศเราก็จะเป็นโมฆะอย่างที่ถูกก็ถูกซึ่งว่าปกติในคดีตัดสินว่าถูก 4 - 5 ปีมาแล้วก็จะต้องเลิกทั้งหมด แก้ไขหมดเพราะศาลก็ต้องเปลี่ยนเขต กฎหมายบ้านสภา ๆ มากก็เลิกทั้งหมด ผู้แทนมี ๒ เขต 1 ก็เลิกทั้งหมด ถัดลงเมืองไทยไปคืออะไร สมาชิกประเทศที่ 2 ก็ไม่มีอะไร ใน 4 - 5 ปีมานี้เป็นโมฆะทั้งหมดแล้วก็ตกลงไปรัฐจะเอาอย่างไหน แต่ที่ว่าในการที่จะวินิจฉัยลงมติกันอย่างไรก็ข้อใดประการ *คง* รัฐมนตรีประเทศชาติจะโมฆะย้อนหลังขึ้น นี่ข้าพเจ้าขอโทษไว้ ข้าพเจ้ามีความเห็นยืนยันว่า หลักในการให้ความเห็นไว้ว่า จะเป็นการพิจารณาว่าควรจะต้องกฎหมายนี้ไว้ 1 เดือนหลังจากลงมติในระยะที่ 3 หาโดยอันหลังไม่บังคับกิจการของสภา ๆ นี้ก็ได้เข้ามาแล้วไม่ ก็เลิกให้ศาลก็ไม่เสียอย่างที่ย้อนหลัง เพราะการกระทำเป็นการเห็นชอบของสภา ๆ ครั้งกระนั้นหรือสภา ๆ ครั้งกระนั้นไม่ได้สักทีข้างหน้า เพราะฉะนั้นอย่าวิกลถ่านใจมีใจอยู่ได้การ ลงมติลง ว่านี้ไม่มีที่ย้อนหลัง ข้าพเจ้าก็ขอยืนยันและพูด ๆ ประเทศจะต้องขึ้นเช่นอย่างนี้ข้าพเจ้ายืนยัน นี่มีมติรัฐธรรมนูญลงข้างที่ ส.ส. จังหวัดนครราชสีมาเมื่อเราจะเอามติเวลาสุดท้ายแล้วไม่มีเอาออกมาตรา นี้ข้าพเจ้าเข้าใจว่าท่านไม่รู้ที่ การออกกฎหมายนั้น กฎหมายนั้นเป็นระเบียบไม่ได้เป็นมาตราที่ออกไม่ใช่ตั้งแต่ฉบับไม่ใช่เป็นมาตรา ๆ ไม่ *จะ* เห็นเราจึงเห็นได้ว่ากรรมการร่างกฎหมาย

สำคัญ เป็นมติสภาฯ เกี่ยวกับการแก้ไขของรัฐธรรมนูญ ของไผ่สลา ฯ ผู้ใดได้ลงมือ
กันเห็นภาควิชาฯ ข้าพเจ้าขอเสนอให้เปิดอภิปรายต่อไป ผู้ใดเห็นด้วยโปรดปรบรอง.

วิสมาชิกรับรอง

ทำการแทนประชาชนสภา ฯ : มีผู้เสนอให้ลงมติแล้ว และมีผู้เสนออภิปราย
เปิดอภิปรายต่อไป ผู้ใดเห็นควรในเปิดอภิปรายต่อไปขอได้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๕๘ คน

ทำการแทนประชาชนสภา ฯ : ผู้ใดเห็นว่าควรจะลงมติได้แล้ว ที่ขอได้โปรด
ยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๓๑ คน

ทำการแทนประชาชนสภา ฯ : เห็นด้วยว่าอภิปรายกันต่อไป.

10.49 น.

นายทองเปลว ชลภูมิ (สมาชิกประเภทที่ ๒) : ข้าพเจ้าถูกขึ้นมาจากที่ติดอก
จะรู้สึกประหลาดใจเหมือนกัน คือว่า เห็นด้วยข้างทางฝ่ายผู้เสนอแก้ไขและเห็นด้วยกับทาง
ฝ่ายผู้กรรมาธิการที่เสนอมาก็เห็นด้วย ที่ข้าพเจ้า เห็นด้วยทางฝ่ายผู้เสนอแก้ไข
ให้ไปทำการแก้ไขความที่ข้าพเจ้าเห็นด้วยในหลักวิชา แต่ว่าข้าพเจ้าเห็นด้วยกับกรรมาธิการ
ที่ข้าพเจ้าเห็นด้วยในเหตุผลของประโยชน์ของประชาชนซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่า
ควรที่จะแก้ไข และขอโปรดวินิจฉัยว่าจะเป็นอย่างไร คือถ้าพูดถึงความหลักวิชาแล้ว
ข้าพเจ้าเข้าใจอย่างนี้ เห็นว่าผู้เสนอแก้ไขให้มีความว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญจะเป็น
เช่นนั้น เพราะเหตุว่าข้าพเจ้าตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ฯ ซึ่งเป็นลายลักษณ์อักษร
และรัฐธรรมนูญที่องค์การให้ใช้การแก้ไขรัฐธรรมนูญแก้ไขแก้ไขแก้ไขแก้ไขแก้ไขแก้ไข
ต่าง ๆ เป็นพิเศษเพื่อที่จะไม่ให้ใช้การแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้นได้ง่าย ๆ เพราะฉะนั้น วิธีการ
ในการเสนอแก้ไขและการที่จะลงมติที่ดี หรือในการที่จะลงมติครั้งที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 ก็ดี

1/1/1

19๐7

ใด ๆ ลงมติในวาระที่ ๑ ใครเห็นควรออกใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ นี้เรียกว่าความสมบูรณ์
 ของกฎหมาย และแล้วเมื่อสภา ฯ ได้ผ่านวาระที่ ๓ ของกฎหมายขรรฆมาตรา เมื่อเห็นควรออก
 ใช้เป็นกฎหมายได้แล้วจึงจะดำเนินการตามมาตรา ๒๘ มาตรา ๑๑ แห่งรัฐธรรมนูญ คือว่าขึ้น
 เสนอให้ลงพระปรมาภิไธยและจะใช้สืบตั้งในการใช้โต รัฐธรรมนูญก็เช่นเดียวกับเมื่อลงมติ
 ในวาระที่ ๑ ว่าเราเอาหลักการแก้ไขเพิ่มเติม การแปรพักตร์อีก ๆ ไฉนมาลงมีรายละเอียด
 กระแสความตกลงในวาระที่ ๑ รัฐธรรมนูญนี้เอาหลักการออกประกาศใช้ได้ เมื่อเจ้านักกฎหมาย
 ขรรฆมาตรา ๒๗ ที่ขึ้นเสนอนั้นมีตามมาตรา ๒๘ มาตรา ๑๑ แห่งรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมซึ่ง
 ไปเสนอลดตามมาตรา ๒๘ มาตรา ๑๑ วรรค ๑ เลื่อน เมื่อครบ ๑ เดือนแล้วเอาฉบับขึ้น
 มาอยู่ที่สภา ฯ อีกเอาจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงในวาระที่ ๑ คราวก่อนนั้นอีกครั้งหนึ่ง ในครั้งสุดท้าย
 นั้นแหละจึงนำขึ้นกราบบัญญัติตามมาตรา ๒๘ และในเรื่องที่จะแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑
 นี้ เหตุผดถอต่างเช่นที่แก้ว่าไม่กรรมาธิการ จึงจะขึ้นเห็นว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ไม่เสียเวลา
 ความจริงผ่านจุดสำคัญในการที่จะให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ออก ข้าพเจ้าไม่รู้ว่ารัฐธรรมนูญ
 นี้ออกช้า ๒ เดือน ๓ เดือน จะเกิดผลเสียหายแก่ประเทศชาติหรือไม่ รัฐธรรมนูญฉบับ
 ฉะนั้นปี ๒๔๗๕ ก็ไม่เคยปรากฏว่ามีอะไร มี ๒ สภา ๓ สภาที่เกิดขึ้นให้เกิดความไม่แน่นอนเสียหาย
 การพิจารณาข้าพเจ้าขอเป็นยืนยันว่าในการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาแล้ว ๑ ครั้ง ๑ จนไม่ได้มีเกิด
 เกิดชาติใด ๆ ในการที่ความ ที่ข้าพเจ้าขอเป็นยืนยันอีกครั้งหนึ่ง เพราะฉะนั้นเหตุผลอันนี้
 จึงเป็นอันแน่นอน และทุกครั้งที่เป็นการขอแก้ไขสภา ฯ ชุดนี้เท่านั้นแล้ว อย่าให้เกิดการ
 ที่ทำมาแล้วทุกที่สภา ฯ ใหม่ เพราะการแก้ไขในขณะนั้นก็มีในขณะที่ไม่แก้ไขอันนั้น ในครั้ง
 หนึ่งนั้น ๑. แก้ไขบทประเพณี ๒. ขยายบทประเพณีตามสมาชิกประเภท ๒ มีอายุ ๒๐ ปี
 จะเกิดเมื่อไหร่ไม่เกิน ๒๐ ปี ครั้งที่ ๑ มีการขยายอายุสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท
 ที่ ๑ มีอัตราบ้านเมืองเกิดขึ้นขึ้น ก็เมื่อเป็นเช่นนี้หากจะแก้ไขรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ
 จาก ๒๘ มาตราไปถึงเกิน ๑๐๐ มาตราเช่นนี้ พวกเราทั้งหลายก็หวังกับเรื่องนี้ และควรแก้ไข

19๐8

เขามิจะคงยังมี ว่า แก้วจะดีกว่าเดิม เป็นการให้สัจจะขึ้นยืนขึ้นว่าที่แน่ ข้าพเจ้าจึงขอให้เป็นอย่างนั้น

ที่นิทาน ส.ส. จังหวัดภูเก็ตได้กล่าวกันว่า วิธีการที่จะแก้ไขอย่างนี้ จะทำให้เกิดผลเสียตามข้อกิจการที่นานมานั้น ข้าพเจ้าขอขึ้นยืนและแก้ไขว่าไม่เป็น สำนหับคราที่ เป็นเพราะเรื่องรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ยอมไม่บังคับเกี่ยวข้องกับชั้นชาติ เพราะท่านที่ทราบอยู่แคว้นว่าของสภา ฯ แคล้วรุ่งหนึ่ง ๆ ไม่เหมือนกัน ยกตัวอย่างที่ก่อนของสภา ฯ ข้าพเจ้าได้เสนอข้อที่ไม่ให้ประชาชนทำการนอกเหนือข้อบังคับ คือเวลานี้มีประชาชนสภาได้แปรข้อความมาตรา ๑๖ แห่งการประชุมนัดไป เวลาในเมื่อกล่าวว่ามีเวลาออกกฎหมายใด ๆ อยู่ในสภา ฯ นี้ก็ตกหนัก ข้าพเจ้าว่าไม่เป็นอย่างนั้น เพราะข้อความในข้อ ๑๖ นั้นว่า เมื่อเบี่ยงเบนสภา ฯ ในเชิงให้ตกไป ข้าพเจ้าจึงยืนขึ้นว่าเมื่อมีรัฐบาลไม่ตกลงกันอยู่แล้ว เถมิมาแล้วในสภา ฯ นี้หลายครั้งหลายหน ข้าพเจ้าเอง การใดที่คิดการต่อสู้ ก็เพื่อรักษาสิทธิหน้าที่ของสภา ฯ นี้มิใช่ของข้าพเจ้า และเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ มิใช่ของใคร เพราะฉะนั้นมีสิ่งที่ไม่มองเห็นแล้วเราคงใช้หลักวิชาเข้ามาบังคับ มิใช่คนเราเป็นไม้เท้ากับกลไกคนเล่น ใครต้องการแก้กันแล้วแต่ระบบแห่งการเมือง ข้าพเจ้าเข้าสู่สภาและทุกวันนี้รวมทั้งสมาชิกประเภท ๒ ก็ต้องยึดหลักนั้นโดยตนเองว่าเป็นผู้แทนของประชาชนตามมาตรา ๑๐ ย่อมไม่อยู่ในความผูกพันหรืออาตมิชอบหมายใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นเหตุผลใด ๆ ที่จะให้สภา ฯ นี้ปฏิบัติกิจการนอกเหนือรัฐธรรมนูญปฏิบัติกิจการไปเลย เชียงไปในทางที่จะก่อให้เกิดผลร้ายลึกลับ จึงไม่เป็นการที่สภา ฯ นี้จะรับสนองเพื่ออภิมหาเข่นนี้ ข้าพเจ้าขอขึ้นยืนว่าหากว่าวันที่สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ไม่มีความรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๖ ให้เกิดขาดเสียในทางใดทางหนึ่งแล้วจะเกิดผลยุ่งยากล่อไม่ในวันหน้า วันที่เราจะเอาอย่างใดก็เข่นเอา ก็จะเอาทำไปอย่างตามข้อเสนอให้มีความสัจจะข้าพเจ้าก็พร้อมที่จะร่วมมือกับท่าน แต่ขอเป็นหลักฐานไว้ในสภา ฯ นี้ว่าหน้าที่ของสภา ฯ นี้จะเอาอย่างไรเท่านั้น ไม่ใช่ว่า

19๐9

เสนอเข้ามาแล้วก็ตาม ไม่ไม่มีอะไร แผนอนได้กดขาด แห้วมกที่สุดประเทศชาติ ๓ มห
 อานาจใคร สภา ฯ ศาล บริหาร แห้วมกที่สุดองหวง ใคร เป็นผู้รับผิดชอบ พวกเราที่
 นี้ก็มีเป็นผู้รับผิดชอบ เพราะไม่ได้ทำอะไร ไม่โดยเด็ดขาด ที่ข้าพเจ้าขอวิงวอนท่าน
 สมาชิกประเภท 1 และประเภท 2 ที่ข้าพเจ้าขอให้ท่านได้ลงมติให้แผนอนเพื่อความศักดิ์
 สิทธิของรัฐธรรมนูญ และสิทธิของสมาชิกสภา ฯ นี้จึงเป็นเหตุเฉพาะชาติให้เกิดความ
 ไปทางใดทางหนึ่งสุดแนวแก้ไขของท่านจะไปอย่างไร ข้าพเจ้าไม่กังวลว่าจะเกิดความไปใ
 ทางไหน แต่ทั้งนี้ขอให้เป็นที่มาวิธิการแห่งรัฐธรรมนูญ ไม่มีใครที่จะกล่าวหาว่าเราถูก
 มลลุมของการ เมื่อถึงให้เป็นที่มาวิธิการนั้น ข้าพเจ้าจะรู้สึกเสียใจเป็นอย่างยิ่งถ้าเป็น
 เช่นนี้.

๑๒.๐๐ น.

พล.ต.ถ. ชวาลย์ ช่างนาว่าสวัสดิ์ ร.บ. กรมราชการ : ในการที่ข้าพ
 ไม่ได้นำแสดงเหตุผลในเรื่องการให้ความในการอภิปรายครั้งแรกลึกคิดว่าสภา ฯ ก็ไม่มา
 มาเสียเวลาในเรื่องอันนี้ แต่ทว่าเมื่อได้อภิปรายกันไปแล้วเป็นท่านองว่า ฝ่ายเสนอ
 นี้และฝ่ายสนับสนุนก็เจตนาอันแรงกล้าในการจะให้ความแล้ว ท่านได้แสดงเหตุผลมา
 ประการ ละนี้ในฐานะที่ข้าพเจ้าก็ได้อยู่ในสภา ฯ นี้มานานก็ควรจะได้นำแสดงความคิด
 เพิ่มบ้าง คือในการที่ท่านสมาชิกผู้เสนอยึดถือความเอาเอง มีความเคารพต่อ
 ท่านนั้นและยังไม่มีท่านสมาชิกผู้อื่นได้อภิปรายหรือให้ความในทางที่ขัดกันมาโดยยึดยา
 ไม่ใช้แนวความคิดว่าในสภา ฯ นี้ไม่มีความเห็นหรือเห็นท่านผู้รับผิดชอบที่ใด ข้าพเจ้า
 กล่าวแต่เบื้องต้นแล้วในชั้นพหามาตรา ๘๐ ตามร่างที่เป็นอยู่นั้นเปิดโอกาสให้ผู้เขียนกัน
 ได้ แต่ไม่ใช้แนวความคิดว่ามาตรา ๘๐ ไม่ขัดเจตนาที่ใด ก็มาตรา ๘๐ ขัดเจตนาอยู่แล้ว
 แต่โดยเหตุที่ว่าการร่างตั้งนั้นเปิดให้เขียนหาได้เขียนกันขึ้นได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึง
 บอกว่าในการให้ความขอให้ท่านระสีกว่ากันเป็นการคุมข้อจะได้นำประโยชน์มาหรือไม่ แต่
 เมื่อท่านได้อภิปรายกันมากมายไปละก็ไม่มีการตกลงกันแล้วที่ประชุมจึงว่าสภา ฯ

1910

ก่อนได้ถึงความความไม่โตโดยเด็ดขาด และชัดแจ้ง แต่ว่าทางบริษัท แต่ก่อนนั้นจนถึง ๓
 ครั้ง ๓ วาระ ไม่เป็นการขึ้นเงินว่าสภา ฯ ในชั้นนี้สภาผู้แทนอภิเษกสมาคมในการที่จะ
 ว่ารัฐธรรมนูณาตรา ๓๓ ก็หาไม่ได้ ในตั่งที่สภา ฯ เจ้าเป็นเสนาธิการคณะรัฐมนตรีที่สภา ฯ เจ้าก็จำ
 ได้ว่าเราโดยอำนาจที่ขึ้นต่อสภา ฯ และคณะรัฐมนตรี ได้ตามความเห็นของกรรมการกฤษฎี
 และตามความเห็นผู้ร่าง เพราะฉะนั้นในครั้งแรกที่มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ สภา ฯ ก็ดี รัฐสภา
 ก็ดี ได้ผ่านโดยความรอบคอบแล้ว และเหตุผลหาได้เป็นไปดังที่ผู้เสนอมติทั้งหมดไม่

ก็มีสภา ฯ เจ้าซึ่งแรงในที่สุดการชี้แจงเรื่องเก่า ๆ ที่เราได้ผ่านมาเมื่อ
 เอง และเมื่อความขึ้นที่เราได้มานั้นก็มีความถึงที่กล่าวมาแล้ว แต่ว่ามีเราก็มีที่ติดใจขึ้น
 อยู่นั้น เพราะฉะนั้นทุก ๆ ครั้งจะไม่ให้เสียเวลาแล้วจะอย่างไร แต่จะเสียเวลาอีก
 ในมาก ๆ ก็เอาเหมือนกัน คือสภา ฯ เจ้าขอให้ความตามความเห็นของสภา ฯ เจ้าเอง
 และเท่าที่สภา ฯ เจ้าสามารถจะทราบได้ และความเห็นของสภา ฯ เจ้าเอง เมื่อผ่านสภา
 อภิมนตรีตรา ๓๓ แล้วหาเหตุผลจะเห็นได้ว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๓ เรา
 ได้โดยเรื่องใดทั้งก่อนนี้ แล้วก็มีอนุมาตรา ๑ อนุมาตรา ๒ อนุมาตรา ๓ และวรรค
 หนึ่ง จะเห็นได้ว่ากิจการ ได้ดำเนินไปตามคำอธิบายของพระองค์เจ้าวรเดช คือเขา
 ดัดดีการแก้ไขจะมีอย่างไรที่เป็นขั้นที่หนึ่ง คือจะมาจากคณะรัฐมนตรีและสมาชิกส่วนใด
 หนึ่ง นี้เป็นเรื่องแรกที่คิดจะเข้าผู้สภา ฯ และเข้าผู้สภา ฯ แล้วก็ถึงวาระที่ ๒ คือใ
 การลงมติและในอนุมาตรา ๒ นี้ก็บังคับโดยอนุมาตรา ๓ คือลงมติเช่นนี้ต้องให้คะแนน
 สามในสี่ ถ้าการพิจารณาของรัฐ ธรรมนูญถึงแม้จะเป็นกฎหมายธรรมดาที่ตามเราก็คงให้
 วาระ ไม่ให้พิจารณา 4 วาระ รัฐธรรมนูญเป็นร่างพระราชบัญญัติ หลักเกณฑ์ในการ
 ให้รัฐธรรมนูญนี้เป็นไปตามร่างพระราชบัญญัติ เป็นแต่เพียงวางวิธีการในการพิจารณา
 การยกย่องขึ้นเท่านั้น เพราะฉะนั้นการลงมติใน ๒ ครั้งซึ่งตามมาตรา ๓๓

เห็นได้

เสียงที่เขมอมด้วย ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ แล้วถ้าท่านไม่มีความในครั้งหนึ่ง
จะตีความทุกในครั้งใหม่ และท่านดูเส้นรอบของนี้ก็ได้กล่าว คือรัฐธรรม
การ เขียนไปในลักษณะไปอย่างพาดูแปรศัณษี และท่านประกาศธรรมาธิ
ชากรรมาธิการในครั้งก่อนท่านได้ชี้แจงว่าไม่รับคำนั้นโดยวิธีการจะ
ยึดยาวจนเกินไป และเราได้มีวิธีการให้มาจนแล้ว แต่ไม่ใช่ว่าหาก
ไม่มีระเบียบชาติจะขัดแย้งมาตรา 63 เพราะฉะนั้นก็ยากพอสมควร นั้น
ของบรรดารัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้อยู่เวลานี้ก็อย่างชัดแจ้งอยู่แล้ว ถ้าท่านไม่
ไปรอลัดในวาระที่ 3 แต่ท่านต้องการให้มีการรอลัดในวาระที่ 1 และ 3
เมื่อได้อ่านมาตรา 63 ดั่งนี้แล้ว ในวรรคสุดท้ายที่ว่า "เมื่อการออก
ตามที่ได้กล่าวข้างบนนี้แล้ว ท่านจึงให้ดำเนินการต่อไปตามเขตอำนาจ
เพราะฉะนั้นในมาตรา 63 ตามที่สภาฯ นี้โดยนิติบัญญัติที่มาและตามที่ได้
ได้ดำเนินการ แต่ก่อนนั้นเมื่อกล่าวโดยจริงจึงแล้วเป็นการแก้ไขเสียง
ไม่อาจจะบังคับของไม่ให้เกิดการโต้เถียงกันได้ เพราะฉะนั้นในกรณี
มาไม่โดยนิติบัญญัติและนอกจากนี้ข้าพเจ้าจะกล่าวว่า สภาฯ นี้เองซึ่ง
ว่าในวาระที่ 1 รับหลักการ วาระแรกได้มีการอภิปรายกันแล้ว เราได้อภิ
ในขั้นรับหลักการนั้น เข้าใจขอมาตรา 63 หรือไม่ ก็ที่ประชุมก็เองซึ่ง
โดยเกณฑ์ แต่การกระทำที่เดชะมันก็เป็นการศึกษาอยู่แล้วว่าจำเป็น
ในสี่ และนอกจากนี้ข้อความที่ของเราที่ได้อ่านก็ว่าให้ใช้รัฐ
ที่ 10 พุทธภาคมาเป็นคนไป ในเมื่อท่านลงมติให้ใช้รัฐธรรมนูญที่ 10
จะรัฐธรรมนูญที่หนึ่ง ก็อันนั้น ถ้าท่านลงอย่างใดอีกหนึ่งเดือนไว้ซึ่ง
กันอย่างรวดเร็วในสี่ 24 พุทธภาคแล้วรัฐธรรมนูญจะใช้นี่ 10 พุทธ
มากกว่า พุทธกิจการที่ได้แสดงมาโดยข้าพเจ้าไม่ได้เพียงว่าได้มีการพิจารณา

1911

เสียงเห็นชอบด้วยไม่ว่าว่าสมาชิกในสี่ แล้วถ้าท่านไม่เกิดความใจตรงหนึ่ง
 จะมีความผูกใจัดซึ่งโทษ และท่านผู้เสนอของโต๊ะได้กล่าว คือ รัฐธรรมนูญ
 การเขียนไว้ในลักษณะไม่อย่างท่านผู้แปรพักตร์ แต่ท่านประธานกรรมการ
 ข้าราชการในครั้งก่อนท่านได้ชี้แจงว่าไม่รับตามนั้นก็โดยวิธีการจะ
 นิตยารจนเกินไป และเราได้มีวิธีการให้ขาดมาแล้ว แต่ไม่ใช้ให้ขาด
 ไม่มีประโยชน์ที่จะมีมติในมาตรา ๑๑ เพราะฉะนั้นก็ขาดผลสมควร ที่มี
 ของผู้ว่ารัฐธรรมนูญจะมีที่ใช้อยู่เวลาได้อย่างชัดแจ้งอยู่แล้ว ถ้าท่านไม่
 ไปรออีกในวาระที่ ๑ แต่ท่านต้องการให้มีการรอในวาระที่ ๑ และ ๑
 เมื่อได้ถามดูมาตรา ๑๑ ดังนี้แล้ว ในวาระสุดท้ายที่ว่า "เมื่อการออก
 ความที่กล่าวข้างบนนี้แล้ว ท่านจึงให้ดำเนินการต่อไปตามมติที่ในวาระ
 เพราะฉะนั้นในมาตรา ๑๑ ตามที่สภาฯ นี้ได้ถือปฏิบัติกันมาและการที่
 ได้ดำเนินการ แต่คนนั้นเมื่อกล่าวโดยจริงจึงแล้วเป็นการแก้ไขเสียง
 ไม่อาจจะขัดข้องไม่ให้มีการโต้เถียงกันได้ เพราะฉะนั้นในการปฏิบัติ
 มาไม่ได้ปฏิบัติผิดและนอกจากนี้ข้าพเจ้าจะกล่าวว่า สภาฯ นี้เองที่
 ว่าในวาระที่ ๑ รับหลักการ วาระแรกได้มีการอภิปรายกันแล้ว เราได้อภิ
 ปรายรับหลักการนั้นเข้าตามอนุมาตรา ๑๑ หรือไม่ว่า ก็ไม่ประสงค์จะ
 โดยแต่ชัด แต่การกระทำที่เกินขีดมันก็เป็นการศึกษาอยู่แล้วว่าเป็น
 ในสี่ และนอกจากนั้นก็ตามก็เมื่อวานนี้เอง เราได้ตกลงกันว่าให้ใช้
 ที่ ๑๐ พจนานุกรมเป็นต้นไป ในเมื่อท่านลงมติให้ใช้รัฐธรรมนูญที่ ๑๐
 จะรอรัฐธรรมนูญอีกหนึ่งเดือนไหม ถ้าท่านรออย่างน้อยสักหนึ่งเดือนไว้ก่อน
 ก็เป็นอย่างเร็วก็วันที่ ๒๔ พจนานุกรมแล้วรัฐธรรมนูญจะใช้วันที่ ๑๐ พจน
 บอกว่า พฤศจิกายนที่ได้นัดจะมาโดยข้าพเจ้าไม่ได้เสียงว่าให้มีการศึกษา

ไม่รักเป็นมาตั้งแต่สมัยไหน ๆ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ก็ยังไม่เคยเห็นใครรักใคร่
และถึงแม้เมื่อวานนี้จะมีการศึกษาในสภา ฯ นี้ลงมติให้ขานไป ที่ขานไปก็
โยชน หรือไม่มีความจำเป็นที่จะทำเช่นนั้น และประการที่ ๒ จึงจะมีความ
ว่า หรือประการที่ ๓ จะมีความเป็นอย่างอื่นแล้ว ข้าพเจ้าก็มีเหตุผลที่จะพูด
ไม่ให้ขานสภา ฯ หากได้ ข้าพเจ้าก็มีเหตุผลที่จะพูดตามความจริง คือการศึกษา
นี้สภาวะจิตใจซึ่งเกิดขึ้นในกาลที่จะศึกษาในรัฐธรรมนุญ และเมื่อเป็นเร
สมชาติกรพูดว่าถือว่าเมื่อสภา ฯ ชุดหนึ่งมีความไม่อย่างหนึ่งแล้ว สภา ฯ ที่
ความอีกอย่างหนึ่ง ไม่ควรเป็นไปเช่นนั้น ถ้าสภา ฯ นี้ได้มีความลงใจที่จะ
ยกเลิกข้อความเป็นการศึกษาเด็กชาวนาซึ่งควรจะได้เอาใจใส่และกระทำที่จะได้
เช่นนั้น ก็ถ้าแม้ว่าเราถือว่าสภา ฯ มีความครั้งหนึ่งก็การศึกษาเด็ก
ในรัฐธรรมนุญหรือให้ศาลละประธาชนเชื่อถือไม่ได้ เพราะฉะนั้นร่างรัฐธรรม
นุญจริงได้มีวิธิการการศึกษา รัฐธรรมนุญจะคงมีเสียมากกว่าสิ่งหนึ่ง คือ
ความได้เป็นไปโดยรอบคอบ ที่ที่สมมติว่าข้าพเจ้ารับข้อเท็จจริงถึงจำนวนสมาชิก
ว่า สภา ฯ นี้ยังไม่ได้เคยศึกษาเลย ข้าพเจ้าขอยอมรับตามนั้น และมติที่สภา ฯ
กันและกันสมมติว่าสภา ฯ นี้ได้มีความและได้มีความตามที่ท่านผู้ปรารถนา ใครเป็นผู้
ใครเป็นผู้รับประสันว่าในการกระทำของที่แล้ว ๆ มานี้ก็ใครจะเป็นผู้รับรอง
การกระทำที่แล้ว ๆ มานี้ใช้ได้ ถ้าสภา ฯ นี้มีความ ข้าพเจ้าถือว่าข้าพเจ้า
สมาชิกมาตั้งแต่ต้นที่โลกก็ตาม เริ่มแต่อาชุกที่มาหรือประการใดก็ตามใจ บิดาหรือ
ที่ท่านสมาชิกของแปลวโลกอภิรายนแล้วจะมุ่งกับโทษ คือการขัดคนเพราะกาลไม่
สมาชิกของประเภท ๒ ก็จะหมดไป รัฐขาดทุก ๆ วันซึ่งประกอบด้วย
๒ ที่เข้าไปเป็นรัฐมนตรีการรัฐธรรมนุญจะคงมีอย่างน้อยตามนั้น คนก็จะเกิด
รัฐขาดทุกผู้ก็เป็นรัฐบาลใหม่ และสภา ฯ ชุดหนึ่งเกิดมาได้ด้วยพระบาท

1913

ขาดเป็น แต่เป็นการไม่จริงจัง ๆ แต่ใครจะเป็นผู้รับรองว่ากิจการแก่เจ้มาไม่
 ใครเป็นผู้รับรอง ใครเป็นผู้วินิจฉัย ไม่ใช่ผู้เสนอคดีเป็นผู้รับรองและผู้วินิจฉัย
 แล้วข้าพเจ้ามีความเห็นว่า การพิจารณาที่เรารู้ได้ประโยชน์หรือไม่ เพราะเหตุ
 การที่ใครจะห้ามแล้วนั้น ไม่ใช่ใครจะห้ามอย่างชะงัดก็ด้วยสภาพแวดล้อม ใครจะห้าม
 รบมคณ และได้มีการแก้ไขถึง ๓ ครั้ง ไม่เป็นการเพียงพอนหรือมีความไม่
 นี้ไม่ได้ให้ความโดยเสน่หัดโดยเหตุผลที่ได้ผ่านวาระที่ 1 มาแล้วขณะนั้นเสียงสาม
 กำหนดใช้รัฐธรรมนูญที่ 1๐ พฤษภาคม ห้าหมื่นห้าพันว่าเป็นอย่างไร และ
 อย่างอื่น

ข้าพเจ้าขอขอบคุณ ไปว่ารัฐธรรมนูญตั้งแต่เจ้มาแล้วนั้น เราได้
 ไปอีกหลายทีแต่คงต้องเอาหลักเดิมมาพิจารณาใหม่หมด แต่ก่อนจะถึงเรื่อง
 เสียก่อนว่า สภา ฯ นี้เป็นสภาที่ควรจะมีพิจารณากิจการต่าง ๆ ในทาง
 หรือไม่ ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าไม่มีประโยชน์ในการพิจารณา หรือการพิจารณา
 โยชน์มากกว่ และปฏิบัตินี้มาแล้ว โดยปฏิบัตินี้ที่สถานเหตุผล ไม่ใช่
 และข้าพเจ้าเชื่อว่าถึงจะมีความดีความไปอย่างเดิม และข้าพเจ้าขอ
 รับจะมีความคณะกรรมการไม่ขัดข้อง แต่ความเห็นไม่มาจะพิจารณา แต่
 จะขัดข้อง เพราะพิจารณาแล้วก็จะเป็นอย่างที่เราได้เคยปฏิบัตินี้มาแล้ว

11.14 น.

นายเส็ง ไชยกลาง (บุตรราชานี) : คือท่านประธานคณะกรรมการ
 ทำเรื่องเล็ก ๆ ให้เห็นเรื่องใหญ่ไม่เอง กระผมจำได้เมื่อวานนี้ที่ถือมีusenor
 อธิปไตยในกว้าง ๆ วาอื่อหลังคืนในวาระที่ 3 นี้ ๒ ทศศีกคอกันเป็นระยะเวลา 1 เดือน
 ซึ่งไม่มีความกระทบกระทั่งอันไม่สมควร 65 อย่างที่เราวิถกกัน แล้วนั้นก็มีถาวร
 กันไม่กันั้นมาเรื่องกันมาไม่ นกันั้นท่านกรรมาธิการ ได้อธิบายแล้วกล่าวเราเคยศึกษา
 โทษประมาทในเรื่องนี้มาหลายครั้งแล้ว ในฐานที่กระผมเคยนั่งอยู่ด้วยทุกคราว ครั้น
 ไม่มีการศึกษาอะไรกันเลย ปีมะไรจนเอาแรงงานการประมูมาเพื่อให้พระ
 หรือไปบริหาร และขอขมาท่านกรรมาธิการผู้หนึ่งทีกล่าว เมื่อวานนี้ที่ท่านกัเห็นด้วย
 ในการที่จะลงมติในวาระที่ 3 คือกอกัน แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ความสามัคคีได้เกิด
 ในบัดนี้มาแล้ว คำ ๆ นี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าการศึกษานั้นไม่มีความหมาย
 มาจาก ๆ อย่างเมื่อกันี้ กล่าวคือความคืออะไร ทุกคนก็เข้าใจกัน ความก็หมายความว่า
 สภาลงมติว่ารัฐธรรมนูญนั้นมีความหมายอย่างนั้น แต่ไม่ใช่คำอธิบายของใครคนหนึ่ง
 ในรายงานการประมูแสดงอย่างนี้ เมื่อถกจะลงมติระมิกันนี้ทุก ๆ คราว ๆ จะมีความ
 ท่วงอันว่านี่เป็นอย่างไร แล้วท่านกรรมาธิการคนเมื่อกันี้ได้อธิบายอีกว่าไม่ได้
 กฏฎีกามาแล้ว กฏฎีกามีความเห็นอย่างนั้น ๆ แล้วก็มีกฏฎีกาบทหนึ่งก็ความ
 แห่ง ๆ จะพูดกันอีกมากรา อธิกั ท่านประธานก็บอกวาไม่ไรท่าน เวลาขึ้นจะเอา
 อย่างนั้น ๆ ผู้รับตัวร่างในที่สุดที่ประมูกันนั้นท่านไม่ นี่เป็นของอันหนึ่งที่กระ
 ได้อ่างมาเมื่อกันี้แล้ว แต่ขอขึ้นขึ้นได้ว่าไม่เกิดมีการศึกษา เพราะฉะนั้นเรื่องกั
 อย่างนี้เรื่อง ๆ ที่จริงความมุ่งหมายของสมาชิกในการที่ขอจะให้มีการศึกษา
 นี้ก็ไม่ได้ตั้งใจมาก่อนแต่ให้เดส ไม่รักกับเหตุการที่นานมาแล้วท่านนี้ เพราะวาวิธี
 เราจะต้องคิดในครั้งสำคัญนี้ สภาขอที่จะลงมติครั้งที่ 3 แล้วถึงระยะเวลาอีก 1 เดือน
 แล้วคืออีกครึ่งหนึ่งถึงจะเห็นที่แน่นอน เพราะเหตุว่ากฏหมายไม่ได้ยู่ยง/ผู้ทำ

1915

ลงมือ ๒ ครั้ง แต่หลักความหมายของเพลง ๆ หรือคุณวิเศษ ๆ ถ้าเราตีความอย่าง
 แน่ชัดแล้วก็เสมือนหนึ่งว่าจะเล่นพิณก็การที่ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาแล้วอาจจะเกิดความ
 หมาย ความจริงความมุ่งหมายที่รัฐธรรมนูญให้มีความพอพระทัย ๑ เกือบ ซ่อนไม่
 หนักหยาบอะไรเลย แต่มีความมุ่งหมายเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรได้ใช้เวลาใคร่ครวญหรืออีกนัย
 หนึ่งเรียกว่าสนธิสัญญาฉบับนี้ในรัฐธรรมนูญกล่าวไว้ ๓ อย่าง ๑. กฎหมายธรรมดาพอ
 วาระที่ ๓ สภาอาจไม่รับกฎหมายนั้นเห็นกฎหมายก็โค่งที่เราไม่เคยรับมาแล้ว อีกอัน
 หนึ่งก็คือเรื่องไม่ไว้วางใจรัฐบาล นั่นก็มีเวลาสนธิสัญญา ๑ วัน คือถ้าไม่ให้ออกตัววัน
 หนึ่งวันก็พ้นจากตำแหน่ง ส่วนร่างพระราชบัญญัติธรรมดาถ้าก็เอาวันเดียวหรือ
 สองหรือวาระที่ ๒ ถึงวาระที่ ๓

ส่วนร่างรัฐธรรมนูญมีความหมายว่าไม่ไปลงมือวันเดียวเสร็จ แล้วลงมือวัน
 หนึ่งวัน ไม่ใช่อีกอย่างหนึ่ง จะเห็นว่าพฤติการณ์ในการแก้ไขรัฐธรรมนูญคราวนี้ก็น่าออกให้กัน
 ความวางที่ข้อแนะนำการมีภักดีนั้น อาจเห็นความจำเป็นที่จะต้องเป็นอย่างนั้น เพราะ
 ความคิดความเห็นไม่เหมือนกัน แล้วเราถือว่าเห็นส่วนมากก็ตกลงว่าทำอย่างนั้นได้
 ค่ะ เพราะฉะนั้นก็หาเรื่องร่างรัฐธรรมนูญจึงหมายความว่าในวาระของเราเราเห็น
 เห็นเวลาว่างหนึ่ง ๑ เกือบ แล้วใครมีความเห็นอย่างไร ทุกคนก็ยกความจำเป็น
 กว่าเห็นได้จริง ทุกคนอาจจะแก้ไขกันได้ นี่เป็นข้อวางที่เห็นชัดว่าการสนธิสัญญานี้ไม่
 เห็นข้อวางที่เสียหาย เพราะฉะนั้นกรรมการจึงอาจจะเห็นข้อเสนอนี้เพื่อเน้นทางที่จะ
 ไม่เห็นได้ ถ้าหากว่าท่านกรรมการมีความวิกลจริต ๆ คงที่ท่านแสดงโทษไม่ใช่พอ
 แล้ว คือวิกลจริตที่ว่าล้มลงก็จะเห็นการเสียหายนั้นไม่จริงเรื่องเก่า ๆ กรรมการจะ
 เสนอมติว่า เห็นชัดก็ชัดชัดชัดในการลงมือวาระที่ ๓ ความจริงก็คือพอพ้นจากกัน
 เห็นระยะเวลา ๑ เกือบ คือ ๒ ครั้ง หมายความว่าเมื่อลงมือรับเป็นกฎหมายแล้วให้
 หนึ่งวันอีก ๑ เกือบหรือสองวันอีก ๑ เกือบแล้วลงมืออีกครั้งหนึ่ง กรรมการเสนอมติ
 อย่างนี้ แล้วมติก็วางที่เห็นชัดก็เห็นชัดแล้วเมื่อวันจันทร์นั้น ถ้าจะมีมาอีกทุก

ลงมือ ๒ ครั้ง แลถ้าตีความอย่างถูกต้องแล้ว ๆ หรือคุณนึก ว่า ถ้าเราตีความอย่าง
 แน่ชัดแล้วก็เหมือนหนึ่งว่าจะเลขทับกิจการที่ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาแล้วอาจจะเกิดความเหิน
 ทาน ความจริงความมุ่งหมายที่รัฐธรรมนูญได้ตีความทอดระยะไว้ ๑ เดือน ข้อนี้ไม่มี
 มติหาอะไรเลย แต่มีความมุ่งหมายว่าเพื่อให้สภาผู้เรารู้เวลาใครครองหรืออีกนั้น
 หนึ่งเสียกว่าอันซึ่ง มติหนึ่งในรัฐธรรมนูญกล่าวไว้ ๓ อย่าง ๑. กฎหมายบรรดาของ
 วาระที่ ๓ สภาอาจไม่รับกฎหมายนั้นเป็นกฎหมายก็ได้ซึ่งเราไม่เคยรับมาแล้ว อีกอัน
 หนึ่งก็ข้อเรื่องไม่ไว้วางใจรัฐบาล นั่นก็มีเวลาอันซึ่ง ๑ วัน ก็ห้ามไม่ให้ลงมติวันเดียว
 กับวันที่รับมา นั่นก็เห็นงานสำคัญ ส่วนร่างพระราชบัญญัติธรรมดาที่เอาวันเดียวหรือสอง
 กอทอดวาระที่ ๒ ถึงวาระที่ ๓

ส่วนร่างรัฐธรรมนูญมีความหมายว่าไม่ใช่มติวันนี้เสร็จ แล้วลงมติวันนี้ แล้ว
 เกม ไม่ใช่อ่างนั้น ขอเห็นว่าพฤกษการณในการแก้รัฐธรรมนูญควรมีบทออกให้แก้แจ้ง
 ว่าบางทีพอมาทราบว่ามีครานั้น อาจเห็นความจำเป็นที่จะต้องเป็นอย่างนั้น เพราะ
 ความคิดความเห็นไม่เหมือนกัน แล้วเราถือว่าเห็นส่วนมากในสภาว่าทำอย่างนั้นได้ผล
 ก็ เพราะฉะนั้นพิพาทเรื่องร่างรัฐธรรมนูญจึงหมายความว่าในเวลาของเราจะเห็นไว้ก่อน
 เป็นเวลาอย่างน้อย ๑ เดือน แล้วใครมีความเห็นอย่างไร ทุกคนก็บอกความจำเป็นไม่แรง
 กว่าเหล็กไม่จริง ทุกคนอาจจะแก้ไขกันได้ นี่เห็นตัวอย่างที่เห็นว่าการแก้ไขนั้นไม่
 ง่ายตัวอย่างที่เห็นหา เพราะฉะนั้นกระผมจึงอยากจะเรียนขอสภาเพื่อเป็นทางที่จะ
 ไม่กันใด ถ้าหากว่าท่านกรรมาธิการมีความวิตกกังวล ๆ ดังที่ท่านแถลงโดยไม่ไรไหวหา
 แล้ว คือวิตกในข้อที่ว่าถ้าลงมติจะเห็นการเห็นหาพันไม่ถึงเรื่องเก่า ๆ กระผมจึงขอ
 เสนอข้อคิด ว่า เห็นมติข้อนี้ขอแก้ในการลงมติวาระที่ ๓ คราวนี้หรือให้ข้อทอดพ้นจากกัน
 เป็นระยะเวลา ๑ เดือน คือ ๒ ครั้ง พยายามว่าเมื่อลงมติรับเป็นกฎหมายแล้วให้
 หนึ่งไว้อีก ๑ เดือนหรือสองเดือนไว้อีก ๑ เดือนแล้วลงมติอีกครั้งหนึ่ง กระผมขอเสนอข้อ
 หมายนี้ แล้วมติคือขางนี้ก็เกษมอยู่เสนอแล้วเมื่อวันจันทร์นั้น ถ้ายังมีสมาชิกจะพูด ผมขอ

11.14 น.

นายเสด็จ ไซษากาด (อุบลราชธานี) : ก็ท่านประธานและกรรมการ
 ทำเรื่องเล็ก ๆ ให้เป็นเรื่องใหญ่ไปเอง กระผมเข้าใจเมื่อวานนี้คือมีผู้เสนอขอให้
 ปรึกษากันบ้าง ๆ ว่าขอให้ลงมติในวาระที่ 3 นี้ 2 คนคัดออกกันเป็นระยะเวลา 1 เดือน
 ซึ่งไม่มีความกระทบกระเทือนไปถึงมากกว่า ๑๕ อย่างที่เราวิตกกังวล แล้วนั่นก็มีการอภิปราย
 กันไม่กี่ปาเรื่องก็ผ่านไป บัดนี้ท่านกรรมการก็อภิปรายกันแล้วสภาเราเลยมีความ
 โดงขึ้นมาในเรื่องนี้มาหลายครั้งแล้ว ในฐานะที่กระผมเคยมีอยู่ด้วยทุกครั้ง ความจริง
 ไม่มีการศึกษาอะไรกันเลย นี่ผมไม่สนใจการรายงานการระดมมาเพื่อได้ทราบความจริง
 หรือไม่มีวิชา แต่ขอขอมว่าท่านกรรมการผู้หนึ่งก็กล่าวเมื่อวานนั้นที่ท่านก็เห็นด้วย
 ในการที่จะลงมติในวาระที่ 3 คัดออกกัน แต่เห็นที่นำเสียใจพูดว่าสภาไม่ได้ศึกษา
 ในอันที่มานี้แล้ว คำ ๆ นี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าการศึกษาที่นั้นไม่ใช่ความหมายจะกล่าว
 มาบ้าง ๆ อย่างเมื่ออีกนี้ คำว่าศึกษาคืออะไร ทุกคนก็เข้าใจกัน ก็ความที่หมายความว่า
 สภาลงมติว่ารัฐธรรมนูญมีความหมายอย่างนั้น แต่ไม่ใช่คำอธิบายของใครคนหนึ่ง
 ในรายงานการระดมแสดงอย่างนี้ เมื่อก่อนระดมก็ระดมนี้พูด ๆ คราว ๆ จะมีความ
 ท่วงทีว่านี่เป็นอย่างนี้ แล้วท่านกรรมการคนเมื่ออีกนั้นก็ได้อธิบายศึกษาว่าไม่ได้ลง
 กฎฎีกามาแล้ว กฎฎีกามีความเป็นอย่างนั้น ๆ แล้วก็มีคนอภิปรายคนหนึ่งคือนายบุญ
 เทง ๆ จะพูดขึ้นอีกมากกว่า ๑๕ อีก ท่านประธานก็บอกว่าไม่ใช่เวลานี้จะเอา
 อย่างนั้น ๆ นี่มันตัวจริง ในที่พูดที่ระดมกันมันหาที่ไป นี่เป็นอย่างอื่นหนึ่งที่กระผม
 ให้อ่างมาเมื่อคืนแล้ว แต่ขอขินนั้นได้ว่าไม่เคยมีการศึกษา เพราะฉะนั้นเรื่องก็เป็นอย่าง
 นี้ก็ไม่ได้ตั้งใจขโมยจากให้เดชะไขว้กับเหตุการที่นำมาแล้วหลายปี เพราะว่ามีที่สภา
 เราจะลงมติในครั้งสักนี้ สภาขอมที่จะลงมติครั้งที่ 3 แล้วที่จะระยะเวลาอีก 1 เดือน
 แล้วคัดออกครึ่งหนึ่งก็จะเป็นที่แน่นอน เพราะเหตุว่ากฎเกณฑ์ไม่ได้ รัฐธรรมนูญ ที่เรา

1913

พวกเป็น แต่เป็นการไม่จริง ๆ แต่ใครจะเป็นผู้รับรองว่ากิจการแต่เดิมมาไม่เป็นไร
 ใครเป็นผู้รับรอง ใครเป็นผู้วินิจฉัย ไม่ใช่ผู้เสนอข้อดีเป็นผู้รับรองและผู้วินิจฉัย ไม่
 แล้วข้าพเจ้ามีความเห็นว่า การศึกษาที่นี้เราจะโดยประโยชน์หรือไม่ เพราะเหตุว่า
 การที่ใครจะเข้ามาแล้วนั้นไม่ใช่ใครจะเข้าอย่างชะงัด/พิเศษตามหาขอ ใครจะเข้ามา
 รอยคณ และได้มีการแก้ไขถึง ๓ ครั้ง ไม่เป็นการเพียงพอที่ให้ความเห็นเด่นชัด หรือ
 นี้ไม่ได้มีความโดยเด่นชัดโดยเหตุผลที่ได้ผ่านวาระที่ ๑ มาเพราะเหตุเปลี่ยนแปลงสามในสี่ และ
 กำหนดให้รัฐธรรมนูยวันที่ 1๐ พฤษภาคม ท่านหมายความว่าเป็นอย่างไร และให้ความ
 อย่างอื่น ~~ที่~~

ข้าพเจ้าขอขอลงมือไปว่ารัฐธรรมนูยทั้ง แต่เดิมมาแล้วนั้น เราได้ทำเป็น
 ไปติดต่อหาคนที่เขาจะของ เอาดอกกับที่มาพิจารณาใหม่หมด แต่ก่อนจะถึงเรื่องนี้ต้อง
 เสียก่อนว่า สภา ฯ นี้มีสภาที่ควรจะมีที่พิจารณากิจการต่าง ๆ ในทางผ่านมีมติที่คิด
 หรือไม่ ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าไม่มีประโยชน์ในการศึกษา หรือการศึกษาเป็นการเสียประ
 โยชน์มากกว่า และปฏิวัติก็มาแล้ว โดยปฏิวัติด้วยวิธีที่ฐานเหตุผล ไม่ใช่โดยตามปฏิวัติ
 และข้าพเจ้าเชื่อว่าถึงจะ ศึกษาที่ศึกษาไปอย่างเดิม และข้าพเจ้าบอกว่าสภา ฯ นี้
 รับจะ ศึกษาตบถกรรมวิธีการที่ไม่ชัดซ้ง แต่ความเห็นใหม่จะให้ความ แต่ศึกษา
 จะชัดซ้ง เพราะการศึกษาแล้วก็เป็นไปอย่างที่เราได้เคยปฏิวัติมาแล้ว.

1912

ไม่ว่าเป็นมาตั้งแต่สมัยใหม่ ๆ จนกระทั่งมีรัฐธรรมนูญ
 และถึงแม้เมื่อจะมีการศึกษาในสภา ฯ ก็คงมิได้เข้ามาไป ยี่เยียนไปก็
 โยชน์ หรือไม่มีเวลาจะเป็นที่จะทำเช่นนั้น และประการที่ ๒ จึงจะมีความดี
 ว่า หรือประการที่ ๓ จะมีความเป็นอย่างอื่นแล้วข้าพเจ้าขี้อิเหตุผลที่จะพูด
 ไม่ให้ชู้สภา ฯ หากมิได้ ข้าพเจ้าขี้อิเหตุผลที่จะพูดตามความจริง คือการศึกษา
 นี้สภาวะจริงไว้ซึ่งสิ่งซึ่งเกิดชวคในการที่จะมีความในรัฐธรรมนุญ และเมื่อเป็น
 สมาชิกของสภาว่าเมื่อสภา ฯ พูดถึงมีความไปอย่างหนึ่งแล้ว สภา ฯ ใ
 ความอีกอย่างหนึ่ง ไม่ควรเป็นไปเช่นนั้น ถ้าสภา ฯ นี้ได้มีความลงไปครั้ง
 ปรกติชื่อว่าเป็นการศึกษาเด็กชวคซึ่งสามจะได้อาจารย์และท่านที่จะได้
 เขานั้น ถิ่นว่าเราถือว่าสภา ฯ มีความจริงหนึ่งก็การศึกษาที่ไม่เกิดชวค
 ในรัฐธรรมนุญหรือให้ท่านและประชาชนเชื่อถือไม่ได้ เพราะฉะนั้นร่างรัฐธ
 นี้เราจึงได้วิวิธิการการศึกษารัฐธรรมนุญจะต้องมีเสียงมากกว่าครึ่งหนึ่ง เพื่อจ
 ความได้เป็นไปโดยรอบคอบ ที่นี้สมมติว่าข้าพเจ้าขอเท็จจริงถึงหาสมาชิก
 ว่า สภา ฯ นี้ยังไม่ได้เคยมีความเคย ข้าพเจ้าขอรับชวคนั้น และบัดนี้สภา ฯ ใ
 กันและกันสมมติว่าสภา ฯ นี้ได้มีความและได้มีความตามที่มีท่านผู้แปรชวคใด ใครเป็นผู้
 ใครเป็นผู้รับประกันว่าการกระทำของที่แล้ว ๆ มาที่นี้ใครจะเป็นผู้รับรอง ~~ที่~~
 การกระทำที่แล้ว ๆ มาที่นี้ใช้ใด ถ้าสภา ฯ นี้มีความ ข้าพเจ้าขอถือว่าข้าพเจ้า
 สมาชิกมาตั้งแต่บัดนี้โลกก็ตาม เริ่มต่ออายุที่มาเรียกประการใดก็ตามใจ มีอำนาจ
 ที่ผ่านสมาชิกของประเภทใดก็ปราชญ์แล้วจะมุ่งที่ไปไหน คือการชวคและเพราะกลัวไม่
 สมาชิกภาพของประเภท ๒ ก็จะหมดไป รัฐบวคทุก ๆ ขุนซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิก
 ๒ ที่เข้าไปเป็นรัฐมนตรีความรัฐธรรมนุญจะต้องมีอย่างนับตามกัน คนที่ชวคเกิด
 รัฐบวคทุกชวคก็เป็นรัฐบวคโมฆะ และสภา ฯ พูดชวคซึ่งเกิดมาด้วยความพระชวค
 ตั้งหรือปิดอายุต่อไปก็ตั้งเป็นสภา ฯ โมฆะ รวมความพียง ๆ ึ่งตั้งเป็นโมฆะซึ่ง

1916

ตอนและขอเสนอที่หลัง.

11.20 น.

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช (กรรมาธิการ) : ผมก็ฟังมานานแล้ว คือว่า
 ไม่เคยได้คุยกับใคร ในเรื่องนี้ฟังคุณก็มีเหตุผลด้วยกันทั้งสองฝ่าย แต่เดี๋ยวนี้เห็นกับพรรค
 ส.ส. หลงเหลือ ๖ คือเกิดกลัวไม่ระดมกันขึ้นจึงใหม่เข้ามาเสียแล้ว จึงขอจะขอเรื่อง
 ให้ทราบอีกอย่างหนึ่ง ที่ซึ่งสกปรกใจอยู่เรื่อง ๆ ทนกระทั่งได้ขึ้นสมัครของตำแหน่ง
 ก็อยากจะขอเรียนเน้นข้อสังเกตว่า เมื่อวันจันทร์ที่แล้วสถานีเองได้ลงมติให้รัฐประ
 หารนับใหม่ในวันที่ 10 พฤษภาคม เวลาอีก ๒๔ เหลืออีก 16 วันก็เห็นมติของสภาได้
 ไล่สภาเกิดไม่ลงมติเห็นชอบด้วยกับมติของรัฐสภาเสีย ๆ เข้า ก็เห็นอันว่ามติที่จะได้
 ก็เป็นไมระ นี้จะแก้ต่างไว้แล้วแต่สภา ไมระที่เพื่อเด็กน้อยที่ถูกรกลายเห็นเรื่อง
 โหดโหด สิวฟันฟันระดมระดมไม่ทราบวิธี เพราะฉะนั้นจึงขอเรียนให้ทราบไว้เสีย
 สังเกต สำหรับกรรมของไม่ทราบความเห็น.

11.22 น.

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช (กรรมาธิการ) : ข้าพเจ้าก็ได้นั่งฟังดูเหมือนกัน
 แต่เห็นว่าในระมอมที่เราใช้ระมอมการปกครองเวลาที่ ส.เสรีภาพมีคำสั่งภาวะไรที่
 คือเสรีภาพแห่งความคิดเห็น ข้าพเจ้าไม่ขอหากใหม่แต่การอะไรมาสนับสนุนไม่ สภา
 ไรสภาเกิด เห็นสภาผู้แทนราษฎร แต่ไม่ไรสภาอาทิตย์ เห็นอนุสัญญา ถ้ามีเหตุผล
 ก็มีความคิดว่า ข้าพเจ้าฟังเหตุผลในทางหลักวิธาก็มี แต่ที่คิดว่าเหตุผลของการ
 รู้สึกจะไม่ไป คือว่าถ้าเราคิดว่าเวลาการออกรัฐธรรมนูญแล้วจะมีระมอม 1 เกิด
 สิ่งทั้งหลายหรือ ๆ มากจนสภาวิภาหระกไม่ จะเกิดไม่ระมอมขึ้นจึงใหม่ หรือข้าพเจ้า
 เห็นว่าจะเห็นไม่ไป คือว่าตามมาว่า ๑๓ ระมอมรัฐธรรมนูญ สภาทรงไว้สิทธิเลือก
 ที่จะตีความรัฐธรรมนูญว่า การรอไว้ ๑ เห็นไม่ไปเห็น คือระมอมระมอม 1 และระ
 ๒ แต่กระนั้นก็ข้าพเจ้าก็ ออว่า... การของสภาที่แล้ว ๆ มาที่ความของ

ก็เป็นสิทธิที่เก็บราคาของสถานีใหม่เช่นกัน ถ้าจะคิดงวอ 1 เดือนในวาระ ๒ วาระ ๓
 ไม่มีอะไรในมณฑลขึ้นชื่อของรัฐรวมหมดขอว่าค่าสถานีความหมายนี้แล้ว ถึงทั้งสถานที่นั้น
 มาจะเป็นโมฆะหมด ถ้าหากมองไม่เห็นค่าพิเศษ และโทษที่มุ่งถึงความเพาเพิม
 แห่งรัฐวิสาหกิจนี้ สถานก่อนกันสถานีก็มีอำนาจเพาเพิมและถึงทั้งสถานที่ทำไปแล้วจะไม่คิด
 นอกว่าเป็นโมฆะเราจากนั้นอย่าไปเห็น เราเจ้าเห็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นจึงไม่ขอ
 ให้วิศกรพิจารณอะไรกันไม่ แต่จะทำได้เสียเสรีภาพความคิดเห็นโทษจะเอาคุณกับ
 เพื่อความรู้ลึก และเราเจ้ามีอีกหรือหนึ่งพินอกว่าถึงทั้งสถานที่บอกกล่าวไปแล้วถูก
 การที่เราซื้อถือว่าเป็นทรัพย์สินส่วนตัว เราอยู่ก็มีเงินมรดกอยู่ **พินอว่า**
 เหมอกราคาหรือราคาขึ้นโดยทั่วไปเป็น **100%** โทสต์ แอนท์ เออเรอ เราทำอีก
 กษณะแล้วไม่รู้ว่าทำอีกแล้วจะคือ แต่ทำอีกแล้วแต่ วิสัยของราคาขึ้นโดย
 ค่องแก่เอาความเพาเพิม และสถานีก็ไม่ไรสักอย่าง พักที่ อมางที่รัฐรวมมอเราเห็นไว้
 ธรรมนั้นดีกว่าก็ คือไม่เพิ่มว่ามีรอบทของต้นไร่ นี้ก็เห็นว่ามีวิสัยทางรัฐรวม
 นทหรืออะไรได้ จึงมีอยู่อีกอย่างหนึ่งก็คือว่าความไม่แน่นอนอาจจะไม่มี ว่าสถานี
 การคิดความแน่นอน แม้แต่ศาลฎีกาก็ต้องถนกันตัวเอง เพราะผู้เหตุผลไม่ได้ ผู้ตัดสิน
 ทั้งหลายไม่ได้ ไซ้ ๆ เหตุการเปลี่ยนแปลงก็ของเอาเหตุผลอะไรก็ มนุษย์เรารู้
 เป็นคำคัมภีร์ไรก็ตามก็ต้องเอาอย่างนั้น และมีสมารถผู้หนึ่งแสร้งว่ามาคราทักกลางไป
 ว่าจะให้รัฐรวมมอออกดอกวันที่ 1๐ พฤษภาคมจะเป็นการร้อยที่มอจะสถานีหรือไม่
 ไม่เข้าทางกรมการถึงมารอหรือทิวมาหรือที่มารการ ๑๐ โคหรือไม ก็จะมีเพ
 กันไปไรจะไม่มี ทั้งนี้เห็นทิวว่าถ้าเราก็คความในครั้งแล้วใคร จะรับรองว่าถึงทั้ง
 ที่เห็นมาแล้วจะไม่เป็นโมฆะ เราเจ้าผู้หรือเสนอว่าสถานีและเห็นโมฆะ ก็คือ
 แล้วดีแล้วแล้ว ๆ ไม่เป็นโมฆะ สมารถปร-เภทที่ ๒ ก็เป็นประเภทที่ ๒ ถึง
 เราทำไปแล้วถูกคือไม่เป็นโมฆะ เราเจ้าขอควมว่าเราเห็นและเห็นผู้ทิวว่า

1918

11.25 น.

นายวิชาญสาส์ (พระนคร) : มีท่าเรือจวนเราจะมีที่ร่นถนนกันหรือ
 ในเรื่องการศึกษาที่ไคมาห์ไปแล้ว ถ้าเราศึกษาที่ราชเทวีก็มีความเห็นไปอีก
 หนึ่ง คือว่าการลงมติในข้อนี้ก็มีมากกว่า ๒3 นั้นเราลงมติกัน ๒ ครั้ง ไม่ให้ 4 ครั้ง
 ที่นี้ ๒ ครั้งอย่างท่านกรรมาธิการว่า ราชเทวีในความศึกษาจริงก็น่าจะมี
 คือราชเทวีเพิ่มว่าการลงมติครั้งที่ 1 นั้น เราลงมติว่ารับหลักการหรือไม่
 หลักการในการพิจารณาว่ารับหรือไม่รับ ลงมติครั้งที่ 1 เมื่อเราลงมติ
 รับหลักการการพิจารณาว่ารับหรือไม่รับแล้ว เราก็มีมติให้กรรมาธิการวิสามัญไปศึกษา
 เมื่อพิจารณาเสร็จแล้ว วันที่ 2 โยธาเนืองวาระที่ ๒ เราจะเอาที่กรรมาธิการที่
 หรือไปอีกครั้งหนึ่ง เราวันหลังลงมติในครั้งที่ ๒ ว่าที่พิจารณาไปแล้วนั้นต้อง
 หรือไม่ เมื่อต้องการหลังจากนั้นแต่ที่เราศึกษาที่ 1 เกือบถึงใจจากมติ
 เกือบหนึ่งไม่ถึงครั้งที่ 3 มีมติให้พิจารณาที่ราชเทวีมีความเห็นเรื่องนี้
 แล้วไม่ 1 เกือบถึงลงมติวาระที่ 3 ความข้อนี้ก็มี ๒3 นั้นเห็น ๒ มติ
 อย่างท่าน ส.ส. เวชณีใหม่หรือ ส.ส. อุนต์ก็กล่าวแล้ว นั้นเห็นลงมติวาระที่ ๒ แล้ว
 เกือบหนึ่งถึงเห็น 4 มติ เห็นนั้นไม่พร้อมด้วยหลักการ ราชเทวีมีความเห็นเรื่องนี้แล้วแต่
 ระบุมาจนจะวินิจฉัย.

11.27 น.

เจ้าพระยาพิชัยธรรมมาชิเนย์ (กรรมาธิการ) : ก็มากกว่า ๒3 นี้ก็เห็น
 จริงที่ว่าถึงทางที่จะให้เลิกสงสัยขึ้นไม่ว่า การลงมติ ๒ ใน 4 นั้นแต่ที่ไว้
 โยธาเนืองกันนั้นควรจะลงมติในวาระที่ ๒ และถึงไว้ 1 เกือบแล้วไปลงอีกที่หนึ่ง ๒ ครั้ง
 อย่างที่ท่านมองกันเห็นเห็นเรื่องนี้ อีกอย่างหนึ่งถึง ๒ ใน 4 ในวาระที่ 1 อย่างที่
 ทำกันมา ๒ ครั้ง ๒ พบแล้ว แล้วไปลง ๒ ใน 4 ในวาระที่ ๒ คืออาจจะแก้ที่
 ๒ อย่างอย่างนี้ราชเทวีให้ท่านเห็น แต่ว่าเมื่อมีช่องทางที่จะคือข้างนี้ไปแล้ว
 การเราก็ต้องถือเอา

ใจหนึ่ง และอีกข้อหนึ่งขอให้สังเกตไว้ว่าสถานีเองเมื่อจรมันหลักการในวาระที่ 1 ก็
 มีการพูดกันเหมือนกันว่าวาระ 3 ใน 4 ในวาระที่ 1 หรือวาระที่ 3 ในภาคครั้งนั้น
 สถานีได้ตกลงกันเสียว่าวิธีพิจารณาของเราว่าเราไม่เอาวิธีพิจารณาใหม่ ~~ไม่~~ ~~แต่~~
 อนุสาวรีย์ 3 พันเมตร 3 ใน 4 แต่วาระที่ 1 กับที่ 2 พันให้ ~~มี~~ ~~เปิด~~ ~~มา~~ ~~อว~~ ~~ร~~ ~~ค~~
 ก็ขอเอากระแสมันเสียแต่เสียก็ยากก็ไรได้ ก็ขออยู่ที่สหกรณ์วิธีพิจารณากันเสียให้
 ราคในครั้งนั้น เมื่อหรือของจะไม่ใช่อย่างนี้ แต่สถานีเองได้เลือกเอาวิธีที่
 3 ครั้ง 3 พัน คือแปลว่าเอา 3 ใน 4 ในวาระที่ 1 ไม่ในวาระที่ 3 ก็เช่นนี้แล้ว
 1 เกิน คงตั้งแค่นี้ คือวาระที่ 3 ใน 4 ครั้งที่ 1 พันนี้ ถ้าไม่เอาจะเอา
 ที่ถามว่า เอวาระที่ 3 เสีย คือ 1 - 2 ไม่เอา เอา ~~มี~~ ~~เปิด~~ ~~มา~~ ~~อว~~ ~~ร~~ ~~ค~~ เอวาระที่
 3 ถ้าอย่างนั้นแล้วไม่ต้องเพิ่มกัน วาระที่ 3 ก็ 3 ใน 4 แล้วอีก 1 เกิน
 ใน 4 ถ้าแปลอย่างนี้ได้ ข้าพเจ้าไม่เสีย แต่ฉันแปลอีกทางหนึ่งก็ได้ เพราะใน
 โต้ตอบว่าถ้าเอามาได้ เมื่อไม่ได้ออกไว้ สถานีได้เลือกเอาวิธีพิจารณ
 คือวาระที่ 1 3 ใน 4 แล้วก็มีนั้นแล้ววาระนั้นไปจนถึงวาระที่ 3 1 เกิน
 แล้วที่นั่นมันออกจึงวิธีการต่าง ๆ ว่าแต่รัฐธรรมนูญเดาฉันนั้นก็เด็กน้อย แล้ว
 คราวนี้แก้ภาค ฝึกไปอย่างนั้นไม่พูด เพราะเลือกเอาวิธีพิจารณาวางไหน วิธีพิจารณ
 ครั้งที่ 1 3 ใน 4 หรือวาระที่ 3 3 ใน 4 นั้นข้าพเจ้าบอกอย่างหนึ่ง หรือวาระ
 ที่ 3 อย่างหนึ่ง คือไปอีกทีหนึ่ง มีแต่ข้อไปทางนั้นบอกความกันอันนั้นมาลงได้
 นอกนั้นเห็นว่าสถานีได้เลือกเอาวิธีพิจารณารองเท่าที่เท่ากัน 3 พัน 3 พัน โท
 วาระที่ 1 เสียแล้ว คือเมื่อเกิน 1 เกินหรือตอนที่ลงวาระที่ 3 อีกทีหนึ่งได้
 วาระที่ 2 วาระที่ 3 อย่างที่เขียนรัฐธรรมนูญใหม่เราเห็นว่าเลือกของทางให้
 เขามี เขียนรัฐธรรมนูญก็เขียนให้รัดกุมว่า วาระที่ 1 เป็นอย่างนั้น วาระที่ 3
 วาระที่ 3 อย่างนั้น ก็ไม่มีข้อหาอะไรที่จะเสียกัน ที่หรือที่ถามว่าเราจะรู้กัน

ข้าพเจ้าเห็นว่าวิธีของที่ไม่ยอมเอา เราดำเนินตามวิธีที่คิดแล้วก็ควร จะดำเนินการต่อไปตามวิธีพิจารณาที่ใดเลือกแล้ว ข้าพเจ้าก็ไม่ได้ออวาจะคิดหรือไม่ได้ เพราะว่ามี ๕ อย่างต้องเลือกเอา—วิธีนี้และข้าพเจ้าเข้าใจว่าผู้เป็นประธานนั้นแหละก็คิดได้สงสัยอยู่ว่าควร จะเอาวาระที่ ๓ เป็นกรังหนึ่งแล้วต้องรออีก ๑ เดือนจึงไป และเห็นว่าท่านบางหนึ่งเป็นประธานท่านก็เอวาระ เน้นขึ้นเกี่ยวกับความเห็นชอบรองสภานี้ คือ ๓ ใน ๔ เอวาระแรก ก็เมื่อเช่นนี้แล้วก็มี ๓ ใน ๔ ยึดมั่นเดิม คือวาระที่ ๒ ซึ่งไม่ได้เห็นเลข เป็นวิธีการที่ได้ทำ ข้าพเจ้าเห็นว่าเมื่อเราได้เลือกเอาวิธี ๕ อย่างนี้แล้วและถูกต้องแล้วอย่างที่เคยทำมาแล้ว ก็เห็นว่าไม่น่าจะ /สงสัยอะไรเลย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอขึ้นเห็นว่าเมื่อเราได้เลือกวิธีพิจารณาข้างนี้แล้ว ก็ควร จะดำเนินตามวิธีพิจารณาที่ ๒.

11.35 น.

นายเสวตร เข้มพงศ์สานต์ (ระยอง) : ตามที่ท่านประธานกรรมาธิการกล่าววาระวาทะกรรมของรัฐธรรมนูญแก้ไขใหม่กันเห็นความจริง แต่ยังไม่เห็นข้อที่คลาดเคลื่อนว่าแก้ไขความแตกต่างกันไม่ แต่ความเหมือนกันแต่ให้รัดกุมยิ่งขึ้น การประชุมครั้งนั้นมีคนหลักทั้งคนเกี่ยว คือคุณจรูญ สิมแสงว่า ไม่ต้องแก้คดีให้แต่เสียความไป กรรมาธิการแก้ไขใหม่อย่างที่เป็นรัฐธรรมนูญนี้ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญให้รักษาเป็น ๓ ครั้ง ข้าพเจ้าขอเริ่มว่าเมื่อเรื่องลงมติวาระ ๒ วาระ ๓ เป็นระเบียบสภาใหม่เมื่อปี ๒๔๗๗ นี้เอง ก่อนนี้ให้ระเบียบของกรมคดี วาระ ๒ วาระ ๓ ไม่มีหรอก ดังนั้นก็เริ่มแก้ไขในรัฐธรรมนูญเสียแล้ว เรื่องนั้นอย่างนั้น แล้วท่านประธานกรรมาธิการก็ตั้งนอกวาระลงมติไปแล้ววันที่ ๑๐ ต้องใช้ วันนั้นข้าพเจ้าจำได้แน่ที่เถียงว่าหม่อมศักดิ์ฤทธิฯ นอกวาระอาจไม่ทัน ความจริงลงมติไปแล้ว เมื่อถึงวันตัดก็ไปแล้ว ความจริงก็ลงมติไปแล้วไม่ไรหมายความไม่ผ่าน เพราะ เมื่อถึงวันว่ามาตรา ๑๒ วรรค ๑ วิจารณ์ว่าแก้ไขใหม่ก็ใหม่ก็เราทำไต่อย่างนี้ และท่านนอกวาระอาจไว้อาจเสียผลมากก็ได้ผล ข้าพเจ้าเห็นว่าการขอไว้ดีกว่าที่เราพิจารณาใคร่ครองก่อน ๑๗

1916

ตอนและขอเสนอที่หลัง.

11.20 น.

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช (กรรมาธิการ) : ผมก็นั่งฟังมานานแล้ว ก็ว่าไม่เศษเติมก็มีใคร ในเรื่องนี้ฟังดูก็มีเหตุผลความถี่ทั้งสองฝ่าย แต่เมื่อวันนี้ได้พบกับท่าน ส.ส.ทองเปลว ๆ คือเกิดกลัวโมฆะกรรมอันยิ่งใหญ่ขึ้นมาเสียแล้ว จึงอยากขอเรียนให้ทราบอีกอย่างหนึ่ง ที่นั่งยกโขยงเรือส ๆ จนกระทั่งโดนฉีกหรือรื้อถอนกันจนหมด ๆ ก็อยากขอเรียนเป็นข้อสังเกตว่า เมื่อวันจันทร์ที่แล้วสภาตัวเองได้ลงมติให้ไว้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในวันที่ 10 พฤษภาคม เวลาวันที่ 24 เหลืออีก 16 วันนั้นก็เริ่มคิดองศาไม่แล้ว ถ้าสภาเกิดไม่ลงมติเห็นชอบก็เท่ากับฉีกรัฐธรรมนูญเดิม ๆ เข้า ก็เป็นอันว่าฉีกทิ้งไปแล้ว ก็เป็นโมฆะ นี้จะแก้อย่างไรกันแล้วแต่สภา โมฆะที่เพื่อเลือกอันนี้ถูกยกเลิกเป็นเรื่องใหญ่คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพราะฉะนั้นจึงขอเรียนให้ ตำรวจ ใจเป็นข้อสังเกต สำหรับกระผมเองไม่ ทราบ มีความเห็น.

11.22 น.

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช (กรรมาธิการ) : ข้าพเจ้าก็ได้นั่งฟังดูเหมือนกัน แต่เห็นว่าในระยะที่เราไว้ระบอบการปกครองเวลานี้ เสรีภาพที่อ้างถึงว่าจะไร้ทั้งหมด คือเสรีภาพแห่งความคิดเห็น ข้าพเจ้าไม่เข้าใจใหญ่การอะไรมาอันแปรไป สภาไม่ไร้สภาเกิด เห็นสภาผู้แทนราษฎร แต่ไม่ไร้สภาพรรคก็เป็นอนุสัญญาฉบับใหม่ทุกอะไรก็ว่าแล้วคือว่า ข้าพเจ้าก็ฟังดูเหตุผลในทางหลักวิชาก็มี แต่ที่กลัวกันว่าเหตุผลทางความรู้สึกจะไปไม่ได้ ก็ว่าถ้าเราตีความเวลาการออกรัฐธรรมนูญคราวนี้จะต้องขอ 1 เดือน สิ่งทั้งหลายที่รอ ๆ มาก่อนสมมติภาพจะยกเลิก จะเกิดโมฆะกรรมอันยิ่งใหญ่ นอกข้าพเจ้าเห็นว่าจะเงินไปไม่ได้ ก็ว่าความมาตรา 32 แห่งรัฐธรรมนูญ สภาทรงไว้สิทธิเด็ดขาดที่จะตีความรัฐธรรมนูญว่า การรอไว้ 1 เดือนไม่จำเป็น ก็ขอวางจะระ 1 และระระ 2 แม้กระนั้นก็ตามข้าพเจ้าก็ตี ตราเป็นสิทธิเด็ดขาดของสภาไปแล้ว ๆ มาที่ตีความของนั้น

ก็เห็นสิทธิเกิดจากของสภานี้เหมือนกัน ถ้าจะบอก ๑ เดือนในวาระ ๒ วาระ ๓
 ไม่มีอะไรในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนอกจากถ้าสภาตีความอย่างนั้นแล้ว ถึงทั้งหลายที่เป็น
 มาจะเป็นโมฆะพวกนี้ ราชเจ้าเองไม่เห็นด้วยเลย และโดยทฤษฎีของความเท่าเทียมกัน
 แห่งรัฐฆาตนิคมย์ สภาก่อนกับสภานี้ที่มีอำนาจเท่ากันและสิ่งทั้งหลายที่ทําไปแล้วจะไม่มีอะไร
 นอกว่าเป็นโมฆะราชเจ้าก็บอกว่าเป็นเห็น ราชเจ้าเห็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นจึงไม่ซัด
 ไปวิพากษ์วิจารณ์อะไรกันไม่ แล้วจะทำให้มีเสรีภาพความคิดเห็นโดยจะเอาอุดมคติมาทลา
 เพื่อความรู้สึก และราชเจ้านี้ก็บอกหนึ่งทีบอกว่าเป็นทั้งหลายที่บอกทําไปแล้วก็ถูก เห็น
 การที่เราถือตัวว่าเป็นพระอรหันต์ไม่หมกแล้ว เราอยู่ที่นี่เห็นมนุษย์อยู่จน ๗๗๓๓๗๓
 เกมอคราณี่หรือพระราชาธิปไตยไทยไม่เห็น ๗๗๓๓๗๓ แอนด์ เซอเวอ เราทำผิดทุก ๆ มี
 คนฉลาดแล้วไม่ใช่ว่าทำผิดแล้วจะก็อ แลทำผิดแล้วแก้ วิธีของพระราชาธิปไตยเป็นเรื่อง
 ค้องแก่เอาความเหตุผล และสภานี้ก็ไม่ไรสภาอรหัตต์ อย่างที่รัฐธรรมนูญเราเขียนไว้
 ธรรมนูญนี้คิดว่าดี คือไม่เห็นความชอบของกันใคร มีก็เห็นว่าวิถีทางรัฐธรรมนูญนั้นก็ความ
 มกพรของอะไรได้ มีมือชู้กตอย่างหนึ่งก็คือว่าความไม่แน่นอนอาจจะไม่มี ว่าถึงศาลใน
 การตีความกฎหมาย แม้แต่ศาลฎีกาก็ต้องกลับตัวเอง เพราะผู้เหตุผลไม่ได้ ผู้หลักธรรม
 ทั้งหลายไม่ได้ ไ้ ๆ เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงก็ต้องเอาเหตุผลว่าจะไรดี มนุษย์เจริญขึ้น
 เห็นคำกันอะไรก็ดีกว่าก็ค้องเอาอย่างนั้น และมีสมารถรู้หนึ่งตรงว่ามาควรก็ตกลงไปแล้ว
 ว่าจะให้รัฐธรรมนูญออกออกวันที่ 1๐ พฤษภาคมจะเป็นการรื้อใหม่ก็ของสภานี้หรือไม่
 ไม่รื้อทำงกรมการก็ระมาหรืออเมริกาว่าจะมารื้อใหม่มาตรา ๑๐ ได้หรือไม่ ก็จะมีเหตุ
 กันไมไรจะไม่มี ทั้งนี้เห็นทว่าเราตีความในครั้งนั้นแล้วใครจะรับรองว่าทั้งหลาย
 ที่เขียนมาแล้วจะไม่เป็นโมฆะ ราชเจ้าพูดเสนอว่าสภานี้แหละเป็นโมฆะ ก็ตีความ
 แล้วกันว่าที่แล้ว ๆ ไม่เป็นโมฆะ สมาริกระ-เภทที่ ๑ ก็เป็นระเภทที่ ๑ สิ่งไรที่
 เราทําไปแล้วถูกก็ยังไม่เป็นโมฆะ ราชเจ้าพูดบอกว่าเรามีและเป็นผู้ตีความว่า

โมฆะ

ข้อหนึ่ง และอีกข้อหนึ่งขอให้สังเกตไว้ว่าสถานีเองเมื่อจะรับหลักการในวาระที่ 1 ก็
 มีการพูดกันเหมือนกันว่าวาระ 3 ใน 4 ในวาระที่ 1 หรือวาระที่ 3 ในภาคครั้งนี้
 สถานีได้ตกลงกันเสียว่าวิธีพิจารณาของเราว่าเราไม่เอาวิธีพิจารณาใหม่ ~~1919~~ จะเอา
 อย่างวาระที่ 3 นั้นแหละ 3 ใน 4 แต่วาระที่ 1 กับที่ 2 นั้นให้ อิมเลิมมาจอร์ดี
 ก็จะเอาคะแนนเสียงแม้เสียงเดิมนั้นก็ใช้ได้ ก็ขอที่ปรึกษาหารือกันเสียให้เด็ด
 ราวในครั้งนั้น เมื่อมีช่องทางจะไม่ได้อ่างนี้ แต่สถานีเองได้เลือกเอาวิธีที่เทศาภิบาล
 3 ครั้ง 3 คน คือผลว่าเอา 3 ใน 4 ในวาระที่ 1 ไม่ใช่วาระที่ 3 ก็เห็นแล้ววาระ
 1 ก็เห็น คอยตั้งแคอะไร ก็ตั้งวาระที่ 3 ใน 4 ครั้งที่ 1 นั้นดี ถ้าแม้ว่าเราเอาอย่าง
 ที่ท่านว่า เอาวาระที่ 3 เสีย คือ 1 - 2 ไม่เอา เอาอิมเลิมมาจอร์ดี เอาวาระที่
 3 ถ้าอย่างนั้นแล้วไม่ต้องเสียงกัน วาระที่ 3 ก็ 3 ใน 4 แล้วอีก 1 เคียงก็ 3
 ใน 4 ถ้าเมื่ออย่างนี้ก็ใช้ได้ ข้าพเจ้าไม่เสียง แต่ถ้าผลอีกทางหนึ่งก็ได้ เพราะใน
 โทษบอกว่าถ้าเอาวิธี เมื่อไม่ได้บอกไว้ สถานีได้เลือกเอาระเบียบวิธีพิจารณา
 คือว่าวาระที่ 1 3 ใน 4 แล้วก็นับแต่วาระนั้นไปจนถึงวาระที่ 3 1 เคียงก็ใช้ได้
 แล้วที่นี้ท่านก็บอกถึงวิธีการต่าง ๆ ว่าแก้ไขรัฐธรรมนูญเดานั้นแก้กันเล็กน้อย แล้วถ้า
 คราวนี้แก้มาก ผิดไปอย่างนั้นไม่ถูก เราจะต้องเลือกเอาวิธีพิจารณาของไหน วิธีพิจารณา
 ครั้งที่ 1 3 ใน 4 หรือวาระที่ 3 3 ใน 4 นั้นข้าพเจ้าถามออกว่าอย่างหนึ่ง หรือวาระ
 ที่ 3 อย่างหนึ่ง ขอไปอีกคนหนึ่ง นี่แหละคือไม่ท่านจะบอกว่ากันนั้นแก้กันไม่ได้ ข้าพเจ้า
 รอฉันเห็นว่าสถานีได้เลือกเอาวิธีพิจารณาของเก่าที่ทำกัน 3 ครั้ง 3 คน โดยถือ 3 ใน 4
 วาระที่ 1 เสียแล้ว คอยเมื่อเกิน 1 เคียงก็พร้อมที่จะลงวาระที่ 3 อีกคนหนึ่งได้ ที่นี้
 วาระที่ 2 วาระที่ 3 อย่างที่เงินรัฐธรรมนูญใหม่เราเห็นว่าเลือกของทางไปเสียงกันได้
 เหนือ เงินรัฐธรรมนูญก็เงินให้หักแจ้งว่า วาระที่ 1 เมื่ออย่างนั้น วาระที่ 2 อย่างนั้น
 วาระที่ 3 อย่างนั้น ก็ไม่มีผลทำอะไรที่จะเสียงกัน ที่นี้ขอที่ท่านว่าเราจะรอวันขึ้นใหม่

ข้าพเจ้าเห็นว่าเงินวิธีของที่ไม่ชอบเล่ม เราค่าเป็นถาวรจนเสร็จสิ้นแล้วก็ควรจะค่าเป็นถาวรต่อไปตามวิธีพิจารณาที่ใดเลือกแล้ว ข้าพเจ้าก็ไม่ได้ออกว่าระกหรือไม้ก็ เพราะว่ามี ๕ อย่างต้องเลือกเอา—วิธีนี้และข้าพเจ้าเข้าใจว่าผู้ไม่ประชานนั้นแหละก็คิดใจสงสัยอยู่ว่าควร จะเอาวาระที่ ๓ เป็นครั้งแรกแล้วต้องรออีก 1 เดือนจึงใหม่ แต่เขื่อนที่ทำงานนั้นเงินประชานท่านก็เอาละเป็นพันเต็มกับความเห็นชอบของสภาฯ นี้ คือ ๓ ใน 4 เอาวาระแรก ก็เมื่อเห็นนี้แล้วก็มี 3 ใน 4 อีกคนหนึ่งคือวาระที่ ๕ นั้นไม่ได้มีในเล่ม เป็นวิธีการที่ใดทำ ข้าพเจ้าเห็นว่าเมื่อเราได้เลือกเอาวิธี ๕ อย่างนี้แล้วและถูกต้องแล้วอย่างใดเศษทำมาแล้ว ก็เห็นว่าไม่ว่าจะส่งสัขอไรเลย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเห็นเห็นว่าเมื่อเราได้เลือกวิธีการพิจารณานี้แล้ว ก็ควรที่จะเป็นตามวิธีการงานนี้ไป.

11.33 น.

นายเสวกร เข้มทรงศักดิ์ (ระยอง) : ความที่ท่านประธานกรรมการกล่าววาทะเชิงวิภาษกรรมของขุนโค-แด่ใจใหม่เต็มเป็นความจริง แต่ยังเป็นข้อพิถกยากเคลื่อนว่านักใจความแตกต่างกันไป แต่ความเหมือนกันแต่ให้ถุกมูลสิ่งนี้ การประชุมครั้งนั้นมีคนทักท้วงกันเต็ม คือคุณจรูญ สืบแสงว่า ไม่ต้องมีมติไว้ที่เสียความไป กรรมการก็นักใหม่อย่างที่เป็นนี้ จรรยาของผู้นำวาระให้ปรึกษาเป็น ๕ ครั้ง ข้าพเจ้าขอเรียนว่าเป็นเรื่องลงมติวาระ ๒ วาระ ๓ เป็นระเบียบภายในเมื่อปี ๑472 นี้เอง ก่อนนี้ให้ระเบียบของกันนตรี วาระ ๒ วาระ ๓ ไม่มีหรอก ถ้ามีก็เริ่มไว้ในรัฐธรรมนูญเสียแล้ว เรื่องเป็นเช่นนั้น แล้วท่านกรรมการผู้หนึ่งบอกว่าเราลงมติไปแล้ววันที่ 1๐ คืองให้ วันนั้นข้าพเจ้าจำได้แน่ที่เคียงว่า หม่อมเจ้าคุณพิชัย ๆ บอกว่าอาจไม่กิน ความจริงลงมติไปแล้ว เมื่อกี้ก็มีมติไปแล้ว และความจริงก็ลงมติไปแล้วไม่ไรมาพความไม่ผ่าน เพราะเมื่อกี้มีความคร่า 1๒ จะคงพิจารณาใดไรกันใหม่ก็เราทำไปอย่างนี้ และท่านบอกว่าถ้ารอไว้ก็จะเสียมากกว่าได้ผล ข้าพเจ้าเห็นว่าการรอไว้ถ้าหากว่าเราพิจารณาไปครครอครบก่อน อะ ๆ ๆ

จะมีข้อบกพร่อง ข้าพเจ้าคิดว่าเราคงแก้ไขได้ เพราะ...
ไว้ว่าฉันมีอะไรไปไหนมีสติไว้ก็ให้สถานที่ที่คิดสินออกเออะ ข้าพเจ้าคิดว่าทำได้.

11.35 น.

ร.ท.กระชาย คุณารักษ์ (ขอนแก่น) : ความที่ผู้สมัครได้ขอเสนอความคิดใน
มาตรา ๖๓ ในรัฐธรรมนูญนั้น เราได้ถือข้อว่าหากมีมาจนแล้ว ทางทางกรมการกิจ
ให้เหตุผลทางด้านนี้แล้ว และโดยจะเพาะอย่างนี้หรืออีกว่า เมื่อมีความไม่ความที่ทาง
เสนอสมัครก็อาจจะเกิดการไม่ระบอบางอย่างใหม่ ก็อีกที่ทางสมัครประเภทที่
เกินกว่า การศึกษาจะเห็นไม่ระบอบางอย่างใหม่ เราต้องเพาะอันนี้ อันที่แล้ว ๆ นั้น
เด็กไม่ ร้องถึงสิ่งที่ไม่มั่นคง เพราะว่าเห็นการขึ้นจิตใจของพวกเราที่เราได้
ทำอะไรไปแล้ว เราจะมีจิตใจที่มั่นคงเห็นเรื่องที่ไม่มั่นคงงาน ข้าพเจ้าใครจะ
ทางสมาธิผู้มีใจดีทั้งหลายสักเล็กน้อยด้วย ที่ข้าพเจ้าจุดขึ้นมาอีกว่าหน้าที่เรา
สมัครเข้ามา มี เราว่ากันทุกคนแล้วเราทำกันเป็น ๓ วาระ วาระที่ ๑
รัฐธรรมนูญเราก็ถือเอาคะแนน ๓ ใน ๔ สิ่งใดที่เราทำกันมาแล้ว
นั่นก็เป็นวาระที่สมัครหรือวาระที่หน้าเราจะไรก็ได้ เพราะมีเวลาถึง ๑๐
จะสมัคร ทางเจ้าหน้าที่ที่ถึงก็ไม่มีเงินเสียงของประชาชนก็ได้เห็นความ
เสนอเข้ามาว่าเราควร จะสมัครในรัฐธรรมนูญที่เสนอเข้ามาเมื่อข้างไรบ้าง
อีกว่าก็ได้มีสมัครจากวงสมาชิกและเอาความนึกคิดความ เป็นของทาง
ต่าง ๆ ซึ่งเห็นผู้แทนประชาชน เมื่อมีการสมัครแล้วเราก็ได้นำมาเสนอ
การพิจารณาอีกถึง ๑๐ กว่าวัน ซึ่งส่วนพวกเรามาประชุมหน้ากว่าเรา
ก็ว่ากันใหม่ ว่าอย่างชาวสะอาด ที่เมื่อเราผ่านวาระที่ ๑ ไปแล้วก็เหลือ
๓ สมาชิกที่เห็นกันว่าจะรอไว้ ๑ เกินหรือไม่ หรือว่าผ่านวาระที่ ๒
โดยคะแนน ๓ ใน ๔ แล้วรอ ๑ เกิน สมาชิกที่อยู่เท่านี้ ไม่
ที่มีเจตนารมณ์ของผู้เสนออย่างไร ผู้ที่เจตนารมณ์ของผู้เสนอที่ถือ
ครอง ก็เราถือใครครองกันมาพอสมควรแล้ว มีอะไรก็ตาม และโดย

จะมีเรื่องทรวง ข้าพเจ้าคิดว่าเราคงแก้ได้ เพราะยังมีคดีการประมุขที่ ๑๗ หรือ ๑๘
ไว้ว่าถ้ามีข้ออะไรไหมได้มีมติไว้ก็ให้สภานักคิดเสนอและ ข้าพเจ้าคิดว่าทำได้.

11.๒๕ น.

ร.ท.กระพอง คุณารักษ์ (ขอนแก่น) : ความที่ผู้แปรมติได้ขอเสนออีกความใน
มาตรา ๒๖ ในรัฐธรรมนูญนั้น เราได้เคยมีร่างกันมานานแล้ว ทางทนายกรมการก็ได้
ให้เหตุผลอย่างนักศึกษา และโทษเพราะทางฝั่งผู้ขออีกว่า เมื่อมีความไขความที่ตามผู้
เสนอแปรมติอีกอาจจะเกิดการไม่ระงับนานใหญ่ เมื่อถึงที่ตามสมาชิกประเภทที่ ๓
ก็บอกว่าการตีความจะเห็นไม่ตรงหรือไม่นั้นเราถือและเพราะอันนี้ อันที่แล้ว ๆ นั้นยก
เลิกไป รอนี้ก็จะฟังไม่ถนัดนัก เพราะว่าเห็นการขึ้นจิตใจของพวกเขาที่เราได้เคย
ทำอะไรไม่ได้ เราจะมาเป็นจิตใจนั้นก็เห็นเรื่องที่ไม่ก่อนงงาน ข้าพเจ้าก็กระพอง
ตามสมาชิกผู้แปรมติทั้งหลายสักเล็กน้อยท่าน ที่ข้าพเจ้าพูดขึ้นมาอีกปริมาณการที่เราจะ
รับมติเข้ามานี้ เราปรึกษากับทุกคนแล้วว่าเราทำกันเป็น ๓ วาระ วาระที่ ๑ นั้นสำหรับ
รัฐธรรมนูญเราก็ถือเอาคะแนน ๓ ใน ๔ สิ่งใดโดยทำกันมาแล้ว ส่วนวาระที่
นั้นก็เห็นวาระที่แปรมติหรือวาระที่หน้าซึ่งจะรอไว้ได้ เพราะมีเวลาถึง ๑๐ วันที่
จะแปรมติ ทางเจ้าหน้าที่หนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสิ่งของประจำวันที่ได้เริ่มความ
เสนอเข้ามาว่าเราควร จะแปรมติในรัฐธรรมนูญที่เสนอเข้ามานี้อ่างไรบ้าง
สภาเราก็ได้รับแปรมติจากหลวงสมาชิกและ เอาความวิตความเห็นรองทาง หนังสือพิมพ์
ต่าง ๆ ซึ่งเห็นผู้แทนประชาชน เมื่อมีการแปรมติแล้วเราก็ได้นำมาเสนอสภาซึ่งการ
การที่จบมาอีกตั้ง ๑๐ กว่าวัน ซึ่งส่วนที่เราจะมาประชุมหน้าสภาเราก็เลิก เราไม่
ก็ว่ากันใหม่ ว่าอย่างชาวสะอาก ที่นี้เมื่อเรามาวันวาระที่ ๓ ไปแล้วก็เหลือแต่วาระที่
๒ มติหาที่เสียงกันวาระรอไว้ ๑ เคียงหรือไม หรือว่าส่วนวาระที่ ๓ ฟูไม่เอง
โทษคะแนน ๓ ใน ๔ แล้วรอ ๑ เคียง มติหาที่มีอยู่เท่านี้ ไม่น่าจะเสียงกันมาก
ที่มีเจตนารมณ์ของผู้เสนอข้างไร ผู้ที่เจตนารมณ์ของผู้เสนอได้เลือกขึ้นซึ่งเพื่อจะใคร
ครอง นี้เราก็ได้ใคร่ทรงกันมาพอสมควรแล้ว มีอะไรก็ว่ามา และโทษเพราะ

๑๑๒

อย่างซึ่งท่านผู้เสนอคดีนี้มีความมากกว่า ๑๓ ถึงสิบขวานเดือนพฤษภาคมที่เดียว ถ้าเมื่อผู้
 ใจใส่จนแล้ว แล้วทำไมจะมาขอคืนใจอีกเดือนหนึ่งข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย มีอะไรดีกว่านี้
 ให้เสียเงินไปไม่คงเสียเวลาอีกหนึ่งเดือน ถ้าเราขอเวลาอีกหนึ่งเดือนก็เท่ากับเรา
 อามูรของเราอีก ๑ เดือน ถึงแม้ไม่คงของงานเพราะว่าถ้าเราออกอีก ๑ เดือน
 คำประกาศในวันที่ ๑๐ นี้ เราก็คงอามูรของเราเข้ามา โดยเพราะอย่างซึ่งถ้าเราออก
 อีก ๑ เดือนไม่พ้นวันที่ ๒๐ แน่ ๆ ก็คงต้องเลิกกันอีกครั้งหนึ่งว่าวันที่ ๑๐ จะเอาหรือไม่ว่า
 เหม็นนารถมันถลอกไปมากหลายครั้งหลายหน ซึ่งข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยเลย ถึงแม้ว่าการ
 ผลิตของท่านสมาชิกผู้แทนเชียงใหม่ฉันไม่พะไร ข้าพเจ้าก็เห็นเหมือนกับ เรา
 ใดเสียเงินเสียที แล้วคงกันใหม่ อันแม้ว่าเชียงใหม่พะไรแล้วข้าพเจ้าจึงคิดมีข้อคิด
 ที่จะสนับสนุนท่าน.

๑๑.๔๐ น.

นายสุวิทย์ สันตพร (เชียงใหม่) : ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจที่ทาง

รอนแกนโกลีฟร่า ในในท่านองที่ว่าเท่ากันเราได้เข้าอามูรของเราออกไป แต่
 นั้นข้าพเจ้าได้แน่วแน่คิดว่า อามูรของพวกเราประเภทที่ ๑ นั้นควร จะเริ่มกันตั้งแต่วันที่
 มกราคมในจีนเลิกสมัยประชุมนี้ไป นี้เป็นหลักฐานเพราะว่าข้าพเจ้าไม่ต้องการให้
 ปรารถนา แต่ฉันไม่มีความรู้ในข้าพเจ้าก็พร้อมที่จะไปความรู้ในนี้ด้วย ที่หรือเงิน
 ให้ที่ประชุมนี้ทราบว่ามีหาได้มีการใดบ้างฉันมา นางคนก็ว่าคงแต่ผลิต แต่จริงไม่
 ผลิตอะไรจะต้องแปรทั้งสิ้น แต่เห็นผลิตสำหรับมีความในรัฐธรรมนูญมากกว่า ๑๓ ซึ่ง
 ในรัฐระยะเวลา ๑๔ ปีนี้ไม่มีการศึกษาเลย ในมากกว่า ๑๓ ไม่มีการศึกษาเลย
 ก็เมื่อเห็นเช่นนี้ท่านกรรมาธิการผู้หนึ่งได้บอกอีกในวันแรกเราได้มีเสนอคดีหนึ่งใน
 มากกว่า ๑๓ ถึงทำไมไม่อภิปรายในเวลาที่ได้เสียเงินกระแสนี้ความ ข้าพเจ้าขอเงิน
 ให้ท่านกรรมาธิการ ข้าพเจ้าขอเรียนว่านี่คือไม่เหมือนกับคดีนี้ ก็
 นั้นขอว่าขอให้มีการ

อย่างไรก็ตามผู้เสนอคดีนี้มีความมากรา ๑๓ ก็คือปริมาณเกือบทุกมาตราที่เกี่ยวข้อง ก็เสนอเอาใจใส่อยู่แล้ว แล้วทำไมจะมานั่งกินไว้อีกเดือนหนึ่งซ้ำๆ เจ้าไม่เห็นด้วย มีอะไรก็ว่ากัน ให้เสรีชนไปไม่ต้องเสียเวลาอีกเดือน เดือน ถ้าเรารอเวลาอีกเดือนเดือนก็เท่ากับเราฆ่าอาชญากรของเราอีก ๑ เดือน ทั้งแล้วไม่บอกขงขงเพราะว่าถ้าเราบอกอาชญากรอีก ๑ เดือน ถ้าประกาศใช้วันที่ ๑๐ นี้ เรากลับอาชญากรของเราเข้ามา โดยที่เพาะอ่วงอ่วงถ้าเรารอไว้อีก ๑ เดือนไม่ทันวันที่ ๑๐ แน่ ๆ ก็คงถกเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งว่าวันที่ ๑๐ จะเอาหรือไม่เห็นการถกสนธิออกไม่มาหลายครั้งหลายหน ซึ่งซ้ำๆ เจ้าไม่เห็นด้วยเลย ถึงแม้ว่าการนำคดีของท่านสมาชิกรัฐสภาใหม่ขึ้นมาเป็นโมฆะได้ ถ้าเจ้าก็เห็นดีเหมือนกัน เราจะโต้เถียงกันเสียที แล้วคงกันใหม่ ถ้าเป็นโมฆะได้แล้วเจ้าขึ้นก็ขึ้นมือให้คนหนึ่งที่จะสนับสนุนท่าน.

11.40 น.

นายสุวิทย์ พันธเศรษฐ (เชียงใหม่) : ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจที่ท่านผู้แทนรอนแกนโคออดิเนท ไม่น่ามองหรือว่าเท่ากับเราได้นำอาชญากรของเราออกไป แต่ที่จริงนั้นซ้ำๆ เจ้าได้แก้คดีอาชญากรของเราประเภทที่ ๑ นั้นควร จะเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๔ มกราคมในวันเชิดชัยพระบรมโกศ นี่เป็นหลักฐานระฆามว่าเจ้าไม่ต้องการให้ระฆาม ๗๗๗อาชญากร แต่ถ้าเริ่มไปคามรูนนั้นซ้ำๆ เจ้าก็พร้อมที่จะไปคามรูนนั้นแล้ว ที่มีเรื่องเงินให้ที่ระฆามที่ทราบว่ามิชคาโคมีการโค่นล้มขึ้นมา มางคนก็ว่าต้องนำคดี แต่จริงไม่มีคดีอะไรจะต้องประหารชีวิต แต่เมื่อคดีสำหรับคดีความในรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๓ ซึ่งในชั่วระยะเวลา ๑๔ ปีมาไม่มีมีการศึกษารวมเลย ในมาตรา ๑๓ ไม่มีการศึกษาเลย ก็เมื่อเห็นเช่นนั้นท่านกรรมการผู้หนึ่งก็บอกว่าก็ในวันแรกเราไม่มีเสนอคดีหนึ่งในรัฐธรรมนูญ ๑๓ ก็ทำไมไม่อภิปรายในเวลานั้นให้เสรีชนกระแสรักความ ข้าพเจ้าขอเรียนให้ท่านกรรมการเจ้าพระยาพิชัยรามาธิบดี ว่าคดีนั้นไม่เหมือนกับคดีนี้ ก็คดีนี้มันออกวารอให้สภานิติบัญญัติรัฐธรรมนูญคณะแนบเสียข้างมากเล็ก ไม่ใช้ให้มีความ

ยุติการ

1923

ในเรื่องระยะเวลาที่จะร้องหรือไม่ร้อง ก็เมื่อเห็นมีวิธี(สภาจึงไม่ขอเวลาการ
 หนักการรัฐธรรมนูญก็ถือการที่รัฐบาลจะแก้ไขจึงจำเป็นต้องแก้ไข 3 ใน 4
 เห็นชอบด้วย มีมติเห็นจึงเห็นอันยกให้ ที่มีมาถึงแต่ก็มีที่คิดกันว่ารอไว้ ๆ ในที่นี้ระ
 สภาที่มีความเห็นร่วมกันการมาธิการหรือไม่ เพราะการมาธิการบอกว่าจะรอไว้หนักคือ
 7 ความว่ารับหลักการแล้วแต่แก้ไขอะไร เพราะมีคืออะไร ขึ้นเป็นเรื่องรอไว้ คำว่ารอ
 ในที่นี้ถ้าหากสภาคือหมายความว่า อยู่ในสภาไม่แก้ไขของ สภาไม่แก้ไขรัฐธรรมนูญ
 นั้น มีเรื่องรอไว้ ก็เมื่อเห็นเห็นแล้วจึงชี้ให้เห็นได้ว่าเมื่อรัฐธรรมนูญรับหลักการ
 ในวาระแรก ส่งเข้าไม่แก้ไขในการมาธิการ เข้ามาอภิปรายในวาระที่ 3 เวียงลำ
 มากาพรจนสุดท้าย สภาเห็นชอบแล้วว่าเอากรมรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมมานี้ ก็ลงมติ
 อภิปรายหนึ่งว่าไม่ระภาคใ้รัฐธรรมนูญแก้ไขเป็นกฎหมายได้ คือดำเนินการ ได้ความ
 38 - 39 แห่งรัฐธรรมนูญในเวลานี้ แต่รัฐธรรมนูญสมบูรณ์แล้วแต่ยังไม่
 สิกกับกฎหมายพรรคฯ กฎหมายพรรคฯเสนอในหลวงแล้ว แต่รัฐธรรมนูญยังไม่
 เอาไปเสนอ เติมไว้ในคืนชักเสียดอกตอน 30 วัน แต่ความจริงไม่พอที่จะ
 อาจจะมีพระบรมราชวินิจฉัย แต่ที่นี้เมื่อรอเห็นแล้วก็เห็นว่าเสนอสภาอภิปราย
 ก็มาขึ้นมติในรัฐธรรมนูญเห็นว่า เห็นด้วยกับมติตั้งเห็นว่าควรแก้ไขรัฐธรรมนูญไม่
 รุมที่ไ้รับรอกันครั้งหนึ่งแล้วนี้ค้างหาก ที่มีเสนอขึ้นจึงในเรื่องที่ว่ามติครั้งนี้ จะ
 ความได้ว่า ควรจะตั้งกฏหมายรัฐธรรมนูญ 1 เดือน นับแต่วันลงมติครั้งนั้นวาระ
 เป็นคนไป สภาไม่แก้ไขของกันมีหน้าที่ลงมาแล้ว 3 - 3 เรื่อง คือว่าเราก็ขึ้นม
 รัชชานเสนอเป็นมติในที่นี้ คือประชาชนเช่นผู้ตั้งพระเถ็น คือการคิดความนั้นหมายคว
 สิกความรัฐธรรมนูญครั้งสุดท้ายเรามีโอกาสที่จะศึกษารัฐธรรมนูญตามมาตรา 33
 วาระที่สุดแล้ว ไม่มีที่จะติดข้อไป ข้อไม่ร่างหน้าก็ถือเวรรัฐธรรมนูญตั้งท่านได้
 มาใหม่ในมาตรา 33 มีข้อให้ซึ่งราชเราจำไม่ได้ เพราะฉะนั้นครั้งนี้เราคิดว่า

ในเรื่องระยะเวลาที่จะร้องหรือไม่ร้อง ก็เหมือนเดิม(รัฐ)/แต่จริงไม่ยอมว่าการรับ
 หลักการ รัฐธรรมนูญคือการที่รัฐว่าจะแก้ใครจึงจำเป็นต้องได้คะแนนสูง 5 ใน 4
 เห็นชอบด้วย แต่ก็มันจึงเป็นอันตกไป ที่ไม่ถ่วงดุลกันก็พูดกันว่ารอไว้ ๆ ในที่นี้จะให้
 สถานีที่มีความเห็นร่วมกับกรรมการหรือไม่ เพราะกรรมการมาอีกคราวรอไว้มันคือขอ
 7 ความว่ารับหลักการแล้วแก้ใครอะไร และแก้ใครอะไร มันเป็นเรื่องรอไว้ คำว่ารอไว้
 ในที่นี้ถ้าพูดก็คือหมายความว่า อู๋นึ่ง อนาคตไม่เกี่ยวรอง อนาคตไม่ต้องรัฐธรรมนูญ
 นั้น นี่เริ่มคำว่ารอไว้ ก็เมื่อเห็นเช่นนี้แล้วจึงได้เพิ่มเติมไว้ว่าเมื่อรัฐธรรมนูญรับหลักการ
 ในวาระแรก ส่งเขาไปแก้ไขในกรรมการ เขามาอีกปลายในวาระที่ 2 เรียงลำดับ
 มาคราวสุดท้าย สถานีเห็นชอบแล้วว่าเขาคงรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนี้ ถึงลงมติ
 อีกครั้งหนึ่งว่าให้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้เป็นกฎหมายได้ คือดำเนินการ ได้ตามมาตรา
 38 - 39 แห่งรัฐธรรมนูญในเวลานี้ และรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมไม่ได้ออกให้
 ปรึกษากับสภาประชาชน กฤษฎาพรรมดาเสนอในหลวงแล้ว แต่รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไข
 เสนอไปเสนอ เก็บไว้ในต้นรักเสียดอกพอครบ 30 วัน แต่ความจริงไม่น้อยกว่า 30 วัน
 อาจจะมีประชุมคราวนี้ก็ได้ แต่ที่เมื่อรอเช่นนี้แล้วก็นำมาเสนอออกสภาอีกครั้งหนึ่ง
 ก็มาขึ้นบัญชีในรัฐธรรมนูญนั้นว่า เห็นด้วยกับมติซึ่งนี้แล้วควรแก้ไขรัฐธรรมนูญไม่ตาม
 มุมที่ได้รับรองกันครั้งหนึ่งแล้วคัดค้านหาก ที่นี้เสนอไปขอใช้ในเรื่องที่ว่าแก้ครั้งนี้จะที่
 ความได้ว่า ควรจะขึ้นบัญชีกฎหมายรัฐธรรมนูญ 1 เกือบ มันแก้วันลงมติครั้งนี้วาระที่ 3
 เสนอแก้ไข 2 จะแก้ไขเรื่องเกี่ยวกับสหภาพแล้ว 3 - 3 เรื่อง ก็ว่าเราแก้ไขขึ้นประเด็น
 รัฐบาลเสนอเป็นมติในที่นี้ คือประธานเป็นผู้ตั้งประเด็น คือการที่ความนั้นเพราะความว่า
 ศึกษารัฐธรรมนูญครั้งสุดท้ายเรามีโอกาสที่จะศึกษารัฐธรรมนูญตามมาตรา 38 เป็น
 วาระที่สูงสุดแล้ว ไม่มีที่จะคัดค้าน ไม่ใช่ว่าข้างหน้าก็ถือเรารัฐธรรมนูญนี้ตามใดแก้ไข
 มาใหม่ในมาตรา 39 หรืออะไรหนึ่งถ้าเจ้าจำไม่ได้ เพราะฉะนั้นครั้งนี้เราศึกษา
 ความเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่โดยรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ก็เมื่อได้ผ่านกำหนด

ไปแล้ว ๑ เดือนเพราะความมีคำสั่งพวก เราไม่ยอมพินยอมกันคราวไหนทั้งสิ้น
 จิตใจ ของสภาที่จะสงบคืนเช่นนี้ทำไม่ได้ ทำไม่ได้ ที่ข้าพเจ้าขอเรียนให้ท่านทราบ
 ได้มิใช่หาเกิดขึ้นอีกประการหนึ่ง คือทางฝ่ายกรมการอ้างว่าถ้าไปลงมติเรื่อง
 ก็เหมือนอย่าง ^{เรื่อง} ๗๗ เริ่มขึ้นมาเป็นการ ไม่ชอบ ความจริงนั้นไม่ใช่เป็นการขึ้น
 เริ่ม แต่เป็นการที่มีเรื่องขึ้นใหม่ในเมื่อมีสหภาพรัฐสมุญจะยานไปลงมติข้าพเจ้า
 แล้วสิ่งที่ถูกเค้นเวลานี้ที่ถึงมาไม่สมบูรณ์ ส่งมา มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๖ และมาตรา
 มาตราหนึ่งซึ่งจำไม่ได้ แต่ความคิดของสภาให้ท่านไปแก้ไข คือเอาสภาอารุโส ^{สภา}
 มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ มาตรา ๗๐ ท่านดีไม่ทำ ไม่เสนอเรื่อง
 เสนอ แล้วไม่รู้ว่าท่านเอามาตราอะไรมา สภาที่นิยมให้ท่านทำท่านทำไม่ทำ
 เสนอ เสนอ ความบกพร่องต่าง ๆ ของการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ว่านี้ ^{เป็นอันขาด} ^{คือ}
 เป็นเช่นนี้แล้วใหม่จะมาขึ้นซึ่งจิตใจของสมาชิกในเรื่องที่ว่าขอแก้ไข ^{ไม่}
 แบบแผน เราอาจคิดว่าสภานี้เป็นสภาพรรคศิษย์ของอังกฤษคืออาจารย์พระ
 มา รัฐธรรมนูญอังกฤษแก้ไขได้เจ็ดเป็นหลายลักษณะอีกนัย แต่เราถือกันอย่างนั้น
 นี้ข้าพเจ้าขอเรียนให้ทราบ เพราะฉะนั้นเราจะต้องเอาหลักวิธีแก้ไข ^{ทุก}
 สิ่งที่เราถูกอยู่เกณฑ์ในรัฐธรรมนูญหาได้ไม่ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วข้าพเจ้าขอ
 ให้ที่ประชุมสภาหา ในวันนี้หรือให้สภาตีความไปในทางใดทางหนึ่ง คือจะแก้ไข
 ฝ่ายกรมการ เห็นว่ากว่าครึ่งขอ หมายความว่าทั้งคว้นรับหลักการ ^{ทั้ง}
 อลงข้างนั้นก็เอา ถ้าไม่ใช่ลงข้างนั้นต้องมีการที่ ๓ นี้แล้วก็รับ ๑ เดือน
 ที่จะแก้ไขประกาศใช้รัฐธรรมนูญวันที่ ๑๐ นั้น ขอจึงวอนต่อท่านกรมการ
 ชื่อเป็นเหตุอันเล็กน้อยสักไปเลย เพราะเหตุใด เพราะเหตุว่าวันที่ ^{๑๐}
 วันที่ ๑๐ ถึง วันที่ ๑๕ ถึง วันที่ ๑-๕ นี้ ^{คือ} ^{สภา}
 ท่านจะไปแก้ไขประกาศนั้นทำไม่ท่านจะแก้ไข ^{ไม่} ^{ข้าพเจ้า}

1925

ประชุมสภาที่เรานึกหัดละไรก็ดี มติของสภาในเวลาหนึ่งอาจจะเป็นไปอย่าง
 ฝึก รัฐธรรมนูญออกไว้นั้นว่าให้ข้อความเสียงข้างมากเป็นพระมหากษัตริย์
 มติต้องไปถือเสียงข้างมากเป็นพระมหากษัตริย์ ถ้าหากว่ามีเหตุการณ์พิเศษเกิดขึ้น สภา
 ถัดใหม่ เสียงข้างมากอาจจะแพ้ไปก็ได้ ซึ่งเรียกว่าเราเล่นกันแบบประชาธิปไตย แต่
 ทั่วไปไม่มีปัญหาขนาดนั้น มันหากี่สิ่งทุกอย่าง เพราะฉะนั้นในเรื่องการศึกษาความ
 รือวิงวอนให้ท่านสมาชิกสภาทราบว่า เราพิจารณาจะให้เป็นแบบฉบับนั้นครั้งสุดสุด
 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๗๕ ถ้าหากว่าไม่เป็นเช่นนั้นแล้วข้อความต่าง ๆ ธรรมดา
 สิทธิการแก้ไข แต่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตแก่ประชาชนนั้นใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ ถ้าหากว่า
 ท่านโฆษกให้ความหรือเป็นไปอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ข้าพเจ้าขอมาไว้ที่
 แห่งสภาว่า ข้าพเจ้าไม่ขอรับผิดชอบในกรณีเช่นนั้นด้วย เพราะข้าพเจ้าได้พยายาม
 แจงโต้แย้งแล้วทุกวิถีทางเพื่อให้กิจการนี้ได้เป็นไปโดยเรียบร้อยและ
 ธรรมดา เพราะฉะนั้นข้อหาว่ามีการรบกวนการ ไม่มีเหตุผลใด ๆ ที่จะให้
 ได้เป็นไปอย่างความนึกเห็นของท่านแล้ว ท่านควรจะมีน้ำใจเสียสละมาร่วมกันลงคะแนน
 ให้แก่ฝ่ายที่เห็นว่าการแก้ไข ๑ เดือน นั้นแต่จะเรียกว่าท่านทั้งหลายร่วมกันลงมติ
 ของสภาที่นครหลวงพระมหากษัตริย์ที่สุด เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอเสนอให้ประชุมว่า
 ศึกษาเรื่องนี้หรือให้ความว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้แก้ไข ๑ เดือน นับตั้งแต่วันที่ ๓๑
 นี้คร่าวเดี๋ยวนั้น คือเป็นการแก้ไขร่างเดิมทั้งหมด ขอเสนอแต่เพียงเท่านี้.

11.5๐ พ.ศ.

นามกิจจา วัฒนสินธุ์ (นะเจียงเพรา) : เท่าที่ข้าพเจ้าได้
 แล้วทางฝ่ายกรรมาธิการ ก็ขึ้นใจมา เห็นว่าต่างฝ่ายก็มีเหตุผลด้วยกัน อันที่จริง
 เฝื่องอัสสามวันสามคืนก็ไม่นอน ทั้งนี้เพราะว่าข้อบังคับเราไม่ชัด เราอาจจะ
 เสียเวลาและข้าพเจ้าเห็นว่าเห็นเรื่องที่จะต้องทำความเข้าใจกันได้
 จึงเหตุผลว่าหากฝ่ายกรรมาธิการกับฝ่ายสมาชิกเสนอแก้ไขใคร จะมีเหตุผล

ประชุมสภาที่เราถือหลักอะไรกัน มติของสภาในเวลานี้จะออกเป็นไปอย่างหนึ่ง
 ผิด รัฐธรรมนูญบอกไว้แล้วว่าให้ถือคามเสียงข้างมากเช่นี่ประมาณ ขอให้ท่านเล่าถึงว่า
 มติถึงไปถือเสียงข้างมากเช่นี่ประมาณนั้น ถ้าหากว่ามีเหตุการณ์พิเศษเกิดขึ้น สภาวินิจฉัย
 กันใหม่ เสียงข้างมากอาจจะแพ้ไปก็ได้ มีวิธีที่เราเราเล่นกับแบบบระชาธิปไตย แต่
 ทว่าไม่มีขั้วตามาสู่สภา มันหากี่สิ้นสุดไปเอง เพราะฉะนั้นในเรื่องการคิดความให้รับเจ้า
 รือวิจวอนให้ท่านสมาชิกลงมาว่า เราพิจารณาจะให้เป็นแบบบระชาธิปไตยครั้งสุดท้าย
 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 ถ้าหากว่าไม่เป็นเช่นนั้นแล้วรือความต่าง ๆ ธรรมดา
 วิชาการแก้ไข ผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตกับประชาชนนี้ใครจะเข้รับกับประชาชน ถ้าหากว่า
 ท่านไม่ชอบให้ถือความหรือเป็นไปอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ข้าราชการอย่าไปอยู่ในที่ประชุม
 แห่งสภาว่า ข้าราชการไม่ชอบในกรณีเช่นนี้ด้วย เพราะถ้าเจ้าโค่นนายจะ
 แฉงโค่นแล้วทุกวิธีทางเพื่อให้เกิดการนี้ได้เป็นไปโดยเร็วพร้อมและเป็นไปโดย
 ระเบียบ เพราะฉะนั้นข้อหากำกรรมาธิการ ไม่มีเหตุผลใด ๆ ที่จะให้เหตุผลการว่ามี
 ได้เป็นไปคามความดีที่เห็นของท่านแล้ว ท่านควรจะมีน้ำใจเสียสละมาร่วมกันลงคะแนน
 ให้แก่ฝ่ายที่เห็นว่าควรผิด 1 เดือน นั่นแหละจะเรียกว่าท่านทั้งสภาพร้อมกันต่อพระโอรส
 รองสภานี้และของประชาชนเป็นที่สูง เพราะฉะนั้นข้ขอเสนอให้ที่ประชุมว่าให้
 ติความวินหรือให้ติความว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ยัง 1 เดือน นับตั้งแต่วันที่ 3 นะเพราะครา
 นี้คร่าวแล้ว ก็เป็นถาวรแก้ไขร่างเดิมให้หมด ขอเสนอแต่เพียงเท่านี้.

11.50 น.

นางกัจจา วัฒนสินธุ์ (ละเชิงเทรา) : ข้าพเจ้าได้ตั้งผู้เส
 แล้วทางผ่านกรรมาธิการ ได้ข้แจ้งมา เห็นว่าคงผ่านก็มีเหตุผลด้วยกัน ถ้าเราจะไ
 เลียงอีกสามวันสามคืนก็ไม่ไร ทั้งนี้เพราะว่าข้บังคับเราไม่รัก เราจะมาเสียงกันไ
 เลียงเวลาและชาติ ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นเรื่องที่พอจะพูดทำความเข้าใจกันได้ แล้วรมา
 จึงเหตุผลว่าทางผ่านกรรมาธิการก็ผ่านสมาชิกรัฐธรรมนูญนี้ใครจะมีเหตุผลดีกว่ากัน

จะมีน้ำหนักดีกว่ากัน ในการที่พูดเสียงกันนี้อาจจะได้เสียงในเรื่องอันมีกันอันความ
 คิวหนึ่งคือ ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ว่าคุณใด ถ้าพูดสิ่งใดทางเหตุผลแล้วข้าพเจ้าก็จะให้
 เป็นไปในทางกรรมาธิการ ทั้งนี้ก็มีเหตุผลว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญเราได้กระทำมาแล้ว
 ๓ ครั้ง แล้วว่าไม่มีความเร็วหรือช้า ถ้าหากว่าสมาชิกจะแจ้งว่าการแก้ไขครั้งต่อ
 นั้นเป็นการแก้ไขเล็กน้อยเพียงแต่หรือประเทศหรือว่าอีกคนเพราะกาลที่ความ ข้าพเจ้า
 เห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญทั้งนั้น ก็คือว่าเรามีการแก้ไข เมื่อการแก้ไขเราได้ปฏิบัติมาแล้ว
 และเท่าที่กรรมาธิการ ได้กระทำมาหนักก็ไม่มีเหตุผล เพราะเหตุว่าอันมีกันได้แก้ไข
 ให้เขาทำ นี่คือการหนึ่ง

อีกมรรถการหนึ่ง การแก้ไขรัฐธรรมนูญเราจะกระทำครั้งนี้เป็นครั้งแรก
 ทำกับเหตุอันจะมาเสียงกันแล้ว จะมาทำสามหรือสี่อันไม่คงงานซึ่งทำมาแล้ว จะ
 ให้คนดูหลังเห็นว่าสภาผู้แทนออกให้เหตุผลความแน่นอนไม่ได้ อีกอย่างหนึ่งข้าพเจ้า
 ไม่เห็นถึงเรื่องจะเห็นไม่หรือไม่ว่าในกิจการที่ทำมาแล้ว ข้าพเจ้าไม่เข้าใจ แต่ว่า
 มีข้อที่คิดว่าควรจะเห็น เรื่องที่ไม่คงงานให้คนดูหลังเห็นว่าอันมีที่ทำการประชุมว่า
 สภาที่ต่างโรกกัน ไม่มีความแน่นอนอะไร เช่นแล้วข้าพเจ้าเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่อง
 จะผ่านการประชุมและการพิจารณาที่จะเสร็จอยู่แล้วจริงหรือ เมื่อสมมติครั้งหนึ่งใช้
 ๒ ข้อ ๑ ก็ยกให้มาลงมติอีกครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าเห็นว่าแม้จะรอไปอีก ๓ ปีก็ยังมี
 อีกเรื่อง เท่าที่เราได้ได้เสียงกันมาที่รู้สึกว่ามีใจพอแล้ว ได้เสียงกันหนักกว่า
 เป็นกิจการที่เรากระทำกันอย่างกว้างขวางและรวมคนพอดี เพราะฉะนั้นข้าพเจ้า
 เห็นว่าเท่าที่กรรมาธิการชี้แจงว่าควรจะให้เป็นไปตามที่ได้มีปฏิบัติมา ไม่ควร
 เพราะถ้าหากว่าดีแล้วสมาชิกมีความเห็นว่าการลงมติแล้วในครั้งที่ ๓ ให้รับ
 ๑. เกือบนั้นจะเห็นเสียหลายและเป็นการไม่คงงานแต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่เราจะ
 เราจะต้องตั้งหรือให้ตลอดสัปดาห์ ๑. เด็ด ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐.

จะมีน้ำหนักก็ว่ากัน ในการที่ขุมเสียงกันนี้ถ้าจะโต้เถียงในเรื่องข้อบังคับก็ตาม
 คิวหนังสือ ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ถูกต้องนัก ถ้าพูดถึงในทางเหตุผลแล้วข้าพเจ้าก็จะไม่
 เป็นไปในทางกรรมวิธีการ ทั้งนี้ก็มิใช่เหตุผลว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญของเรา ได้กระทำมาแล้ว
 ๓ ครั้ง แล้วผ่านไปด้วยความเรียบร้อย ถ้าหากว่าสมาชิกจะแจ้งว่าการแก้ไขครั้งที่
 นั้นเป็นการแก้ไขเล็กน้อยเพียงแก้ไขหรือประเทศหรือว่าลักษณะเฉพาะกาลก็ตาม ข้าพเจ้า
 เห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญทั้งนั้น คือว่าเรามีการแก้ไข เมื่อการแก้ไขเราได้ปฏิบัติมาแล้ว
 และเท่าที่กรรมการได้กระทำนั้นก็ไม่มีเหตุผล เพราะเหตุว่าข้อบังคับแก้ไข
 ให้เราทำ มีประการหนึ่ง

อีกประการหนึ่ง การแก้ไขรัฐธรรมนูญของเราจะกระทำครั้งนี้เป็นครั้ง
 ทั่วทุกเขตโดยประมาณเสียงกันแล้ว จะมาทำล้าสมัยวิธีอื่นไม่คงบางเมืองทำมาแล้ว จะ
 ให้คนสูงหลังเห็นว่าสภาพก็คล้ายคลึงกัน เหตุความแน่นอนไม่ได้ อีกอย่างหนึ่งข้าพเจ้า
 ไม่เห็นถึงเรื่องจะมีขึ้นใหม่หรือไม่ในกิจการที่ทำมาแล้ว ข้าพเจ้าไม่แน่ใจ แต่ว่า
 มีข้อที่คิดว่าจะกลายมาเป็นเรื่องที่ไม่งคงบางที่คนสูงหลังจะมาอ่านบันทึกการประชุมนว
 สภาหรือบางที่ก็มี ไม่มีความแน่นอนอะไร เห็นแล้วข้าพเจ้าเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่อง
 ระมัดระวังระมัดระวังและการพิจารณาที่จะ เสร็จก่อนแล้วจะร้องขอ เมื่อสองครั้งหนึ่งให้
 ใช้อีก ๑ เกือบใหม่มาลงมติอีกครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าเห็นว่าน่าจะร้องขออีก ๓ ครั้งยังมี
 อีกเรื่อง เท่าที่เราได้โต้เถียงกันมาก็ว่าวิธีไหนแล้ว โต้เถียงกันจนทำ
 เป็นกิจการที่เรากระทำกันอย่างกว้างขวางและรอบคอบพอทีเดียว เพราะฉะนั้นข้าพเจ้า
 เห็นว่าเท่าที่กรรมการแจ้งว่าควรจะให้เห็น ไม่สามารถที่จะได้ปฏิบัติมา ไม่ควร จะมา
 เพราะถ้าหากว่ามีความแล้วสมาชิกมีความเห็นว่าการลงมติแล้วในครั้งที่ ๓ ให้
 ๑ เกือบนั้นจะเป็นเสียหลายและเป็นการไม่คงบางที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้เราจะกล
 ๑ เราจะกลองทั้งที่ขอให้ตลอดสัปดาห์ ๆ เล็ก อนุบายไม่ระบึกมีระ เกิดหนักเลย.

๑๑.๕๕ น.

พระชานามหาราชเสวี (พระช)

สถานที่ทาง

บอกเวลาเมื่อเวลาว่างรัฐธรรมนูไม่มีเรื่องมัน

ไว้ให้ที่ประชุมทราบว่า ผู้ที่เขียนรัฐธรรมนูญ ๒๔๗๕ นั้น

จึงรวมทั้งข้าพเจ้าด้วย และข้าพเจ้าเห็นตำแหน่งรองประธานองค์มนตรีซึ่งมี ๔๐ องค์มนตรีนั้นให้พร้อมกันของสภาเพิ่มเติมกับสภาอังกฤษ มีวาระที่ ๑ วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ และเมื่อเขียนมากกว่า ๒๓ ก็ได้ระลึกละ วาระที่ ๒ วาระที่ ๓ และก็ได้ตกลงกัน และข้าพเจ้ามี

เวลานั้นเสนาหุการรวเลมมียอมไม่ไปจกไว้ลืออัน ความจริงจากคกบทรองไร

หนึ่ง และอีกประการหนึ่ง เวลานั้นคงการจะทำรัฐธรรมนูญอย่างมีความ

นั้นไม่ได้กินนอนหลายเดือนซึ่งทำเสร็จแล้วถึงกับเข็มนี่ เพราะฉะนั้นใน

หันแล้วก็มีประชุมมากมา ท่านจะให้ผู้ที่เขียนนั้นไม่ไปจากคกบทรองราช

สามารถที่จะทำให้อีกกว่านั้น และคนอื่น ๆ ๓ ใหม่อนจะรวมกันอันมีความ

จะให้ทำอีกกว่านั้น แต่อย่างไรก็ดี วาระที่ ๑ วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓

เป็นการพิจารณาความระเนิ่นนที่เอนผู้เอนแล้วและที่ไต่รอไว้เมื่อรับหลักการ

ถึงวาระที่ ๓ ก็ผูกกันข้าพเจ้าจำได้ แลร์นอกจากนั้นสภานี้เวลานั้นหลัก

ว่าควร จะรับหลักการกระแผนเสียงเท่าใด เมื่อที่ประชุมได้ตกลงให้ถือเอา

แล้วขอให้ได้ข้อความระเนิ่นนเดิมมาแล้ว ข้าพเจ้าไม่เห็นมีเหตุหรือเรื่องและที่

เหตุที่จะเปลี่ยนแปลงมติเดิมของสภา เพราะฉะนั้นเมื่อพูดมาเป็นเวลา

เห็นว่า ๒ ชั่วโมงแล้ว ข้าพเจ้าขอให้ลงมติว่าจะมีความอย่างไรก็ได้ไป

มีสมาชิกรับรอง

ทำการแทนประธานสภา ฯ ผู้เสนอให้ลงมติแล้ว เพราะ

๑๑.๕๓ น.

พระชามานวราชเสวี (พระชามานกรมการ) : ความที่ท่านสมาชิกคุณสุริยา
บอกเวลาเมื่อเวลาว่างรัฐธรรมนูญไม่มีเรื่องมัน ขอร้องก็มาเขียนที่หลัง ข้าพเจ้าขอ
ไว้ให้ที่ประชุมทราบว่า ผู้ที่เขียนรัฐธรรมนูญ ๒๔๗๕ นั้นเป็นกรรมการองค์มนตรีพล
ซึ่งรวมทั้งข้าพเจ้าด้วย และข้าพเจ้าเห็นตำแหน่งรองประธานองค์มนตรีซึ่งมี ๔๐
องค์มนตรีนั้นใครจะบังคับของสภาให้ชนเกิดขึ้นกับสภาอังกฤษ มีวาระที่ ๑ วาระที่
และวาระที่ ๓ และเมื่อเขียนมาตรา ๑๓ ก็ใคร่ปรึกษากับการพิจารณาในวาระที่ ๑
วาระที่ ๒ วาระที่ ๓ และได้คิดถกกัน และข้าพเจ้ามีความเสียใจเป็นอย่างยิ่งที่
เวลานั้นเสนาบดีการรวละหมิ่นอหโมโหจกไว้ถัดกัน ความจริงจากคกบทของไม
หนึ่ง และอีกประการหนึ่ง เวลานั้นต้องการจะทำรัฐธรรมนูญอย่างรีบด่วน
นั้นไม่ไต่กันนอกหลายเดือนซึ่งทำเสร็จแล้วถึงกับเจิมก็มิ เพราะฉะนั้นใน
เห็นแล้วก็มีผู้ระบามากมาย ท่านจะให้ผู้ที่เขียนนั้นไม่มีขาดคกบทของข้าพเจ้า
สามารถที่จะทำให้อีกถึงกว่านั้น และคนอื่น ๆ ดูเหมือนจะระบกับสิ่งที่มีความ
จะให้ถึงกว่านั้น แต่อย่างไรก็ดี วาระที่ ๑ วาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ไป
เป็นการพิจารณาตามระเบียบที่คงมีมาแล้วและที่โทรอไว้เมื่อรับหลักการ
ถึงวาระที่ ๓ ก็พูดกันข้าพเจ้าจำได้ และนอกจากนั้นถ้ามีเวลาวันใด
ว่าควรจะมีหลักการกระนั้นเสียงเท่าใด เมื่อที่ประชุมได้ตกลงให้ถือเอา
แล้วขอให้ให้ถือคกบทระ เป็นบทเดิมมาแล้ว ข้าพเจ้าไม่เห็นมีเหตุอันข้องและ
เหตุที่จะเปลี่ยนร่างเดิมของสภา เพราะฉะนั้นเมื่อพูดมาเป็นเวลาข้าม
เห็นว่า ๒ ชั่วโมงแล้ว ข้าพเจ้าขอให้ลงมติว่าจะคิดความอย่างไรก็ดีไป.

มีสมาชิกรับรอง

ทำการแทนประธานสภา ฯ มีผู้เสนอให้ลงมติแล้ว เพราะฉะนั้น
จะขอเรียกเสียง คุณกระจางจะวอของไร.

ร.ท.กระจาง คูวารักษ์ (ชชนกณ) : ก่อนจะลงมติให้รับเจ้าขอให้ตั้งพระ
เก็บเงินก่อนว่าจะเก็บไม่หมดหรือไม่เสียก่อน เพราะว่ามีท่านผู้ขึ้นหน้าว่าคราวนี้เงินครบ
นี้ คราวที่แล้วเงินครบแล้วก็แล้วมีเงินพระสูงเกินไป.

ท่านการแทนพระชานสภา ฯ : ครั้งแรกเราพระเจ้าจะตั้งพระเงินลงมกเสียก่อนว่า
จะรับหลักถาวรนี้ไว้ก็พิจารณาหรือไม่เพราะว่ามีผู้เสนอให้ตั้งความในรัฐธรรมนุส และมีผู้เสนอ
ว่าไม่ควรรับหลักถาวร เรายังตั้งขึ้นก่อน ส่วนจะเอาอย่างไรว่าที่หลัง

นายสุวิทร พันธเสนทร (หญิงใหม่) : ถ้าจะเอาชางนั้นไม่ถูก คือ ถ้าขึ้น
เรารู้สึกว่าโหดหรือแล้วขอให้ตั้งความ แต่ก็มีคนหนึ่งบอกว่าควรจะตั้งความทางนั้นคนหนึ่ง
เห็นว่าการตั้งความทางนี้ เพราะฉะนั้นควรตั้งความอย่างที ส.ส. รอนแก่ชวการตั้งความ
หมายความตั้งพระเพราะคราวนี้ในร่างรัฐธรรมนุสเท่านั้น หรือว่าจะอย่างไร เริ่มตั้งก่อน
แต่ถ้าหากว่าชื่อเอาคราวนี้ที่คราวที่แล้วแล้วจะตั้งความเป็นอย่างไร ไม่ใช่อางท่านพระ
ชานวารันหรือไม่รับ ถ้าขึ้นตั้งรับเข้ามาสู่สภาแล้ว จึงขอให้พระผู้สมมติว่าจะเอาผลตั้ง
ขอตั้งความอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่.

ท่านการแทนพระชานสภา ฯ : ถ้าขึ้นได้ตั้งกันกว่า ผ่านมึงบอกว่าจะไม่ยอมรับ
อีกฝ่ายหนึ่งบอกว่าจะรับ.

นายเส็ง ศิริพันธ์ (กรมการ) : เมื่อมีผู้เสนอตั้งแล้วก็ต้องตั้งความ
หรือไม่ก็ความสองอย่างเท่านั้น จะเป็นอย่างอื่นไม่ได้ เมื่อมีผู้เสนอตั้งแล้ว ไม่ก
อษาให้ถือกันมาตลอด เพราะเห็นการติดพร้อมกันและมอช ฯ ด้วย.

ท่านการแทนพระชานสภา ฯ : รัฐบาลตั้งตั้งกันจะตั้งหรือไม่ตั้ง ถ้ารับก็
ถ้าไม่รับก็ไม่ตั้งไม่มีปัญหา เพราะฉะนั้นไรก็ได้แล้ว ที่นี้จะมี ๒ อย่างไรจากไหนถึง
ไหน หรือจากวาระที่ 3 หรือจากวาระที่ 1 ก่อนว่ากันอีกทีหนึ่ง.

นายสุวิทร พันธเสนทร (หญิงใหม่) : ถ้าจะลงพระเก็บชางนั้นไม่ถูก
เพราะตั้งตั้งความนี้แล้วตั้งขึ้นแล้วจะลงสภาคนรับสภา ฯ ๒๒ ๒๐17 รัฐธรรมนูญ

1929

จนกล่าวไม่ได้ไม่ได้ เพราะ เป็นเหตุที่ผู้มักจะต้องคิดทางใดทางหนึ่ง ไม่หลงพันกล่าวม.

ท่าการแพนประชาชนสภา ฯ : คือว่าสิทธิความเป็นสิทธิเค็ดรชองสภา
แก่จะหือไม้ค้องคามเสียงข้างมาก เสียงข้างมากขอว่าค้องคิ ไม้ค้องไม้เคื่อ
อฉางนี้แนมอณ

นางสุวิธา พันธเศรษฐ (เวียงใหม่) : ไม้รู้แนมนี้ค้อมแนมความวาศสิหิ
เสนอคิความซึ่มเน็นสิหิซึ่มให้คิความ ถ้าจะเอาเสียงข้างมากขอว่าไม้ควรคิ
รัฐธรรมนูณนี้เลิกคักแนงจะท่าอฉางไร เสนอแล้วค้องคิไม้ใช้ไม้คิ

ท่าการแพนประชาชนสภา ฯ : สิหิเสนอนั้นทุกคนมีสิหิจะนิให้ซึ่มแคศาก
จะเรียดนิพาศนาศงโชนั้นอีกเรื่องหนึ่งคิเน็นสิหิ คณังไม้ค้องสิหิ ถ้าทเจ้ารอให้
คิประจุมคักสิม เพราะนะพันผู้ใดเห็นวากวร จะคิความคานที่นิราเสนอมารอได้ไม้ครลก
มีริ่น

สมาชิกพลมือ 33 นาย

ท่าการแพนประชาชนสภา ฯ : ผู้ใดเห็นว้าไม้ควรคิความในเรื่องนี้ รอได้ไม้ยก
พลมือซึ่ม

สมาชิกพลมือ 61 นาย

ท่าการแพนประชาชนสภา ฯ : คัดคิเห็นพอนว่าคตไซ ออพักประจุม

พักประจุมเวลา 12.00 นาฬิกา.

ว่าโคกเหล็กถือกันว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ ๒๔75 นั้นเป็นรัฐธรรมนูญ เป็นแม่บท ที่ข้าพเจ้า
 ไขมาอ่านอยู่ต่อจากคือใช่ ที่ท่านใดไขคำว่า ไขควรวรัฐธรรมนูญ-แห่งราชอาณาจักรไทย
 ฉบับนี้ขึ้นไว้ คำว่าไขควรวรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ขึ้นไว้ นั้น ถ้าความ
 นึกเห็นเรื่องพระราชทานทั่ว ๆ ไปแล้วก็ตีความหาความว่าถึงว่าเราส่งไม่มีรัฐธรรมนูญให้
 จึงได้ควรวรัฐธรรมนูญฉบับนี้ขึ้นไว้ นี้เรื่องเห็นอย่างนี้ แต่มีความจริงดังนี้ เราได้ควรว
 รัฐธรรมนูญใหม่มาแล้วตั้งแต่ ปี ๒๔75 โทษในเวลานั้นสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เป็น
 ผู้ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับนั้นไว้ดีกว่ารัฐธรรมนูญฉบับอื่นที่เราได้คิดไว้หากัน
 ความนี้แล้ว ไม่มีรัฐธรรมนูญมาตราใด เราเลิกตั้งแต่มาตรา ๑ ถึงมาตรา ๘๘ จนภาคให้
 มีการยกเลิกทั้งฉบับ แต่ครั้นใช้ฉบับใหม่ ก็เมื่อเวลานั้นแล้วทำไม่คณะกรรมการราษฎร
 เรือชวชน ทำไม่ท่านจึงไม่วางหลักให้เจ้ากับรัฐ เพื่อให้สมกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไว้เดิม
 คือไขคำว่า จึงให้ควรวรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหนึ่ง คือเรียกว่า รัฐธรรมนูญ
 แก้ไขเพิ่มเติมเท่านั้น ถ้าจะมีต่อจากรัฐธรรมนูญเดิมมาจะ เป็นรัฐธรรมนูญใหม่
 จริงอยู่เราไม่ได้ยกเลิก คำว่าวิธีการที่เจ็ดมานั้นเป็นรัฐธรรมนูญขึ้นอีกฉบับหนึ่ง ผลที่สุด
 ในเวลาต่อมาจึงน่าจะกล่าวเห็นว่า ประเทศไทยเรามีรัฐธรรมนูญ ๓ ฉบับ คือความ
 รัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือรัฐธรรมนูญเดิมที่มี ๓ ภาค รัฐธรรมนูญใหม่มี ๓ ภาค ข้าพเจ้า
 พกตัวลงข้างประพินชงนี้ ๆ เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าเราใช้คำว่าแก้ไขเพิ่มเติมแล้วจะมี
 ๒ ภาค หรือ ๓ ภาคอะไรก็ได้ คือเราเรียกแม่บทให้สำหรับรัฐธรรมนูญแก้ไขโลกไปตามรูป
 จะก็กล่าวหาว่า ๑๑ ก็ทำได้ จะเพิ่มบทเฉพาะกาลหรือแก้ไขบทเฉพาะกาลอะไรก็ได้
 ก็ทำได้ โทษเหตุนี้แหละข้าพเจ้าจึงสงสัยว่าเจ็ดนั้นไว้ในคำพระราชทานที่ว่าให้ควรว
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว ก็จะเป็นขึ้นว่ารัฐธรรมนูญเดิมที่เราไม่เอา
 ไม่มี คือเราเห็นเสียเลขที่เจ็ดเจ็ดนี้ก็จะเห็นการ ไม่เหมาะสม จึงขอตั้งความนึกเห็น
 รองท่านกรรมการราษฎรว่า ทำไม่ท่านจึงไม่ยกข้อไขรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม.

1932

พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าวรมวไลยพาคร (กรมราชเลขา) : คือที่ว่า
 การที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ขึ้นไว้ คือยังไม่ให้คำว่าแก้ไขเพิ่มเติม แต่ทำท่านอ่านคำสั่งใช้
 พระโศภนซึ่งก็จะเห็นว่า แลให้ให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่ใดแก้ไขเพิ่มเติมแทน ใน
 การที่ร่างเสนอนี้ก็เพราะว่าชื่อของรัฐธรรมนูญใหม่มีสภาได้ผ่านไปแล้วว่า รัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย เรื่องเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้นในการที่ตราขึ้น ชื่อก็ควรจะ
 เหมือนกัน แต่ว่าได้แก้ไขฉบับนี้ขึ้นไว้ซึ่งโทษภาสความว่าก็จะบังคับกันอยู่แล้วเป็นนี้ แต่
 ในพระโศภนก็ควรจะอ่านความกันให้ เราแก้ไขแก้ไขให้อย่างนี้อยู่แล้ว.

14.32 น.

นายสุวิธ พันชพรหม (เจียงใหม่) : ความจริงเป็นเรื่องที่จำเ็นจะ
 ต้องพูดกันให้เข้าใจเสียในที่นี้ คือความที่ท่านที่ปรึกษาได้ทำอธิบายมานั้น ราชเจ้าก็เห็น
 แล้วว่า คือเห็นคือไม่ทำให้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่ใดแก้ไขเพิ่มเติมแทน ที่
 เป็นบทความ ไม่ใช่ มีชนิดใด ๆ จะเรียกว่ารัฐธรรมนูญอะไรก็ออกไม่จำเป็น ถ้า
 เรียกว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้อาจจะมีถาวร ๕ ความเข้ามา ^{At}คำ
 ไรที่ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ ก็รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 ฉบับนี้อาจมีอยู่แล้ว ราชเจ้าไม่ได้สนใจในเรื่องภาษา เล่นในเรื่องหลัก คือเรื่องหลัก
 โทมิจะมันแก้ไขอยู่แล้วจึง ไม่ได้เลิกจำเ็น จะต้องมีกฎหมาย คือแก้ไขเพิ่มเติมเท่านั้น
 จริงอยู่ถึงแม้สภาจะผ่านรัฐธรรมนูญไม่ก็ตามอยู่ที่กรรมการจะแก้ไขกฎต้องและ เหมาย
 สมได้ไม่ว่าวาระใด เพราะว่าเวลานี้เป็นวาระที่ ๕ เราจะต้องมีอะไรก็ซ่อมทำไป
 ในเมื่อสิ่งไม่มีมติของสภาให้เห็นในข้อข้างหนึ่งอย่างใด เพราะว่าในเรื่องฉบับนี้ไม่
 มีมติของสภา กรรมการจะแก้ไขกันเองไม่ได้ กรรมการแก้ไขได้แล้วก็ซ่อม
 จะนำเข้ามาสู่สภา แล้วจะเห็นอย่างไร อำนาจนั้นอำนาจทำเช่นนี้พร้อมกันแล้วแต่
 ท่าน เพราะราชเจ้าได้พิมพ์แล้ว

24.35 น.

14.54 น.

นายพัน อุตพันธ์ (ตอนแรก) : ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นผู้แปรคดีในเรื่อง
 การเลิกใช้รัฐธรรมนูญฉบับก่อนและรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ข้าพเจ้าจึงขอสนับ
 สนุนกรมการ คือในร่างที่เสนามาในชั้นแรกนั้น ไม่ช้ากว่าวันที่มีการเลิกใช้
 รัฐธรรมนูญฉบับเดิมและรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอร้อง
 ไปว่า ถ้าหากว่าเราเลิกใช้รัฐธรรมนูญเสียแล้ว และให้ใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่แล้ว
 และรัฐธรรมนูญฉบับเดิมนี้จะเอาไปไว้ที่ไหน ถ้าหากว่าเราไม่เลิกเราก็ต้องใ
 ลูกข้าพเจ้า เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอแปรคดีขึ้นต่อกรมการว่า ใ้มีข้อความใน
 มาตรา 1 ทวิ มาตรา 1 ศรี ไม่ควรมีข้อความว่าให้เลิกใช้รัฐธรรมนูญ
 ฉบับ พ.ศ. 2475 และรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับดังกล่าว มาด้วย เพราะฉบับ
 กรมการจึงได้มีเอาความคิดของข้าพเจ้านี้เข้าไป แต่ว่าไม่ได้เพิ่มเติมมาตรา 1
 ทวิ มาตรา 1 ศรี ความที่ข้าพเจ้าขอแปรคดีมา ให้เอาไปใส่เพิ่มเติมไว้ในมาตรา
 ข้าพเจ้าจึงได้ตั้งใจไม่ตั้งใจในการที่จะหักท้วงในการขอแปรคดีในวาระที่ 2 นั้น
 แต่ต่อมาเมื่อคณะกรรมการได้ส่งพระรามาปรึกษาเข้ามาในสถานที่แล้วข้าพเจ้าก็ตั้งใจ
 ในพระรามาปรึกษา แต่เมื่อได้มีการจัดตั้ง คือสมาชิกรัฐบาลซึ่งลงมติได้
 หักท้วงนั้นว่า พระรามาปรึกษานั้น ได้มีคำว่า เลิกใช้รัฐธรรมนูญฉบับก่อนซึ่งประกาศ
 ใช้ เมื่อ พ.ศ. 2475 นั้น ซึ่งเราจะเลิกไม่ได้ ความความคิดเห็นของท่าน
 ข้าพเจ้าก็รู้สึกเห็นด้วยเหมือนกัน และเมื่อกรมการได้รับเอาความคิดของท่าน
 เข้าไปนั้นแล้วจะหวังมุ่งมาที่ข้อความที่ข้าพเจ้า ได้กล่าวใน / ข/ แล้วเห็นความสอ
 คต้องขึ้นกรมาชิ การ เพราะว่าไม่ข้อความใดเสนอว่าเลิกใช้รัฐธรรมนูญฉบับ
 พ.ศ. 2475 แต่ว่าได้มีมุ่งใหม่ว่าให้ตราใช้รัฐธรรมนูญฉบับนั้นไว้ให้ในบท
 รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2475 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมนั้นก็เรียกว่าเป็นการแก้ไข
 ให้เพิ่มเติมแล้ว ไม่ข้อความใดมีจะเรียกว่าให้เลิก เพราะว่ามีรัฐธรรมนูญนั้น

1935

ได้ใช้วิธีนี้ คำว่า "ผู้ถูกกล่าวหา" นี้เพิ่มเสริมขึ้นต่อสิ่งเกิดขึ้นใหม่ นั่นคือเราได้อาจอธิบาย
ในขั้นต้นว่า "ผู้ถูกกล่าวหา" นี้จะหมายถึงใครบ้าง ให้เห็นเวลาโดยชัดแจ้ง เพราะฉะนั้น
ถ้าหากเราพิจารณาคดีของ "ผู้ถูกกล่าวหา" เราสามารถทราบได้ว่า "ผู้ถูกกล่าวหา" นี้
หรือ "ผู้ถูกกล่าวหา" นี้ หรือจะเพิ่มเติมลงแก่ "ผู้ถูกกล่าวหา" นี้ ท่านผู้ใดเห็นด้วยในกรณีของ "ผู้ถูก
กล่าวหา" นี้

มีสมาชิก ๑๑ คน

ก. ม. ร. ก. ม. : ผู้เสนอให้ลงมติแล้วว่ามีพระราชกฤษฎีกาว่า จะเอาความร่าง
กรรมการบริหารหรือไม่

นายประยูร : ท่านอธิบดี (รับบาท) : ถ้าหากเราเปิดอภิปรายต่อไป

ก. ม. ร. ก. ม. : ผู้เสนอขอให้ลงมติและมีผู้ขอให้เปิดอภิปราย ท่านผู้ใดเห็น
ควรเปิดอภิปรายต่อไปหรือไม่

มีสมาชิก ๑๑ คน

ก. ม. ร. ก. ม. : ผู้ใดเห็นควรเปิดอภิปรายต่อไปหรือไม่

มีสมาชิก ๑๑ คน

ก. ม. ร. ก. ม. : เห็นด้วยว่าให้ลงมติ คือคำนำพระราชกฤษฎีกาว่า จะเอาความ
ร่างกรรมการบริหารหรือไม่ ท่านผู้ใดเห็นว่าไม่ควรหรือไม่ ควรเอาความกรรมการ
บริหารหรือไม่

นายประยูร : ผู้เสนอ (ท่านประยูร) : ผู้เสนอให้ท่านเสนอมา คือไม่ให้
ว่าจะทำอย่างไร

ก. ม. ร. ก. ม. : คือจะเพราะคำที่ว่า "ผู้ถูกกล่าวหา" นี้หรือไม่

นายประยูร : ผู้เสนอ (ท่านประยูร) : คือที่เพิ่มเสริมขึ้น เสนอจะเพราะคำที่ว่า "ผู้ถูกกล่าวหา"
เท่านั้น จะเพราะกรณีของสมาชิกใดหรือไม่

ท่านผู้ใดเห็นด้วยหรือไม่

1936

ทำการแทนประชาชนสภา ฯ : ถูกแล้ว คือข้าพเจ้าคิดว่าที่ไต่เต้ถึง
ที่แก้ไขเรื่องเลิกซื้อกรรมสิทธิ์ที่ดินแล้ว ผู้ใดเห็นควรกรรมสิทธิ์การกินกิน
แล้ว ผู้ใดไม่เห็นด้วยในเรื่องนี้ ส่วนมากเห็นด้วยกับกรรมสิทธิ์ในคำชำระถูก
เรื่องอื่นอีก ให้เราพิจารณาคำว่า.

นายสุวิระ พันธุ์สมบูรณ์ (เชียงใหม่) : ก็ไม่มีอะไรอื่นอีกแล้ว ควรจะ
ผ่าน ได้ทั้งนั้น เพราะมีเหตุเท่านั้นแหละที่สำคัญ.

นายภิรตา วิเศษสินธุ์ (ฉะเชิงเทรา) : คือข้าพเจ้ามีข้อความร้องไป
ในข้อซักถามของสภาประชาชนครั้งนี้ คือใน ๗ ข้อแก้ไขแล้วก็ควรพิจารณา
ถึงข้อทำให้สะดวก คือมีอยู่คนหนึ่งที่ว่า "คนที่คณะกรรมการวิสามัญของสภา
ผู้แทนราษฎร ได้พิจารณาและแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จเรียบร้อยแล้ว
แล้ว เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ฯ " คำว่าเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรข้อความไม่เกิน
คือวรรคกันเลข คือว่า จะ ๗ ก็มาเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ไม่ทราบว่ามีเมื่อไหร่
ไร ถ้าหากว่าแก้ไขกันนี้แล้ว ขัดความว่า ให้มาเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ฯ ได้
พิจารณาเป็นกรณีพิเศษหรือ ข้อความที่ระบอบกติกานี้วรรคแรก ข้าพเจ้าผู้
ขอจะเขียนตามกรรมสิทธิ์ว่าจะไปขอแก้ไขได้หรือไม่.

พระยามานวราชเสวี (ประธานกรรมการ) : ความที่เขียนมานี้ได้
ตรวจกับที่กรมทาสถกม ท่านก็บอกว่าคุณก็แล้ว ข้าพเจ้าก็ไม่ทราบว่าจะถามใคร
เพราะฉะนั้นท่านทาสถกมแก้ไขมาแล้ว

ทำการแทนประชาชนสภา ฯ : ขอให้เราพิจารณาคำแก้ไขรัฐธรรมนูญ
พิจารณาเป็นวรรค ๗ ไม่

เลขาธิการสภา ฯ : "คุณพิบูลย์ ชระพุทธ" ปาสนกาล เป็นอดีตกลา. ๒4๘๖
พรรคฯ รัฐธรรมนูญ มีคุณนั้นสมมติ พันทรกสิณิม คุณสมพิศพร สุวิธานาน สุกลณิก
นวมิตติ สุวิศกกลา พจนกาทมมาส นวมสุรทิน ชีววาร โขส การบริจเฉท . . . . .

๑๖๖

ม.ร.ว.กึกกฤษี ปรากฏ (กรรมการ) : ความจริงกรรมการก็รู้สึก
ฉันทย์ที่ได้ยินถ้อยคำของตัวเองในการที่เสนาธิการสำนักก็เพราะศุภฤกษ์ แต่ตรงว่า
ไม่จำเป็นเท่าไร เพราะได้แจกแจงให้สมาชิกได้ยินทุกคนแล้ว ควรจะอ่านไม่หวั่นจะลง
มติก็ได้ ในการที่จะอ่านนี้ก็เสียเวลา แล้วแต่สภาจะวินิจฉัยการที่จะอ่านนี้ ฉะเพาะ
ส่วนความเห็นว่าเสียเวลา.

ทำการแทนประชาชนสภา ฯ : ถ้าอย่างนั้นเขาเป็นหน้า ๆ ก็คิดว่า ว่าหน้า ๑
ดีกว่า ขอให้พูดในหน้า ๑

นางฉีก เวชประสิทธิ์ (อุเกิด) : ข้าพเจ้าขอเสนอให้ลงมติในคำพระราช
ปรารภทั้งหมด

มีสมาชิกรับรอง
พ.ศ.ทอง อภินางค์ (พระนคร) : ขอประทานโทษเถิด เพราะข้าพเจ้า
หลับไปแล้ว คุณฉีกก็เสนออีกก็มีราชกิจจึงไปลงข้างนั้นเห็นจะไม่ดี เพราะเกี่ยวกันกับ
ข้าพเจ้าอยู่บ้าง

นางฉีก เวชประสิทธิ์ (อุเกิด) : ปล่อยให้ข้าพเจ้าขอถาม
พ.ศ.ทอง อภินางค์ (พระนคร) : ก็ว่าคนเราทำอะไรเร็ว ๆ จะเสีย

ข้าพเจ้าขอฝากขอเรียนต่อท่านเมื่อวานนี้ ขอเวลาสักหน่อยหนึ่ง ถึงจะเสียเวลาหน่อยหนึ่งขอ
ความกรุณาในเรื่องของหนังสือ ก็ขอฝากเจ้าสภาจะขอเสนออีกก็ในคำปรารภว่าอย่างนี้
"ต่อมาข้าพเจ้าก็ พนมบังคม ข้างข้างตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในขณะนั้น ได้
ปรารภกับนายทอง อภินางค์ นายศรีบุญนาคฯ ตอนนั้นขอให้ท่านทอง ออกเสียง เพราะ
ว่าไม่มีอะไรอะไร ปรารภกับท่านกรมทศวิว่า รัฐธรรมนูญ ๒๒ เป็นอย่างนั้น ก็หมด
เรื่อง นี้ไม่ใช่อะไรหรอก เพราะตัวเรามีอีกต้นหนึ่ง มีอย่างนี้ ข้าพเจ้าได้ทั้งเมื่อวานนี้
มีอย่างมาก ก็ถามว่ามีว่าและวันรุ่งขึ้นก็ได้ใหม่ให้สะดวก ก็เวลาอ่านแล้วรู้สึก
ก็ค่อนข้างอยู่ในนั้นมากนัก ทำให้ข้าพเจ้าปรารภไม่จบ ข้าพเจ้าก็คิดว่าอย่างนั้น ต่อมาถึงเวลา
แต่ข้าพเจ้าจะ ได้เลือกแทนเพราะสภาซึ่งมีอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้และวันรุ่งขึ้นก็ได้เลือก

1940

ชนิดที่ ๑ พระองค์เจ้าอนุวงศ์ ได้พระราชทานพระบรมราชโองการให้ข้าราชการ
และพระราชาคณะพระองค์ใดที่มีส่วนมีเสียดทานความเห็นที่เห็นชอบ ในการจรจรใจ
ประเทศใหม่ให้รับราชการคืนใหม่ในตำแหน่งที่ภาคหน้า จึงทรงพระกรุณาโปรดให้
เกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานมีรัฐธรรมนูญการปกครองแต่เดิม เมื่อวันที่ ๒๗
มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นการชั่วคราว เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรและคณะ
กรรมการราษฎร ได้ที่ปฏิบัติงานอันเป็นพระศาสนาให้เพิกถอนแก้ไขได้มีการ เปลี่ยนแปลง
กรั้นแล้วโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สภาผู้แทนราษฎรปรึกษากันว่า รัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทยเพื่อจัดเป็นหลักถาวรแห่งรัฐพระศาสนาวิเศษใหม่ สภาผู้แทนราษฎรจึงตั้งอนุ
กรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วยรัฐธรรมนูญขึ้น

เมื่อประชุมกรรมการ ได้เริ่มร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรสนองพระ เกียรติพระองค์เจ้า เจ้า
สงวณภักดี เจ้าเสนาบดีสภาผู้แทนราษฎร และสภาผู้แทนราษฎร ได้ปรึกษาร่างรัฐธรรมนูญแล้ว จึง
โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมความคำปรึกษา เมื่อทรงพระราชวินิจฉัยแล้วเห็นว่าควรสมควรความแล้ว
จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมสั่งให้ตรารัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทยประกาศในแต่วันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เมื่อกันมา"

ทำการแทนพระประธานสภา ฯ คือ

เสนาธิการสภา ฯ : วรรณคดีสังคัมภีร์ * ต่อมาภายหลังที่ พนมยงค์ ซึ่งดำรง
ตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในขณะนั้น ได้เข้ารับกบฏนายกอง อภิวงศ์ นายก
รัฐมนตรีว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้ พระมหากษัตริย์ได้พระราชทานแก่ชนชาว
ไทยมาแล้วเมื่อวันที่ ๑๔ ถึงแม้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
จะก่อให้เกิดความเจริญให้เกิดขึ้นแก่ประเทศไทยเป็นอันมากก็ตาม ทั้งประชาชนจะได้ทราบ
ซึ่งถึงคุณพระ โพระดมการปกครองระบอบนี้เป็นอย่างดีแล้วก็จริง แต่เหตุการณ์บ้านเมือง
ก็ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก จึงเวลาแล้วที่ควรจะได้เลือกพระ เหวะกลางที่มีอยู่ใน

1942

เคี้ยวจะ เห็นว่ากฎหมายนี้ ออกไปเป็นของผูกดวง ๆ คนเคี้ยว ทางผู้นำไปเจรจาขอ
 ไม่ได้ปรึกษาใครปรึกษาผูกดวง ๆ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอฝาก เก็บรักษาของท่านสมาชิก
 อภิปรายประเภทที่ ๒ ซึ่งจะนำรัฐธรรมนูญนี้ไปมาปรึกษา ขอให้เจ้าปรึกษานี้เพื่อจะเห็นระ
 ชาติศาสตร์คือไม่ และอีกอันหนึ่งคำหนึ่ง ผมใคร่ขอฝากจะให้คิดอีกคำหนึ่งว่า เมื่อได้
 ปรึกษากันตกลงกันแล้ว รัฐธรรมนูญร่างใหม่ รัฐมนตรีผูกดวงไม่เอาเลย ถ้าเมื่อปรึกษากัน
 กันนายกรัฐมนตรีจะคิดว่า ไม่ต้องระบุชื่อไว้ แล้วตัวนายกรัฐมนตรีทำอันที่ผูกดวง
 ท่านฝ่ายประเทศชาติมาขอทำ รัฐชื่อท่านเลขไม่ก็ ปรึกษาหารือกันนั้นจะ เห็นว่าผูกดวง
 คิดคนเคี้ยวจะไม่เหมาะ ถ้าผู้ซึ่งร่างโรดิเอานานกรัฐมนตรีผูกดวง รัฐธรรมนูญ ที่ทำงาน
 ของชาติมาใหม่เจ้าปรึกษานี้ สมาชิกรัฐสภา.

พล.ร.ต.ถวัลย์ ช่างนาหวาสวัสดิ์ ร.น. (กรรมาธิการ) : ความต้องการ
 ของท่านสมาชิกนั้นก็มีอยู่แล้วทั้งที่ท่านก็ได้เสนอขึ้นมาแล้ว ก็ว่าความเห็นจริงเป็นอัน
 จักกรรมาธิการได้เริ่มแรก ครั้งแรกท่านสมาชิก ๆ มารวมกันผูกดวงกันนั้นจริง แต่ก่อน
 หลังกผูกดวง ๆ ได้ทำปรึกษากับสมาชิกประเภทที่ ๒ และผู้ถือการลงพระราชทานรัฐธรรมนูญ
 นี้ก็ไปปรากฏอยู่ในนี้แล้ว ก็ตอนที่ข้าพเจ้าได้บอกไว้แล้วว่า "นายดวง อภิวัฒน์"
 เป็นนายกรัฐมนตรี และการปกครองระบอบนี้ขึ้นท่านไปรื้อถอนกันเสีย ถึงแม้ว่าการปก
 ครองระบอบประชาธิปไตยนั้นไม่มีรัฐธรรมนูญเป็นหลักฐาน ก็หมายความว่าถึงการปกครองใน
 ระบอบประชาธิปไตยนั้นเอง ในการกล่าวถึงตอนหลังเพื่อสำหรับรื้อถอนในการที่จะ
 ไม่กล่าวซ้ำกันบ่อย ๆ ทั้งนี้ก็เป็นการเข้าใจกันแล้ว เป็นการวิเสาะจึงขอตน แล้ว
 ลึกถนหนึ่งท่านหาออกมได้ เดิมอีกดวงหนึ่ง เห็น ๔ ดวง ไปไว้ ๒ ดวง เมื่อปรึก
 ษากันตกลงกันแล้วคณะรัฐมนตรีจึงได้เสนอจัดตั้งสภาภิมนตรีสมควร ท่านกรรมาธิการ
 ทหาท่านบอกว่าเป็นจะต้องกล่าวถึงผูกดวงอีก เพราะไม่ทราบว่ามีผูกดวงใหม่ ก็เป็น
 ระบอบใหม่เป็น ๒ ดวง.

1943

15.00 น.

นางสาวทอง ขนโสภา (ถาพพญู) : เมื่อวันก่อนนี้ข้าพเจ้าก็ได้เป็นผู้เสนอ
ขอตัดทิ้งพระราชปรารภที่ใส่ในเรา คือ โคอ้างเหตุผลว่าไม่ได้เป็นประวัติศาสตร์ก็จะมี
เล่าอยู่ในนี้ คือว่าถ้าแม้ว่าเราจะจารึกประวัติศาสตร์ลงในพระราชปรารภนั้นแล้ว ก็
โดยโดยรัฐธรรมนูญจะบังคับกัน ๆ ไม่ได้จารึกคนที่ใครมา ได้เอาคนมาบันทึกกับรัฐธรรมนูญ
บ้างจึงจะรับพระราชทานรัฐธรรมนูญนั้น ไม่ได้จารึกไว้เลย แล้วท่านผู้ขึ้นจะไม่เสียใจ
หรือ /? เราคือเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงที่ใครพระราชทานรัฐธรรมนูญแล้วไม่มีปรากฏชื่อ
เขาเลย ถ้าท่านสืบสาวประวัติจะทราบเรื่อง แล้วทำไมมาสร้างรัฐธรรมนูญนี้แล้ว
ก็เอามาจารึกไว้ว่าบุคคลนั้นบุคคลนี้ บ้างจนถึงจัดระเบียบงาน เช่นคุณทอง ฯ เป็นต้น
อย่าเอาไปใส่เลยเพราะจะไม่ใส่เหมือนกัน ถ้าอย่างนั้นก็เอาชื่อพวกคนเหล่านี้ใส่เอาไว้ได้
หมด นี้เป็นสิ่งที่เราเจ้าบารอเอา คือใหม่ ๆ จะจารึกแล้วจารึกให้หมด ไม่ใช่เราเจ้า
ใส่ไว้ขอจะ /ใส่เทอกเอาไว้ คือขอให้ใส่ชื่อท่านเหล่านั้นทุกคน ถ้าใส่แบบนี้แล้วก็จะ
เป็นการยืดอายุไปอีก ถ้าใส่แล้วก็จะทุกคนมีจะขึ้นแล้วจะ เสียใจกัน เพราะว่าท่านผู้
ถือการได้ขึ้นอยู่ที่นี่ก็ยังไม่เรื่องต่อจากความเห็นคุณ ฯ ท่านว่าบารอเอาหรือไม่ แม้นัก
สมาธิประเภทนี้ /? ก็ยังทุกอย่างอยากใส่ใส่ชื่อทุกคนที่ตัวรัฐธรรมนูญนี้จะเป็นเรื่อง
ไปกันใหม่ เพราะฉะนั้นเพื่อที่จะไม่ให้เสีย เราเจ้าขอให้ตัดออกเสียหมดเลย ชื่อ
ใคร ๆ ก็ไม่ให้กล่าวชื่อให้ถามทุกคนจะยอมไหมเรื่องประวัติศาสตร์เขียนขึ้น. ไม่ใช่
ในพระราชปรารภนี้เป็นความเห็นของข้าพเจ้า สมาชิกทั้งหลายจะเห็นด้วยหรือไม่ถึงขอ
ได้โปรดพิจารณาด้วย.

พล ร.ศ. ลวิชัย ขำรงพาวาสวัศ (ร.น. (กรรมาธิการ) : ก็คณะกรรมการ
ธิการได้ร่างขึ้นตามแนวเดิมของท่านสมาชิกผู้ขึ้นใกล้รุ่นๆ คือพระราชปรารภรัฐธรรมนูญ
ฉบับนี้ที่เรานี้ เวลานั้น คือ ปี ๑๔๗๖ ก็ได้มีกล่าวและได้ดำเนินการตามลำดับนั้นกว่าในกาล
หัวรัฐธรรมนูญนั้นเป็นประการใด และการที่ได้กล่าวถึงที่ท่านต้องการนั้นได้ /อยู่แล้ว

1944

ในหน้า 3 ตลอดท้ายว่า "ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมฯ ให้ประทับเสวยพระ
 พระราชปรารภว่า ราชการทหารพลเรือน และอาาการประหารามของพระองค์ ได้
 นำความรับทราบถึงสมเด็จพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมมณเฑียรสถานสำหรับเสวยพระ
 ใภ้การปกครองความวิสัยการประเทศในสมัยปัจจุบัน" นั้นเป็นการกล่าวแล้ว แต่เหตุ
 การนี้ยังทรงสนทนากับเจ้าฟ้าเจ้าราชวงศ์ระวังไม่ใหญ่พระกระเพี้ยนกัน เพราะ
 ๑. นั้นผู้ร่างรัฐธรรมนูญในขณะนั้นจึงไม่ได้รับรองไปว่าคนพระราช แต่ความจริงนั้นคน
 ๒. ความนี้ที่ประกอบไปด้วยว่า ราชการฝ่ายทหาร พลเรือน และประหาราษ ก็คือกล่าวเอา
 ๓. ไปในพระราชปรารภนั้นอยู่แล้ว ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วคนกระมาราธิการนี้จึงได้ร่างพระ
 ๔. ราชปรารภนั้นก็เห็นว่าสมควรที่จะให้มีประวัติศาสตร์ของรัฐธรรมนูญไว้ และในการนี้
 ๕. ก็ได้เขียนอย่างสั้นที่สุดและพยายามจะไม่ออกชื่อใครเลย ก็เป็นเรื่องที่ยุติแต่ก็เสียไม่ได้
 ๖. ฉะนั้นจะสนับสนุนกันนั้นไม่มีประโยชน์อะไรเลย เพราะฉะนั้นในการทำนี้ก็ได้คิดจาก
 ๗. ปี ๒475 มาได้ชื่อให้ท่านอ่านดู ปี ๒475

นายฉวาง ทองทวี (มหาสารคาม) : ข้าพเจ้าขอเสนอเพิ่มเติมเล็กน้อย
 สงสัยว่าในร่างพระราชปรารภนี้จะเขียนให้เป็นประวัติการดี แต่ถ้านักว่าท่านคงนั้น
 จะเป็นที่านคงนั้นหรือท่านคงในนั้นก็คงให้พัก เพราะว่าท่านคงนี้มียศทหาร เป็นพันตรี
 ก็ใครจะในทั้งยศทหารพันตรีเอาใจด้วย.

15.04 น.

นายสอ เสมาบุญกร (ชนบุรี) : เรื่องที่เราจะมาวางวิถึประวัติศาสตร์กันใน
 พระราชปรารภนั้นก็เห็นจะไม่ได้นั้น เพราะว่าประวัติศาสตร์ที่แท้จริงไม่ใช่เป็นอย่างนั้น
 ที่เดียว คือว่าถ้าหากว่าเราจะกล้งพูดถึงประวัติศาสตร์ที่แท้จริงจะต้องพูดถึงกรุงนายโค
 ไปพูดที่สนามหลวงบ้าง ที่นอกคลองวัดบาง ข้าพเจ้าก็ไม่ยึดพันบ้าง ถิ่นหน้าที่ข้าพเจ้าถูก
 ดียิ่งมีใครคือใครอีกหลายคนที่เกี่ยวข้องกันที่สาธารณณะและเขียนในหนังสือพิมพ์ เรื่องนี้
 ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ ในการแก้ไขพวกเสียไม่ได้ เป็นความเห็นของประชาชนพระ

1945

มา ปรากฏว่ามีปรากฏเรื่องมา ฉันทาคว่าเราจะเอาประวัติศาสตร์แท้จริง ๆ แล้ว ต้อง
 เขียนหนังสือขึ้นก็หรืออะไรก็ได้เป็น เรื่องของนักประวัติศาสตร์เราจะทำต่อไป เพราะ
 ฉะนั้นถ้าเราไม่ถือว่ามีเป็นการจารึกประวัติศาสตร์ จะเขียนตามแบบตามรูปที่ข้าพเจ้า
 ก็เห็นควรด้วย เพราะจำเป็นแน่นอนที่เรารู้ได้โดยทั่วมาแล้วเมื่อครั้งรัฐธรรมนุช พ.ศ.
 ๒๔๗๕ เท่านั้นก็เห็นควรจะต้องระมัดระวัง มิฉะนั้นจะต้องยกประวัติศาสตร์มาพูดกันมากมาย
 นัก เพื่อที่เขียนหนังสือตามแบบฉบับเดิมอยู่แล้ว.

นายสนานต์ สายสว่าง (นครปฐม) : คำฉันท์อย่างนี้จะไปที่ไหน
 ความจริงปัญหาที่เคียงไม่น่าจะมาพูดวันนี้ ท่านกรรมการก็บอกไว้ว่าใครจะมีความเห็น
 ก็ไปเสนอได้ ความจริงถ้าปรากฏไม่ใช่ของเรา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่าน
 เราช่วยร่างให้ท่าน เรามาเคียงกันไปก็มากก็ไม่สิ้นสุด ความจริงกรรมการก็ได้ชี้แจง
 แล้วว่าใครจะมีความเห็นอย่างไรขอให้อธิบายในวันข้างหน้า ก็ไม่มีใครไป เมื่อ
 อย่างเมื่อเช้านี้ประชุมทั้งวันไม่ทำอะไรเลย ถ้าฉันปล่อยทั้งวันเห็นจะเป็นอะไร ข้าพเจ้า
 เห็นว่าไม่มีปัญหา กรรมการร่างมาแล้ว ทศกัณฐ์ของเราถ้าจะประกาศใช้เมื่อไร
 ก็เป็นวันที่ ๑๐ พฤษภาคมให้ด้วย และท่านปรากฏอย่างไรก็เป็นเรื่องของท่าน เรา
 ช่วยร่างให้ท่าน เพราะว่าท่านไปเรียนเมืองนอกมานาน เพราะฉะนั้นไม่เห็นมีปัญหา
 ที่จะไม่เคียงกันให้อาความ ถ้าฉันได้เคียงกันนั้นก็เห็นอย่างนี้ คนนั้นก็เห็นอย่างนั้น
 คนนั้นหรือ คนนี้ไม่มีอะไรยาก ไปก็ไปกันให้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าไม่ทำอะไร จะพูด
 ก็ขอเสนอให้ลงมติ ผู้ใดเห็นด้วยโปรดรับรอง.

มีสมาชิกรับรอง

นายจำลอง หนโสมณ (ภาคธนบุรี) : ข้าพเจ้าขอ เสนอให้เมื่ออภิปรายต่อไป

มีสมาชิกรับรอง

1946

ทำการแทนประธานสภา ฯ : ในวาระ 5 มีผู้เสนอให้ลงมติแล้ว และมีผู้
ขอเสนอให้แก้ไขประวัติ ยะจะทำเป็นวาระ ฯ

นายประสิทธิ์ รุทธิง (ถ้ำแดงเพชร) : ผู้เสนอลงมติเพราะวาระนี้ใหม่

ทำการแทนประธานสภา ฯ : มี 10 วาระ นี้เราถ้าสั่งยุทวาระที่ 5 ผู้เสนอ
ลงมติวาระที่ 5

นายसानนท์ สายสว่าง (นครปฐม) : คำปรารภไม่ใช่ตัวแทน เจ้าขอ
เสนอลงมติทั้งหมด

ทำการแทนประธานสภา ฯ : มีผู้ขอเปิดอภิ-ปรายต่อไป เพราะฉะนั้นเอา
อย่างคุณसानนท์ ฯ ว่า คืออะไรเสนอลงมติทั้งหมด ผู้ใดเห็นควรเปิดอภิปรายต่อไป ขอ
ได้ไปปรกยกมือขึ้น

สมาชิยกมือ ๓3 นาย

ทำการแทนประธานสภา ฯ : ผู้ใดเห็นควรลงมติได้แล้ว ขอได้ไปปรกยกมือขึ้น

สมาชิยกมือ 51 นาย

ทำการแทนประธานสภา ฯ : เป็นอันว่าลงมติในคำปรารภนี้ ผู้ใดเห็น
ด้วยกัณฑ์มาธิการที่ร่างมาในคำปรารภนี้ ขอได้ไปปรกยกมือขึ้น

สมาชิยกมือเป็นส่วนมาก

ทำการแทนประธานสภา ฯ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอได้ไปปรกยกมือขึ้น

สมาชิยกมือเป็นส่วนน้อย

ทำการแทนประธานสภา ฯ : เป็นอันว่าผ่านไปได้ มาตรา 12 คือไป

1947

15.๐๐ 1

นายสุวิชัย สัมมาเศรษฐ (เชียงใหม่) : ข้าพเจ้าได้เขียนแผ่นเอกสารว่า ๑๒
 แต่ใจจากรัฐธรรมนูญเดิมว่า บุคคลย่อมเสมอภาคในกฎหมาย และหลักว่าย่อมมีฐานะเสมอภาค
 ในกฎหมาย การที่ห้ามโคมาแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรานี้ ก็ดูเหมือนว่าทำมุ่งหมายไปในเรื่อง
 เกี่ยวกับสิทธิของบุคคลส่วนหนึ่งซึ่งข้าพเจ้าขอเรียนให้ทราบในที่นี้ว่า เกี่ยวกับพวกอิสลาม
 ข้าพเจ้าก็สนับสนุนในการที่จะให้สิทธิแก่พวกอิสลาม เพราะว่าสิทธิอันนี้เป็นสิทธิมาตั้งแต่
 ก่าเกิด ทั้งแต่เขาอยู่ในประเทศไทยมาแล้ว แล้วสิทธิอันนี้ได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญ
 ปี ๒๔๗๕ คงจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญ ๒๔๗๕ ที่ใช้มานั้นยอมรับรับรองสิทธิของท่านเหล่านั้น
 ทั่วทุกที่เมื่อจะมีการประกาศใช้ประมวลแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๕ และบรรพ ๖ ซึ่งออก
 พระราชบัญญัติขึ้น ประมวลแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๕ คู่มือเมื่อนามตรา ๔ บรรพ ๖ คู่มือ
 มาตรา ๘ โดยยกเว้นไว้ว่า การใช้ประมวลแพ่งและพาณิชย์นี้ ให้ยกเว้นบรรดาการปกครอง
 บริเวณ ๗ หัวเมือง การที่ขึ้นเป็นอยู่เช่นนี้ตลอดมา ในทางการรับมรดกก็ดี ในทางผังเมือง
 ก็ดี ก็เป็นไปตามคำวินิจฉัยที่ร้านของศาสนาอิสลาม แต่กรั้นมาถึงฉบับที่เร็ว ๆ มา นี้ คือ
 ปี ๒๔๘๖ รัฐมาตินครั้งนั้นได้ออกให้พระราชบัญญัติกำหนดระเบียบหนึ่ง อ่างเพื่งว่าให้
 วัฒนธรรมของชาวมุสลิม พระราชกำหนดฉบับนั้นได้ออกนอกฉบับประมวลฯ ซึ่ง
 ดึกว่าท่านกรรมการผู้หนึ่งคงจะเป็นออกกฎหมายที่ยุติธรรมในครั้งนั้น เมื่อ
 พระราชบัญญัตินี้เข้าผู้สภา ฯ เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน ๒๔๘๖ เพื่อออกพระรา
 ษราชกำหนดปล่อยให้การใช้ประมวลแพ่งและพาณิชย์ในทั่วไปหมด คือไม่
 คัดแยก ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าแก้ไขรัฐธรรมนูญเช่นนี้ไม่ถูก เพราะเหตุที่
 บุคคลแห่งประเทศในโลกมีคล้ายอย่างเดียวกับทั้งหมด เท่าที่ข้าพเจ้าค้น
 คิวอย่าง 3 ประเทศ คือรัฐธรรมนูญประเทศสวีเดนเซอร์แลนด์มีบัญญัติ
 อาร ฮิดวอล มีฟอร เคอะ-คอร (All *Swedes* & all
Swiss
 before the law) "รัฐธรรมนูญ"
 อารฮิดวอล มีฟอร เคอะ-คอร

นายสุวิชัย สิมะเสถียร (เขียนใหม่) : ข้าพเจ้าได้เห็นหน้าแก่ใจมาครา ๑๒
 แก่จากถาวรรมณูเดิมาว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และนักใจว่าย่อมมีฐานะเสมอกันใน
 ในกฎหมาย การที่ท่านได้มาแก่ใจรัฐธรรมนูญมาตราที่ ๓ ก็ดูเหมือนว่าท่านมุ่งหมายไปในเรื่อง
 เกี่ยวกับสิทธิของบุคคลส่วนหนึ่งซึ่งข้าพเจ้าขอเรียนให้ทราบในที่นี้ว่า เกี่ยวกับพวกอิสลาม
 ข้าพเจ้าก็สัมพันธ์ในการที่จะให้สิทธิแก่พวกอิสลาม เพราะว่าสิทธิขั้นนี้เป็นสิทธิขั้นที่แก่ง
 กำเนิด ตั้งแต่เราอยู่ในประเทศไทยมาแล้ว แล้วสิทธิขั้นนี้ได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญ
 ปี ๒๔๗๕ ดังจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญปี ๒๔๗๕ ที่ใช้มานี้ยอมรับรองสิทธิของท่านเหล่านี้
 ด้วยเหตุนี้เมื่อจะมีการประกาศใช้ประมวลแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๕ และบรรพ ๖ ซึ่งออกเป็น
 พระราชบัญญัติใหม่ ประมวลแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๕ ดูเหมือนมาตรา ๔ บรรพ ๕ และ
 มาตรา ๘ โดยยกเว้นไว้ว่า การใช้ประมวลแพ่งและพาณิชย์นี้ ให้ยกเว้นบรรพการ
 บรรพ ๗ หัวเมือง การที่ผู้เป็นอยู่เช่นนี้ตลอดมา ในทางการรับมรดกก็ ในทางวิเวก
 ก็ดี ก็เป็นไปตามคำจำกัดความของศาสนาอิสลาม แต่รับมาจนถึงสมัยที่เร็ว ๆ มา นี้ คือ
 ปี ๒๔๘๖ รัฐบาลในครั้งนั้นได้ออกใช้พระราชบัญญัติกำหนดระเบียบวิธี อ้างเหตุว่าเพื่อ
 วัฒนธรรมของชาวมุสลิม พระราชกำหนดฉบับนั้นได้ออกนอกสมัยประชุมสภา ซึ่ง
 คิดว่าท่านกรรมาธิการผู้หนึ่งคงจะเป็นออกกรรมาธิการกรรมาธิการในครั้งนั้น เมื่อ
 พระราชบัญญัตินี้เข้าสู่สภา ฯ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๔๘๖ เพื่อออกพระราช
 พระราชกำหนดฉบับนี้ให้การใช้ประมวลแพ่งและพาณิชย์นี้ทั่วไปหมด คือไม่
 ทั่ว ข้าพเจ้าเห็นว่าและรัฐธรรมนูญฉบับนั้นไม่ถูก เพราะเหตุที่
 บุคคลทุกประเทศในโลกยึดถืออย่างเดียวกันทั้งหมด เท่าที่ข้าพเจ้าค้น
 ตัวอย่าง ๓ ประเทศ คือรัฐธรรมนูญประเทศสวิสเซอร์แลนด์มีมาตรา
 อาร์ทิเคิล ๑๑ พาร์ท เกอ-ดอร์ (All citizens are
 + Sui
 before the law) "รัฐธรรมนูญ"
 อาร์ทิเคิล ๑๑ พาร์ท เกอ-ดอร์

1948

และรัฐธรรมนูญเยอรมัน มาตรา 10๑ ใช้คำว่า "อัล เยอรมัน อาร์ท อีควอล
เดอะ ลอ (All Germans are equal)" ที่ทำนองเดียวกับ
มาตรา ๒๑ ของเราฉบับนี้ *before the law*

แต่ถ้านักว่าท่านกรรมาธิการจะเห็นว่า การยกเลิกสิทธิของ
จะกลับไปคืนสิทธิเดิมให้แก่เราไม่ได้มัน ข้าพเจ้าขอเรียนถามว่าด้วยเหตุ
เดิมเรียกเว้นการรับรองสิทธิคามรัฐธรรมนูญ เมื่อเช่นนั้นเราอาจจะเสนอกฎ
ฉบับหนึ่งให้สิทธิเป็นไปอย่างเดิมก็ได้ หรือยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับที่พระราชก
นั้นก็ได้ แล้วกลับคืนฐานะเดิมสิทธิฯลฯ ข้าพเจ้าใคร่ขอเรียนให้ทราบว
ที่จะให้แบบของเบลเยียม มาตรา 6 คือทรงแยเข้าไปในมาตรา ๒๑ นั้นเอง
ยกเว้นไว้ความรัฐธรรมนูญเบลเยียมวรรคสุดท้ายซึ่งมีความว่า "เอสตามลิสต์
ปาร์ติคิวลาร์ เคส (established by law particular-
cases)" "ความว่า ถ้ารัฐใดพิเศษ เราอาจจะออกกฎหมายยกเว้นได้ แต่การใช้คำอย่างกร
ร่างมา คือใช้คำว่า ในฐานะ ถ้าหากว่าในฐานะเหมือนกัน แลกรณีนี้จะเสมอ
เมื่อความคิดเป็นไปในรูปนี้แล้ว ก็เสียหลักรัฐธรรมนูญทั้งหมด ด้วยเหตุที่ราช
ให้ที่ประชุมสภาเถียงกันว่า ในเรื่องการรับรองสิทธิของอิสลามเราพร้อมที่จะ
เปรียบกัน แต่การรับรองเช่นนั้นจะรับรองด้วยถ้อยคำออกกฎหมายยก
สิทธิเรา หรือว่าจะออกกฎหมายคืนสิทธิอันควรสมควรได้ให้แก่เรา หรือว่า
ธรรมนูญ แต่ถ้านักขบมเบลเยียม มาตรา 6 วรรคสุดท้ายไม่ใช่แต่อย่าง
อย่างนี้เราไปแล้ว การจะไปกันใหญ่ ข้าพเจ้าขอคัดค้านอย่างนี้
ข้างหน้า อย่างที่แต่... อาจจะผิดที่ที่เรา
ไปแล้ว ก็จะต้อง... จากที่

เพราะอยู่ในฐานะ

หลักรัฐธรรมนูญต่าง ๆ ตัวโต ที่เราเขียนไว้ในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับ เสรีภาพบุคคลย่อมเสมอภาคในความกฎหมาย หรือในกฎหมายที่แล้วแต่ ก็อย่าให้คำว่า "ในรัฐธรรมนูญหรือหลักสิทธิพิเศษที่กฎหมายพิเศษ ในฐานะ" เลย ข้าพเจ้ารอลงกัหวังในที่นี้ และจะให้การมาพิจารณาชี้แจงว่า ทำไมจึงใช้คำว่าในฐานะ จะยกเลิกโดยออกกฎหมายหรือแก้ไขหรือทำอย่างที่ว่าเจ้าเรียนไว้ หรืออย่างที่กรรมการผู้หนึ่ง คือ เจ้าคุณธรรมการีย์ ไม่ได้อธิบายไว้ ๒๑.๒๕ น.

พระยามานวราชเสวี (ประธานกรรมการ) : ข้าพเจ้าขอเรียนว่า ท่านผู้ให้ยกร่างแก้ไขเพิ่มเติม ถึงกรรมการจะเรียนด้วยประการใด ๆ ท่านก็รอลงกัหวังทั้งนี้ แต่เหตุที่เรียนมาครั้งนี้ก็เนื่องจากรัฐบาลมีหนังสือมาเมื่อวันที่ ๒๐ ซึ่งโปรดอำนาจให้ประชุมตั้งแล้วว่า มีเรื่องจะออกกฎหมายแห่ง มีมทกเว้นให้คนชนชาติในจังหวัดมณฑล ยะลา นราธิวาส ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเมียและมรดก

นี่ มีแต่หากมีว่า ชาติที่มีกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๕ ที่มีความว่าบุคคลละติน ถ้าจะออกกฎหมายแห่งยกเว้นพิเศษตามบางอย่างก็จะเป็นการรักรักกับ หรือรัฐธรรมนูญ บางฝ่ายก็เห็นว่ารัก บางฝ่ายก็เห็นว่าไม่รัก แต่ทางกรรมการเมื่อส่งเรื่องนี้มาให้กรรมการพิจารณาแล้ว ก็มีความเห็นว่า ตามร่างรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๕ ก็ไม่มีความรักแย้งประการใดเลย เพราะเหตุว่ารัฐธรรมนูญมีการประกาศสิทธิมีนามให้แก่มุสลิมทุกคนแล้ว *คือที่ร่างเป็นว่า/ที่ร่างรัฐธรรมนูญ* ขอบใจความว่า ฐานันดรศักดิ์โดยกำเนิดก็ดี โดยแห่งทั้งก็ดี หรือโดยประการอื่นใด กระทำให้เกิด เลกลสิทธิบางอย่างโดยเลย นี้ก็เป็นรูปของกฎหมายที่เขียนแสดงสิทธิมีนามชน ที่จะไม่ปฏิบัติมีนามชน คือฐานันดรศักดิ์ เป็นสิทธิมีนามชนไม่ใจสิทธิในทางแห่ง แต่เพื่อกับความสงสัยสำหรับตัวภาษาอังกฤษนั้นรักเจเนติ แต่ความภาษาไทยยังไม่รักเจเนติ จึงได้หาวิธีในคณะกรรมการ ถ้าพูดภาษาภาษาอังกฤษ คือ สเตตัส (Status) เพราะฉะนั้นเราจึงได้กล่าว

บุคคลย่อมมีฐานะเสมอภาคในกฎหมาย ข้าพเจ้าขอเรียนได้ทราบว่า มาตรา ๑๕ นี้เขียน

1950

มาจาก เคส คอเวร์ชันออฟ แมน 'ส โรส *Descoration of Man's rights*
 ประกาศสิทธิของฝรั่งเศส เขียนไว้มี 17๐๐ ข้อหนึ่งซึ่งมีความว่า " เมม บอร์น แอนด์ รี
 แมน ฟรี วิทท์ อีควอล ไรท์ (*Men born and remain free - with equal rights*)"
 แก่รัฐธรรมนูญของประเทศไม่ใช่ว่ามันนั้น แต่แปลว่า เสมอกันในกฎหมาย ประเทศเบล-
 เจียมก็เขียนเหมือนกันเหมือนกัน คือพูดคล้ายกันเหมือนกัน นี้ของเราที่เหมือนกัน /
 เพราะฉะนั้นในการที่จะให้สิทธิพิเศษและหน้าที่เฉพาะท้องถิ่นก็ไม่เป็นถาวรติด เพราะนี่
 เป็นสิทธิสามัญชน เพราะฉะนั้นที่เขียนเช่นนั้นก็ได้พยายามแก้ไขอันที่สุด เพราะท่านผู้
 เกียร กิจเดาน เขียนใหม่ไม่ยอมจะให้แก้กฎหมายเดิมแม้แค่น้อย เพราะฉะนั้นที่แก้ก็ไม่ยอม
 จะแก้ แต่ที่ได้ฐานะที่แก้ไขไว้ร่วมกัน เพื่อให้ท่านได้ความว่า พูดคล้ายกันฐานะเสมอกัน
 ความกฎหมาย ฐานันดรศักดิ์ก็แปลว่าฐานะของตนอยู่แล้วโดยทรง ก็ที่จะได้รับกันให้เห็นว่า
 สิทธิสามัญชน

15.19 น.

นายสุวิชน พันธเศรษฐ (เชียงใหม่) : ข้าพเจ้าใช้ตั้งท่านประธานกรรมการกิจการ
 อธิบายเหตุผลในการที่แก้ ก็ดูเหมือนท่านยืนยันว่าการแก้หรือไม่แก้ก็เหมือนกัน ก็ว่ากฎ-
 หมายฉบับเดิมที่มีรับรองสิทธิอยู่แล้ว แก่การที่ร่างฉบับนี้ ไม่ได้หมายความว่าท่านประธาน
 กรรมการกล่าว ข้าพเจ้ามีหลักฐานมายืนยันตลอดจนพระราชกำหนดที่ออกไปแล้วนั้น
 ข้าพเจ้าได้ข้างแล้วว่า สิทธินั้น รัฐธรรมนูญฉบับเดิมได้รับรอง เรายอมรับแล้วแต่คือพระ-
 รามยัตติให้คงใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 5 และบรรพ 6 ในบริเวณ 7 หัว
 เมือง เมื่อเห็นนี้แล้วก็หมายความว่าเราไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญเลย สิทธิในการถือศาสนาความ
 คำถ้อยให้ทราบ แต่ว่าการกระทำคือพฤติกรรมในการบริหารในครั้งหนึ่งได้มีความคิดไปว่าเรา
 จะให้วัฒนธรรมของเราจึงต้องยกงานบึงจีน จึงได้ทูลพระราชกำหนดยกเลิกสิทธิที่เราได้
 รับกับรัฐธรรมนูญเสีย เมื่อเป็นเช่นนี้ข้าพเจ้าจึงได้เรียนถามท่าน แต่ท่านไม่ตอบ ว่า
 ได้เรียนถามท่านว่า ถ้าเราจะตั้งระบอบ คือตั้งพระราชกำหนดฉบับนั้นนั่นก็ หรือจะ

เขียนพระราชบัญญัติเวนคืนสิทธิที่เราได้สูญเสียไปก็ดี จะเสียหายอย่างไร ที่นี้ถ้านักว่า
 ทำมาในทางที่ว่าจะยกเลิกพระราชบัญญัติเวนคืนสิทธิพระราชกำหนดฉบับนี้ไม่ได้ ไม่เป็นการ
 คืนสิทธิ หรือการ ออกกฎหมายเวนคืนสิทธิอื่นชดเชยของเขาให้แก่เขาไม่ได้แล้ว ข้าพเจ้าก็
 ขอให้ท่านตอบอีกคำว่า ท่านทำไปไม่บรรลุจุดความที่จะให้มีเงินไว้ในบ้านภาคนี้ แต่
 เป็นหลักเดิมไว้ว่า บุคคลย่อมมีฐานะเสมอกันในกฎหมาย ไม่ใช่ในฐานะอย่างท่านว่า

ที่นี้ท่านว่าคดีเดียวคือ ฐานะ จะก่อให้เกิดความยุ่งยากเองเองซึ่งกฎหมายลงไปยัง
 ที่ราชเจ้าเรียนให้ทราบแล้ว แต่ในชั้นนี้ชั้นนี้ รสให้ที่ประชุมรับรองว่า การเขียนกฎ
 หมายให้เวนคืนสิทธิ ที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ กับการยกเลิกกฎหมายที่ไม่ถูกต้องเกิดถ
 สิทธิของเราในระพาคือหรือไม่ มีชั้นหนึ่ง ถ้าทำไม่ได้แล้ว จะควรวัดใจมาให้ท่านผู้มากร
 ๒๒ อย่างวรรคท้าย มาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญเดิมจะโดนหรือไม่ รสให้ท่านได้ก่อนใน
 ข้อนี้ให้ทราบก่อน ความจริงข้าพเจ้าไม่ได้เป็นคนที่อะไรหรอก แต่พูดเพื่อประโยชน์
 ของส่วนรวม ถ้านักว่าความเห็นของท่านดี ข้าพเจ้าก็ขอถอน นี่เราเป็นประชาธิปไตย
 เยาวมาสู่กันด้วยเหตุผลทางหาก

15.22 น.

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรวรทไวทยากร (กรรมาธิการ) : มีใต
 รัฐสภาได้ยื่นข้อเสนาคั้งที่ห้ามประธานกรรมาธิการได้แจ้งให้สภา ฯ ทราบแล้ว และได้มอบ
 ให้กรรมาธิการไปพิจารณา ^{ขั้น} ความจริงนั้น ตามหลักการจะถือตามภาษาอังกฤษว่า "อิควอลล
 เบโฟร์ เดอะ ลอ" (*Equal before the law*) แล้วก็เป็นที่รับรองกันอยู่ด้วย
 ไม่มีผิดา ที่นี้เกี่ยวกับชาวไทยที่ใช้เท่านั้น เคียงไว้เราว่าเสมอเสมอกันในกฎหมาย หรือ
 ถึงขั้นว่าจะแก้ไปว่า ตามกฎหมายที่ดี คณะกรรมการกฤษฎีกาส่วนหนึ่งได้แสดงความเห็นว่า
 ถ้าเช่นนั้นก็หมายความว่ากฎหมายที่จะใช้ต้อง เหมือนกัน แต่บุคคลในเรื่องเดียวกันส่วนรับ
 บุคคลซึ่งปวง เรื่องเป็นอย่างนี้ถ้าจะแปลอย่างภาษาอังกฤษแล้วว่า หรือฝรั่งเศสที่ข้า
 เสมอกัน มีฟร็องซัว ล็องเตอ็อง เสมอกันก่อนนักกฎหมาย ส่วนส่วนภาษาไทยท่าน

1952

ก็ลงใจไม่ได้ ที่เขาใช้คำว่า มีผล หมายความว่าอะไร หมายความว่ามากรอหน้าเจ้าหน้าที เช่นศาล ต้องได้รับความคุ้มครองอย่างเดียวกันเหมือนกัน เขาหมายความว่านี่ไม่ใช่สิ่งที่ยอมรับได้ในกฎหมายจะต้อง เหมือนกันไปหมด

แต่ที่นี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาฝ่ายหนึ่งไปถือว่า ถ้าใช้คำว่า เสมอกันในกฎหมาย ความถ้อยคำอย่างนี้แล้ว บทกฎหมายที่จะต้องใช้จะคงเหมือนกัน จะไปแยกสำหรับคนบางพวก อย่างเช่นพวกที่มีกฎหมายอิสลาม อัลอิสลามศาสนาอิสลามนั้นไม่ได้ แต่ว่าคณะกรรมการกฤษฎีกาก็กำลังความอยู่เหมือนกัน เพราะเสียงดังกำลังอยู่ เรื่องเป็นเช่นนี้

ที่นี้เมื่อคณะกรรมการไปพิจารณาเห็นว่าสำคัญ และถ้าจะเสมอมาบอกว่าเสมอกันคือหน้ากฎหมาย คนไทยก็ไม่อยากจะใช้ และนักภาษาก็จะคิดเรื่อง เรื่องเป็นเช่นนี้ ที่นี้ เราก็หาทางเพื่อให้ได้ผลตามความต้องการ ถึงได้บอกว่า ฐานะเสมอกันตามกฎหมาย ฐานะนครศักดิ์ไม่ก่อให้เกิดเอกสิทธิ์ ฐานะแปลว่า ระดับนั้นเสมอกัน แต่ส่วนสิทธิ์ที่จะให้มันอาจจะมีความหมายต่างหากจากกันก็ได้ เรื่องเป็นเช่นนี้ คำว่า ฐานะ ก็รับกัน ฐานะนครศักดิ์ และ เชื่อว่าถ้าจะใช้ถ้อยคำอย่างนี้ก็เหมือนผลที่ได้จากคำภาษาอังกฤษที่ว่า "อีควอล ไรต์ส เกลอแองด์" แก้อ่าใช้คำแปลว่า เสมอกันในกฎหมาย คณะกรรมการกฤษฎีกาก็เห็นว่ากำหนดทางทำนก็เห็นว่าเสมอกันตามกฎหมายก็จะมีกฎหมายบอกว่า บทกฎหมายเหมือนกัน ถ้าบอกว่าจะเสมอกันคือหน้ากฎหมาย ก็ถ้าสภา ฯ เห็นว่าเป็นภาษาที่ใช้ได้ คณะกรรมการก็ไม่ขัดข้อง และมีความตรงกับภาษาอังกฤษได้ แต่ในเชิงภาษาคณะกรรมการรู้สึกจะคิดเรื่องที่ว่าเสมอกันกับหน้ากฎหมาย เดี๋ยวว่าคนไทยไม่ค่อยอยากจะใช้ ซึ่งได้นาวีพูดเสียอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งรับกับคำว่า ฐานะนครศักดิ์ที่ความมาข้างหลังด้วย และเชื่อว่ามีความที่ทั้งการนี้

15.26 น.

นายทิม กูวิทซ์ (ชอนแดน) : ท่านที่คณะกรรมการได้ไปเห็นคำว่าฐานะเสมอกันตามกฎหมายนี้ ข้าพเจ้าเข้าใจว่าข้อนี้เนื่องมาจากได้พิจารณาถึงเรื่องฐานะของอิสลามชน

1953

ซึ่งได้เสนอไว้ในอีกตอน แล้วก็มาเริ่มคำว่า มีฐานะ เสมอกันตามกฎหมายในทันที ข้าพเจ้า
 ได้พิจารณาแล้ว ข้อความที่เริ่มที่กับไม่เริ่มไม่เริ่มเกิดความหมายแตกต่างกันอย่างไร ยิ่งกว่านั้น
 จะทำให้ข้อความหมายนั้น ทำให้เสียความลงไปอีก ที่ว่าบุคคลมีฐานะ เสมอกันตามกฎหมาย
 ข้าพเจ้าไม่ชอบกับคำนี้ เพราะว่าที่จะให้มีฐานะ เสมอกันตามกฎหมายนั้น เพื่อประโยชน์
 ในการที่จะพิจารณากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าก่อผลกระทบต่อของอิสลามมิชอบ ไม่ทำให้ ก็
 ที่จะให้เริ่มข้อความได้ประโยชน์อย่างใดก็ตามก็ได้ เพราะว่าคำว่า มีฐานะตามกฎหมายหรือ
 คำว่า เสมอกันตามกฎหมายนั้น ก็มีความหมายอย่างเดียวกัน ยิ่งกว่านั้นข้าพเจ้าได้พูดว่า
 ทำให้เสียความลงไปอีกนั้น อาจจะมีผู้ซึ่งเป็นนักกฎหมาย อาจจะมีไปในทางที่ว่า เสมอ
 กันตามกฎหมายนั้น นอกจากอิสลามมิชอบแล้วอาจจะอ้างสิทธิในเรื่องกรรมสิทธิ์และมรดก ที่ว่า
 อิสลามมิชอบอาจจะมีการขายให้แก่หลายคนย่อมจะเว้นในรัฐธรรมนูณาการนี้ แต่ว่าถ้าเมื่อ
 เราจะทำให้สิทธิเช่นนั้น ทำไมเราจะไม่สิทธิกับศาสนาอื่นไม่ได้ เช่นอาจจะสิทธิอื่น ๆ
 แปลก ๆ ขึ้นมาอีก อย่างที่ท่านผู้แทนเสียงใหม่อภิปรายมาแล้ว เช่นสิทธิในที่ดินที่
 อาจจะมีเกิดขึ้นมา เพราะเราให้สิทธิเสรีภาพแก่เขาแล้วว่าจะถึงศาสนาใด ๆ ก็ได้
 แล้วอาจจะมีการสิทธิเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเช่นนั้น แล้วอาจจะเสมอกันตามกฎหมายเช่นนั้น
 ก็อาจจะเปลี่ยนแปลงเป็นความงบนน หรือถึงว่าเปลี่ยนแปลงก็เป็นศาสนาของเรา เช่นนี้ ท่าน
 จะว่าอย่างไร เพราะมีฐานะ เสมอกันตามกฎหมาย เพราะฉะนั้นการที่จะมาเริ่มข้อความนี้
 ก็อาจจะทำให้ยุ่งกันไปใหญ่ แล้วถ้าเราจะเอาไว้กลับมาเดิม ข้าพเจ้าเห็นว่าอาจจะใช้ได้
 โดยประการใด ๆ ใดทั้งสิ้น บุคคลหนึ่งบุคคลใดจะมีทราไว้ในกฎหมายนั้น ๆ เช่นใน
 เรื่องประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเรา ในเมื่อประกาศใช้ครั้งแรก เราก็ได้ประกาศ
 การให้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ก็มีบอกไว้แล้วว่า ให้ยกเว้นการให้ประมวล
 กฎหมายนี้ในบริเวณ 7 หัวเมือง ข้อนี้ใช้ก่อนจนกระทั่งถึงสมัยรัฐบาลจอมพล เมื่อ พ.ศ.
 2486 นี้เอง คือมานึกอย่างไรก็ไม่ความใจได้เสนอกฎหมายจะมีขึ้นขึ้นมา ยกเว้นไม่ทำให้

1984

ในบริเวณ 7 หัวเมืองนั้นด้วย ทั้งความนั้นเราก็ได้เข้ามาค้น ทั้งที่ใช้รัฐธรรมนูญ
 2475 จนกระทั่ง พ.ศ. 24๘6 เป็นเวลา 11 ปี เราก็ไม่เกิดข้อคิดอย่างไรเลย ไม่เกิด
 ข้อคิดของอย่างไรเลยเช่นนี้แล้ว ภายหลังมาบัดนี้เราจะมาเห็นว่าอันนี้ไม่ได้ ถ้าเมื่อ
 เช่นนั้นแล้ว ก็สิทธิหรือเสรีภาพใด ๆ ที่เราได้กับไปก่อนตั้งแก้ไขรัฐธรรมนูญมาจนกระทั่ง
 ถึงปี พ.ศ. 24๘6 นี้เป็นโมฆะ^{อีก} ละไร ๆ ก็เป็นโมฆะ เป็นโมฆะ ก็ตั้งแต่ปี 2475 -
 24๘6 เราทำอะไรเลย ไม่เห็นว่าจะเป็นโมฆะ หรือใช้ไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ เสียขึ้นมา
 เกิดรู้สึกว่าการทำอย่างนั้นไม่ถูกต้องแล้วจะแก้รัฐธรรมนูญ ซึ่งมีประกาศยืนยันเอาไว้ เป็นหลักประ
 ติความถาวรมันคงคงงชาติ แล้วเราจะละ เลงด้วยรั้วขยขึ้นมาเป็นอย่างไรจะใช้ไหนหรือ
 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้เข้ามาตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้ว แล้วเราก็แก้โดยกฎหมายจะ
 มันนั้นเอง ยกเลิกกฎหมายที่ประกาศห้ามไม่ให้ใช้บริเวณ 7 หัวเมือง แล้วสภา ฯ เรา
 ก็รับหลักการไป ถ้าหากว่าเห็นว่าอันนั้นศักดิ์สิทธิ์เสียแล้ว เราก็แก้กฎหมายอีกที่
 ก็กฎหมายฉบับนั้น จะว่าอย่างไร ข้าพเจ้าจำไม่ได้เพราะชื่ออีกยาวนัก แต่ฉบับนั้นหรือ
 เลิกเสีย แล้วทุกคนล้มไปใช้กฎหมายที่ใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถ้าให้ยก-
 เลิกการใช้บริเวณ 7 หัวเมืองแล้ว ฐานะของอิสลามชนที่โครับบุญเมื่อเราประกาศใช้
 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็จะกลับคืนมาดังเดิมอีก การที่เราจะแก้รัฐธรรมนูญ
 มาคราวนี้ซึ่งเราบอกแล้วว่าเป็นมิ่งขวัญนั้น ไม่ควรจะไปเอามาให้เป็นอย่างละ เลงด้วย
 ขี้ความ เราไปยกไว้ในศึกษาเหนียวแรงมันคงแล้ว จะกลับไปปลดปล่อยไว้ในชีวิตหรือ
 ริโตน ข้าพเจ้าไม่เห็นชอบด้วยอย่างยิ่ง ไม่ควรจะรับหลักการอันนี้ แล้วถ้ามันจะต้องการ
 ใดๆ ก็เช่นกฎหมายฉบับนั้น^{หรือ}ยกเลิกมันมาฉบับที่ออกสลับจนผลที่ได้ประกาศ
 ให้ใช้ใช้บริเวณ 7 หัวเมืองนั้นเสีย แล้วฐานะของอิสลามชนก็จะคืนมาดังเดิม ไม่ใช่นง
 มายุ่งเกี่ยวกับให้เสียเวลาของสภา ฯ เช่นนี้อีก.

15.33 น.

นายเสวตร์ เป็นของสามเณร (ระยอง) : ท่านได้ปรึกษาได้ทรงอธิบาย
ที่แจ้งชัดเขาเข้าใจว่าแจ่มแจ้งแล้ว คือว่าตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิมมาตรา 12 นี้
มีว่า บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายถ้าจะกำหนดเราอาจจะออกกฎหมายพิเศษอะไรไม่ได้
แต่ว่าภายหลังแก้ไขใหม่เราสามารถจะออกกฎหมายพิเศษได้ เพราะฉะนั้นไม่มีปัญหาอะไรที่จะ
ต้องพิจารณากันอีกแล้ว พี่ชายเขาขอให้ลงมติเสียดีกว่า.

นายจำลอง ชนนิสสัย (กาฬจนบุรี) : ขอให้เปิดอภิปรายก่อน

ทำการแทนประชาชนสภา ฯ : ไม่มีผู้รับรอง

สมาชิกผู้ขึ้นเป็นรับรอง

ทำการแทนประชาชนสภา ฯ : รับรองทั้งหมด ใช้ไม่ได้

นายสุวิชัย พันธุเศรษฐ (เชียงใหม่) : ข้อที่จะลงมติหรืออะไรก็ตาม ขอให้
กรรมการพิจารณาเสียก่อนว่ากฎหมายฉบับนี้ยกเลิกแล้วฐานะของอิสลามจะได้คืนหรือ ถ้า
ได้คืนแล้วถ้าไม่คืนเขาจะได้อิสลามหรือ ราษฎรมติเสียใหม่.

กรรมการ ไม่ได้ตอบ

ทำการแทนประชาชนสภา ฯ : กรรมการเห็นว่าลงมติแล้วไม่พูด เมื่อ
มีผู้เสนอให้ลงมติแล้วไม่พูด รัฐธรรมนูญมาตรา 12 ที่กรรมการแก้ไขเสนอมานี้
ใครว่าอย่างไร

นายจำลอง ชนนิสสัย (กาฬจนบุรี) : ผมเสนอขอให้เปิดอภิปราย ผู้ใด
เห็นด้วยโปรดรับรอง

มีสมาชิกรับรอง

ทำการแทนประชาชนสภา ฯ : ผู้ใดเห็นควรเปิดอภิปรายต่อไป ขอให้ไปปร

ยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ 27 คน

ทำการแทนประธานสภา ฯ : ผู้ใดเห็นควรลงมติได้แล้ว ขอได้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ 42 คน

ทำการแทนประธานสภา ฯ : เป็นอันลงมติ ข้าพเจ้าจะขอไปยังคณะมนตรี
ผู้ใดเห็นว่ามาตรา 12 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กรมการธิการร่างขึ้นมาเสนอ
ให้ท่านผู้ใดเห็นด้วยแต่ควรให้เป็นไปตามกัมม ขอได้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ 7๘ คน

ทำการแทนประธานสภา ฯ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอได้โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๘ คน

ทำการแทนประธานสภา ฯ : เป็นอันว่าเอาตามร่างกรมการธิการที่ร่าง
ขึ้นมาไว้ขอ

ต่อไปมาตรา ๑๐

นายโชติ คุ้มพันธ์ (พระเถร) : ในมาตรา ๑๐ ข้าพเจ้าได้แปรมติไว้ว่า
การยุบสภา ฯ นั้นจะห่าก่อน ๒ ปีไม่ได้ แต่ทางที่สุดสุดซึ่งแปรมติไว้ว่า การยุบสภาจะห่าได้
ในกรณีเดียวกัน ๑ ครั้งไม่ได้ คือข้าพเจ้าเห็นทั้งทางสภา ฯ ได้หม่อมทั้งสองเรื่องไม่ให้งาน
กรมการธิการพิจารณา แต่ทางกรมการธิการแล้วแต่เพียงคำว่าแปรมติของที่สุดสุด ซึ่งข้าพเจ้า
เองก็ยังไม่ทราบเหตุผลของคณะกรมการธิการว่า ที่ไม่รับคำว่าแปรมติของข้าพเจ้าด้วยเหตุผล
ประการใด แต่ทว่าจะประหยัคเวลาของสภา ฯ และเพื่อประสิทธิประโยชน์ ถ้ากรมการธิการ
แสดงเหตุผลให้ข้าพเจ้าพอใจ ข้าพเจ้าก็จะถอน

พระยามานวราชเสวี ประธานกรมการธิการ : ตามที่ท่านผู้แทนพระเถร
ขอแปรตัตินั้นกรมการธิการได้พิจารณาโดยรอบคอบ และก็ไม่ได้ปรากฏในรัฐธรรมนูญของ
ประเทศใดเขาขัดตัตินั้น เช่นนั้น ถ้าผู้แทนเขียงใหม่เสนอมาซึ่งกล่าวในกฎหมายฉบับนั้น เขา
เขียนไว้อย่างนี้เขียนไว้

นายทิม ลูฟสัน (ซอนแกน): ตามที่กรรมการ ไปกว่าว่าการชุมนุมจะทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกันกับที่ข้าพเจ้าขอของใจคนที่ชุมนุมลาครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกันไม่ชัดเจน เพราะเหตุว่าเหตุการณ์หนึ่งสมัยผู้แทนเมื่อมาแล้ว ยืนไปแล้ว และสมัยนั้นถ้าจะชุมนุมไม่ได้ แต่ว่าท่านสมาชิกไปผู้แทนชุด 1 ไปอีก 2 - 3 - 4 - 5 คน ๆ ไปก็ชุมนุมไม่ได้เหมือนกัน เหตุการณ์อย่างเดียวกัน ข้อความในที่นี้ไม่ชัด ควรเขียนให้ชัดกว่า การชุมนุมผู้แทนเพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์กับผู้แทนชุดนั้น ไม่เช่นนั้นก็ ไม่ถือว่ามีที่ชุมนุมไม่ได้ในเหตุการณ์เช่นนั้น ข้าพเจ้าขอให้เขียนไว้ให้ชัดเจน

นายสุวิชัย พิเศษขจร (เชียงใหม่): คือท่านสมาชิกที่อภิปรายเมื่อที่นี้ยังเข้าใจผิดสักหน่อย คือคำว่าชุมนุมครั้งเดียว ที่จริงก็เกี่ยวไร่ใดตลอดชาติ คือข้าพเจ้าขอเรียนให้ที่ประชุมที่ทราบ ยกตัวอย่างเป็นอุทธานรณเช่นรัฐบาลไปออกพรรษาที่ทางภาคเหนือนั้นอาจมองว่าไกลอย่างหนึ่งนอกสมัยประชุม ครั้นถึงสมัยประชุมก็เสนอต่อสภา ๆ ลงมติไม่อนุมัติพระราชกำหนดฉบับนั้น แต่รัฐบาลคิดว่าควรที่จะอพยพ หู เตละ คัมภีร์ ซึ่งให้รัฐบาลตัดสินใจที่รัฐบาลเอาทางนี้อาจมาช่วยประเทศชาติจะผิดหรือถูก ก็ออกไปให้ราษฎรเลือกตั้งใหม่ ชุมสภา ๆ เสีย เมื่อราษฎรเลือกตั้งสมาชิกใหม่ เป็นสมาชิกชุดที่ไม่รับหลักการอนุมัติพระราชกำหนดก็ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของที่เสียงเป็นเอกฉันท์ เมเยอร์ก็ถึงสมัยที่บริหารไม่ยอมรับพระราชกำหนดนั้นอีก ในตอนที่มีรัฐบาลต้องลาออก จะยุบอีกไม่ได้ จะชุมนุมอย่างไร ข้าพเจ้าขอถามไม่ได้ ถ้าปล่อยให้มีชุมนุมอย่างนี้แล้วพลครั้งที่ 2 มาไม่รับชุมนุมออกไป ออกไปเลือกตั้งเข้ามาครั้งที่ 3 ยุบอีก อย่างนี้เรื่อย ๆ คนใจเสาะมาถึงที่รับไว้พิจารณา จึงขอเสนอให้เป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นอย่ากลัวเลยสมัยข้างหน้าจะชุมนุมไม่ได้ เหตุการณ์คือเป็นอย่างนี้ ผู้ชุมนุมได้เรื่องถ้าเหตุการณ์ไม่ตรงกัน ที่มีการชุมนุม ๆ นั้นรัฐบาลทุก ๆ รัฐบาลในโลกต้องช่วยด้วย ความรับผิดชอบที่จะช่วยความอดทนและอดกลั้นเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าการชุมนุมสมัย ๆ นั้นทำให้เครื่องมือนสำคัญที่รัฐบาลได้รับที่มิได้ประโยชน์อะไร นี่ข้าพเจ้าเห็นว่าที่กรรมการร่างงานนี้ชอบแล้ว และมีประโยชน์ด้วยกันได้ ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าเห็นตามกรรมการ

การเห็นตามกรรมาธิการก็ขอให้อ่างว้างนี้ไม่ควรจะไปเพิ่มเงินอะไรเลย.

15.41 น. นายโชติ คุ้มพันธ์ (พระนคร): ความจริงข้าพเจ้าแปรชาติไว้ให้เป็น 1 ปี และตามที่เพื่อนสมาชิกของข้าพเจ้าแปรชาติตามที่กรรมาธิการร่างมาที่ ข้าพเจ้าก็ทราบ และก็ทราบถึงที่มาแต่โดยคำแปรชาติที่มีมาจากกฎหมายเยอรมัน เพราะเหตุที่กฎหมายเยอรมันมีข้อบกพร่องเป็นเหตุของข้าพเจ้าเองก็บอกไว้ ไม่เอาเพราะมีข้อบกพร่อง ก็มีการประชุมสภาอ้างว่า คือการชุม ๒ หนนั้น หนแรกบอกความเกินหาชนไม่ตรงกับสมาชิกสภา ชุม หนที่ ๒ ชัดกันชุมเรื่อง ๆ ข้าพเจ้าขอให้สภามีใจเอาแต่หนึ่งหรือ ๒ เดือน ๓ เดือน และข้าพเจ้าไม่คิดใจเรื่องชุมสภา ที่ตั้งใจเรื่องอื่น ข้าพเจ้าขอถอนเสีย.

นายเลื่อน พงษ์โสภณ (นครราชสีมา): ขอเสนอให้สมมติ
มีสมาชิกสำรอง

ท่าการแทนประชาชนสภา ฯ : มีผู้เสนอให้ลงมติแล้ว มาตรา ๓๐ ตามที่กรมราช
การเพิ่มเติมมาที่ท่านผู้ใดเห็นโปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือสวมาก

ท่าการแทนประชาชนสภา ฯ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย โปรดยกมือขึ้น

สมาชิกยกมือคนเดียว

ท่าการแทนประชาชนสภา ฯ : เป็นอันว่าขอตามกรมราชการ ต่อไปมาตรา ๒๒ ~~ที่~~
~~ที่~~ ที่มติที่กรมราชการ ไป เสร็จหรือยัง

พระยามนตรีสุวารี ประธานกรมราชการ : ขอให้เอามาตรา ๒๒ ครีก่อน

นายเศวตร เป็นพงษ์สุภานต์ (ระยอง) : ในการประชุมคราวก่อนนี้เราตกลงกัน
ว่าตุลาการรัฐธรรมนูญควรจะเป็นคนกลาง แต่การร่างนี้ไม่บังไว้ก็ว่าจะเอาใครก็ได้
เพราะฉะนั้นสภา ฯ อาจจะเอาคนของสภา ฯ เองเป็นตุลาการก็ได้ เพราะจะหนี
ข้าพเจ้าขอเดิมอย่างนี้ " ซึ่งรัฐสภาตั้งขึ้นจากบุคคลที่ไม่ใช่ผู้พิพากษาหรือสมาชิกสภาฯ
คือเป็นคนกลาง

พระยามนตรีสุวารี ประธานกรมราชการ : ตามที่กรมราชการเขียนไว้
ความดังนี้ " คณะตุลาการรัฐธรรมนูญประกอบด้วยบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐสภาตั้งขึ้น"
หมายความว่า บุคคลใด ๆ ก็ตามถ้าเป็นผู้ที่ทรงคุณวุฒิก็แต่งตั้งได้ทั้งนั้น ผู้ที่อยู่ในสภา
อาจจะเป็นคนที่มีคุณวุฒิสูงกว่าใคร ๆ เขมก็ได้ เพราะฉะนั้นขอให้กว้างไว้ก็อย่างนี้ดีกว่า
~~นายเศวตร เป็นพงษ์สุภานต์ (ระยอง)~~ (ระยอง) : ขอท่านอย่าได้เสียใจเลย คือที่
ข้าพเจ้าว่าเป็นคองพูด คือว่านี่ในที่ประชุมได้อภิปรายไปในตอนองว่า การตั้งคณะ
ตุลาการขึ้นเพื่อพิจารณารัฐธรรมนูญเวลาเกิดข้อขัดแย้งขึ้นนั้น ต้องการคนกลางจริง ๆ ไม่
ต้องการคนในสภาหรือฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายตุลาการ และครั้งแรกท่านก็ได้ขอสงวนไว้ว่า
ขอสงวนไว้สัก ๓ คน หรือ ๓ คน อะไรก็สั่งไม่ลงก็ได้ คือประธานอะไรก็อะไร ผลที่สุด

ท่านก็บอกว่าจะเอาคนภายนอกแล้วก็อย่าสงวนเลย เอาคนภายนอกทั้งหมด คือที่ประชุม
อธิบรายกันไปว่า ถ้าเอาฝ่ายนี้หมดก็ก็อาจจะเข้ากับฝ่ายตนเอง ถ้าเอาฝ่ายบริหาร
ฝ่ายบริหารก็จะดูอำนาจ ถ้าเอาศาลมาเกี่ยวกับก็จะมีจิตใจไปในทางที่จะเกี่ยวกับ
การศึกษาชาติของตนเอง เมื่อเป็นดังนี้จึงตกลงเอาบุคคลภายนอกทั้งหมด ไม่มีสิทธิหวาง
ราชการ อำนาจทั้ง ๓ ไม่ครบจนกว่าผู้ที่จะเป็นตุลาการที่ หมายควมว่าจะเป็นการ
บ้านพักที่ ตุลาการนอกตำแหน่งก็ดี จะเป็นข้าราชการฝ่ายบริหารนอกตำแหน่งที่ได้รับ
เป็นบ้านพักที่ เราต้องการอย่างนี้ แต่ก็มีกรมราชทัณฑ์ไว้เช่นนี้สักวันจะตั้งเจ้าคุณ
มานะ ๆ ก็ได้ เจ้าคุณศรีธรรมราชเบสก็ได้ ท่านบรรณที่เป็นที่ปรึกษาได้ อย่างนี้ก็ไม่ถูก
กับความคิดเห็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้นไหน ๆ ท่านก็เป็นกรมราชทัณฑ์รักษาเยียรก็อยู่
เป็นอันมาก ท่านเองก็มีความคิดเห็นว่า ไหน ๆ เราจะเอาคนภายนอกก็เอาคนภายนอก
ให้ ท่านควรจะมีเงินไว้ไหม ห้าหมื่นให้เสนอนอนในสภาหรือฝ่ายบริหาร หรือตุลาการ
ถ้าท่านรับรองให้เป็นไปดังนั้นแล้วเราก็ไม่มีอะไรขัดข้องขอให้เป็นอย่างนี้จริง ๆ แต่
ถ้าหากว่าท่านจะเอาอย่างนี้เสนอนานี้แล้ว ก็ขอเอาวางเดิม ๆ กับเดิมกันเข้ามาดีกว่า ฝ่ายการ
ที่จะหาอย่างนี้.

15.47 น.

เจ้าพระยาศรีธรรมราชเบส กรมราชทัณฑ์ : คือเรื่องนี้นานใจมอบให้กรมราช-
การไม่พิจารณา เราได้พิจารณาแล้วโดยรอบคอบแล้ว เราเห็นว่าเขียนไว้อย่างกว้างอย่างนี้
ดีที่สุด แต่ส่วนท่านจะพิจารณาหรือไม่รับก็แล้วแต่ท่าน ทำไมท่านจะמהเห็นว่าอยู่ใน
สภาไม่มีความรู้ หรือผู้ที่อยู่นอกสภาความรู้ เอาคนที่มีความรู้ดีที่สุด ให้มีวงกว้างไว้ดีกว่า
อย่างที่กรมราชทัณฑ์หนึ่งบอกว่า คนที่มีความรู้ที่สุดในทางกฎหมาย เติมนเข้าอยู่ใน
สภา แล้วท่านไม่เอาเขาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วท่านไปเอาคนภายนอกที่มีความรู้แล้ว
จะได้ของดีอย่างไร ได้ คือเราคิดจึงไว้แล้วว่าคุณวุฒิไม่ใช่เอาคนในสภาทั้งหมด สัก
ใคร ๆ ที่มีความรู้ เราเอาคนที่ที่สุด จะอยู่นอกหรืออยู่ในสภาที่เหมือนกัน นี่เป็นความเห็น

โดยวิธีสุทธิที่สุด เมื่อเรามีที่แล้วแต่ท่านสมาชิกทั้งหลายว่าจะเอาตามกรรมวิธีการ หรือไม่เอา และข้าพเจ้าเห็นว่าความที่ร่างมาเจิมนั้น ข้าพเจ้าก็ไม่รักนัก และอีกมาพักความประนีประนอม กับผู้แทนนคร นคร ผู้แทนนครนั้นอยากจะเว้นไว้แต่ประธานสภา อากูโสและประธานสภา ผู้แทน นอกจากนี้ให้เลือกตั้งกัน ในฐานะที่เป็นกรรมวิธีการ ข้าพเจ้ารู้สึกเห็นว่าเพื่อประนีประนอมกับผู้แทนนคร โทเน ๆ จะเลือก 15 คน จะเลือกแค่ 13 คนเอาไว้วันใด 2 คน เว้นไว้ทำไม จะเลือกก็เลือกให้หมดก็แล้วกัน เมื่อเลือกแล้วจะเลือกประธานสภาหรือ โจรก็ได้ผู้ดีทรงคุณวุฒิเราเลือกได้ทั้งนั้น อย่างนี้จะได้ประโยชน์กว่า เราจะไปจำกัดทำไม นี่เราความคิดก็อย่างนี้ จริงอยู่วันนี้เราพูดกันยังไม่แน่นอนอย่างไรในอย่างนี้ ก็อย่างที่เรา พูดซ้ำประเดี๋ยวพูด ๆ ไปดกลัวจะอย่างนั้นผิดไป ^{หรือไป} ข้าพเจ้าก็อยากจะเป็นอื่น ก็อยู่ที่เรา ควรจะอภิปรายกันว่า ใน พร เลือกผู้ทรงคุณวุฒินี้ต้องเลือกผู้ที่ดีที่สุด และผู้ทรงคุณวุฒิที่สุดนี้ นายาก เพราะฉะนั้นมีสมาชิกอยู่ในนี้ทั้งสองสภาเกือบ ๒๐๐ คนหาใครคน ก็คนดี ๆ มาเป็น สภาบนสภาล่างเสียหมดแล้ว และเห็นอยู่ภายนอกที่ไม่ดี ก็ที่เขารับว่าเป็นตะกอนค้างอยู่นั้น คนที่ดีร้อนเข้ามาอยู่ในสภาหมดแล้ว ๒๐๐ เท่าไรคน แล้วเหลือที่ไม่ดี ๆ ๗๗ แล้วทำไม ท่านจะไม่ไว้ใจคนในสภา ๆ ถ้าไว้ใจคนนอกได้ทำไมเราจะไม่ไว้ใจคนในนี้ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าเราเขียนร่าง ๆ ไว้อย่างนี้จะดีกว่า ท่านจะเอาหรือไม่ก็แล้วแต่ท่าน เรา เห็นอย่างนี้จึงได้ร่างมา และท่านจะเห็นหรือไม่ก็แล้วแต่

15, 50 น.

นายจำลอง ชนโสภณ (ภาคจนบุรี): ความจริงมีหลายเรื่องก็ยังไม่เข้ามาถาม นาย โทนี่อะไรนัก ที่ท่านผู้แทนเชียงใหม่ได้ถูกขึ้นคัดค้านร่างที่กรรมวิธีการ เสนอมาใหม่นี้ ก็โดยเหตุผลที่ว่า จะทำความข่าวดูจะจำใจให้แก่เหตุการณ์ที่จะแก้ไขต่อไป คือว่าถ้าตามมาตรา ๑๒ ทวิไปแล้ว รัฐสภาเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการตุลาการ ซึ่งถ้าแม้ว่ารัฐสภามีจิตใจอำเหียงแล้ว ก็จะแต่งตั้งพวกผู้แทนขึ้นได้ทั้งหมด เมื่อเรื่อง เป็นเช่นนี้แล้วขอให้ท่านคณะกรรมการตุลาการของ โจรตรองดูที่หรือว่า ถ้าเชื่อว่าท่านเป็นศาลแล้วเกิดเรื่องขึ้น เช่นนี้แล้ว รัฐสภาแต่งตั้งคณะ

คณะกรรมการตุลาการของเขาคิดสินเอาจานความเชื่อถือของเขา ก็ตามประเพณีของ
 สถานแล้ว ท่านจะนึกว่าอะไร—ในกรณีเช่นนี้ ที่ข้าพเจ้าไม่ว่า—เพราะเหตุว่าเป็นส่วนได้
 ของสภาผู้เขื่อนกัน ขอให้ท่านคิดดูในเรื่องนี้ให้ถี่ถ้วนกันว่า อัครราชบัณฑิตที่จะมาถึงรัฐ
 สภาได้—เมื่อใดเรื่องเกิดขึ้น และอีกประการหนึ่งที่ท่านกล่าวอ้างว่าไม่มีมติเห็นอกสภานี้ ข้าพเจ้า
 คิดว่ายังไม่เป็นความจริง เพราะเหตุว่าคนที่มีเขื่อนกันนอกสภาที่เขาไม่อยากจะเข้ามา
 เกี่ยวข้องกับการเมืองก็มี อย่างเช่นข้าราชการบ้านนอกเป็นต้น ท่านดูตัวอย่างเมื่อคราวที่แล้ว
 ก็แล้วกัน ท่านสั่งกรรมการขึ้นสอบสวนคดีความรัฐธรรมนูญนั้น ท่านนายกรัฐมนตรีนี่เองได้
 เชิญเอาใคร เชิญเอาคนนอกสภาทั้งนั้น แล้วจะหาว่าคนนอกสภาไม่มีความรู้อย่างไรได้
 ยังมี คนข้างนอกสภานับว่ามีหลายบุคคลธรรมดา ยิ่งธรรมดา แต่ว่าท่านจะเอาคนให้ข้าพเจ้า
 ที่ไม่ว่าเพราะเป็นประเพณีของสภา ที่ข้าพเจ้าบอกท่านเช่นนี้ขอให้ท่านคิดดูให้ถี่ถ้วน

15. ๑๘ น.

เจ้าพระยาศรีธรรมราชเทศ กรรมการธิการ : ตามที่ท่านว่าก็มีเหตุผลไม่ใช่ว่าหนึ่ง
 และข้าพเจ้าว่าก็มีเหตุผลอย่างหนึ่ง แต่ว่าข้าพเจ้าได้ว่าไว้ในวันก่อนแล้วว่า ตุลาการรัฐธรรมนูญ
 บุคคลที่เราตั้งไว้ก่อนยังมีเหตุผลเกิดขึ้นเลย เมื่อเวลาที่เราริใจเย็น ๆ ไม่มีเรื่องรีวเรา
 ตั้งประจำไว้ เมื่อเราตั้งประจำไว้แล้ว เหตุการณ์จะเกิดขึ้นอย่างไรก็ไม่มีการปรึกษาในการ
 ที่ตั้งคนในคณะนี้เป็นกรรมการ ข้อที่ท่านอ้างว่าคนนอกสภาอาจจะคิดว่าคนในสภา ข้าพเจ้าไม่
 เห็นง เพราะฉะนั้นกรรมการผู้เขื่อนไว้กว้าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ท่านเลือกคนนอกด้วยก็ได้
 กรรมการธิการ ไม่ได้บอกไว้ให้ท่านเลือกแต่คนในสภาหรือบุคคลในบุคคลหนึ่ง และขอให้ท่านระลึก
 ไว้ว่า เราตั้งผู้บุคคลผู้พิทักษ์ความเป็นตุลาการ ๓ ท่าน ผู้ที่ได้รับหน้าที่เป็นตุลาการก็ต้อง
 สำนึกในฐานะและหน้าที่ตำแหน่งของตัวว่าเป็นตุลาการ เมื่อสำนึกว่าตนเป็นตุลาการแล้ว
 แม้ว่าจะเป็นสมาชิกสภาหรืออยู่ในพรรคใด แต่ได้รับเกียรติยศอันสูงเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ
 แล้ว เราก็ต้องทำหน้าที่อย่างสมเกียรติไม่ตองเข้ากับพรรคใด สักใดก็ได้ ผู้ที่เป็นประชาชนที่
 ไปนั่งบนบัลลังก์นั้นจะเป็นใครก็ตาม ถ้าว่าน้ำที่โดยถูกต้องแล้วไม่ตองคิดถึงพรรคพวก ไม่ตองมี

อดคิด ไม่ถกถกัว และไม่ต้องเห็นแก่หน้า เราว่าระเบียบการของเราไม่ สนิทใกล้ชิดบุคลากร
 รัฐธรรมนูญซึ่งถึงคนที่ทรงคุณวุฒิหรือโดยมากเข้าใจว่าคงถึงผู้ที่เคยเป็นผู้พิพากษาคณะตุลาการ
 หรือเคยเป็นประธานศาลฎีกา หรือผู้มีที่ตำแหน่งสูง หรือมีละนันผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ใดก็ตาม
 เขียวชาดเป็นพิเศษ จะอยู่นอกหรืออยู่ในสภาฯเราไม่ว่าละ ขอให้ท่านสังฆราชเจ้าบ้าง
 ตั้งนอกทั้งในสิ่งใดทั้งนั้น สิ่งแม้ว่าในต่างประเทศซึ่งมีพรรคการเมือง และต่อไปเราก็จะก่อ
 มีพรรคการเมือง ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้ว่าเสียทีเดียว เพราะว่าเราจะต้องพรรคไหน แต่ไม่
 โดยสมาชิกทุกพรรค เสียดขึ้น ไม่งั้นแน่แล้ว ท่านต้องสมัครของ ท่าน เราต้องคำนึงที่โดย
 ไม่ต้องเห็นแก่หน้าบุคคล และไม่เห็นแก่พรรคใด ๆ สนิทใกล้ชิดข้าพเจ้าได้รับหน้าที่แต่งตั้งให้
 เป็นตุลาการ เช่นนี้ ข้าพเจ้าไม่คงคิดถึงสภาเลย การที่ความในรัฐธรรมนูญจะเป็นการผิด
 ถูกอย่างไร ข้าพเจ้ากลับตาไม่คงคิดถึงสมาชิกเลย นี้พูดที่โดยความสัตย์ และไม่ต้องว่า
 ศาลฎีกหรือสภาฎีก และว่าที่จริงข้าพเจ้าเองก็ได้เล่นดำรงตำแหน่งในฐานะเป็นตุลาการ
 ตั้งแต่ก่อนจะถึงสูงสุด และว่าทางสภาข้าพเจ้าขึ้นเคยเป็นประธานสภา เป็นตั้งแต่สมาชิก
 จนเป็นประธานสภา เพราะฉะนั้น เมื่อข้าพเจ้าไปนั่ง-ศาลเราเป็นตุลาการ รัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้า
 ไม่คงคิดทางสภาหรือทางสภา ข้าพเจ้าเอาตำแหน่งนี้ของข้าพเจ้า คือในการที่ความจะเป็น
 อย่างไร ข้าพเจ้าก็หวังว่าตุลาการ จะต้องทำหน้าที่อย่างนั้น ตุลาการระหัดหน้าไม่ใช้กรรมการ
 เราเขียนไว้ชัดเจน.

15.56 น.

พ.ศ. ลวง อภัยวงศ์ (พร ชนตรี): เรื่องนี้เราเถียงกันคราวก่อนมาซึ่งหนึ่ง
 แล้วมาเถียงกันคราวนี้อีกก็ ความจริงฝ่ายสมาชิกพยายามจะแก้กันอย่างที่ เสนอมาแล้ว หากทาง
 รมว.รักดีเสรีฯหาทางออกไม่ได้ก็ได้ แต่คนเราเมื่อจะออกก็ออกได้ ที่นี้ถ้าเขียนไว้กว้าง ๆ
 ก็มีผลเสียเหมือนกัน แต่คิดว่าถ้าจะทำอะไร เราต้องไว้ใจตัวเราเอง คือสภา ฯ นี้ได้ลง
 มติอะไรก็ลงไว้ใจตัวเอง ตัวเองต้องซื่อสัตย์เสียก่อน ถ้าตัวเองกล่าวเขียนอะไรจะ
 เขียนอย่างไรก็เถอะ เพราะฉะนั้นเราทำอย่างนี้ไม่ใช่สภา ฯ นี้มีข้าพเจ้านั่งถึงความใหม่

มาก็ต้องรู้สึกว่าจะไปใช้เอาเปรียบคนอื่นเขาว่าจะเอาชนะเขาอย่างเกือบ ไม่ถูก เราก็ดึง
 หนักตัวเราเองบ้าง ถ้าแพ้ก็แพ้ ชนะก็ชนะ และหาวิธีชนะคนอื่นโดยไม่ถูกเรื่องไม่ได้
 เราต้องทำตัวอย่างก่อน ถ้าเราไม่ทำตัวอย่างแล้วจะให้ใครเอาตัวอย่างเรา เพราะ
 ฉะนั้นถ้าสถาบันจะให้ข่าว สบมติดต่อไปข้างหน้าเวลาเลือกเราก็เลือกคนข้างนอกเขาก็เลือก
 เรื่อง เพราะฉะนั้นเสียงก็มวดยากแล้วเรายังมีเรื่องเสียงกันอีกนิด ข้าพเจ้าคิดว่า
 ขอสมควรแล้ว ขอให้ลงมือ

มีสมาชิกรับรอง

ทำการแทนประชาชนสภา ฯ : ข้าพเจ้าขอให้ลงมติมาตรา ๕๒ กรณีนี้ ผ่านผู้ใด
 เห็นด้วยกรรมาธิการขอใดไปรยกยกขึ้น

สมาชิก ยกมือส่วนมาก

ทำการแทนประชาชนสภา ฯ : ผ่านผู้ใด ไม่เห็นด้วย ขอใดไม่รยกยกขึ้น

สมาชิกยกมือ 3 คน

ทำการแทนประชาชนสภา ฯ : เป็นอันว่าเห็นด้วยกับกรรมาธิการ

พระยามานวราชเสวี ประธานกรรมาธิการ : ตามที่สภา ฯ ขอมอบหมาย

มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๑ และ ๗๑ ไม่ให้กรรมาธิการไปร่างเสนอมหา กรรมาธิการพิจารณา
 เห็นเป็นการสมควรที่จะถามความบางประการ เสียก่อน จึงจะยกมาขึ้นในสภา

หลักการมาตรา ๕๕ เดิมมีความว่า "การเปิดอภิปรายทั่วไปต้องมาจากสภาผู้แทน
 การบริหารและสงฆ์ก็ต้องการทำให้ที่ประชุม มติของรัฐสภา" แต่สภาได้สงฆ์ก็ให้เปิด
 หลักการของมาตรา นี้ไม่โดยให้มีการบริหารและสงฆ์ในสภาผู้แทน มติหน้าที่จะเริ่มถาม
 สภา ฯ จึงมีว่า หลักการในมาตรา ๕๕ ที่สภา ฯ แก้ไขแล้วนี้จะกินความไปถึงมาตรา ๕๘
 ด้วยหรือไม่.

นายเลียง ไชยภาค (อุบลราชธานี) : ข้าพเจ้ารู้สึกระอาใจเพราะเหตุว่า
 ข้าพเจ้าเองเข้าไปจับกับแน่นอนเหลือเกิน เพราะว่าการให้ความหมายที่อธิบายกันไม่ และระบุมหัง
 ขนานประธานเป็นผู้รับเอาเหตุไป ท่านกล่าวว่าเมื่อท่านแก้ไขหลักการวางหลักการอย่างไรแล้ว
 ก็จำเป็นจะต้องเอาหลักการ ซึ่งมีความหมายอย่างเดียวกันไปแก้ไขในบัญญัติของ มติที่
 ท่านเคยมีเมื่อคราวว่าให้ความหมายอย่างไรก็ดูเหมือนควรจะเอาท่านเองว่าท่านรับมาตรา ๕
 ไปนั้นไปเพื่ออะไร.

พระยามาพรราชเสวี ประธานกรรมาธิการ : คณะกรรมาธิการรับไปแก้ไข
 สภา ฯ ได้พิจารณาว่า ให้พิจารณาหลักการของบทบัญญัติเรื่องนี้ มาตรา ๕4 มาตรา ๕๕ มาตรา ๕
 เป็นมาตรา ๆ ไปตามลำดับของเจ้าคุณศรีธรรมราชเมศ กรรมาธิการ วิสามัญคนหนึ่ง
 แต่ที่สภา ฯ มอบให้ไปพิจารณา กรรมาธิการ วิสามัญได้พิจารณาโดยยึดตามเครื่องจักรกลที่พิจารณา
 ว่า มาตรา ๕๕ ที่สภาตกลงในมติไปนั้นว่าในการปรึกษาคดี การลงมติคดี ให้เป็นไปในสภา
 ผู้แทน กรรมาธิการ ได้พิจารณาว่ากรณี เรื่องนี้คำเป็นเรื่องมาอย่างไร มาตรา ๕๕ ตรงกับ
 มาตรา 41 เดิมซึ่งจะพูดกันว่า โหวต ออฟ เช่นเซอร์ ฯ หมายความว่าเปิดอภิปราย
 หัวไม่ ผลจะลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีทั้งคณะหรือรับตัว ในส่วนมาตรา ๕๕ นั้นมันเป็น
 การชี้ชัดความไว้วางใจในเมืองต้น มันเป็นคนละเรื่อง กรรมาธิการ ได้ไปพิจารณาที่แรก
 เป็น ๆ ที่ท่านองคมนตรี ฯ กัน แต่พิจารณาโดยเครื่องจักรกลแล้วเป็นคนละเรื่อง มาตรา ๕๕
 ขัดความไว้วางใจเมืองต้นคล้าย ๆ เวลาเราดูข้อสามก็บรรยายกันอย่างหนึ่ง และเมื่อถูกขึ้นแล้ว
 จะเป็นสุทธสมาหรือจะต้องแสดงว่าคดีอีกอย่างหนึ่ง คนละตอน เพราะฉะนั้นในเมืองต้น
 กรรมาธิการก็มีความเห็นต่าง ๆ กัน ข้าพเจ้าในฐานะที่เป็นประธานกรรมาธิการจึงมาตาม
 มติเป็นอย่างนี้เพื่อให้ผู้ที่มีความเห็นอย่างไร ได้อภิปรายกันเสียก่อน เพราะกรรมาธิการ
 มีความเห็น ๒ กระทรวงต่างกัน ไม่เหมือนกัน.

ซึ่งได้ยกย่องให้สมควรความดีในการรับเข้ามา คือลงมติไว้วางใจที่จะใช้ไม่บริวารงานแก่กับ
 เขามากกว่านี้ สมควรว่าสภาสูงพอจะสภา 80 เสียงแล้วในสภาผู้แทน 80 รวม 140 เสียง
 ก็ไม่ใช่ได้ แล้วแปลว่ารับเข้ามาได้ และสมควรว่าวันรุ่งขึ้นในการเปิดอภิปรายทั่วไปในวง
 เป็นอำนาจของสภาผู้แทนโดยจะเพาะ คราวนี้สมาชิกสภามีมากกว่า ก็เหลืออยู่มากกว่า 80
 ถ้าเอา 172 ยังเหลือ 112 คนมันเองทำได้ทั้งนี้คิดว่าน่าจะเกิดมติที่ถ้อยขึ้น ป็นแปลว่ารับเข้า
 มาแล้วหรือพูดคล้าย ๆ ส่งเข้ามาบอกเสียหรืออะไรโดยผ่านเองก็ขึ้นซึ่งมีผลเสียหลายเช่นนี้
 ข้าพเจ้าเห็นว่าสภาฯ นี้ก็น่าจะได้ถือตามพระเถลิงเดิมซึ่งเราได้ออกลงกันแล้วว่าการควบคุม
 นั้นตัวเราก็เป็นแต่สิ่งที่จะดูตามอย่างเดียว ส่วนการรับเข้าหรือไล่ตกก็เป็นหน้าที่ของสภาล่าง
 จะซึ่งทำนี้เป็นความเข้าใจของข้าพเจ้าที่จะซึ่งเข้าใจได้ในวันนี้.

16.07 น.

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กรรมการธิการ : ข้าพเจ้าคิดว่าวิธีที่ดีที่สุดเพื่อให้

สภาที่วันจชัยได้เต็มพระเถลิงมีอย่างไรขึ้นนั้น เจ้าขอได้เพียงในชั้นกรรมาธิการมาแจ้งต่อ
 ท่านแล้วท่านจะรู้ว่าเรื่องมีอย่างไร คือเรื่องนั้นก็ยังไม่ถึงชั้นกรรมาธิการ ข้าพเจ้าเข้าใจว่า
 เป็นที่รบกวนทั้งหมดว่า สภาได้ลงมติไปแล้วเท่าที่เกี่ยวกับมาตรา 56 ว่าด้วยการเปิดอภิปราย
 ลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลซึ่งเป็นที่เข้าใจกันว่าจะไม่ให้พอสภาที่มีเสียงเช่นนั้นก็ให้ข้าพเจ้าว่า
 อย่างที่ถูกหรือไม่ไม่ทราบ แต่ที่เถียงกันว่าส่วนที่ลงมติไว้วางใจซึ่งมีอยู่ในมาตรา 88 สภา
 นี้ได้ลงมติกดออกไม่ถึงด้วยหรือไม่ซึ่งกรรมาธิการฝ่ายข้างมากเห็นว่ากินไม่ถึง ข้างน้อยเห็น
 ว่ากินถึง เรื่องเถียงกันอย่างไร ที่นี้ในฝ่ายข้างน้อยซึ่งข้าพเจ้าคนหนึ่งเห็นว่าในหลักการที่
 พูด หลักการวันเสาร์ที่ 20 สภาฯ ไม่ได้เถียงหลักการเรื่องมติ สภาเถียงกันในหลักการว่า
 สภาจะให้พอสภาที่อำนาจแต่งตั้งถอดถอนรัฐมนตรีหรือไม่ และยังคงทำไปในวันที่เสาร์ที่
 22 เมื่อผ่านพระธานตอนมาตรา 61 มาเพื่อพิจารณามาตรา 61 ก็ระบุไปถึงมาตรา 88
 มาตรา 89 มาตรา 70 ซึ่งเราพูดก็ตั้งใจ พึงกรรมาธิการก็เห็นว่ากินตลอดถึง และนั่นเป็น
 ความเห็นข้างน้อย ที่นี้ทางฝ่ายข้างมากได้ออกมติการถอดลงเฉพาะมาตรา 88 ซึ่งเป็น

เรื่องที่ดินไม่ได้ไว้วางใจรัฐบาล แต่ไม่กินถึงมาตรา ๕๘ ก็มีผู้เสนอว่า ขอให้ทฤษฎีสถา
 อำนาจในการลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล แต่ไม่ให้อำนาจลงมติไว้วางใจ แต่ใช้ อำนาจไม่
 ต้องไว้วางใจ รัฐบาล มาตรา ๕๘ อีกหนึ่งถึงอำนาจพฤตสภากตามมาตรา ๕๘ เป็นต้นคดีความ
 มติของสภา ฯ นี้จึงข้างมากอย่างนั้นนั่น แต่อำนาจของพฤตสภากตามมาตรา ๕๘ ที่จะไว้วางใจ
 รัฐบาลนั้นในทางเอาจริงก็ไว้ ~~การที่~~ซึ่งเสียงข้างมากเห็นว่าไม่อย่างนั้นก็ไม่ได้ คือหัว
 มงคุดหลายังกร คน ๆ เดียวมีสิทธิแต่งตั้งรัฐบาลแต่ไม่มีสิทธิถอดถอนรัฐบาลซึ่งเป็นไปไม่ได้
 และความเห็นส่วนตัวข้าพเจ้าเห็นว่าไม่อย่างที่ไม่งาม คือไม่เป็นการยุติธรรมแก่พฤตสภา
 เพราะเหตุว่าในชั้นแต่งตั้งมาตรา ๕๘ พฤตสภามีอำนาจไว้วางใจรัฐบาล แต่ถึงเวลาถอด
 สภาผู้แทนไปถอดเอาเฉย ๆ ไม่ปรึกษาหารือเสียงเลย แล้วเวลาเดียวกันก็ไม่เป็นขั้วรวมแก่สภา
 ผู้แทน เพราะเหตุว่าพฤตสภาจะตำหนิหรือสรรเสริญส่วนพระ เกษไม่สำคัญเสียงเลย คือเวลาใดถอด
 นอกว่าสภาผู้แทนทุกแห่งว่า อย่างไรก็ดีสภาผู้แทนก็รู้สึกว่าจะเอาเปรียบสักหน่อย และ
 มีข้อหาอีกอย่างหนึ่งถ้าจะไปในรูปเช่นนี้แล้ว สภาผู้แทนและพฤตสภา รวมกันประชุมตั้งรัฐบาล
 ไปวันนั้นก็ไม่มีผลสักประการหนึ่ง รุ่งขึ้นสภาผู้แทนจะให้ออกเสียงที่ ~~ทุก~~ก็ได้ ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่าเป็น
 เรื่องที่ไม่สามารถทำได้ แล้วด้วยเหตุที่ฝ่ายข้างมากยืนยันว่าสภา ฯ คงจะติเตียนมาตรา ๕๘
 ไม่ลงมติเลยไปถึงมาตรา ๕๘ ไม่ด้วย จึงตกลงที่จะให้ผ่านสภา ฯ

16.12 11.

พ.ศ. ๒๔๖๖ อดิยังศ์ (พระนคร): ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเรื่องนี้มีมติแน่ที่จะ
 ไล่เจียงกัน เพราะว่าท่านประธานกรรมาธิการ เองก็น่าจะทำได้ และท่านประธานก็จะ
 ดื้ออิดได้ ข้าพเจ้าอยากจะทำหน้าที่ประชุมให้ฟังว่า เรื่องที่เราตกลงกันวันก่อนมีตัวอย่างไร
 นายช้อยรทนต์เขาแปลมาแล้ว เขาวางอย่างนี้ "พระสยามนครเสวี ประธานกรรมาธิการ
 ว่า มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๑ มาตรา ๗๐ เมื่อที่ประชุมได้ตกลงไปในมาตรา ๕๘ แล้ว ในนาม
 ของกรรมาธิการข้าพเจ้าอยากจะทำขอไปแก้ไขและเสนอเข้ามาใหม่ ถ้าสภา ฯ ไม่ช้อยรช้อย

ร่วมกันและลงมืออย่างเดียวกันแล้ว สภา ฯ ไปทำโดยเสนอข้อเท็จจริงตามกรณี ๆ ขึ้นมา
พิจารณาด้วยกันแล้วลงมติกันไปในเรื่องมาตรา 84 มาตรา 85 หรือในมาตรา 80
พิเศษ ๆ ที่เราไปพูดกันมา เพราะฉะนั้นความเข้าใจของสภา ฯ นี้และโดยเพราะท่านสมาชิก
ส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ใช่หมายความว่าสมาชิกอื่น ๆ ซึ่งนั่งในสภา ฯ นี้จะต้องเข้าใจอย่างท่าน
หาญได้ ข้าพเจ้ายืนยันเองตลอดเวลา พระองค์วรรณคดี เจ้าคุณศรีเองก็ดี และในศิษยา
ภักดิ์ บดกลบมาตรา 86 ถดถอยอย่างไร มาตรา 86 จะเป็นไปอย่างไร มาตรา 86 จะไป
พูดมาตรา 86 เจ้าคุณศรีเองก็โศกเสกเสก การพิจารณานี้ให้พิจารณาเป็นมาตรา ๆ ไป
ทีนี้ใครจะพูดกันว่าสภา ฯ นี้มีความเข้าใจอย่างไรบ้างแล้ว ข้าพเจ้าก็อาจจะถามว่า
ในการที่ท่านพิจารณามาตรา 54 ท่านเข้าใจอย่างไร มาตรา 54 ซึ่งเป็นสมัยใหม่ท่าน
เข้าใจอย่างไร มาตรา 54 บดกลบให้รัฐสภาไม่อำนาจในการควบคุมราชการบริหารแผ่นดิน
และท่านพูดกันถึงเรื่องที่ไม่ไว้วางใจหรือแปลว่า ท่านพูดถึงในเรื่องมติความไว้วางใจ แต่
ข้าพเจ้าไม่ได้ถือว่าเป็นการผูกมัดมาตรา 56 หากแต่เป็นไปดังนี้ไม่ ระเบียบแบบแผนที่ดี
เมื่อเช่นนี้ท่านกลับไปว่ามาตรา 56 เป็นการผูกมัดมาตรา 86 ข้าพเจ้าก็สงสัยได้ว่า มาตรา
54 เป็นการผูกมัดมาตรา 86 และผูกมัดข้อ ๆ ไป เพราะว่าเป็นมาตราแม่บท แม่บทว่า
อย่างไร ก็แยกออกไป จะแปรผิดก็อย่างไรก็อยู่ในไปหลักหลักการ แต่ข้าพเจ้าไม่ได้ถือ
เช่นนั้น ในการวินิจฉัยข้าพเจ้าพูดเช่นนั้น และเหตุผลฝ่ายข้างมาก คือฝ่ายที่เห็นว่าการศึกษา
จะพิจารณามาตรา 86 นี้ไม่ได้ผูกมัดโดยสภา ฯ นี้ ไม่ได้มีการลงมติกันเช่นนั้น และในการ
พิจารณาการศึกษาไม่พิจารณามาตรา 86 ความวางเดิมก็ไม่ผิด และในการที่จะไม่เอาความร่าง
ว่ากรรมาธิการขึ้นความร่างมาตรา 86 ก็ไม่ได้คิดสังฆิทธิมาใหม่ใหม่เป็นเรื่องตรงไปตรงมา
เมื่อเช่นนี้คณะกรรมาธิการก็คิดว่าถ้าให้เป็นที่รวมพูดฝ่าย เราตกลงกันอย่างนี้ มันหากเกิด
ขึ้นอย่างนี้ ในการที่จะคิดให้สภาสูงไม่ต้องลงมติความนี้พูดกันในหลักการ ว่าอย่างนี้ ย่างท่าน
เห็นว่าเรื่องก็จะเป็นส่วนของผู้ร่างจริงจริงต้องการให้ความเห็นกันนั้นให้กันได้ และข้าพเจ้า

ว่าถ้าเขาฆ่าฝ่ายข้างมาก ข้าพเจ้าเห็นว่ามันไม่ใช่เป็นเรื่องอย่างเดียวกัน และแบบอย่าง
 ทางประเทศเหมือนกัน ข้าพเจ้ารู้สึกชุกใจเหมือนกัน คือข้าพเจ้าคิดว่ามาตรา ๕๘ ซึ่งเป็นผล
 มาจากมาตรา ๕4 ไม่น่าจะลงมติเช่นนั้น แต่ลงมติดังนั้นข้าพเจ้าเคารพมติ และมาตรา
 ๕๘ เป็นกรณินการเปิดอภิปราย ร่างเดิมซึ่งเราไม่ได้ลงเสียงเลย คือว่ากรรมาธิการร่างมา
 ๕4/๗๗ ว่า สมาชิกสภาผู้แทนเหล่านี้มีสิทธิในการ เปิดอภิปราย ข้อนี้เราตกลงไม่มีเสียงกันเลย
 แต่กรรมาชนิตเหล่านี้มีสิทธิสภาสูง เขามารวมทวงกันเป็นกรณีซึ่ง ได้มีการ เสนอมติเปิดอภิปราย
 แล้วบัดนี้จึงว่าจะให้ใคร เป็นผู้ตัดสินว่าจะให้รัฐบาลยอมหรือไม่ ส่วนอีกคนหนึ่ง คือมาตรา
 ๕๘ ก่อนที่รัฐบาลจะเข้ามารับหน้าที่จำเป็นต้องได้รับควมเห็นชอบจากร่างเดิมที่กรรมา
 แล้วกรรมาธิการส่วนข้างมากมีความเห็นว่ามีสิทธิไปขอร่างเดิมไปลงมติเรื่อง และ
 แบบอย่างจะเป็นประเทศฝรั่งเศสหรืออังกฤษเขาก็แยกเป็นคนละกรณี แต่รัฐบาลก็ ๆ จะถือ
 ว่า การไว้วางใจของสภาสูงจะเป็นเรื่องสำคัญ เป็นเรื่องที่จะให้รัฐบาลออกหรือจะไว้ในรัฐบาล
 อยู่ ที่นี้เป็นคนละกรณีที่รัฐบาลมาตกลงนโยบายและการให้ความไว้วางใจ ในตอนนั้นเป็น
 เรื่องของรัฐบาลซึ่งก่อนที่เราจะตั้งใจว่ารัฐบาลที่จะเข้ามาที่จะควรให้ความมั่นคงเพียงใด ใน
 การที่จะให้รัฐบาลเป็นผู้ให้ความมั่นคงนั้นก็ย่อมจะเป็นประโยชน์ซึ่งจัดการภายในและต่าง
 ประเทศ ซึ่งให้รัฐบาลจะรับผิดชอบต่อเพียงไร ก็เป็นแต่เพียงเหตุผลส่วนตัวซึ่งขึ้นใจ ในการ
 เสียงกัน เสียงกันได้ แต่เมื่อเวลาสรุปข้อตกลงของกรรมาธิการ ได้มีความคงรอยกันว่าเรา
 เอาอย่างนี้ดีกว่าเราไม่เอาสภาว่าในการที่จะให้สภาสูงควบคุม ราชการแผ่นดินเราจะให้
 ควบคุม กล่าวโดยละเอียดเพราะไว้วางใจและไม่ไว้วางใจ เอาอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ เอา
 เสียงเท่านั้นคือหมายความว่าถ้าไม่ไว้วางใจ คือถ้าจะให้สภาสูงแล้วทั้งคณะทั้งคณะและ
 อุตุนท้าย และถ้าไม่ให้สภาสูงแล้วก็ไม่ให้คณะแต่คณะ แต่โดยเหตุที่มติของสภา ๆ นี้
 ได้ลงไปแล้วในมาตรา ๕4 มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖ และที่ ๕๗/๗๗ ซึ่งต่างมาตรา
 ๕๘ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๗๐ อยู่ เมื่อเห็นนั้นกรรมาธิการ จึงลงความไว้ให้สภา ๆ นี้
 ได้พิจารณาว่าโดยความเห็นส่วนข้างมากและส่วนข้างน้อยอยู่ว่าสภา ๆ นี้จะเอาอย่างไร

กรรมการก็จะไม่ร่างให้.

18.23 น.

นายเดือน พงษ์โสภณ (นครราชสีมา) : ตามที่ท่านคณะกรรมการได้กล่าว
 เมื่อที่ที่ว่าท่านอาจจะปิดตัวมาตรา 54 อันเป็นแบบหนึ่งมีข้อความอย่างไรผมเข้าใจว่าสมาชิก
 สภา ฯ ก็ทราบแต่เป็นมาตรฐานในการพิจารณาต่อไปก็ได้ ข้าพเจ้าใคร่ขอทราบเรื่องนี้
 ประชุมสภา ฯ นี้และรู้สึกถึงความจำเป็นที่ท่านทั้งหลายได้ระลึกรู้สึกถึงที่สักครั้งว่า ข้าพเจ้า
 ก็น่าสามารถช่วยเทียบเคียงที่เห็นว่าในมาตรา 54 เราถือว่าเป็นแบบหนึ่งหรือมาตราหนึ่ง
 เมื่อเราได้แจ้งกันในที่ประชุมสภา ฯ นี้แล้วเราเพียงกันแล้วเพียงกันอย่างมากมาย ท่าน
 คณะกรรมการก็ได้กล่าวว่า มาตราที่เขียนไว้เช่นนั้น เขียนไว้เป็นเพียงแบบที่เคย
 เท่านั้น ส่วนมาตราอื่น ๆ ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่มีคำสั่งพิจารณาในขณะนั้น
 เมื่อมีความเห็นอย่างไร และจะให้แก้ไขอย่างไร ถิ่นนั้นก็ให้เป็นที่แน่นอน ไม่ใช่ถือว่าเป็น
 ข้อผูกมัด ข้าพเจ้าเชื่อเหลือเกินและข้าพเจ้าจำได้แน่นอน และข้าพเจ้าก็สามารถได้ว่า
 เป็นอย่างนั้น ก็เมื่อเป็นอย่างนั้นจึงขอยามาถึงมาตรา 58 มาตรา 58 นี้มีการไว้ว่างใจหรือ
 ไม่ไว้ว่างใจรัฐบาลในการไว้ว่างใจไม่ใช่การเปิดอภิปรายทั่วไป ในการเปิดอภิปราย
 ทั่วไปในที่ในสภา ฯ นั้นบอกว่า การเปิดอภิปรายทั่วไปนั้น ไม่ใช่ให้สมาชิกทุกสภาได้มีอำนาจ
 ที่ตกลงกันในขณะนั้นมีอำนาจเพียงว่า 1. อำนาจในการตั้งกระทู้ถาม 2. อำนาจในการ
 ชี้แจงในการเขียนกฎหมายไป หรือ อำนาจ 3 ที่ประชุมรวบรวมกันหลาย ๆ ข้อ ไม่มีสาระ
 สำคัญที่ได้กล่าวกันในขณะนั้นอย่างนั้นจริง ๆ ที่ที่ย้อนมาถึงมาตรา 58 ซึ่งมีกล่าวไว้ว่างใจ
 ในการที่จะตั้งรัฐบาลนั้นก็ดี ข้าพเจ้าขอทราบจะอย่างไรว่าจะได้ประโยชน์อะไร
 ในเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่มีอำนาจตามกฎหมายในมาตรา 58 ที่จะเปิดอภิปรายทั่วไปได้
 แล้ว แล้วก็ตาม เหตุที่จริงจะมาสงวนอำนาจในการที่จะไม่ไว้ใจและไม่ไว้ใจต่อรัฐบาลนั้น
 สัก และถ้าหากว่าสมมติว่าสภา ฯ นี้จะมอบอำนาจให้ท่านไป และได้ประโยชน์ในการบริหาร

หรือใคร เป็นประโยชน์สักนิดหนึ่ง ในการมณฑลอำนาจนั้นนอกจากเกียรติ แต่ที่หาอย่าลืมว่า
 เกียรติที่ได้มันมีค่างหมายความถึงว่าเกียรติใด ๆ ก็ตามที่เราจะหาประโยชน์ต้องเป็นเกียรติที่
 พอเหมาะพอสม คือว่าอย่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เราได้เกียรติ ๆ อะไร เรามีเครื่อง
 มือทั้งสองฝ่าย เกียรติในการที่รัฐบาลหาไม่ได้ก็เราก็เปิดอภิปราย เกียรติของรัฐบาลก็ได้
 จากสมาชิกสภาคือว่าหากว่าสมาชิกวุฒิสภาอะไรไม่มี ก็ตามเกียรติในการที่จะพูด
 เราได้ มีเครื่องมือที่จะต่อสู้ แต่สมาชิกสภาอาวุโสเป็นผู้มีโอกาสที่จะมาว่าวางใจรัฐบาล
 ทำแต่เกียรติอะไร ไม่เห็นมีเกียรติอะไร คือท่านไม่ได้มีอำนาจเหมือนอย่างข้าพเจ้าอภิปราย
 มาแล้ว คือคณะที่จะมีรัฐบาลท่านก็ไม่เอาด้วย แต่เวลาในคณะที่ทั้งรัฐบาลท่านก็เอา
 ทางที่ท่านเอาทางข้าพเจ้าท่านยอมไว้ให้สภาได้อย่างนี้ ข้าพเจ้าไม่เห็นว่ามันได้ประโยชน์
 อะไรแม้แต่สักนิดเดียว ในที่สุดก็พูดจบแล้ว

ในที่นี้ข้าพเจ้าขอท้าเป็นครั้งสุดท้ายว่า ข้าพเจ้าจำไม่ได้จริง ๆ ว่าในมาตรา

54 นั้นท่านกรรมการได้กล่าวหาว่าไม่เชื่อถือขอให้เปิดดูรายงานการประชุมเกี่ยวกับว่า
 มาตรา 54 นั้นท่านกรรมการได้กล่าวหาว่าขอให้สภา ๆ นี้ได้อุปถัมภ์ พูดกันถึงว่าลงมติอะ
 กันและท่านประธานคัดค้านเข้าด้วยมาตรา 54 และคงให้กรรมการฯ ขณะแล้ว ส่วนการแก้ไข
 มาตราอื่น ๆ นั้นแก้ไขได้ เป็นอย่างนี้จะแก้ไขอย่างไร ๆ ก็ได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้ายัง
 ยืนยันมตินี้ และข้าพเจ้ากล่าวรับรองด้วยเกียรติและสภา ๆ นี้ทั้งสภา ๆ คงได้เป็นอย่างดีข้าพเจ้า
 ได้ยื่น.

1974

16.๒7 น.

นายสนานต์ สายสว่าง (นกรปฐม) : รัฐธรรมนูญของเราได้พิจารณาด้วยที่เป็น
 จำนวนหลายสิบมาตรา มีปัญหาที่จะแก้ไขมาตรา ๕๖ โยงถึงมาตรา ๕๘ ซึ่งเป็นเนื้อหาสำคัญ
 และเป็นเนื้อหาที่รัฐบาลคิด ในใจองร่ำพเจ้า ๆ อดกว่ารัฐธรรมนูญที่จะเป็นหรือตาย ถ้า
 เร็วหรือไม่ถึง ~~รัฐธรรมนูญ~~ ได้เห็น้อยอยากมาเป็นเวลานานอยู่ที่ปัญหา ๒ ข้อนี้ และระช
 กรมในวันข้างหน้าถ้าจะรอดก็ จะอธิบายกันในวันนี้ร่ำพเจ้าอย่าไว้ด้วยคือประชาชนโดยของ
 โทษเราได้อย่างมา ๒๔ ปี เป็นมาแต่ไหน รู้กันแต่ไหน มีร่ำพเจ้าฝากเอาไว้ให้คิด และไม่
 ได้มีความสำคัญเข้าแก่ใครและพรรคหนึ่งพรรคใด ชาติเจ็ดคือผู้พรรคกลาง มีความเป็น
 กลาง ไม่ได้ขึ้นอยู่กับพรรคใด แต่เพื่อจะรักษาไว้ซึ่งในวันข้างหน้าของทั้งสองมารา
 นั้นนั้นเหตุผลที่ได้อธิบายให้รู้ ได้มีความเกี่ยวข้องกัน ไม่มีสิทธิ์ที่จะเปิดอภิปรายและลงม
 ในการ เปิดอภิปรายและลงมติได้ แต่เหตุผลที่จะยกขึ้นไว้จะรักษาไว้กันไว้ให้รัฐธรรมนูญ
 ตลอดไป จะเอาทำให้ใกล้ถึงเพื่อเหตุผลที่ในวันข้างหน้ายังมีเวลาแก้กันได้อีก ซึ่งความจริง
 หมดก็ ไม่ต้องการที่จะมีสภาสูงหรือสภาเดียว แต่จำเป็นต้องยอมไปก่อน ฉะนั้นร่ำพเจ้าเห็นว่า
 หน้าหน้าเราหากัน ข้างฝ่ายมีการสนทนากัน ถึงร่ำพเจ้าที่กลัวความเราใจน้อยเอาคนกัน
 หนึ่งกัน ในส่วน ๒ มาตรานี้จะ ได้ตลอดไปด้วยกันและถ้าจะ ไร่ระแวงระวังกันด้วยดีที่ ฉะนั้น
 ปัญหาที่มีอยู่จำนวน ๕๖ เป็นมาตราที่ลงมติโดยคะแนนเสียงและประชาชนได้ราคาไป และก็
 เป็นแนวทหนึ่งข้างหาก เลี้ยวด้วยตัวควบคุม ส่วนมาตรา ๒๕ เป็นแนวทหนึ่งอีกข้างหาก
 ว่าด้วยการบริหาร เหตุผลโลกจะมาโยงถึงกัน ถ้าจะว่ากันอย่างนั้นว่ากันใหม่ เพราะ
 จะเห็นว่า ร่ำพเจ้ายังมีความเห็นอื่นเช่น เจ้าชระการกรมของสภาสี่ระของชาติก็ควร จะ เป็นไปคาม
 มาตราที่มาตรา ๕๖ แต่ไว้ว่าสภาผู้แทน ~~ที่จะ~~ เท่านั้นที่จะ เปิดอภิปรายและลงมติไม่ไว้วางใ
 รัฐบาลทั้งชุดหรือแค่คนหนึ่งคนใด ~~นี้ที่สภาผู้แทน~~ ~~แล้ว~~ โดยคะแนนเสียงแท้ ที่มีการลงมติ
 ไว้วางใจ เพื่อตั้งรัฐบาลเราก็ควร จะยอมให้เข้ไปไม่สำคัญที่ว่าเมื่อ ~~ตั้ง~~ ~~ตั้ง~~ ก็มาสู่เมื่อ
 เวลาจะเลือกตั้งใหม่บ้าง นั้นเป็นอุปมาอุปไมยหาเหตุผลสนับสนุนเพื่อ ให้รัฐธรรมนูญออก

ไม่ได้

ไม่ได้ ข้าพเจ้าไม่รู้จักใครจำสองอันนี้ไม่ตกลงกันดีไม่ได้ และคงจะพูดผิดด้วย
 ข้าพเจ้าไม่ได้พูดถึงคนอื่น แต่กลัว เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอฝากไว้กับท่านนี้และประชา
 สมที่มาจากข้าพเจ้าขอเขียนหน้าในกาที่ เราจะเห็นหน้าเราหากัน เพราะฉะนั้นข้าพเจ้า
 ขอเขียนหน้าว่ามาตรา ๕๖ ๒๕ เป็นไปตามที่ลงมติและมาตรา ๕๘ ๓ ให้เป็นไปตามที่โหวต
 มติ.

10.51 น.

นายทองเปลว รลภูมิ (สมาชิกประเภทที่ ๒) : ความจริงปัญหาเรื่องนี้
 ดำเนินโดยคณะ เพราะถือเป็นปัญหาของข้าพเจ้า แต่เผอิญกรมวิชาการไม่ได้เอ่ยถาม/
 ข้าพเจ้าเพราะกลัวว่าข้าพเจ้าจะพูดอะไรก็ได้ คือเรื่องเป็นอย่างนี้ หลังจากที่มีการมาช
 การได้วันมาตรา ๕๘ - ๕๙ และมาตรา ๗๐ ต่อไป ไปทำการเพื่อพิจารณาและยกร่าง
 ข้อมติใหม่ขึ้น ข้าพเจ้าเองได้มาพิจารณาเห็นว่ามาตรา ๕๘ - ๕๙ และ ๗๐ นั้นเป็น
 คณะกรรมการที่มาตรา ๕๖ ซึ่งเราต้องถือว่า สภาผู้แทนเท่านั้นที่จะเสนอคดีเปิด
 อภิปรายในนโยบายทั่วไปได้ ความจริงในเรื่องนี้ ขอโทษที่จะพูดถึงหลักการ แต่จะ
 พูดแก่สำเนาที่ท่านคงจะได้อ่าน เมื่อถึงที่สุดเล็กน้อยที่คงจะเอารายงานการประชุม
 มาอ่าน เมื่อถึงนี้เป็นรายงานการประชุมเมื่อพิจารณามาตรา ๕๘ เสียก่อน คือวันหลัง
 ไปในวันพิจารณามาตรา ๕๔ - ๕๕ คณะวันเสด็จจำวันถัดมา และข้าพเจ้าวันนั้น
 เองก็ได้ตามท่านประธานว่าเราพิจารณามาตรา ๕๕ ที่ลงมติเสมอกลั้นนั้น นายคอน
 วัจกระโร แล้วขอความเห็นที่ลงมติเสมอกลั้นอีกประการหนึ่งนั้น แล้วท่านประธาน
 ทรุ่ผู้ซึ่งได้กลั้นให้ทางฝ่ายตกลง พยายามความจำอย่างไรทำประธานมากกว่าหมาย
 ความอะไรแต่เพียงมาตรา ๕๖ ที่ท่านไป ส่วนหน้ามาตราอื่นไม่ได้มีความมุ่งหมายไป
 ถึง ข้าพเจ้าขอใจ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงได้ทำหนังสือยืนยันไปยังท่านประธานผู้
 กรมวิชาการอีกครั้งหนึ่งว่าสำเนาหน้ามาตรา ๕๘ - ๕๙ - ๗๐ ควรจะยึดถือหลักการใน
 อำนาจที่สภาผู้แทนสภา คณะเราอย่างนี้แล้วเราจะพิจารณาผู้พิมพ์และหลักการของ

ระนองรัฐธรรมนูญแล้ว เราถือว่ามีกว่า ๕๔ ทั้ง ๆ ที่เราบอกว่ามีอำนาจ
 ความคุมราชการแผ่นดินนั้น ถ้าเราจะมีอะไร เค้าก็ถามความคุมราชการแผ่นดิน
 นึกเองที่ประชุมก็บอกว่าจะ เหวะเค้าในเรื่องที่จะดูตาม แต่ส่วนนี้ในการ เปิดอภิปราย
 ในนโยบายทั่วไปนั้นเราไม่ให้ รัฐบาลเขาเอารหัสลับในมือจะสง่างามนั้น แต่
 เฉลี่ยเมื่อรัฐบาลเข้ามามีอำนาจมาตลอด ๕๘ - ๕๙ และ ๖๐ เราแล้วก็มีอำนาจ
 อีกอำนาจหนึ่งซึ่งอยู่นอกหลักการ ก็หมายความว่าเกี่ยวกับความไว้วางใจ ถ้าเราจะ
 แบ่งอำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารแล้ว ถ้าเราจะพูด
 ในทางหลักการ เราก็มีน้อยกว่าในทางนิติบัญญัติก็มีอำนาจในทางนิติบัญญัติ โดยจะเหาะ
 ก็คือการควบคุมการ บริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งในการควบคุม
 การบริหารราชการแผ่นดินนี้เราก็แยกเป็นข้อ ๆ เช่นเป็นข้อว่า ข้อ ๑. มีสิทธิที่จะ
 ตั้งคณะรัฐมนตรีได้ ๒. ที่จะมีเปิดอภิปรายทั่วไปในนโยบายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ
 รัฐมนตรีเป็นรายตัวหรือทั้งคณะได้ ๓. ในเรื่องที่จะให้ความไว้วางใจแก่คณะ
 รัฐบาลที่จะบริหารราชการแผ่นดินได้ ประเด็นเช่นนี้รัฐบาลเขาเห็นว่าคณะเรื่อง
 รัฐบาลเขายอมโดยที่รัฐบาลเขาได้เข้าไปแล้วในมาตรา ๕๕ ที่ว่าไม่ต้องการให้สภาอาวุโส
 มีสิทธิที่จะเปิดอภิปรายในนโยบายต่อไป แต่รัฐบาลเขาเห็นว่าสำหรับในเรื่องที่จะ
 ให้รัฐบาลได้รับความไว้วางใจก่อนหน้าที่จะเข้าควบคุมราชการบริหารแผ่นดินนั้นใช่
 คณะหลักการ หมายความว่าความคุมราชการบริหารเป็นเรื่องที่จะต้องได้รับความ
 ความไว้วางใจจากรัฐสภาคือเมื่อเข้าไปบริหารราชการแผ่นดินแล้ว ในตอนนั้นเรา
 ก็คิดว่าอย่างไรให้พูดสภาเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะเราด้วยความยุ่งยากในการลงมติ
 เช่นนี้ ความจริงเรื่องประเด็นที่จะพิจารณาโดยจะเหาะในเรื่องที่มีที่พูดสภานั้น
 เราถือที่จะให้มีอำนาจจุดมุ่งและอำนาจจริง หมายความว่าเราจะให้ทั้งคณะและคณะ
 แล้วแยกกันปกครอง รัฐบาลเขาใคร จะกล่าวอีกนิดหนึ่งว่า เติมที่เกี่ยวในเรื่องเติมของ
 ธรรมนูญ เมื่อครั้งท่านเสนาบดีเป็นนายกรัฐมนตรีนั้นให้อำนาจแก่สภาแม่แต่เพียง

กฎหมายใดก็ตาม ข้าพเจ้าก็มองว่าอย่าเอาเลขมาขี้เกิมนัก เอาแค่ส่วนๆ เพียง
 ความคุ้มครองการแบงคิงก็พอ ขอคัดออก ทั้งนี้ก็เพื่อหาทางเดินสายกลางได้จนแก่เข้ามาช่วย
 เป็นอำนาจสองไว้ละ เพาะอย่างอื่นในเรื่องความไว้วางใจ แล้วคิดที่จะให้ความไว้วาง
 ใจแก่รัฐบาลนั้น เป็นประโยชน์ในกว่าที่จะหาความมั่นคงหรือ **ยุติวิธีที่สปีดวิค** เป็น/ให้แก่
 รัฐบาลนั้นก็เป็นคนละหลักการ ที่ศึกษามาตรา ๕๖ ข้าพเจ้าใคร่จะขอทราบเรียนท่านประ
 ธานและสภานิติบัญญัติจริงๆ ว่าเป็นคนละหลักการ และข้าพเจ้าจะไม่เอาหลักการมา
 ย่นกัน **ท่านประธานพรรคเสรีนิยม** และวันนั้นเองที่ท่านประธานจะลงเบี่ยงเบี่ยงให้คัด
 มาตรา ๕๖ นั้น ท่านประธานเข้าใจว่าอย่างไร ข้าพเจ้าขออย่าอีกที และข้าพเจ้าคิดว่า
 คงจะไม่จำคำพูดที่ให้แก่ข้าพเจ้าที่สโมสรสภา ฯ เพราะท่านประธานวันนั้นไม่ได้รับประ
 ธานแต่เรื่อง เพาะฉะนั้นขอให้ท่านจำคำพูดให้ดี.

ทำการแทนประธานสภา ฯ : เมื่อจะให้แสดงมติขอแสดง คือว่ามติคัด
 ไปวันนั้นที่พูดสำหรับมาตรา ๕๖ และมติคัดสภาในมาตรา ๕๖ออก ในเรื่องที่จะ
 เปิดอภิปรายไม่ไว้วันนั้น ผมอยากให้เป็นอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร เท่านั้น แต่ทั้งนี้
 ก็ไม่ได้ถกกันความไปเชิงมาตรา ๕๘ และมาตราอื่นซึ่งเรายังพิจารณาไม่ถึง ที่มติคัดมาตรา
 ๕๖ และที่มติคัดค้านนั้นก็โดยเหตุที่เราในอำนาจสภาทั้งสองความคุ้มครองการแบงคิงและให้มี
 กึ่งคณะ แล้วคัดค้านอำนาจสภาทั้งสองอีกหลายมาตรา แต่สำหรับมาตรา ๕๖ เบิก
 อภิปรายทั่วไปนั้นผมคัดค้านว่าพูดสภาไม่ควรเกี่ยวข้อง เพราะว่าเป็นเรื่องที่ทะเลาะกัน
 และไล่กันออกไป ผู้ใดคัดค้านอยู่ภายใต้ที่เคารพ และเป็นที่ยกย่องได้ คำว่าผู้
 กิ่งเกิด ๆ แล้วจะกันชนได้ยาก และมีอำนาจที่จะตรวจกฎหมาย ผมขอคัดมาตรา ๕๖
 เท่านั้น เพราะพูดมาตราเดียว.

16.๕๙ น.

นายสอ เศรษฐบุตร (ชนนวิ) : ข้าพเจ้าอยากขอเสนอความทรงจำของ
 ท่านในวันใดทำการอภิปรายกันในมาตรา ๕๘ อีกสักหน่อยละคะ ในวันนั้นท่านคงจะจำได้

19๖8

ว่า ท่านนายกรัฐมนตรีได้นำไปที่ประชุมนี้ และเมื่อถึงมาตรา ๕๘ ท่านก็ได้ยืนยันแล้วว่า
 เรื่องนี้เป็นกษัตริย์เรื่องกับมาตรา ๕๖ และควรที่จะรีบกับมาตรา ๕๘ ซึ่งให้ประธานสภาผู้แทน
 และประธานวุฒิสภาขึ้นสนทนากับพระบรมราชโองการในการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี ท่านได้
 อ้างเหตุผลหลายประการท่านทั้งหลายก็จงจำได้ และหลังจากที่ท่านนายกรัฐมนตรีพูดนั้น
 เอง ข้าพเจ้าก็ยืนยันพูดและอ้างว่า มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๘ โยงกัน และนอกกว่าอ้างหาก
 ว่าเราไปวุฒิสภามีอำนาจไว้ว่างไว้รัฐบาลที่รัฐบาลที่ในเวลาที่จะเข้ามาแล้ว ที่นี้
 ถ้าหากว่ารัฐบาลเข้ามาได้ก่อนมาตรา ๕๘ แล้ว พอไปถึงสภาผู้แทนเปิดอภิปรายทั่วไป
 สภาผู้แทนเท่านั้นเป็นผู้ที่จะให้รัฐบาลออกหรือไม่ออก สภาผู้แทนเป็นผู้ให้รัฐบาลออก เมื่อ
 รัฐบาลออกไปก็ทำงานไม่ได้ ตั้งรัฐบาลเข้ามาใหม่ได้มีความไว้ว่างไว้โดยรัฐสภา
 ไปถึงสภาผู้แทนที่ทำงานไม่ได้ จะตั้งรัฐบาลที่ทำงานไม่ได้ ถ้าหากว่าครั้งรัฐบาลทรง
 ก็นั้นเข้ามา รัฐสภาที่ไม่ไว้ว่างใจนั้นแหละข้าพเจ้ายังใช้คำว่าอีกนัยว่าเราให้อำนาจ
 รัฐสภาได้ไว้ว่างใจรัฐบาลอย่างไรในมาตรา ๕๘ แล้ว รัฐธรรมนูญของเราจะอันเจตนาเกิด
 เรื่องนี้ไม่ว่าจะมีปัญหา ข้าพเจ้าอยากจะขอชี้แจงให้ฟังไว้ก่อนความจำอีกอย่าง
 หนึ่งว่า ในการอภิปรายมาตรา ๕๘ นี้ก็เพราะเหตุว่าคำคำแถลงของกรรมาธิการซึ่ง
 ปรากฏอยู่ในมาตรา ๕๘ กรรมาธิการแก้ไขข้อหา ที่นี้ในข้อหานายกฯ นายกรัฐมนตรี
 นายไอศ นายสอ นายสุจิต นายประยูร รอดเกล้าว่า มหาสภาแห่งชาติเป็นสภาผู้แทน
 กรรมาธิการไม่เห็นพ้องด้วย ผู้ประมุขคือรองสวณไวอภิปรายในสภา นายมงคลแปรชกคือ
 แก้ข้อหา แต่ข้อใดในการแก้ไขของกรรมาธิการ นี้มีการแปรชกนี้เท่านั้น เพราะฉะนั้น
 เวลาอภิปรายมันก็เป็นประเด็นในการที่จะอภิปรายกัน ไม่มีข้อหาอย่างอื่นเลย มีปัญหา
 อยู่แค่เพียงว่า จะตั้งให้ท่านสภาผู้แทนแทนมหาสภาเท่านั้นเอง ที่เราอภิปรายกันเนื่องมา
 จากกรรมาธิการผู้กษัตริย์หลาย ๆ คนรวมทั้งข้าพเจ้าด้วย ปัญหาอื่นไม่มี ฉะนั้นเราก็ค
 สันกันแล้วว่าจะไม่เอาความร่างของกรรมาธิการโดยคะแนน ๕๐ ถึง ๕๐ นี้เป็นประเด็น
 ซึ่งท่านทั้งหลายจะลืมไม่ได้ เราได้พูดในสถานที่เดียวกัน เพราะฉะนั้นคนที่เราจะมาพิจารณา

ยื่นต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคารพทั้งหลายว่า กรมการปกครองหนึ่งคือข้าพเจ้าหนึ่งที่เป็น
กรมเกิดขึ้นที่อยู่ฝ่ายของน้อย.

26.45 น.

นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (กรมการ) : ที่จริงข้าพเจ้าก็ไม่ตั้งใจโดยอยากจะ
พูดประเด็นเรื่องนี้สัก ข้าพเจ้าในฐานะที่ได้เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้มาคั่น
อยากจะได้เรียนหรือเพื่อจริงอะไรบางอย่างเล็กน้อย คือเดิมที ฯ ในร่างของรัฐบาล
เมื่อคราววงศเสด็จ ปราบปราม ได้ให้อำนาจในการควบคุมราชการแผ่นดิน ๒ ประการ
คือ เรื่องละยุอาณและเรื่องไว้ใจใจหรือไม่ไว้ใจใจ ในเรื่องอำนาจสภาสูงเกี่ยวกับ
ฝ่ายนิติบัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจเสนอญัตติได้ด้วย และมีอำนาจพิจารณา
กฎหมายได้ด้วย ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ร่างนี้เป็นร่างของกรมการ ครั้นต่อมา
เมื่อถึงร่างของคณะรัฐมนตรีก็ปรากฏว่าสมาชิกสภาอาวุโสชั้นไม่ควรมีสิทธิที่จะยุอาณ
ข้าพเจ้าเข้าใจเช่นนั้น ส่วนอำนาจในการเสนอญัตติก็ อำนาจในการพิจารณา
กฎหมายก็ทิ้งไว้ใจ ครั้นต่อมาเมื่อร่างนี้ได้ผ่านมายังสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท
ที่ ๒ ซึ่งได้ตั้งกรมการขึ้นก็ตั้งให้อำนาจในการควบคุมราชการแผ่นดินที่ 1/๓ แต่
เพียงอย่างเดียว คืออำนาจไว้ใจหรือไม่ไว้ใจเท่านั้น ส่วนในเรื่องการเสนอ
กฎหมายนั้นเราก็คือออก ร่างนั้นก็ให้เสนอเข้ามาสู่สภาผู้แทนราษฎรนี้ เมื่อพิจารณา
เป็นเช่นนี้แล้วก็แสดงคำว่าประเภทที่ ๒ ที่ได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เข้ามา
มุ่งหมายให้วุฒิสภามีอำนาจควบคุมราชการแผ่นดินอย่างเดียว คือความไว้ใจและไม่
ไว้ใจเท่านั้น

ที่นี้ข้าพเจ้าจะย้อนกล่าวถึงการศึกษาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๕๔ ในฉบับนิติ
มาตรา ๕๔ นั้น ถ้าเรารายงานการประชุมมาตลอดทุกด้านแล้ว ท่านจะต้องรับรอง
หรือไม่ ต้องสงสัย ทุกท่านก็ยืนยันรับรองว่าในมาตรา ๕๔ นั้นเราได้พูดถึงความไว้
ใจและไม่ไว้ใจด้วย เราได้พูดถึงอย่างนี้ด้วย ซึ่งหมายความว่าอำนาจในการควบคุม

ดูมารการณณณณณ เราจะต้องหมายถึงความไว้ใจและไม่ไว้ใจ แลขอขณณณในการพิจารณา
พิจารณามาตรา ๕๔ นั้น มีการวินิจฉัยทางท่านได้ชี้แจงว่า เมื่อลงมติในมาตรา ๕๔
นั้นเป็นหลักการ แต่ไม่ผูกพันจึงร่างมาตราอื่น จะเอาอย่างไรหรือไม่เอาอย่างไรก็ได้
แต่สำนันั้นเป็นความจริง แต่ทว่ากรรมาธิการแต่ละคนนั้นจะถือเป็นการผูกมัดกรรมาธิการ
ทั้งคณะหาได้ไม่ ทั้งนี้ก็โดยเหตุว่าคณะกรรมาธิการคณะนี้ก่อนร่างจะแปลตกลงกรรมาธิการ
ชุดอื่น ซึ่งโดยปกติประยาค่อนกันเสียไปโดยนมา ซึ่งร่างเจ้าได้เคยเขียนแล้วว่าวิธีพิจารณาของกรรมา
ธิการ เจ้านั้นไม่เป็นการ เหนาะสนม ซึ่งในทางที่เราผ่านมาแล้วเราคงต้องทราบชัด ด้วย
เหตุนี้เองในการพิจารณามาตรา ๕๔ ข้าพเจ้าไม่รังเกียจ เพราะว่าจิตใจในทางหลัก
พิจารณานั้น ร่างเจ้านั้นอันที่จริงไม่ได้เอาเกี่ยว ตั้งแต่ไหนแต่ไรมาแล้ว เว้นแต่เหตุการณ์
เฉพาะหน้าอาจจะเป็นอย่างหนึ่ง แต่ในทางหลักวิธีร่างเจ้าเขียนไว้เช่นนั้น ทั้งนี้เมื่อเรา
พิจารณามาตรา ๕๔ เราได้กล่าวถึงถึงความไว้ใจและไม่ไว้ใจด้วยแล้ว ความคิดเห็น
ของกรรมาธิการที่กล่าวแต่ละคนนั้นจะไปผูกมัดกรรมาธิการทั้งคณะกระไรได้ เมื่อเช่น
นั้นแล้วท่านจะถือเอาถาวรไมใช่ โฟเรื่องที่ว่ากรรมาธิการชุดอย่างนั้นชุดอย่างนี้ แล้ว
จะเอาไปผูกมัดกรรมาธิการทั้งคณะ ทั้งนี้เมื่อเราถือสำนัถือหรือไม่ว่ามาตรา ๕๔ นั้น
เป็นบทบัญญัติในหลักการว่าจะให้อำนาจรัฐสภาควบคุมราชการแผ่นดิน ท่านถึงกับว่านั้น
เป็นหลักในใจ ทั้งนี้เมื่อเป็นหลักใหม่เราจะแจกแจงอย่างไร ถึงสรุปสองอันเท่านั้น คือ
สองข้ออันแรกไว้ใจหรือไม่ไว้ใจ ส่วนข้อนี้อาจจะมีผู้คัดค้านว่ากรรมาธิการอันยังกฎหมายนี้เป็น
การควบคุมราชการแผ่นดิน สิทธิหรือร่างเจ้าไม่เห็นด้วย เพราะว่ากรรมาธิการยังกฎหมายนั้น
เป็นอำนาจของสภานิติบัญญัติไม่ใ้การควบคุมราชการบริหาร เมื่อเช่นนี้อำนาจควบคุม
ราชการบริหารก็มีอยู่สองประการ คือกระสุนและตัดใจไว้ใจหรือไม่ไว้ใจ

ทั้งนี้ ร่างเจ้าจะชี้ให้เห็นว่า ในการพิจารณามาตรา ๕๕ นั้น ท่านซึ่งเคยสน
ใจพิสดารในเรื่องนี้ให้อำนาจแก่สภาอาวุโสที่จะมีอะไร ๆ นั้น ท่านพิจารณาไปใหญ่)
ไหน ไม่มีสมาชิกแม้สักคนเดียวที่ได้เสนอแปรตัดสิทธิสภาอาวุโสให้อำนาจทั้งกระสุน

ผู้หนึ่งเสนอมา ตัดออกไปแล้วเป็นอันมาก คงมีข้อความสั้นลงว่าร่างเดิมเสียอีก เพราะ
 ฉะนั้นข้าพเจ้ายังมีความเห็นอยู่ว่า ถ้าท่านผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายจะรีบร้อนระดมสองสถานแล้ว
 ฆ่าเจ้าอธิการในหลักที่ว่า มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๑
 มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๓ จะต้องพิจารณาไป แต่ท่านไม่รีบระดมสองสถาน
 จะเป็นไปเสียเสียแล้ว ข้าพเจ้าก็เห็นว่าถ้าจะตั้งพระสงฆ์ไว้ ๑๐ คน ซึ่งจะต้องจ่าย
 เงินเดือนคนหนึ่ง ๑๐๐ บาท และมีอำนาจเพียงขั้นถึงกฎหมายเท่านั้น ก็เป็นการเปลือง
 เงินทองของชาติโดยไร้ประโยชน์ ทั้ง ๆ ที่พิจารณากฎหมายในสภาแล้วกลับจะให้
 สภาตั้งพิจารณาอีก ทั้งก็จะทำให้การทำงานของประเทศล่าช้าโดยไม่จำเป็น
 โยษณะไรเลย ข้าพเจ้าก็พร้อมจะไปค้นท่านที่รักสภาเดียว ถ้าเราไประดมสภาเดียว
 ก็ต้องคัดมาตรา ๕๔ คัดมาตรา ๕๖ คัดเรื่องพระสงฆ์ออกทั้งสิ้น ถ้าไปอย่างนี้ก็ได้ แต่
 เราไม่มีเวลาเริ่มหลักการแล้วว่าเราต้องการระดมสองสถาน ก็ท่านเริ่มหลักการระดม
 สองสถานแล้ว ท่านกลับจะมาคัดอำนาจพระสงฆ์ให้อำนาจเพียงขั้นถึงกฎหมายเท่านั้น
 ก็เป็นเรื่องที่ผิดหลักการซึ่งเราได้ขึ้นระดมสองสถานไว้แล้ว ข้าพเจ้าจึงใคร่ที่จะขอร้องให้
 ท่านไประดมอีกประการหนึ่งก็คือว่า ในหลักการที่สมาธิสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑
 ได้เสนอมานั้น ไม่มีหลักการอย่างไร หลักการที่เสนอนั้นมีข้อความกล่าวไว้ว่า จะให้มี
 การแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญเพื่อให้เป็นระบอบประชาธิปไตยอันสมบูรณ์ โดยที่เสก
 มหะเสาะวาลี หรือรัฐธรรมนูญ ไม่มีความจำเป็นที่ ๑ ให้มีสภา ๒ สภาเป็นหลักการ
 กัน ถ้าว่าให้มีสภา ๒ สองเป็นหลักการนี้ ในความหมายว่ากระไร อันหลักการ
 ในเรื่อง ๒ สภาเพียงแค่ว่าจะให้สภาอาวุโสมาตั้งอยู่ส่วนหนึ่งไม่ให้ประโยชน์อะไร
 จะเป็นเรื่องรุ่งเรืองกว่ารัฐบาลที่จะบริหารกิจการของประเทศไปได้ กลับมาตั้งตั้งอยู่
 ตามกันซึ่งท่านทั้งหลายคงจะทราบอยู่แล้วเรื่องก็รุ่งเรืองทำให้รัฐบาลเสียเวลา
 มาประโยชน์อันใดเลย มีชนวนหลักการนี้ในเรื่องสองสภาในเรื่องการควบคุม
 ราชการแผ่นดิน-ประมุขแห่งรัฐในเรื่องอำนาจตุลาการระบอบหนึ่ง มีใจว่าเรามาศึกษา

หลักใหม่ เป็นหลักใหม่กว่ากัน ท่านผู้มีเกียรติก็ต้องยอมรับว่าสถิตในเรื่องใจใจและไม่ใจใจ
 รัฐบาลนั้นเป็นหลักประกันในเรื่องประเทศราชอินโดจีนหนึ่ง ไม่ใช่ของสภา ในเรื่อง
 ของสภานั้นถ้าสภาสูงมีอำนาจก็ยังกฎหมาย สภาสูงไม่รู้ว่าจะมียังกฎหมายโดยเด็ก
 ชาติหรือไม่ ถ้าสภาสูงพิจารณาแล้วก็ส่งย้อนกลับมายังสภาล่าง ถ้าสภาล่างลงมติยืนยัน
 ด้วยคะแนนเสียงมากลกว่าครึ่งของสมาชิกทั้งหมดแล้วกฎหมายก็ผ่านไปได้ เมื่อกฎหมาย
 ผ่านไปได้ เช่นมีสภาสูงแทนที่จะยืนยันก็ไม่ยืนยันอีก กลับจะทำให้การงานของประเทศไทย
 นายเดือน พงศ์โสภณถ้าสภาสูงมติเป็นเอกฉันท์ที่ให้นายกฎหมายไปแล้ววันสภาสูงเกิด
 ยืนยันส่งมาสภาล่างการที่สภาล่างจะไม่ยืนยัน ก็ยอมเป็นเอกฉันท์นั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้
 เช่นนี้แล้วเรา ก็เห็นว่าสภาสูงนั้นไม่ไปประ โขษหนีอันใดที่จะยืนยันกฎหมาย ให้เสียเวลา
 เมื่อพูดถึงหลักประกันในเรื่องสภาสูงเกี่ยวกับการยืนยันกฎหมายไม่เป็นหลักประกันเพียงพอ
 และว่า ความประสงค์ของผู้เสนอร่างมานั้นก็ความมุ่งหมายอย่างไร ความประสงค์ของ
 ผู้เสนอสงฆ์ให้สองสภาเพื่อเป็นหลักประกันนั้นนักกฎหมายกล่าวไว้ไว้ใจหรือไม่ไว้ใจ เมื่อ
 เป็นเช่นนี้การที่สภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติในมาตรา ๕๘ เป็นการผิดหลักการที่สมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ เสนอมา เพราะฉะนั้นในการลงมติมาตรา ๕๘ นี้
 หลักการ เช่นนี้ก็เป็นไม่เพราะ เพราะจะลงมติในเรื่องผิดหลักการไม่ได้ ในเรื่องคว
 อย่างเช่นนี้ท่านจะ เห็นได้ว่าข้าพเจ้าก็ ได้ประท้วงมติของราษฎรที่สภาผู้แทนราษฎร
 เป็นการผิดหลักการสภานิติบัญญัติขึ้นนั้น นั่นก็เป็นการถูกต้องแล้ว แต่หลักการนี้ที่ท่านจะ
 มาเสนอต่อสภา ๕๘ ไม่ในรูปให้สภาผู้แทนอำนาจไว้ใจแต่สภาเดียวเช่นนี้ก็ไม่เป็น
 หลักประกันสำหรับประเทศราชอินโดจีนเพียงพอตามหลักการของสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรประเภทที่ ๒ ที่เสนอมาเช่นนั้น ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าในการผิดหลักการ ข้าพ
 ใจจะยืนยันให้เสร็จถึงว่าในมาตรา ๕๘ นั้นการที่ในร่างกฎหมายเห็นว่าไม่ให้อำนาจสภาผู้
 ให้อำนาจจากร่างการแก้ไขโดยสภาผู้แทนราษฎรนั้นก็เป็นเรื่องที่น่าพิศวง

พยายามที่จะคัดอำนาจสภาสูงให้อำนาจน้อยที่สุดที่จะน้อยได้

ด้วยเหตุผลนี้ร่างเจ้าจึงยืนยันได้ว่ากรณีที่เราจะพิจารณามาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๗๐ ไปในรูปใดก็ย่อมกระทบกระเทือนถึงมาตรา ๕๔ และ ๖ มาตรา ๕๑ ด้วย เพราะฉะนั้นขอให้สภานิติพิจารณาไป-ในรูปว่าจะ เอาอย่างไรดี เอาอย่างหนึ่งอย่างให้เป็นรูป ที่มุ่งผูกขาดอำนาจกระตุกตุ้มที่เขียนไว้ได้ ๆ ในทำนองที่ว่าเหตุผลว่าอำนาจควบคุมราชการแผ่นดิน คืบแล้ว แต่เมื่ออยู่ในเมื่อหาไม้ค้ำกระตุกตุ้มไขไขสูงเมื่อล้มหลังนี้เอา ไปกินเทศกก็ไม่เหมาะสม เพราะ ฉะนั้นก็คือพิจารณาความกันไปจึงจะเป็นการถูกต้อง และที่ผู้ที่สืบทอดเราจะ ต้องเคารพมติของสภาที่จริง แต่ทว่ามติของสภาที่ตั้ง ไปถ้าผิดกับหลักการที่สมาชิกรัฐสภาผู้แทน ราษฎรประเภทที่ ๒ เสนอมาว่าเจ้าไม่เห็นด้วย อย่างไรก็ตามที่ร่างเจ้าก็กลัวข้อความ อย่างนี้ว่าร่างเจ้ากลัวในหลักการของสภา ร่างเจ้าถือในหลักการของสภา เมื่อสภานี้ ได้ลงมติรับหลักการ 149 คือ 3 ร่างเจ้าถือว่าสภานี้ลงมติรับหลักการในระบอบสองสภา ร่างเจ้าเคารพมติของสภานั้น ร่างเจ้ายืนยันคือผู้เฝ้า-ในฐานะของกรรมาธิการ ไม่ไว้สัตย์ ผู้ชั่วร้าย จะต้องคอยผู้เฝ้าระบอบสองสภาไม่ใช่คอยผู้เฝ้าระบอบสภาเดียว ถ้าแม้ว่าสภานี้มีความ มุ่งหมาย ไปในทางที่จะให้.....

นายสุวิทย์ พันธเศรษฐ (เชียงใหม่) : พบเวลาแล้ว 15 นาทีแล้ว

นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (กรรมาธิการ) : เรื่อง 15 นาทีไม่ใช่มังคัมคอตกรรมาธิการ

หรือรัฐมนตรี

นายสุวิทย์ พันธเศรษฐ (เชียงใหม่) : พูดในทางไหน มีศูนย์กลางอะไรด้วย

ทางสมาชิก ประเด็นที่ทางกรรมาธิการ.

ทำการแทนประชาชนสภา ฯ : พูดทางกรรมาธิการ ท่าน

นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (กรรมาธิการ) : เมื่อว่าร่างเจ้ากลัวคอตผู้ในทางนี้ คอตผู้

ในลักษณะที่ตกามีมติในระบอบสองสภา แล้วร่างเจ้าก็อยู่ในฐานะกรรมาธิการว่าที่ร่างเจ้ากลัว

1986

ก.5/13

๓.

นี้กล่าวโดยเคารพต่ออธิบดีของสภาผู้แทนราษฎรผู้คนที่ตั้งมติวันเลือกตั้งของระชนสองสภา
 ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้แล้วว่า ในคำร้องข้าพเจ้านั้นลึกลงไปในเรื่องสภาเดียวที่เราเคารพ
 มติในวิธีระชนสองสภา ข้าพเจ้าทำไม่เจตนาผู้เพื่อระชนสภาเดียว เพราะฉะนั้นปัญหาเรื่อง
 นี้ถ้าจะมีขึ้นก็เห็นว่าเราเคารพมติของสภาแล้วข้าพเจ้าขอไม่ยื่นข้อกล่าววันรับเลือกตั้ง
 ของผู้สมัครนั้นว่าจะต้องมีสองสภาเป็นหลักประกัน เพราะฉะนั้นจะเคารพเพียงมาตรา
 ๘๖ เท่านั้นก็ไม่เป็นการถูกต้อง.

พาดำเนินประธานสภา ฯ : พอดีเวลาแล้ว ขอเลิกประชุม

เลิกประชุมเวลา 17.๐5 นาฬิกา

ผู้ทรงรายงาน

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ประธานสภาผู้แทนราษฎร